EDU VALEM ERAKOOL

Ainevaldkond „Võõrkeeled“

Üldalused
Võõrkeelepädevus

Võõrkeelte õpetamise eesmärk põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane võõrkeelepädevus, s.o suutlikkus mõista ja tõlgendada võõrkeeles esitatut, suhelda eesmärgipäraselt nii kõnes kui ka kirjas, järgides vastavaid kultuuritavasid; mõista ja väärtustada erinevaid kultuure, oma kultuuri ning teiste kultuuride sarnasusi ja erinevusi; mõista, et elus on vaja vallata mitut võõrkeelt.
Võõrkeelte õpetamise kaudu taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:
1) omandab keeleoskuse tasemel, mis võimaldab autentses teiskeelses keskkonnas iseseisvalt toime tulla;
2) on võimeline osalema erinevates võõrkeelsetes projektides, jätkama õpinguid emakeelest erinevas keeles ning on konkurentsivõimeline tulevases tööelus;
3) tunneb erinevaid keeli kõnelevaid rahvaid ja nende kultuure;
4) mõistab oma kultuuri ning teiste kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab neid;
5) omandab edasiseks õppimiseks vajalikud oskused, mis suurendavad enesekindlust õppida võõrkeeli ja suhelda võõrkeeltes.

Ainevaldkonna õppeained ja maht

Ainevaldkonda kuuluvad A-võõrkeel ja eesti keel teise keelena eesti. A-võõrkeelena õpitakse inglise keelt.
Võõrkeelte nädalatunnid jaotuvad III kooliastmes järgnevalt:
1) eesti keel teise keelena – 12 nädalatundi (7., 8. ja 9. klassis – 4 ainetundi)
2) A-võõrkeel (inglise keel) – 9 nädalatundi (7., 8. ja 9. klassis – 3 ainetundi)

Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Võõrkeeled avardavad inimese tunnetusvõimalusi ning suutlikkust mõista ja väärtustada mitmekultuurilist maailma, arendavad erinevate keeleliste ja mittekeeleliste vahenditega süsteemset mõtlemist ning eneseväljendusvõimalusi. Võõrkeeled arendavad kultuuriteadlikku suhtlusvõimet, andes teadmisi eri maade ja eri keeli kõnelevate rahvaste kohta.
Ainevaldkonda kuuluvate võõrkeelte õpe lähtub Euroopa keeleõppe raamdokumendi põhimõtetest ning selles kirjeldatud keeleoskustasemetest. Kõigi võõrkeelte (k.a eesti keel teise keelena) õpitulemusi on raamdokumendile toetudes kirjeldatud ühtsetel alustel. Õpitulemused erinevates osaoskustes on esitatud ainevaldkonnakava lõpus keeleoskustasemete tabelis. Raamdokumendi ja Euroopa keelemapi põhimõtete rakendamine õppes võimaldab motiveerida õpilasi õppima võõrkeeli, arvestada nende ealist ning individuaalset eripära, suunata erineva edasijõudmisega õpilasi seadma endale jõukohaseid õpieesmärke ning anda õpilastele objektiivset tagasisidet saavutatu kohta. Kõik see toetab õpimotivatsiooni püsimist ning iseseisva õppija kujunemist.
Nüüdisaegne keeleõpe on allutatud kommunikatiivsetele vajadustele, lähtutakse õppijast ja tema suhtluseesmärkidest. Keeleõppes on tähtis eelkõige keele kasutamise oskus, mitte pelgalt keele struktuuri tundmine. Keeleline korrektsus kujuneb õpilasel pikaajalise töö tulemusena.
Suhtluspädevust kujundatakse keele nelja osaoskuse – kuulamise, lugemise, rääkimise ja kirjutamise – arendamise kaudu, seepärast on ka õpitulemused esitatud osaoskuste kaupa.

EDU VALEM ERAKOOL

Neid osaoskusi õpetatakse lõimitult. Keeleõpe rikastab mõtlemist, arendab oskust end täpselt väljendada, luua tekste ning neist aru saada. Nendes valdkondades toetub võõrkeeleõpetus emakeeleõpetusele ja vastupidi.
Põhikooli õpilases arendatakse oskust võrrelda oma ja võõrast kultuuri, leida nende sarnasusi ja erinevusi, mõista ning väärtustada teiste kultuuride ja keelte eripära, olla salliv ning vältida eelarvamuslikku suhtumist võõrapärasesse. Teiste kultuuride tundmine aitab teadlikumalt tajuda oma keele ja kultuuri spetsiifikat.
Võõrkeeleõpe nõuab avatud ning paindlikku metoodilist käsitust, et kohandada õpet õpilase vajaduste järgi. Õpilaskeskse võõrkeeleõppe tähtsamad põhimõtted on:
1) õpilase aktiivne osalus õppes, tema teadlik ja loov võõrkeele kasutamine ning õpistrateegiate kujundamine;
2) keeleõppes kasutatava materjali sisu vastavus õpilase huvidele;
3) erinevate aktiivõppevormide (sh paaris- ja rühmatöö) rakendamine;
4) õpetaja rolli muutumine teadmiste vahendajast õpilase koostööpartneriks ning nõustajaks teadmiste omandamises;
5) õppematerjalide avatus, nende kohandamine ja täiendamine õpilase eesmärkide ning vajaduste põhjal.
Kuna võõrkeel on eelkõige vahend teabe hankimiseks ja selle edastamiseks suhtluses, siis on keeleõppe keskmes teemavaldkonnad, mille kaudu ja piires kujundatakse suhtluspädevust. Need on kõigile võõrkeeltele ühtsed; erinevused teemavaldkondade käsitlemisel tulenevad õppe kestusest ja tundide arvust.

Üldpädevuste kujundamine
Pädevustes eristatava nelja omavahel seotud komponendi – teadmiste, oskuste, väärtushoiakute ja käitumise – õpetamisel on kandev roll õpetajal, kelle väärtushinnangud ja enesekehtestamisoskus loovad sobiliku õpikeskkonna ning mõjutavad õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist.
Võõrkeeleõpetuse eesmärkides ja tulemustes sisalduvad keelepädevus, kultuuridevaheline pädevus (väärtushinnangud, käitumine) ning õpioskused. Võõrkeeli õpetades kujundatakse kõiki üldpädevusi (väärtuspädevust, sotsiaalset pädevust, enesemääratluspädevust, õpipädevust, suhtluspädevust, matemaatikapädevust, ettevõtlikkuspädevust) seatud eesmärkide, käsitletavate teemade ning erinevate ja tegevuste kaudu.
Kultuuri- ja väärtuspädevuse arengut toetatakse õpitavaid keeli kõnelevate maade kultuuride tundmaõppimise kaudu. Õpitakse mõistma ja aktseptima erinevaid väärtussüsteeme, mis lähtuvad kultuurilisest eripärast.
Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Igapäevastes suhtlussituatsioonides toimetulekuks on sobivate keelendite valiku kõrval vaja teada õpitavat võõrkeelt kõnelevate maade kultuuritausta ja sellest tulenevaid käitumisreegleid ning ühiskonnas kehtivaid tavasid. Seetõttu on sotsiaalne ja kodanikupädevus tihedalt seotud väärtuspädevusega. Sotsiaalse ja kodanikupädevuse kujundamisele aitavad kaasa erinevad õpitöövormid (nt rühmatöö, projektõpe) ning aktiivne osavõtt õpitava keelega seotud kultuuriprogrammidest.
Enesemääratluspädevus areneb võõrkeeleõppes kasutatavate teemade kaudu. Iseendaga ja inimsuhetega seonduvat saab võõrkeeletunnis käsitleda arutluste, rollimängude ning muude õpitegevuste kaudu, mis aitavad õpilastel jõuda iseenda sügavama mõistmiseni. Oma tugevate ja nõrkade külgede hindamine on tihedalt seotud õpipädevuse arenguga.
Õpipädevust kujundatakse pidevalt erinevaid õpistrateegiaid rakendades (nt teabe otsimine võõrkeelsetest allikatest, sõnaraamatu kasutamine). Olulisel kohal on enesereflesioon ning õpitud teadmiste ja oskuste analüüsimine (nt Euroopa keelemapi põhimõtetest lähtuvalt).
Suhtluspädevus on võõrkeeleõppes keskne. Võõrkeeleõpetuse eesmärgid lähtuvad otseselt

EDUVALEM ERAKOOL

suhtluspädevuse komponentidest ning nende sisust. Hea eneseväljendusoskus, teksti mõistmine ja tekstiloome on eduka suhtlemise eeldused võõrkeeltes. Koos suhtluspädevusega arendatakse õppijas oskust võrrelda oma ning võõra kultuuri sarnasusi ja erinevusi, mõista ning väärtustada teiste kultuuride ja keelte eripära, olla salliv ning vältida eelarvamuslikku suhtumist võõrapärasesse. Teiste kultuuride tundmine aitab teadlikumalt tajuda oma keele ja kultuuri spetsiifikat.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalase pädevusega seonduvad võõrkeeled suhtluspädevuse kaudu. Esmalt õpitakse võõrkeeles nt arvutama ning seejärel vastavalt keeleoskuse arengule mõistma erinevate elu- ja tegevusvaldkondade tekste, sh teabegraafikat või muul viisil visuaalselt esitatud teavet. Õpitakse kasutama tehnoloogilisi abivahendeid eri liiki tekste luues, korrigeerides ja esitades.

Ettevõtlikkuspädevus kaasneb eelkõige enesekindluse ja julgusega, mida annab inimesele võõrkeeleoskus. Toimetulek võõrkeelses keskkonnas avardab õppija võimalusi viia ellu oma ideid ja eesmärke ning loob eeldused koostööks teiste sama võõrkeelt valdavate ea- ja mõttekaaslastega.

Võõrkeelte valdkonna lõiming teiste ainevaldkondadega

Võõrkeelte ainekavad arvestavad teadmisi, mida õpilane saab õpitava keele maa ja kultuuri kohta teiste ainevaldkondade kaudu. Võõrkeeleõppes kasutatavad materjalid täiendavad teadmisi, mida õpilane omandab teistes õppeainetes, andes õpilasele keelevahendid erinevate valdkondadega seonduvate teemade käsitlemiseks. Võõrkeelte, k.a eesti keele kui teise keele omandamisel tuleb kasutada koostöös teiste ainevaldkondadega keeleoskuse integreeritud õppematerjale, s.o lõimitud aine- ja keeleõpet (LAK-õpe). Võõrkeeleoskus võimaldab muu hulgas õppijale ligipääsu lisateabeallikaile (teatmeteostele, võõrkeelsele kirjandusele, internetile jt), toetades sel moel materjali otsimist mõne teise õppeaine jaoks.

Keel ja kirjandus. Võõrkeeltel on kõige otsesem seos keele ja kirjandusega, kuna võõrkeeleõppes rakendatakse emakeeles omandatud teadmisi: arendatakse kirjalikku ja suulist eneseväljendusoskust, luuakse tekste ning õpitakse neist aru saama. Kõik need teadmised ja oskused kantakse järgmist keelt õppides üle uude kultuurikonteksti.

Matemaatika. Matemaatikapädevuse arengut toetab numbrite tundmise ja arvutamise kõrval erinevates alustekstides leiduvate sümbolite, graafikute, tabelite ja diagrammide mõistmise ning tõlgendamise oskuse arendamine.

Loodus- ja sotsiaalained. Lõiming kujundatakse erinevate teemavaldkondade ja nendes kasutatavate alustekstide ning õppe kaudu. Võõrkeelte õppes juhitakse õpilasi muu hulgas väärtustama looduslikku mitmekesisust ning vastutustundlikku ja säästvat eluviisi; ära tundma kultuurilist eripära ja järgima üldtunnustatud käitumisreegleid; kujundama oma arvamust ning olema aktiivne ja vastutustundlik kodanik.

Kunstiained. Kunstipädevusega puututakse kokku kultuuriteadlikkuse kujundamise kaudu, õppides tundma erinevate maade kultuurisaavutusi nii teemade (nt „Riigid ja nende kultuur“, „Vaba aeg“) kui ka vahetute kunstielamuste kaudu (kino, teater, kontserdid, muusika, näitused, muuseumid jm). Õpilasi suunatakse märkama ja väärtustama erinevaid kultuuritraditsioone ning maailmakultuuri mitmekesisust.

Tehnoloogia. Erinevate teemavaldkondade ja nendes kasutatavate alustekstide ning õppe kaudu teadvustatakse tehnoloogia arengusuundumisi, seejuures arutletakse nt tehnoloogia kasutamisega

kaasnevate võimaluste ja ohtude üle või tutvutakse eri valdkondade teadussaavutustega.

Kehaline kasvatus. Kehakultuuripädevus seostub võõrkeeltes tervisliku eluviisi ja kehalise aktiivsuse väärtustamisega. Võõrkeeleõppes (nii nagu kehalises kasvatuseski) tuleb sallivalt suhtuda kaaslastesse, järgida ausa mängu reegleid ning teha koostööd.

EDUVALLIVÄRAKOOL

Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Võõrkeelte õppe eesmärgid ja teemad toetavad erinevais kooliastmeis õpilase algatusvõimet, mõtteaktiivsust ning läbivate teemade omandamist, kasutades selleks sobivaid võõrkeelseid (autentseid) alustekste ning erinevaid pädevusi arendavaid töömeetodeid. Eelkõige on läbivad teemad seotud järgmiste teemavaldkondadega:

1) elukestev õpe ja karjääri planeerimine: „Õppimine ja töö". Kujundatakse iseseisva õppimiseoskus, mis on oluline alus elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisel. Erinevate õppevormide kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mida on muu hulgas vaja tulevases tööelus. Võõrkeelt õppides omandatakse eneseanalüüsiks ja enda tutvustamiseks vajalikku sõnavara, et ennast võõrkeeles esitleda ja oma mõtteid arusaadavalt edasi anda. Õpe võimaldab vahetult kokku puutuda töömaailmaga, nt käivad õpilased ettevõtteis, tutvuvad ainevaldkonnaga seotud ametite, erialade ja edasiõppimisvõimalustega. Nii kujuneb oskus koostada õpinguile ja tööle kandideerimiseks vajalikke dokumente;

2) keskkond ja jätkusuutlik areng: „Kodukoht Eesti". Taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ning keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning, väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma vastuseid keskkonna- ja inimarengu küsimustele;

3) kodanikualgatus ja ettevõtlikkus: „Mina ja teised", „Igapäevaelu. Õppimine ja töö", „Kodukoht Eesti", „Vaba aeg". Taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ja toetub oma tegevuses riigi kultuuritraditsioonidele ning arengusuundadele;

4) kultuuriline identiteet: „Kodukoht Eesti", „Riigid ja nende kultuur". Taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaadi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktika eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on salliv ja koostööaldis; teabekeskkond: „Igapäevaelu. Õppimine ja töö", „Riigid ja nende kultuur", „Vaba aeg".

Taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab teabekeskkonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsioonieetika järgi;

6) tehnoloogia ja innovatsioon: „Igapäevaelu. Õppimine ja töö", „Vaba aeg". Taotletakse õpilase uuendusaltiks ja nüüdisaegset tehnoloogiat eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas;

7) tervis ja ohutus: „Mina ja teised", „Kodu ja lähiümbrus", „Igapäevaelu. Õppimine ja töö". Taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes järgib tervislikku eluviisi, käitub turvaliselt ning aitab kaasa tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele;

8) väärtused ja kõlblus: „Mina ja teised", „Kodu ja lähiümbrus", „Kodukoht Eesti", „Igapäevaelu. Õppimine ja töö", „Riigid ja nende kultuur", „Vaba aeg". Taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

Õppetegevuse kavandamine ning korraldamine

Õpet kavandades ja korraldades:

1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;

EDUVALEMI ERAKOOL

2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevusteks;
3) võimaldatakse õppida üksi ning koos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseiks ning iseseisvaiks õppijaiks;
4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogial põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
6) mitmekesistatakse õpikeskkonda: muuseumid, näitused, teater, kino, kontserdid, arvuti/ multimeediaklass, õpilasvahetus, õppereisid, kohtumised õpitavat keelt emakeelena kõnelejatega jne;
7) kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: rollimängud, arutelud, diskussioonid, projektõpe jne.
Õppesisu käsitlemise valiku teeb aineõpetaja arvestusega, et kooliastmeti kirjeldatud õpitulemused, üld- ja valdkonnapädevused ning ainepädevused oleksid saavutatud.

1.8. Hindamise alused

Õpitulemuste hindamise eesmärgid on toetada õpilase arengut, innustada õpilast sihikindlalt õppima, kujundada õpilase enesehinnangut, tekitada huvi võõrkeelte õppimise vastu ning luua seega alus elukestvale võõrkeeleõppele. Hindamisel lähtutakse põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste, sh esituste, kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotletavatele õpitulemustele. Puudustele juhib õpetaja tähelepanu taktitundega, osutades võimalustele neist üle saada.
Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega. Õpilane peab teadma, mida ja hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid. Väärtushinnanguid ja -hoiakuid ning õpioskusi sisaldavate õpitulemuste kohta (nt huvi tundmine, väärtustamine, reeglite järgimine, teatmeallikate kasutamine) antakse tagasisidet. Tagasiside andmisel (sh keelelistele õpitulemustele) kasutatakse kõrvuti õpetaja hinnangutega õpilaste enesehindamist ja kaaslaste antud hinnanguid, võttes vajaduse korral abiks nt Euroopa keelemapi.
Hindamise korraldus täpsustakse kooli õppekavas.

1.9. Füüsiline õppekeskkond

Kool korraldab õppe:
1) vajaduse korral rühmades;
2) klassis, kus on keeleõppe eesmärkide saavutamist toetav ruumikujundus koos vajaliku õppematerjali, sisustuse ja tehniliste abivahenditega.

EDUVALEM ERAKOOL

AINEKAVA A-VÕÕRKEEL (INGLISE KEEL)

Eesmärk: on kujundada õpilastes eakohane võõrkeelepädevus, s.o suutlikkus mõista ja tõlgendada võõrkeeles esitatut, suhelda eesmärgipäraselt nii kõnes kui ka kirjas, järgides vastavaid kultuuritavasid; mõista ja väärtustada erinevaid kultuure, oma kultuuri ning teiste kultuuride sarnasusi ja erinevusi.

Põhikooli inglise keele ainekavad on koostatud põhimõttel, et põhikooli lõpetades õpilane:

1) saavutab iseseisva keelekasutaja taseme, mis võimaldab selles keeles igapäevastes situatsioonides suhelda ning lugeda ja mõista eakohaseid võõrkeelseid originaaltekste;
2) huvitub võõrkeelte õppimisest ja nende kaudu silmaringi laiendamisest;
3) omandab oskuse märgata ja väärtustada erinevate kultuuride eripära;
4) omandab oskuse edaspidi õppida võõrkeeli ning pidevalt täiendada oma keeleoskust;
5) huvitub õpitavat keelt kõnelevatest maadest ja nende kultuurist;
6) oskab kasutada eakohaseid võõrkeelseid teatmeallikaid (nt teatmeteoseid, sõnaraamatuid, internetti), et leida vajalikku infot teisteski valdkondades ja õppeainetes.

7. klass – 105 tundi

Oodatavad õpitulemused:

1) õpilane mõistab kõike olulist endale tuttaval teemal;
2) õpilane oskab kirjeldada kogemusi, sündmusi, unistusi ja eesmärke ning lühidalt põhjendada ja selgitada oma seisukohti ning plaane;
3) õpilane oskab koostada lihtsat teksti tuttaval teemal;
4) õpilane töötab iseseisvalt, paaris ja rühmas;
5) õpilane hindab õpetaja abiga oma tugevaid ja nõrku külgi seatud eesmärkide järgi ning kohandab omaõpistrateegiaid.

Õppesisu

1. Mina ja teised. Eluviis. (13 õppetundi)
Temaatilised tegusõnad. Ajavormid - Present Simple. Present Continuous. Routines, Lifestyles.
Õpitulemused. Õpilane:

- oskab rääkida oma eluviisist;
- loeb tekste teemal ja saab aru neid sisalduvast infost;
- kuulab monolooge õpitud teemal ja saab aru neid sisalduvast infost;
- kasutab ajavorme Present Simple, Present Continuous;
- teab raamatute liike (juturaamat, sõnaraamat, käsiraamat, õpik, entsüklopeedia, teos, kogu, aabits, piibel, lugemik, vestmik, teatmik, sõnastik) ning oskab kasutada teematilist sõnavara kõnes ja kirjas.

IKT: Esitlus; e-mail; online testid; web keskkondade kasutamine.
Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon**.**
Lõiming:
Inimeseõpetus
Keeled
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine.

2. Kodu ja lähiümbrus. Kodu. (12 õppetundi)
Temaatilised tegusõnad. Ajavorm Present Perfect. Homes. Furniture.
Õpitulemused. Õpilane:

- loeb tekste (dialoogid) ja saab aru neis sisalduvast infost;

EDU VALLEM ERAKOOL

- kuulab tekste õpitud teemal ja saab aru neid sisalduvast infost;
- oskab rääkida majadest ja oma kodust;
- oskab teha küsitlust ja sellest kokkuvõtet ;
- kirjutab isiklikku kirja;
- kasutab ajavormi Present Perfect.

IKT: Esitlus; e-mail; online testid; web keskkondade kasutamine.
Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon**.**
Lõiming:
Keeled
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine.

3. Vaba aeg. Kangelased. (12 õppetundi)

Temaatilised tegusõnad. Ajavormid Past Simple,Past Continuous. Character and Personality.
Õpitulemused. Õpilane:

- loeb tekste (newspaper story) ja saab aru neis sisalduvast infost;
- kuulab tekste õpitud teemal ja saab aru neis sisalduvast infost;
- räägib näitlejatest;
- kasutab ajavorme Past Simple, Past Continuous.

IKT: Esitlus; e-mail; online testid; web keskkondade kasutamine.
Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon**.**
Lõiming:
Keeled
Ajalugu
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine.

4. Igapäevaelu. Õppimine ja töö. Väljakutse. (12 õppetundi)

Tegusõna. Ajavormid Present Perfect, Past Simple. Jobs.
Õpitulemused. Õpilane:

- loeb tekste (magazine article) ja saab aru neis sisalduvast infost;
- oskab rääkida elukutsetest;
- oskab arutleda;
- kirjutab juttu;
- kasutab ajavorme Present Perfect, Past Simple.

IKT: Esitlu; e-mail; online testid; web keskkondade kasutamine.
Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus**.**
Lõiming:
Keeled
Inimeseõpetus
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine.

5. Kodu ja lähiümbrus. Pidu. (10 õppetundi)

EDU VALEMI RAKOOL

Modaalverbid -must, mustn't, have to, don't have to, needn't, can, can't. Celebrations. Parties.
Õpitulemused. Õpilane:

- loeb tekste internetist;
- räägib pidudest;
- kuulab monolooge õpitud teemal ja saab aru neis sisalduvast infost;
- kasutab modaalverbe - must, mustn't, have to, don't have to, needn't, can, can't.

IKT: Esitlus; e-mail; online testid; web keskkondade kasutamine.
Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus**.**
Lõiming:
Keeled
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine.

6. Riigid ja nende kultuur. (12 õppetundi)
Šotimaa. Kodukoht Eesti. Eesti asukoht ja sümboolika, tähtpäevad ning kultuuritavad.
Õpitulemused. Õpilane:

- loeb tekste Šotimaast ja saab aru neid sisalduvast infost;
- oskab rääkida Šotimaast ja Eestist.

IKT: Esitlus; e-mail; online testid; web keskkondade kasutamine.
Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus**.**
Lõiming:
Keeled
Kirjandus
Geograafia
Ajalugu
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine.

7. Igapäevaelu. Õppimine ja töö. Toit. (12 õppetundi)
Omadussõna võrdlemine (algvõrre, keskvõrre, ülivõrre). Food. Compound words.
Õpitulemused. Õpilane:

- loeb tekste (restaurant guide) ja saab aru neis sisalduvast infost;
- räägib toidust ja tervisest;
- kuulab dialooge õpitud teemal (party dialogues) ja saab aru neis sisalduvast infost;
- kirjutab e-kirja:
- teab omadussõna võrdlusastmeid (algvõrre, keskvõrre, ülivõrre).

IKT: Esitlus; e-mail; online testid; web keskkondade kasutamine.
Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus**.**
Lõiming:
Keeled
Inimeseõpetus
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine.

EDUVALEM E-KOOL

8. Igapäevaelu. Raha. (10 õppetundi)
Some, any ,no, much, many, a lot of, a little, a few. Money verbs.
Õpitulemused. Õpilane:

- loeb tekste (magazine adverts) ja saab aru neis sisalduvast infost;
- koostab dialoogi „Kaupluses“;
- räägib rahast;
- kuulab dialooge õpitud teemal ja saab aru neis sisalduvast infost;
- kasutab sõnu:some, any, no, much, many, a lot of, a little, a few.

IKT: Esitlus; e-mail; online testid; web keskkondade kasutamine.
Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus**.**
Lõiming:
Keeled
Inimeseõpetus
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine.

9. Vaba aeg. (12 õppetundi)
Tegusõna vormistik. Future Simple; going to - tulevik. Gadgets and Machines.
Õpitulemused. Õpilane:

- loeb tekste (magazine adverts) ja saab aru neis sisalduvast infost;
- oskab rääkida tehnikast;
- kuulab tekste õpitud teemal (radio advert) ja saab aru neis sisalduvast infost;
- kirjutab reklaamtekste;
- kasutab Future Simple, going to-tulevikuvormi.

IKT: Esitlus/ e-mail /online testid/ web keskkondade kasutamine.
Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus**.**
Lõiming:
Keeled
Tehmoloogia
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine.

8. klass – 105 tundi

Oodatavad õpitulemused:

1) õpilane mõistab kõike olulist endale tuttaval teemal;
2) õpilane oskab kirjeldada kogemusi, sündmusi, unistusi ja eesmärke ning lühidalt põhjendada ja selgitada oma seisukohti ning plaane;
3) õpilane oskab koostada lihtsat teksti tuttaval teemal;
4) õpilane töötab iseseisvalt, paaris ja rühmas;
5) õpilane hindab õpetaja abiga oma tugevaid ja nõrku külgi seatud eesmärkide järgi ning kohandab oma õpistrateegiaid.

1. Vaba aeg. (12 õppetundi)
Sõnavara, artikkel, telesaatekava. Arvamuse avaldamine.

EDUVALLA ERAKOOL

Conditionals. Adverbs.
Õpitulemused. Õpilane:

- teab sõnavara teemal communication;
- loeb ja räägib artiklist ja telesaatekavast;
- räägib televisioonist ja raadiost;
- avaldab arvamust televisioonist ja raadiost;
- alustab dialoogi;
- kasutab Conditionals and adverbs.

IKT kasutamine: ettekanne;esitlus; email; online mängud; online ülesanded; online test; online grammatikaülesanded; web keskkondade kasutamine.
Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus**.**
Lõiming:
Keeled
Kirjandus
Ajalugu
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine.

2. Riigid. (14 õppetundi)
Sõnavara, artikkel; interneti leheküljed; virtuaalne turism; telefonikõne; arvamuse avaldamine.
Conditionals.
Õpitulemused. Õpilane:

- teab sõnavara teemal World Wide Web;
- loeb ankeeti ja web viktoriini;
- räägib infost Internetis;
- kirjutab lehekülje internetis;
- loeb artiklit;
- avaldab oma arvamust;
- kasutab Conditional sentences.

IKT kasutamine: ettekanne;esitlus; email; online mängud; online ülesanded; online test; online grammatikaülesanded; web keskkondade kasutamine.
Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus**.**
Lõiming:
Keeled
Muusikaõpetus
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine.

3. Riigid ja nende kultuur. (14 õppetundi)
Sõnavara, artikkel, ilukirjandus. Tegevused vabal ajal. Arvamuse avaldamine. Tutvumine erinevate kultuuridega (peamised faktid, eripära, muusika).
Õpitulemused. Õpilane:
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine.

EL JUVALEM ERAKOOL

- loeb ajaleheartiklit;
- kuulab dialoogi;
- räägib merest;
- kirjeldab fotot;
- loeb ja kuulab ilukirjanduslikku teksti;
- avaldab oma arvamust;
- kasutab Present Perfect, Past Simple and Present Simple tenses.

IKT kasutamine: ettekanne; esitlus; email; online mängud; online ülesanded; online test; online grammatikaülesanded; web keskkondade kasutamine.
Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon,
väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus**.**
Lõiming:
Keeled
Kehaline kasvatus
Geograafia
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine.

4. Vaba aeg. Sport. (12 õppetundi)
Sõnavara ja tekstid teemal. Linking words, instructions. Ametlik kiri teemal. Spordialade ja spordiürituse kirjeldamine.
Passive Voice.
Õpitulemused. Õpilane:

- loeb entsüklopeedilist artiklit ja ametlikku kirja;
- kuulab kirjeldust ja dialoogi;
- räägib mägedest, ilmast ja talispordist;
- oskab esitada teabenõuet;
- avaldab oma arvamust;
- kirjutab ametlikku kirja;
- kirjeldab erinevaid spordialasid;
- loeb ja tõlgib sporditekste.

IKT kasutamine: ettekanne; esitlus; email; online mängud; online ülesanded; online test; online grammatikaülesanded; web keskkondade kasutamine.
Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon,
väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus**.**
Lõiming:
Keeled
Geograafia
Kunst
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine.

5. Vaba aeg ja kultuur. (14 õppetundi)
Sõnavara ja tekstid teemal. Tantsuõhtu. Klubid. Suurbritannia. Eesti.

Õpitulemused. Õpilane:

ELU VALEM ERAKOOL

- loeb ajakirja artikleid;
- kuulab laule;
- räägib reisimisest;
- kuulab dialoogi ja täidab Function File;
- loeb teksti erinevatest kultuuridest;
- osaleb rühmaarutelus.

IKT kasutamine: ettekanne; esitlus; email; online mängud; online ülesanded; online test; online grammatikaülesanded; web keskkondade kasutamine.
Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus**.**
Lõiming:
Keeled
Muusikaõpetus
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine.

6. Kultuur. (15 õppetundi)
Sõnavara ja tekstid teemal. Pildid. Kunstnikud. Kunstigalerii. Foto kirjeldus. Oscar Wilde. Eessõnad.
Õpitulemused. Õpilane:

- loeb artiklit kontserdi kohta;
- kuulab dialoogi ja esitlust;
- räägib muusikast ja teeb esitluse;
- kirjutab kirja ajakirjale;
- annab oma arvamuse lauljatest ja ansamblitest;
- arutleb rühmas;
- teeb ettekande muusikast;
- kasutab Question tags;
- kasutab Present Simple and Present Continuous;
- oskab rääkida kunstist;
- loeb tekste ja saab aru neid sisalduvast infost;
- loeb muuseumi brošüüri;
- kasutab siduvaid asesõnu (who, what, where, which, that);
- kasutab eessõnu.

IKT kasutamine: ettekanne; esitlus; email; online mängud; online ülesanded; online test; online grammatikaülesanded; web keskkondade kasutamine.
Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus**.**
Lõiming:
Keeled
Geograafia
Kunst
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine.

EDUVALEM ERAKOOL

7. Seiklus. Reisimine. Transport. **(12 õppetundi)**
Sõnavara ja tekstid teemal. Transport. Seiklus. Reisimine**.**
Õpitulemused. Õpilane:

- oskab rääkida oma huvidest ja tegevustest;
- tuleb toime olmesfääris suhtlemisega;
- oskab väljendada oma suhtumist ja eelistusi;
- kasutab õpitud põhisõnavara;
- oskab lugeda reisimisest ja transpordist;
- räägib reisimisest ja transpordist;
- kasutab sõnavara tuttaval teemal;
- kasutab ajavorme Present Perfect, Simple ja Continuous.

IKT kasutamine: ettekanne; esitlus; email; online mängud; online ülesanded; online test; online grammatikaülesanded; web keskkondade kasutamine.
Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon,
väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus**.**
Lõiming:
Keeled
Geograafia
Kunst
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine.

8. Igapäevaelu. Hooned. (12 õppetundi)
Sõnavara ja tekstid teemal. Varjupaik. Survival Course. Märkused ja tellimused. Tips. Unistuste maja.
Õpitulemused. Õpilane:

- räägib hoonetest ja arutleb piltide põhjal;
- loeb tekste ja saab aru neid sisalduvast infost;
- oskab kirjeldada maju ja hooneid;
- kasutab reported requests and orders;
- kasutab American and British words.

IKT kasutamine: ettekanne; esitlus; email; online mängud; online ülesanded; online test; online grammatikaülesanded; web keskkondade kasutamine.
Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon,
väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus**.**
Lõiming:
Keeled
Geograafia
Kunst
Ajalugu
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine.

9. klass – 105 tundi

EP JÄRVALEM ERAKOOL

Oodatavad õpitulemused:

1) õpilane mõistab kõike olulist endale tuttaval teemal;
2) õpilane oskab kirjeldada kogemusi, sündmusi, unistusi ja eesmärke ning lühidalt põhjendada ja selgitada oma seisukohti ning plaane;
3) õpilane oskab koostada lihtsat teksti tuttaval teemal;
4) õpilane vaatab filme ja telesaateid;
5) õpilane töötab iseseisvalt, paaris ja rühmas;
6) õpilane hindab õpetaja abiga oma tugevaid ja nõrku külgi seatud eesmärkide järgi ning kohandab oma õpistrateegiaid.

Õppesisu

1. Mina ja teised. Inimesed. *Adventure* (12 õppetundi)
Sõnavara teemal; *Present Simple, Present Continuous;* Õppimine ja töö. Edasiõppimine. Õpilasvahetus. Huvirühmad koolis. Tervislik eluviis. Hädaolukorrad. Arstiabi. Meedia ja reklaam. Raha.
Õpitulemused. Õpilane:

- kasutab *Present Simple, Present Continuous* küsimustes, jaatavas ja eitavas lauses;
- oskab koostada lihtsat teksti teemal (*a personal letter*);
- oskab kirjeldada suuliselt/ räägib antud teemal (*Holiday activities*);
- loeb tekste ja saab aru neist sisalduvast infost (*history book extract, holiday adverts, short biograhies*);
- räägib ja kirjutab oma seiklustest (*an adventure story*);
- teab sõnavara teemal *Adventure*.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus**.**
IKT: ettekanne; esitlus; email; online mängud; online ülesanded; online test; online grammatikaülesanded; web keskkondade kasutamine.
Lõiming:
Geograafia
Kehaline kasvatus
Keeled
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, digipädevus; loodusteaduslik pädevus.
Hindamine: suuline ja kirjalik numbriline ja kujundav hindamine.

2. Vaba aeg. *Stories.* (14 õppetundi)
Sõnavara teemal. *Past Perfect would* ja *used to*. Seiklused. Dialoogid ja tekstid teemal. *An Adventure Story*
Õpitulemused. Õpilane:

- kasutab *Past Perfect* küsimustes, jaatavas ja eitavas lauses ja *would* ja *used to*;
- kuulab dialooge ning tekste antud teemal (*stories/ film plot*);
- loeb tekste ja saab aru neid sisalduvast infost (*Stories*);
- teab sõnavara teemal (*Stories)*.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus**.**

EDU VALEM ERAKOOL

IKT: ettekanne; esitlus; email; online mängud; online ülesanded; online test; online grammatikaülesanded; web keskkondade kasutamine.
Lõiming:
Keeled
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, digipädevus; loodusteaduslik pädevus.
Hindamine: suuline ja kirjalik numbriline ja kujundav hindamine.

3. Riigid ja nende kultuur. *Travel.* (14 õppetundi)
Riigid, pealinnad, rahvused, koduigatsus. Asesõnade vormid kontekstis. *Airport Announsements, Travel Situations, Tourist Problems.*
Õpitulemused. Õpilane:

- kasutab *Present Perfect Continuous* küsimustes, jaatavas ja eitavas lauses;
- oskab koostada teksti teemal (*a report about tourism*);
- räägib ja koostab dialoogi teemal (*travel situations)*;
- loeb tekste ja saab aru neist sisalduvast infost (*travel book, magazine article, tourism information*);
- teab sõnavara teemal (*Travel*).

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus**.**
IKT: ettekanne; esitlus; email; online mängud; online ülesanded; online test; online grammatikaülesanded; web keskkondade kasutamine.
Lõiming:
Keeled
Geograafia
Ajalugu
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, digipädevus; loodusteaduslik pädevus.
Hindamine: suuline ja kirjalik numbriline ja kujundav hindamine.

4. Igapäevaelu. Mina ja teised. *The Media. Advertising.* (20 õppetundi)
Sõnavara teemadel meedia, TV programmid. Dialoogid ja tekstid teemal. *Passives* ja *Causatives. Be going to, will* jaatavas ja eitavas laustes.
Õpitulemused. Õpilane:

- kasutab *Passives* ja *Causatives* küsimustes, jaatavas ja eitavas lauses;
- oskab koostada teksti teemal (*review of a film or programme*);
- oskab kirjeldada ja koostab dialoogi teemal (*news and the media*);
- loeb tekste ja saab aru neid sisalduvast infost (*newspaper stories, articles, review*);
- teab sõnavara teemal (*Travel*);
- kuulab ja jutustab dialooge (*TV/ radio programmes);*
- kasutab *future tenses* küsimustes, jaatavas ja eitavas lauses;
- oskab kirjutada teksti teemal (*an email asking for information*);
- räägib ja koostab dialoogi teemal, mängib rollimängu *(adverts, shopping probems)*;
- loeb tekste ja saab aru neid sisalduvast infost (*newspaper stories, articles, review*);
- teab sõnavara teemal (*Advertising*);
- kuulab ja saab aru dialoogidest (*adverts/ dicussions)*.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon,

EDU VALEM ERAKOOL

väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus**.**
IKT: ettekanne; esitlus; email; online mängud; online ülesanded; online test; online grammatikaülesanded; web keskkondade kasutamine.
Lõiming:
Keeled
Inimeseõpetus
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, digipädevus; loodusteaduslik pädevus.
Hindamine: suuline ja kirjalik numbriline ja kujundav hindamine.

5. Kodukoht Eesti *People and Estonia.* (13 õppetundi)
Sõnavara teemadel. *Modal Verbs for speculation and modals in the past.*
Õpitulemused. Õpilane:

- kasutab *modal verbs* minevikus küsimustes, jaatavas ja eitavas lauses;
- oskab kirjutada teksti teemaldel (*1. description of a person 2. Independence Day in Estonia*);
- oskab kirjeldada ja koostab dialoogi teemal, mängib rollimängu *(describing people/ relationship)*;
- loeb tekste ja saab aru neid sisalduvast infost (*diary extract/ a description*);
- teab sõnavara teemal (*People*);
- kuulab ja saab aru dialooge (*adverts/ dicussions);*
- räägib ja kirjutab *Eesti Iseseisvuspäevast* ja kodanikualgatuse vajalikkusest.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon,
väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus**.**
IKT: ettekanne; esitlus; email; online mängud; online ülesanded; online test; online grammatikaülesanded; web keskkondade kasutamine.
Lõiming:
Keeled
Ajalugu
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, digipädevus; loodusteaduslik pädevus.
Hindamine: suuline ja kirjalik numbriline ja kujundav hindamine.

6. Igapäevaelu. Õppimine ja töö. *Careers. Learning.* (22 õppetundi)
Oma ja teiste huvidest, CV, sõnavara teemadel. *Reported Statements*
Õpitulemused. Õpilane:

- kasutab *Conditionals ja reported statements* lausetes;
- oskab kirjutada teksti teemal *(‚for and against' essay*);
- räägib ja koostab dialoogi teemal, mängib rollimängu *(learning and school experiences; (careers, jobs and wages)*;
- loeb tekste ja saab aru neid sisalduvast infost (*magazine articles, education factfile; , a report/ formal letter*);
- teab sõnavara teemal (*Learning; Careers*);
- kuulab ja saab aru dialooge (*schools and phone call; radio programmes/ an inerview).*
- oskab kirjutada *Curriculum Vitae*.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon,

EDUVALLE ERAKOOL

väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus**.**
IKT: ettekanne; esitlus; email; online mängud; online ülesanded; online test; online grammatikaülesanded; web keskkondade kasutamine.
Lõiming:
Keeled
Ühiskonnaõpetus
Geograafia
Kehaline kasvatus
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, digipädevus; loodusteaduslik pädevus.
Hindamine: suuline ja kirjalik numbriline ja kujundav hindamine.

7. Riigid ja nende kultuur. Minu kodukoht Eesti. Culture and Civilisation. (10 õppetundi)
Reported questions/ linking words. Kultuur ja tsivilisatsioon (Suurbritannia, USA, Eesti ja teised riigid).
Õpitulemused. Õpilane:

- kasutab *reported questions/ linking words* lausetes;
- kirjutab e-kirja teemal *(a description of a place in Estonia*);
- oskab kirjeldada ja koostab dialoogi teemal „ajalugu", „ tsivilisatsioon", mängib rollimängu sellel teemal;
- loeb tekste ja saab aru neist sisalduvast infost (*book extract/ a description/ an interview*);
- teab sõnavara teemal (*Culture and Civilisation*;
- kuulab ja saab aru dialooge (*radio programmes/ an inerview);*
- räägib erinevatest kultuuridest ja Eesti kultuurist ning teeb rollimängu teemal.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon,
väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus**.**
IKT: ettekanne; esitlus; email; online mängud; online ülesanded; online test; online grammatikaülesanded; web keskkondade kasutamine.
Lõiming:
Keeled
Ühiskonnaõpetus
Geograafia
Ajalugu
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, digipädevus; loodusteaduslik pädevus.
Hindamine: suuline ja kirjalik numbriline ja kujundav hindamine.

Keeleoskustasemed A1.1–C1
Osaoskuste õpitulemused

A1.1
Kuulamine. Tunneb väga aeglases ja selges sidusas kõnes ära õpitud sõnad ja fraasid; arusaamist toetab pildimaterjal. Reageerib pöördumistele adekvaatselt (nt tervitused, tööjuhised). Tunneb rahvusvaheliselt kasutatavaid lähedase häälduse sõnu (nt hamburger, film, takso, kohv).

EDU VALEM ERAKOOL

Lugemine. Tunneb õpitava keele tähemärke. Tunneb tekstis ära tuttavad nimed, sõnad (sh rahvusvaheliselt kasutatavad) ja fraasid. Loeb sõnu, fraase ja lauseid õpitud sõnavara ulatuses; arusaamist võib toetada pildimaterjal.
Rääkimine. Oskab vastata väga lihtsatele küsimustele ning esitada samalaadseid küsimusi õpitud sõnavara ja lausemallide piires. Vajab vestluskaaslase abi, võib toetuda emakeelele ja žestidele.
Kirjutamine. Tunneb õpitava keele kirjatähti, valdab kirjatehnikat, oskab õpitud fraase ja lauseid ümber kirjutada (ärakiri). Oskab kirjutada isikuandmeid (nt vihiku peale). Koostab lühikesi lauseid õpitud mallide alusel.
Grammatika korrektsus. Kasutab üksikuid äraõpitud tarindeid ja lausemalle, kuid neiski tuleb ette vigu.
A1.2
Kuulamine. Saab aru selgelt hääldatud fraasidest, lausetest ja tuttava situatsiooniga seotud lühikestest dialoogidest. Mõistab selgelt ja aeglaselt antud juhiseid ning pöördumisi. Vajab kordamist, osutamist, piltlikustamist vms.
Lugemine. Loeb lühikesi lihtsaid tekste (nt ürituste kavad, postkaardid, meilid, kuulutused, sildid, teeviidad, lühiankeedid, küsimustikud, -teated, -sõnumid) ja leiab neist vajaliku faktiinfo. Saab aru lihtsatest kirjalikest tööjuhistest. Lugemise tempo on väga aeglane, teksti mõistmiseks võib vaja minna korduvat lugemist. Tekstist arusaamiseks oskab kasutada õpiku sõnastikku.
Rääkimine. Oskab lühidalt tutvustada iseennast ja oma ümbrust. Saab hakkama õpitud sõnavara ja lausemallide piires lihtsate dialoogidega; vajab vestluskaaslase abi. Hääldusvead võivad põhjustada arusaamatusi. Kõnes esineb kordusi, katkestusi ja pause.
Kirjutamine. Oskab lühidalt kirjutada iseendast ja teisest inimesest. Oskab täita lihtsat küsimustikku. Tunneb õpitud sõnavara õigekirja. Kasutab lause alguses suurtähte ja lause lõpus õiget kirjavahemärki.
Grammatika korrektsus. Kasutab üksikuid äraõpitud tarindeid ja lausemalle, kuid neiski tuleb ette vigu.
A2.1
Kuulamine. Mõistab lihtsaid vestlusi ning lühikeste jutustuste, teadete ja sõnumite sisu, kui need on talle tuttaval teemal, seotud igapäevaste tegevustega ning esitatud aeglaselt ja selgelt. Vajab kordamist ja selget häälдust.
Lugemine. Loeb üldkasutatava sõnavaraga lühikesi tavatekste (nt isiklikud kirjad, kuulutused, uudised, juhised, kasutusjuhendid); leiab tekstis sisalduvat infot ja saab aru teksti mõttest. Lugemise tempo on aeglane. Tekstist arusaamiseks oskab kasutada koolisõnastikku.
Rääkimine. Oskab lühidalt kirjeldada lähiümbrust, igapäevaseid toiminguid ja inimesi. Kasutab põhisõnavara ja käibefraase, lihtsamaid grammatilisi konstruktsioone ning lausemalle. Suudab alustada ja lõpetada lühivestlust, kuid ei suuda seda juhtida. Kõne on takerduv, esineb häälдusvigu.
Kirjutamine. Koostab õpitud sõnavara piires lähiümbruse ja inimeste kirjeldusi. Kirjutab lihtsaid teateid igapäevaeluga seotud tegevustest (nt postkaart, kutse); koostab lühisõnumeid. Oskab kasutada sidesõnu *ja*, *ning* jt. Oskab näidise järgi koostada lühikesi tekste, abivahendina kasutab õpiku- või koolisõnastikku.
Grammatika korrektsus. Kasutab küll õigesti mõningaid lihtsaid tarindeid, kuid teeb sageli vigu grammatika põhivaras (nt ajab segi ajavormid või eksib aluse ja öeldise ühildumisel); siiski on enamasti selge, mida ta väljendada tahab.
A2.2

EDU VALEMI ERAKOOL

Kuulamine. Suudab jälgida enda jaoks tuttava valdkonna mõttevahetust ning eristada olulist infot. Saab aru olmesfääris kuuldud üldkeelse suhtluse sisust (nt poes, bussis, hotellis, piletilevis). Vajab sageli kuuldu täpsustamist.
Lugemine. Loeb lihtsaid tavatekste (nt reklaamid, menüüd, ajakavad, ohuhoiatused) tuttavatel teemadel ja saab aru neis sisalduvast infost. Suudab mõnikord aimata sõnade tähendust konteksti toel.
Rääkimine. Oskab rääkida oma huvidest ja tegevustest. Tuleb toime olmesfääris suhtlemisega. Oskab väljendada oma suhtumist ja eelistusi. Suudab alustada, jätkata ja lõpetada vestlust tuttaval teemal, kuid võib vajada abi. Kasutab õpitud põhisõnavara ja lausemalle valdavalt õigesti spontaanses kõnes on vigu. Kõne on arusaadav, kuigi esineb häälduslvigu ja sõnade otsimist.
Kirjutamine. Oskab kirjutada lühikesi kirjeldavat laadi jutukesi oma kogemustest ja ümbritsevast. Koostab lihtsaid isiklikke kirju. Oskab kasutada sidesõnu *aga*, *sest*, *et* jt. Rakendab õpitud õigekirjareegleid (nt algustähe ortograafia, kirjavahemärgid).
Grammatika korrektsus. Kasutab küll õigesti mõningaid lihtsaid tarindeid, kuid teeb sageli vigu grammatika põhivaras (nt ajab segi ajavormid või eksib aluse ja öeldise ühildumisel); siiski on enamasti selge, mida ta väljendada tahab.

B1.1

Kuulamine. Saab aru vahetus suhtlussituatsioonis kuuldust, kui vestlus on tuttaval igapäeva-eluga seotud teemal. Mõistab tele- ja raadiosaadete ning filmide sisu, kui teema on tuttav ja pakub huvi ning pilt toetab heliteksti. Saab aru loomuliku tempoga kõnest, kui hääldus on selge ja tuttav.
Lugemine. Loeb ja mõistab mõneleheküljelisi lihtsa sõnastusega faktipõhiseid tekste (nt kirjad, veebiväljaanded, infovoldikud, kasutusjuhendid). Mõistab jutustavat laadi teksti põhiideed ning suudab jälgida sündmuste arengut. Suudab leida vajalikku infot teatmeteostest ja internetist. Oskab kasutada kakskeelseid tõlkesõnastikke.
Rääkimine. Oskab lihtsate seostatud lausetega rääkida oma kogemustest ja kavatsustest. Suudab lühidalt põhjendada oma seisukohti. On võimeline ühinema vestlusega ja avaldama arvamust, kui kõneaine on tuttav. Kasutab õpitud väljendeid ja lausemalle õigesti; spontaanses kõnes esineb vigu. Hääldus on selge ja kõne ladus, kuid suhtlust võib häirida ebaõige intonatsioon.
Kirjutamine. Oskab kirjutada õpitud teemadel lühikesi jutustavat laadi tekste, milles väljendab oma tundeid, mõtteid ja arvamusi (nt isiklik kiri, e-kiri, blogi). Koostab erinevaid tarbetekste (nt teadaanne, kuulutus). Suhtleb *online*- vestluses. Oskab kasutada piiratud hulgal teksti sidumise võtteid (sidesõnad, asesõnaline kordus).
Grammatika korrektsus. Oskab üsna õigesti kasutada tüüpkeelendeid ja moodustusmalle. Kasutab tuttavas olukorras grammatiliselt üsna õiget keelt, ehkki on märgata emakeele mõju. Tuleb ette vigu, kuid need ei takista mõistmist.

B1.2

Kuulamine. Saab kuuldust aru, taipab nii peamist sõnumit kui ka üksikasju, kui räägitakse üldlevinud teemadel (nt uudistes, spordireportaažides, intervjuudes, ettekannetes, loengutes) ning kõne on selge ja üldkeelne.
Lugemine Loeb ja mõistab mõneleheküljelisi selge arutluskäiguga tekste erinevatel teemadel (nt noortele mõeldud meediatekstid, mugandatud ilukirjandustekstid). Suudab leida vajalikku infot pikemast arutlevat laadi tekstist. Kogub teemakohast infot mitmest tekstist. Kasutab erinevaid lugemisstrateegiaid (nt üldlugemine, valiklugemine Tekstides esitatud detailid ja nüansid võivad jääda selgusetuks.
Rääkimine. Oskab edasi anda raamatu, filmi, etenduse jms sisu ning kirjeldada oma muljeid. Tuleb enamasti toime vähem tüüpilistes suhtlusolukordades. Kasutab põhisõnavara ja

EDUVALEMIKOOL

sagedamini esinevaid väljendeid õigesti; keerukamate lausestruktuuride kasutamisel tuleb ette vigu. Väljendab ennast üsna vabalt, vajaduse korral küsib abi. Hääldus on selge, intonatsiooni ja rõhuvead ei häiri suhtlust.
Kirjutamine. Oskab koostada eri allikatest pärineva info põhjal kokkuvõtte (nt lühiülevaade sündmustest, isikutest). Oskab kirjeldada tegelikku või kujuteldavat sündmust. Oskab isiklikus kirjas vahendada kogemusi, tundeid ja sündmusi. Oskab kirjutada õpitud teemal oma arvamust väljendava lühikirjandi. Oma mõtete või arvamuste esitamisel võib olla keelelisi ebatäpsusi, mis ei takista kirjutatu mõistmist.
Grammatika korrektsus. Oskab üsna õigesti kasutada tüüpkeelendeid ja moodustusmalle. Kasutab tuttavas olukorras grammatiliselt üsna õiget keelt, ehkki on märgata emakeele mõju. Tuleb ette vigu, kuid need ei takista mõistmist.

B2.1
Kuulamine Saab aru nii elavast suulisest kõnest kui ka helisalvestistest konkreetsetel ja abstraktsetel teemadel, kui kuuldu on üldkeelne ja suhtlejaid on rohkem kui kaks. Saab aru loomuliku tempogakõnest.
Lugemine Loeb ja mõistab mitmeleheküljelisi tekste (nt artiklid, ülevaated, juhendid, teatme- ja ilukirjandus), mis sisaldavad faktiinfot, arvamusi ja hoiakuid. Loeb ladusalt, lugemissõnavara on ulatuslik, kuid raskusi võib olla idioomide mõistmisega. Oskab kasutada ükskeelset seletavat sõnaraamatut.
Rääkimine. Esitab selgeid üksikasjalikke kirjeldusi üldhuvitavatel teemadel. Oskab põhjendada ja kaitsta oma seisukohti. Oskab osaleda arutelus ja kõnevooru üle võtta. Kasutab mitmekesist sõnavara ja väljendeid. Kasutab keerukamaid lausestruktuure, kuid neis võib esineda vigu. Kõne tempo on ka pikemate kõnelõikude puhul üsna ühtlane; sõna- ja vormivalikuga seotud pause on vähe ning need ei sega suhtlust. Intonatsioon on enamasti loomulik.
Kirjutamine. Kirjutab seotud tekste konkreetsetel ja üldisematel teemadel (nt seletuskiri, uudis, kommentaar). Põhjendab oma seisukohti ja eesmärke. Oskab kirjutada kirju, mis on seotud õpingute või tööga. Eristab isikliku ja ametliku kirja stiili. Oskab korduste vältimiseks väljendust varieerida (nt sünonüümid). Võib esineda ebatäpsusi lausestuses, eriti kui teema on võõras, kuid need ei sega kirjutatu mõistmist.
Grammatika korrektsus. Valdab grammatikat küllaltki hästi. Ei tee vääritimõistmist põhjustavaid vigu. Aegajalt ettetulevaid vääratusi, juhuslikke vigu ning lauseehituse apsusi suudab enamasti ise parandada.
B2.2
Kuulamine Suudab jälgida abstraktset teemakäsitlust (nt vestlus, loeng, ettekanne) ja saab aru keeruka sisuga mõttevahetusest (nt väitlus), milles kõnelejad väljendavad erinevaid seisukohti. Mõistmist võivad takistada tugev taustamüra, keelenaljad, idioomid ja keerukad tarindid.
Lugemine Suudab lugeda pikki ja keerukaid, sh abstraktseid tekste, leiab neist asjakohase teabe (valiklugemine) ning oskab selle põhjal teha üldistusi teksti mõtte ja autori arvamuse kohta. Loeb iseseisvalt, kohandades lugemise viisi ja kiirust sõltuvalt tekstist ja lugemise eesmärgist. Raskusi võib olla idioomide ja kultuurisidusate vihjete mõistmisega.
Rääkimine. Väljendab ennast selgelt, suudab esineda pikemate monoloogidega. Suhtleb erinevatel teemadel, oskab vestlust juhtida ja anda tagasisidet. On jälgima oma keelekasutust, vajaduse korral sõnastab öeldu ümber ja suudab parandada enamiku vigadest. Oskab valida sobiva keeleregistri. Kõnerütmis ja -tempos on tunda emakeele mõju.
Kirjutamine Oskab kirjutada esseed: arutluskäik on loogiline, tekst sidus ja teemakohane. Oskab refereerida nii kirjalikust kui ka suulisest allikast saadud infot. Kasutab erinevaid

EDU VALEMIKOOL

keeleregistreid sõltuvalt adressaadist (nt eristades isikliku, poolametliku ja ametliku kirja stiili). Lausesiseseid kirjavahemärke kasutab enamasti reeglipäraselt.
Grammatika korrektsus. Valdab grammatikat küllaltki hästi. Ei tee vääritimõistmist põhjustavaid vigu. Aegajalt ettetulevaid vääratusi, juhuslikke vigu ning lauseehituse apsusi suudab enamasti ise parandada.
C1
Kuulamine Mõistab pingutuseta ka abstraktsetel ja tundmatutel teemadel kuuldut (nt film, pikem vestlus, vaidlus). Suudab kriitiliselt hinnata kuuldu sisu ning tõstatatud probleeme. Mõistmist võivad raskendada haruldased idioomid, võõras aktsent, släng või murdekeel.
Lugemine Loeb pikki keerukaid erineva registri ja esituslaadiga tekste. Loeb kriitiliselt, oskab ära tunda autori hoiakud, suhtumise ja varjatult väljendatud mõtted. Stiilinüanssidest, idiomaatikast ning teksti keerukatest üksikasjadest arusaamine võib nõuda kõrvalist abi (nt sõnastik, emakeelekõneleja nõuanne).
Rääkimine. Väljendab ennast ladusalt ja spontaanselt. Suudab raskusteta ja täpselt avaldada oma mõtteid ning arvamusi erinevatel teemadel. Keelekasutus on paindlik ja loominguline. Suudab saavutada suhtluseesmärke. Sõnavara on rikkalik, võib esineda üksikuid vigu sõnade semantilistes seostes, rektsioonistruktuurides ja sõnajärjes. Oskab kirjutada põhjalikku ülevaadet mitmest kirjalikust allikast saadud teabe põhjal (nt retsensioon, arvustus). Suudab toimetada kirjalikke tekste. Oskab kirjutada loogiliselt üles ehitatud kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste, mis tekitavad huvi ning mida on hea lugeda. Võib esineda juhuslikke õigekirja- ja interpunktsioonivigu.
Grammatika korrektsus. Kasutab grammatiliselt õiget keelt, vigu tuleb ette harva ning neid on raske märgata.

AINEKAVA EESTI KEEL TEISE KEELENA

Eesmärk: äratada huvi eesti keele ja kultuuri vastu ning tekitada motivatsiooni keeleoskust arendada lõimitud aine- ja keeleõppe abil.

Põhikooli eesti keel teise keelena ainekavad on koostatud põhimõttel, et põhikooli lõpetades õpilane:

1) omandab eesti keele oskuse tasemel, mis võimaldab iseseisvalt toime tulla eestikeelses keskkonnas ning jätkata õpinguid eesti keeles;
2) omandab oskuse edaspidi võõrkeeli õppida ja oma keeleoskust pidevalt täiendada;
3) mõistab eesti kultuuri ning teiste kultuuride erinevusi ja mõtteviiside mitmekesisust ning väärtustab neid;
4) tunneb huvi Eesti kultuurielu vastu, huvitub eestikeelsetest kirjandusteostest, teatri- ja filmiloomingust, raadio- ja telesaadetest ning trükimeediast;
5) oskab kasutada eakohaseid eestikeelseid teatmeallikaid (nt teatmeteoseid, sõnaraamatuid, internetti), et leida vajalikku infot teisteski õppeainetes ja väljaspool õpet.

7. klass – 140 tundi

Oodatavad õpitulemused:

1) õpilane mõistab kõike olulist endale tuttaval teemal;
2) õpilane oskab kirjeldada kogemusi, sündmusi, unistusi ja eesmärke ning lühidalt põhjendada ja selgitada oma seisukohti ning plaane;
3) õpilane oskab koostada lihtsat teksti tuttaval teemal;

EDU VALEM ERAKOOL

4) õpilane on omandanud esmased teadmised Eesti kultuuriloost, loeb eestikeelset eakohast kirjandust, vaatab filme ja telesaateid ning kuulab raadiosaateid;
5) õpilane töötab iseseisvalt, paaris ja rühmas;
6) õpilane hindab õpetaja abiga oma tugevaid ja nõrku külgi seatud eesmärkide järgi ning kohandab omaõpistrateegiaid.

Kuulamine. Saab aru vahetus suhtlussituatsioonis kuuldust, kui vestlus on tuttaval igapäevaeluga seotud teemal. Mõistab tele- ja raadiosaadete ning filmide sisu, kui teema on tuttav ja pakub huvi ning pilt toetab heliteksti. Saab aru tempoga kõnest, kui hääldus on selge ja tuttav.

Lugemine. Loeb ja mõistab mõneleheküljelisi lihtsa sõnastusega faktipõhiseid tekste (nt kirjad veebiväljaanded, infovoldikud, kasutusjuhendid). Mõistab jutustavat laadi teksti põhiideed ning suudab jälgida sündmuste arengut. Suudab leida vajalikku infot teatmeteostest ja internetist. Aimab sõnade tähendust konteksti toel. Oskab kasutada kakskeelseid sõnastikke.

Rääkimine. Oskab lihtsate seostatud lausetega rääkida oma kogemustest ja kavatsustest. Suudab lühidalt põhjendada oma seisukohti. On võimeline ühinema vestlusega ja avaldama arvamust, kui kõneaine on tuttav. Kasutab õpitud väljendeid ja lausemalle õigesti; spontaanses kõnes esineb vigu. Hääldus on selge ja kõne ladus, kuid suhtlust võib häirida ebaõige intonatsioon.

Kirjutamine. Oskab kirjutada õpitud teemadel lühikesi jutustavat laadi tekste, milles väljendab oma tundeid, mõtteid ja arvamusi (nt isiklik kiri u 70 sõna, e-kiri, blogi). Koostab erinevaid tarbetekste (nt kuulutus, teadanne). Suhtleb *online*-vestluses. Oskab kasutada piiratud hulgal teksti sidumise võtteid (sidesõnad, asesõnaline kordus). Grammatika on piisavalt korrektne, et teemat käsitleda.

Õppesisu

1. „Igapäevaelu. Õppimine ja töö“ (48 õppetundi)

Raamat, käsiraamat, õpik, entsüklopeedia, teos tekstikogu, pealkiri, sisukord, kaas, lehekülg, õppima, õpetama, hinne, hind, mõistekaart. Tervis; koolipäev, koolitee; turvaline liiklemine; päevakava; ametid ja töökohad; tervislik eluviis; raha; hädaolukorrad; arstiabi; meedia ja reklaam.

Grammatika: ma- ja da-infinitiiv, tegusõna põhivormid, käskiv kõneviis, nimisõna käänamine. Põhikäänded: nimetav, omastav, osastav.

Õpitulemused. Õpilane:

- oskab rääkida raamatutest ja nende sisust - Missugune raamat? Millest? Kellest? Kes tegi? Mis sees on? (õpiku sisukord, reegel, valem, kaart, skeem, pealkiri, kaas, lehekülg, tabel, joonis, illustratsioon, koostaja, kirjastus, toimetaja, kunstnik, kujundaja, trükikoda);
- oskab kirjeldada üht head/meeldivat õpikut;
- teab raamatute liike (juturaamat, sõnaraamat, käsiraamat, õpik, entsüklopeedia, teos, kogu, aabits, piibel, lugemik, vestmik, teatmik, sõnastik) ning oskab kasutada teematilist sõnavara kõnes ja kirjas;
- oskab kasutada -ma- ja –da infinitiivi ja käskivat kõneviisi antud teemal;
- teab tegusõna põhivorme ja suudab moodustada teisi vorme (olevik, lihtminevik, tingiv ja käskiv kõneviis);

EDU VALEMI ERAKOOL

- oskab kasutada kõnes ja kirjas tegusõnu (lugema, õppima, õpetama, vestlema, vaidlema, mõtlema, ütlema, kahtlema, laisklema, õmblema, viskama);
- suudab koostada ja esitada dialoogi koduülesande täitmise kohta. Oskab rääkida õppeainetest, õppevahenditest;
- oskab kirjutada kirja sõbrale teemal: „Õppimine“;
- oskab kirjutada seletuskirja politseisse ja edastada seletuskirjas olulisi fakte;
- oskab moodustada, kasutada kirjas ja kõnes ning leida tekstist nimetava, omastava, osastava käände.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tervis ja ohutus.
Lõiming:
Matemaatika
Keeled
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine; kontrolltöö, kuulamistest, grammatilised tööd.

2. „Mina ja teised“ (40 õppetundi):

Enese ja sõprade tutvustamine ning kirjeldamine, suhtlemine pereliikmete ja kaaslastega; viisakusväljendid; võimed; inimestevahelised suhted; virtuaalne suhtlemine, rahvakalender, traditsioonid, laulu- ja tantsupidu, vaba aeg, sport, juhtumid, narkoennetusnädal.
Grammatika: tegusõna oleviku ja lihtmineviku vormid; jutustavad, küsivad ja hüüdlaused; uute käänete õppimine ja kasutamine, sisekohakäänded, arvsõnade kordamine.
Õpitulemused. Õpilane:

- oskab rääkida Eesti rahvakalendripäevadest;
- oskab koostada kuulutuse põhjal teadet näituse külastamise kohta;
- tunneb ühendtegusõnu liht- ja ühendtegusõnad, ühendtegusõnade põhivormide sõnajärg;
- oskab moodustada ja kasutada kirjas ja kõnes sisseütlevat (lühikest vormi), seesütlevat, seestütlevat käänet;
- oskab kokku sobitada müstiliste olendite sõnapaarid (eesti – vene keeles);
- oskab kirjutada liitarvsõnu (kokku ja lahkukirjutamine: -teist, -kümmend, -sada; ühelised, tuhanded, miljonid, miljardid).

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond**.**
Lõiming:
Matemaatika
Keeled
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine; kontrolltöö, kirjand, loovtöö.

3. „Kodu ja lähiümbrus“ (32 õppetundi) :

Kodukoha loodus; kodused toimingud; avalikud kohad; lemmikloomad; töövahendid ning kohustused kodus; rõõmsad ja kurvad sündmused peres; kodu ja lähiümbruse korrashoid; käitumine koduümbruses ja looduses, turvalisus; peretraditsioonid köögitarbed, kodumasinad,

ELUVALEM ERAKOOL

toidunõud; kodutööd, remont, pere sissetulekud ja väljaminekud, lemmikloom. Tervislik toit, hea enesetunne.
Grammatika: tegusõna vormide kordamine, sihitise käänded ainsuses, väliskohakäänded; uute käänete õppimine ja nende kasutamine: saav, olev, rajav.
Õpitulemused. Õpilane:

- suudab jutustada etteantud teemal pildi või mõistekaardi järgi;
- oskab sõnu liigitada teemal „Kodumasinad, koduasjad, toidunõud“;
- oskab kasutada sihitist ainsuses ja mitmuses nimetavas käändes;
- oskab kasutada temaatilist sõnavara kirjas ja kõnes teemal.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tervis ja ohutus**.**
Lõiming:
Matemaatika
Ajalugu
Bioloogia
Keeled
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine; kontrolltöö, kuulamistest, grammatikatest.

4. „Eesti“ (14 õppetundi)
Ilm; riigipühad ja riiklikud tähtpäevad; üldrahvalikud sündmused; Eesti vaatamisväärsused; muistendid, müüdid; muuseumid, rahvariided.
Grammatika: lihttegusõnad ja ühendtegusõnad, tegusõna vormide kordamine, õpitud nimisõna käänete kordamine.
Õpitulemused. Õpilane:

- oskab nimetada muuseumide liike (ajaloomuuseum, koduloomuuseum, kirjandusmuuseum, loodusmuuseum, meremuuseum, linnamuuseum, tervishoiumuuseum, kunstimuuseum, vabaõhumuuseum, majamuuseum);
- oskab esitada dialoogi teemal muuseum;
- oskab kirjutada kutset muuseumi külastamiseks;
- oskab kirjeldada rahvariideid pildi järgi;
- tunneb laulupeokohast sõnavara ja kasutab sõnu sobivas käändes;
- oskab kirjeldada ilma;
- mõistab kuuldut ja loetut sel teemal.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond**.**
Lõiming:
Ajalugu
Kunst
Muusika
Bioloogia
Keeled
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine; kontrolltöö, sõnavara kontroll, arvutiesitlus.

5. „Riigid ja nende kultuur“ (6 õppetundi)

EDU VALEM ERAKOOL

Looduskaunid kohad, loodusnähtused; lilled, seened, linnud, loomad; ravimtaimed.
Grammatika: omadussõna ühildumine nimisõnaga; kordamine.
Õpitulemused. Õpilane:

- suudab kirjeldada ilma erinevatel aastaaegadel.
- oskab kasutada temaatilist sõnavara kõnes ja kirjas.
- mõistab kuuldut ja loetut sel teemal.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond**.**
Lõiming:
Ajalugu
Geograagia
Kunst
Bioloogia
Keeled
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine, kuulamisülesanne.

8. klass – 140 tundi

Oodatavad õpitulemused:

1) teab sõnu 1. – 8. klassi ainekavas esitatud temaatika piires, kusjuures muutuvaid sõnu koos põhiliste tüvevariantidega;
2) õpilane suhtleb eesti keeles igapäevastes suhtlusolukordades nii koolis kui ka väljaspool kooli;
3) õpilane mõistab kõike olulist endale tuttaval teemal;
4) õpilane oskab kirjeldada kogemusi, sündmusi, unistusi ja eesmärke ning lühidalt põhjendada ja selgitada oma seisukohti ning plaane;
5) õpilane oskab koostada lihtsat teksti tuttaval teemal;
6) õpilane on omandanud esmased teadmised Eesti kultuuriloost, loeb eestikeelset eakohast kirjandust;
7) õpilane vaatab filme ja telesaateid ning kuulab raadiosaateid;
8) õpilane töötab iseseisvalt, paaris ja rühmas;
9) õpilane hindab õpetaja abiga oma tugevaid ja nõrku külgi seatud eesmärkide järgi ning kohandab oma õpistrateegiaid.

Kuulamine. Saab kuuldust aru, taipab nii peamist sõnumit kui ka üksikasju, kui räägitakse üldlevinud teemadel (nt uudistes, spordireportaažides, intervjuudes, ettekannetes, loengutes) ning kõne on selge ja üldkeelne.

Lugemine. Loeb ja mõistab mõneleheküljelisi selge arutluskäiguga tekste (nt noortele mõeldud meediatekstid, mugandatud ilukirjandustekstid). Suudab leida vajalikku infot pikemast arutlevat laadi tekstist. Kogub teemakohast infot mitmest tekstist. Kasutab erinevaid lugemisstrateegiaid (nt üldlugemine, valiklugemine). Tekstides esitatud detailid ja nüansid võivad jääda selgusetuks.

Rääkimine. Oskab edasi anda raamatu, filmi, etenduse jms sisu ning kirjeldada oma muljeid. Tuleb enamasti toime vähem tüüpilistes suhtlusolukordades. Kasutab põhisõnavara ja sagedamini esinevaid väljendeid õigesti; keerukamate lausestruktuuride kasutamisel tuleb ette

EDU VALEM ERAKOOL

vigu. On olemas parafraseerimisoskus. Väljendab ennast üsna vabalt, vajaduse korral küsib abi. Hääldus on selge, intonatsiooni- ja rõhuvead ei häiri suhtlust. Grammatika piisavalt korrektne. Öeldu arusaadav.

Kirjutamine. Oskab koostada eri allikatest pärineva info põhjal kokkuvõtte (nt lühiülevaade sündmustest, isikutest). Oskab kirjeldada tegelikku või kujuteldavat sündmust. Oskab isiklikus kirjas vahendada kogemusi, tundeid ja sündmusi. Oskab kirjutada õpitud teemal oma arvamust väljendava lühikirjandi. Oma mõtete või arvamuste esitamisel võib olla keelelisi ebatäpsusi, mis ei takista kirjutatu mõistmist, Kirjutis on õige pikkusega (u 80 – 85 sõna) ja sidus, sellest arusaamine ei nõua lugejapoolset pingutust. Sõnavara on ulatuslik ja mitmekesine. Stiilinormile ja kontekstile vastav keelekasutus, loogiline lausestus, kasutatakse liitlauseid. On üksikuid grammatika- ja õigekirjavigu.

Õppesisu

1. Mina ja teised (39 õppetundi)

Võimed; inimestevahelised suhted; virtuaalne suhtlemine. Kuulsaid inimesi. Oleme nii sarnased. Kas sina teeksid nii? Lapsed ja probleemid.

Mõisted: autasustama, selgitama, toetama, autasu, auhind, asutama, paiknema, raiuma, puuraiuja, ulatuma, suusavarustus, tammetõru, üle kandma, panga ülekanne, arve, sularaha, tellima, maksma, umbes, teatama, kahetsema, kuivatama, levima, rahunema, enesetunne, kuulsus, tulevane, haiget saama, hõõruma, välja väänama, vältima, kõrvalest, liiges, muhk, otsaesine, sinikas, suusamääre, tasakaal, tasane, puruväsinud; juhendama, kolima, toimetama, anne, etendus, lavastus, vabadus, väärtus, ühiskonnategelane, nägus, usin, elustama, kadestama, keelduma, rahule jääma, kalju, kinkekaart, kosk, purskkaev, võimalus, avaldama, esitlema, arvutiesitlus, laimama, proovile panema, põlgama, vihkama, ilmekas, kade, võrdne

Grammatika: nud-vormi moodustamine ja kasutamine, sise- ja väliskohakäänete kordamine; omastava käände kordamine; suur ja väike algustäht kohanimede kirjutamisel; omadussõna võrdlusastmed; omadussõna koos nimisõnaga võrdlusastmete; suur ja väike algustäht perioodikaväljaannete nimedes.

Õpitulemused. Õpilane:

- teab fakte Eesti ja maailma kuulsate inimeste kohta; kuulsuse häid ja halbu külgi; oskab kõneleda kuulus olemisest ning oskab koostada lihtsat teksti tuttaval teemal.
- oskab iseloomustada ennast ja teisi inimesi; oskab väljendada oma tundeid; oskab kirjeldada unistusi.
- teab viisakusväljendeid ja oskab neid kasutada. Oskab küsida ja luba anda ning teab kuidas keelduda.
- teab noorte probleeme, oskab neid probleeme lahendada; oskab kirjeldada kogemusi ning lühidalt põhjendada ja selgitada oma seisukohti.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon,
väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tervis ja ohutus**.**

Lõiming:
Kirjandus
Keeled
Ajalugu
Bioloogia

Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, digipädevus.

TÕRUVALLA ERAKOOL

Hindamine: suuline ja kirjalik jooksev hindamine, grammatilised tööd, sõnavara kontrollid, lühikirjand.

2. Kodu ja lähiümbrus (7 õppetundi)

Kodu ja lähiümbruse korrashoid; käitumine koduümbruses ja loodused; keskkonnasäästlikus, mõistus, reis, vabaõhumuuseum, põhikiri, öömaja, tülitama, andeks andma, meenutama, ümbritsema, teave, tiik, tähelepanu väärima, lootust kaotama, väljapanek, ehtne, kokku leppima, osavõtja, keelduma.

Grammatika: ma- ja da- tegevusnime kordamine; võrdlusastmete kordamine; pühade, tähtpäevade, nädalapäevade ja kuude õigekiri; osastava ja sisseütleva käände sisuline eristamine; käskiva kõneviisi vormide moodustamine.

Õpitulemused. Õpilane:

- oskab nimetada keskkonnasäästlikke tegevusi, oskab hoida loodust;
- oskab leida infoallikate abil koduümbrusest koha, kuhu viia mitmesuguseid jäätmeid,
- vaatab filme ja telesaateid antud teemal.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond**.**

IKT: film "Teeme ära".

Lõiming:

Bioloogia

Geograafia

Keeled

Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, digipädevus; loodusteaduslik pädevus.

Hindamine: suuline ja kirjalik numbriline ja kujundav hindamine, jutustamine.

3. Eesti (9 õppetundi)

Eesti geograafiline kaart; looduskaitse; Eesti vaatamisväärsused; Kuhu Eestis minna? Veekogud, pinnavormid. Maakond, vald, linn, asula, küla. Ilmakaared.

Grammatika: omadussõna käänamine koos nimisõnaga kõigis käänetes; käskiva kõneviisi vormide kinnistamine; võrdlusastmete kinnistamine; käändsõnade võrdlusastmete (kõik käänded) süsteemne käsitlus.

Õpitulemused. Õpilane:

- õpilane teab Eesti saartel puhkamise võimalustest,
- oskab leida tekstis nimetatud saared, ütelda, mis ilmakaares need asuvad,
- oskab kirjutada kirja oma reisist.
- oskab leida infot kuulamistekstist.
- mõistab kõike olulist endale tuttaval teemal ning koostada lihtsat teksti.
- oskab jutustada oma pikemast reisist.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tervis ja ohutus**.**

Lõiming:

Geograafia

Keeled

Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, digipädevus; loodusteaduslik pädevus.

Hindamine: suuline ja kirjalik numbriline ja kujundav hindamine, grammatikatest.

EDUVALEM ERAKOOL

4. Riigid ja nende kultuur (20 õppetundi)

Maailmajaod; maailma riigid; looduskaunid kohad. Saladuslikud ehitised. Teekond ümber maailma. Elamu, hoone, ait, laut, tali, pääse, meene, laenutama, osalema, tähistama, kaev, ahi, häll, kangas, laudlina, mahukas, kaitsma, kaunistama, liugu laskma, vaeslaps, võõrastütar, kuld, keelama.

Grammatika: Tingiva kõneviisi kasutamine viisaka pöördumise puhul; süsteemne käsitlus; lühendite õigekiri; käändsõna kinnistamine erinevates käänetes; *da-* tegevusnime kasutamine koos küsisõnaga. Täielik ja osaline ühildumine käändsõnade käänamisel; umbisikuliste asesõnade käänamine; küsisõnade kordamine.

Õpitulemused. Õpilane:

- teab Eesti ja maailma huvitavaid ehitisi; oskab neid kirjeldada;
- oskab näidata kaardil tähtsamaid piirkondi, riike, pinnavorme.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tervis ja ohutus**.**

Lõiming:

Geograafia

Ajalugu

Keeled

Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, digipädevus; loodusteaduslik pädevus.

Hindamine: suuline ja kirjalik numbriline ja kujundav hindamine, loovtöö arvutis, kuulamistest.

5. Igapäevaelu. Õppimine ja töö (35 õppetundi)

Tervislik eluviis; hädaolukorrad; meedia ja reklaam. Tähtsad asjad. Liikuvad pildid. Mida sina teeksid? Võõras linnas. häirima, hüvitama, pikendama, rikkuma, meelespea, vältima, telki üles panema, ööbima, matkavarustus, seljakott, sääsetõrjevahend, ühendama, veehoidla, soo, kaitsma, ainuke.

Grammatika: Mitmuse omastava käände moodustamine; mitmuse omastava tunnus –*te* või –*de;* mitmuse osastava käändelõpud; käändsõnade *de*-ja *i*- mitmus.

Õpitulemused. Õpilane:

- oskab öelda, mis on inimese jaoks oluline; oskab esitada küsimusi tõekspidamiste ja väärtuste selgitamiseks; oskab kirjeldada eesmärke ning lühidalt põhjendada ja selgitada oma seisukohti ning plaane;
- oskab kirjeldada filmi tegemisega seotud ameteid;
- teab kodumasinatega seotud probleeme ja kuidas neid hoida rikete eest;
- oskab hankida kuulutusest infot, kirjeldada kogemusi, oma soovi viisakalt väljendada;
- oskab küsida ja juhatada teed, oskab lugeda kaarti, leida infot internetist.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tervis ja ohutus**.**

IKT: Filmi tegemine

Lõiming:

Tehnoloogia ja kodundus

Füüsika

Kunst

Bioloogia

Keeled

EDU VALEM ERAKOOL

Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, digipädevus; loodusteaduslik pädevus.
Hindamine: suuline ja kirjalik numbriline ja kujundav hindamine; praktiline töö.

6. Vaba aeg (30 õppetundi)
Ettevalmistus reisiks ja reisimise viisid; vaba aja veetmise viisid. Värvid ja mood. Meelelahutus ja vaba aeg. Helisev muusika. Ekstreemsport. autasustama, selgitama, toetama, autasu, auhind, asutama, paiknema, raiuma, puuraiuja, ulatuma, suusavarustus, tammetõru, üle kandma, panga ülekanne, arve, sularaha, tellima, maksma, umbes, teatama, kahetsema, kuivatama, levima, rahunema, enesetunne, kuulsus, tulevane, haiget saama, hõõruma, välja väänama, vältima, kõrvalest, liiges, muhk, otsaesine, sinikas, suusamääre, tasakaal, tasane, puruväsinud.
Grammatika: Täishäälik mitmuse osastava lõpus; käskiva kõneviisi kordamine; osastava käände kasutamine hulka näitavate sõnadega. Kordamine.
Õpitulemused. Õpilane:

- teab värvide mõju, teab moest eri aegadel; oskab väljendada ja põhjendada oma arvamust sellel teemal;
- teab, kuidas noored vedavad oma vaba aega; oskab nimetada meelelahutusüritusi; oskab leida infot internetist; oskab kirjeldada sündmusi, mis toimusid nädalalõpul;
- teab muusikastiilide eestikeelseid nimetusi; oskab võrrelda maailma nimetustega, teab fakte Eesti lauljatest;
- teab ekstreemspordiliike, oskab neid kirjeldada, väljendada oma arvamust. Teab, missugune ekstreemsport on levinud Eestis ja maailmas.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon,
väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus**.**
IKT: on-line vestlused, e-kaart; e-kiri.
Lõiming:
Kunst
Muusika
Kehaline kasvatus
Käsitöö
Geograafia
Keeled
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, digipädevus; loodusteaduslik pädevus.
Hindamine: suuline ja kirjalik numbriline ja kujundav hindamine; praktiline töö (e-kiri), grammatikatest.

9. klass – 140 tundi

Oodatavad õpitulemused:

1) saab kuuldust aru, taipab nii peamist sõnumit kui ka üksikasju, kui räägitakse üldlevinud teemadel ning kõne on selge ja tuttav;
2) loeb ja mõistab mõneleheküljelisi selge arutluskäiguga tekste erinevatel teemadel;
3) suudab leida vajaliku infot pikemast arutlevat laadi tekstist. Kogub teemakohast infot mitmest tekstist. Kasutab erinevaid lugemisstrateegiaid;
4) oskab edasi anda raamatu, filmi, etenduse jms sisu ning kirjeldada oma muljeid;
5) kasutab põhisõnavara ja sagedamini esinevaid väljendeid õigesti;

EDU VALEMI ERAKOOL

6) väljendab ennast vabalt, vajadusel küsib abi;
7) oskab koostada eri allikatest pärineva info põhjal kokkuvõtte;
8) oskab kirjeldada tegelikku või kujuteldavata sündmust või üritust;
9) oskab isiklikus kirjas vahendada kogemusi, tundeid, sündmusi, kirjutada kutseid, õnnitluskaarte;
10)oskab kirjutada õpitud teemal oma arvamust väljendava lühikirjandi;
11) oskab kasutada tüüpkeelendeid ja moodustusmalle;
12) kasutab tuttavas olukorras grammatiliselt õiget keelt ehkki on märgata emakeele mõju.

Kuulamine. Saab aru suulise teksti üldisest mõttest ja sõnumist. Mõistab kõne olulisemaid mõtteid vaatamata mõnedele tundmatutele sõnadele. Märkab detaile ja fakte, leiab tekstist vajaliku informatsiooni.
Lugemine. Loeb ja mõistab mitmeleheküljelisi tekste (nt artiklid, ülevaated, juhendid, teatme- ja ilukirjandus), mis sisaldavad faktiinfot, arvamusi ja hoiakuid. Loeb ladusalt, lugemissõnavara on ulatuslik, kuid raskusi võib olla idioomide mõistmisega. Oskab kasutada ükskeelset seletavat sõnaraamatut.
Rääkimine. Kõne on piisavalt sujuv ja hästi mõistetav, hääldus hea, kuigi emakeele aktsent tajutav. Sõnavara piisav ja oskab parafraseerida, Grammatika piisavalt korrektne, öeldu arusaadav. Oskab rääkida erinevatel teemadel, eneseväljendus on hea, tuleb toime erinevates olmeolukordades. Esitab selgeid üksikasjalikke kirjeldusi üldhuvitavatel teemadel. Oskab põhjendada ja kaitsta oma seisukohti; osaleda arutelus ja kõnevooru üle võtta. Kasutab mitmekesist sõnavara ja väljendeid; keerukamaid lausestruktuure, kuid neis võib esineda vigu. Kõne tempo on ka pikemate kõnelõikude puhul ühtlane, sõna- ja vormivalikuga seotud pause on vähe ning need ei sega sihtlust. Intonatsioon on loomulik.
Kirjutamine. Kirjutab seotud tekste konkreetsetel ja üldisematel teemadel (100 – 120 sõna). Põhjendab oma seisukohti ja eesmärke. Oskab kirjutada kirju, mis on seotud õpingute ja tööga. Eristab isikliku ja ametliku kirja stiili. Oskab korduste vältimiseks kasutada sünonüüme. Võib esineda ebatäpsusi lausestuses, eriti kui teema on võõras, kuid need ei sega kirjutatu mõistmist.

Õppesisu

1. Mina ja teised. Mood (14 õppetundi)
Võimed. Inimestevahelised suhted. Virtuaalne suhtlemine. Nüüdisaegne mood.
Mõisted: harilik, hinnasedel, kaabu, kaelakett, käevõru, pakend, pitspitspluus, triibuline, tõug, tõukoer, inetu, kavand, kittel, maitsekas, omavalitsus, tegumood, viigipüksid, väljakutsuv, eluilmaski, imema, kiusu pärast, lonks, lonkshaaval, manguma, riid, riidlema, sumisema, aktus, jäägitult, koosviibimine, kutsekaart, liigutatud olema, (susside) pealsed, pühendama, suusõnaliselt, tänutäheks.
Grammatika: mineviku kesksõnad: nud –kesksõna moodustamine da –tegevusnime tüvest, nud-kesksõnna kasutamine lihtmineviku eitusvormis, täis- ja enneminevikuu jaatus- ja eitusvormis, laiendina. Minevikuaegade kasutamine: lihtminevik, täisminevik, enneminevik.

Õpitulemused. Õpilane:
- oskab kirjeldada inimese välimust ja poose;
- oskab kirjeldada kirja vormis, kuidas ta on aja jooksul muutunud, missuguseks on saanud;
- oskab kirjeldada oma suhteid pereliikmete , klassikaaslaste ja sõpradega;
- oskab pöörata ja kasutada oma kõnes/kirjas tegusõnu.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon,

EDU VALEMI ERAKOOL

väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus**.**
IKT: Skype; Twitter; Facebook; video; koomiksid; test.
Lõiming:
Kunst
Keeled
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, digipädevus; loodusteaduslik pädevus.
Hindamine: suuline ja kirjalik numbriline ja kujundav hindamine; praktiline loovtöö, lühikirjand.

2. Kodu ja lähiümbrus. Perekond ja sugulased (30 õppetundi)
Kodu ja lähiümbruse korrashoid (nt trepikoja, aia, suvekodu, pargi, kooliümbruse korrashoid); käitumine koduümbruses ja looduses (nt käitumistavade järgimine koduümbruses, naabritega suheldes; looduses viibimise kombed, loodushoid); turvalisus (nt kodu, koduümbruse turvalisus, turvasüsteemid, naabrivalve); peretraditsioonid (nt ühised ettevõtmised, sündmuste tähistamine.
Mõisted: jälgima, osalema, piljard, savi, viibima, voolima, õping, harrastus, kaksikud, kokku langema, nõudma, pagariäri, toll, tolliametnik, valdama, abikaasa, allikas, asustama, kütma, lapselaps, lesk, mesilastaru, muinaslinnus, ohvriallikas, paiknema, puit, selge, sisaldama, vähk, arukas, avameelne, edukas, erakordne, kahjulik, kinnine, kuulus, piisav, silmapaistev, suguvõsa, õiglane.
Grammatika: Astmevaheldus tegusõnades. -tud kesksõna, -tud kesksõnaga sõnaühendid. Erandid.

Õpitulemused. Õpilane:
- Oskab suuliselt ja kirjalikult kirjeldada pereliikmeid, sugulasi ja nendevahelisi sidemeid;
- oskab rääkida suguvõsa kokkutulekutest, avaldada oma arvamust sellest;
- oskab rääkida, kahekõnet pidada ja kirjutada suhetest peres, kasutades uusi sõnu;
- oskab rääkida/ kirjutada peretraditsioonidest ja pereüritustest, kingituste kinkimisest (
- oskab kirjutada kutset tähtpäevale;
- mõistab temaatilist loetud teksti, oskab sellest infot leida;
- oskab õnnitleda tähtpäeva puhul;
- oskab pöörata ja kasutada oma kõnes / kirjas tegusõnu: kinkima, õnnitlema, pidama, saatma, katma, kiitma ja ebaregulaarseid sõnu erinevates vormides;
- oskab suhelda teenindusasutustes ja avalikes kohtades: juuksuris, poes, keemilises puhastuses, fotolaboris jms, vajalikku infot küsida ja anda, kasutada viisakusväljendeid;
- oskab kasutada õigesti pöörata tegusõnu;
- oskab oma kodu kirjeldada, kasutades ees- ja tagasõnu;
- oskab koduste tööde kirjeldamisel kasutada umbisikulist tegumoodi;
- saab aru temaatilistest tekstidest ja leiab sealt vajalikku informatsiooni;
- oskab rääkida, kuuldut ja loetut mõista teemal “Suurpuhastus ja kodused tööd”. Oskab seejuures kasutada tud- ja mata- vorme;
- teab ja oskab oma kõnes ja kirjas kasutada temaatilisi fraase teemal “Koduümbrus korda”.
- oskab kasutada kõnes ja kirjas õige rektsiooniga sõna: hoolitsema, pidama kodus, nimetama;

EDU VALEM ERAKOOL

- oskab erinevaid loomi kirjeldada: välimust, iseloomu, hoolitsust;
- teab koduloomi, maakodu loomi, metsloomi ja loomaaias elavaid loomi;
- oskab rääkida, mõista loetut ja kuuldut, tekstist vajalikku infot leida.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tervis ja ohutus**.**
IKT: www.neti.ee/tervis/reporter.ee; www.tallinnzoo.ee.
Lõiming:
Bioloogia
Ajalugu
Keeled
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, digipädevus; loodusteaduslik pädevus.
Hindamine: suuline ja kirjalik numbriline ja kujundav hindamine; proovieksam, grammatilised tööd.

3. Kodukoht Eesti. Linn (15 õppetundi)

Eesti geograafiline kaart. Haldusjaotus. Looduskaitse. Eesti vaatamisväärsused. Riiklikud tähtpäevad.
Mõisted: kokku panema, küllap, lennujaam, lootma, mul on piinlik, piinlikkus, raekoda, eelmüük, igatahes, kell jääb taha, kell käib ette, läbisegi, malenupp, oh õudust!, pidurdama, seiklema, seiklus, võõrustama, kalju, kaljuküngas, mainima, muistne, sadam, silt, säilima, säilitama, veevärk, haljasala, kodakondsus, käsitööline, madu, purskkaev, põiktänav, talupoeg, vaha, vahtima, vihmaveetoru, vili, meenutama, müüri laduma, purjekas, purjetama, reostama, reostatud vesi, saastama, saastatud õhk, salakuulaja, võpatama, välja uurima.
Grammatika: isikuline ja umbisikuline tegumood. Umbisikulise tegumoe moodustamine: astmevahelduseta tegusõnad; astmevahelduslikud tegusõnad. Tegusõna põhivormide kordamine. Vene nimede kirjutamine eesti keeles.
Õpitulemused. Õpilane:

- oskab pöörata ja kasutada oma kõnes / kirjas tegusõnu: näitama, ära käima, märkama, tutvustama, tutvuma, vaatama;
- teab oma riigi ja kodukoha vaatamisväärsusi, oskab nendest oma kodukohas rääkida;
- kutsub kirjas sõpra oma kodulinna ja kirjeldab kirjas, mida võib sõbrale siin näidata;
- mõistab temaatilist teksti.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tervis ja ohutus**.**
IKT: filmi vaatamine, blogid.
Lõiming:
Geograafia
Ajalugu
Keeled
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, digipädevus; loodusteaduslik pädevus.
Hindamine: suuline ja kirjalik numbriline ja kujundav hindamine; suuline proovieksam.

4. Riigid ja nende kultuur (16 õppetundi)

Maailmajaod**.** Maailma riigid**.** Riikide looduslik ja kultuuriline eripära**.** Looduskaunid kohad**.** Loodusnähtused. Eakohased aktuaalsed ühiskondlikud teemad. Turvaline liiklemine.

EDUVALEMI ERAKOOL

Mõisted: kokku panema, läbi rääkima, läbirääkimised, lootma, lootus, olenema, meelepärane, muretsema, foor, laevatatav , linnavalitsus, tähetorn, vaatlus, oluline, rahvuslik, vaheldusrikas, kriimustama, laenama, valetama, häda, piin, põu, tont, eeskujulik, alistuma, hirmutama, kogelema, meenutama, takistama, kuuvarjutus, ring, erakordne, tige.
Grammatika: Kesksõnad. Olevik. Minevik. Kesksõnade moodustamine. Tegusõna põhivormid ja nendest moodustatavad teised vormid.
Õpitulemused. Õpilane:

- oskab avaldada oma arvamust keelte õppimise vajalikkusest;
- oskab pöörata ja õigesti kasutada tegusõnu lausetes;
- oskab kasutada tegusõnu nimi- ja omadussõnadega osastavas käändes;
- mõistab kuuldut ja loetut sel teemal;
- oskab käänata nimi- ja omadussõnu;
- oskab pöörata ja õigesti kasutada sõnu: liikuma, sõitma, minema, käima, tulema;
- oskab kasutada teekonna kirjeldamiseks sõnu: mööda, üle, läbi, kuni, pöörama, keerama, peatuma;
- oskab võrrelda erinevaid liiklusvahendeid, tuua esile nende eeliseid ja puudusi;
- oskab kahekõnet pidada sellest, mis transpordiga ta eelistab linnas liikuda ja missugused on liiklusohud linnas, kuidas võib neid ohte vältida.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tervis ja ohutus.
Lõiming:
Geograafia
Ajalugu
Keeled
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, digipädevus; loodusteaduslik pädevus.
Hindamine: suuline ja kirjalik numbriline ja kujundav hindamine, kuulamistest, grammatikatest.

5. **Igapäevaelu. Elukutsed (45 õppetundi)**

Õppimine ja töö. Edasiõppimine. Õpilasvahetus. Huvirühmad koolis. Tervislik eluviis. Hädaolukorrad. Arstiabi. Meedia ja reklaam. Raha.
Mõisted: ajutine, alaline, eriala, kujutlema, kutseõppekeskus, lüpsma, omandama, pettuma, tasuv, töötasu, vastavus, harjuma, jätkuma, kaevur, keevitaja, kiiver, kojamees, nõunik, põetaja, rätsep, sõjaväelane, tisler, tüdima, olen tüdinud, viitsima, kas sa viitsid? Ma ei viitsi, alus, autohooldus, ettevõte, hooldama, juurdelõikaja, kergetööstus, korraldama, ladu, laohoidja, lasketiir, otstarbekas, paigutama, toitlustusettevõte, vedur, anne, fonolukk, häälestama, klaarima, käsi laiutama, lakkima, lihvima, noogutama, pöörlema, püss, toru, tähtaeg, ummistus, AS-aktsiaselts, OÜ-osaühing.
Grammatika: Käändsõnade käänamine ainsuses. Sihitise käänded ainsuses omastav, osastav, nimetav.
Õpitulemused. Õpilane:

- oskab kasutada erinevates vormides kõnes ja kirjas sõnu: saama, harrastama, huvi tundma, huvituma, huvitama, oskama, eelistama, tegelema, õppima, töötama, osa võtma, lugema, leidma, ostma, võtma, suhtuma, sisse astuma, õpinguid jätkama;
- oskab rääkida, kahekõnet pidada, põhjendada oma arvamust, küsida, vastata, kirjutada, mõista kuuldut ja loetut teemadel: “Minu õpetajad”, “Lemmiktunnid”,

EDUVALEM ER.KOOL

"Raamatukogus", "Arvuti kasutamise plussid ja miinused", "Eksamid", "Elukutsevalik", "Maa- ja linnakoolide eelised ja puudused", "Huvid ja hobid";
- oskab kirjutada kirja oma klassist, klassikaaslastest ja lemmikõpetajast, -tunnist ;
- oskab tunnitegevusi kirjeldada nii suuliselt kui ka kirjalikult (seletama, jagunema rühmadeks jms);
- oskab käänata ja õigesti kasutada teemaga seotud sõnu;
- oskab kirjutada teadet sõbrale õppimisega seotud teemal;
- oskab jutustada arsti tööst, oma tervise eest hoolitsemisest, tervisliku toidu vajalikkusest;
- oskab kahekõnet pidada arsti juures;
- oskab temaatilist sõnavara teemal "Taskuraha" ja "Suvine töö".

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tervis ja ohutus**.**
IKT: Testid internetis, reklaam internetis, e-ajakirjad , www.rajaleidja.ee.
Lõiming:
Geograafia
Ajalugu
Kehaline kasvatus
Tehnoloogia, käsitöö ja kodundus
Keeled
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, digipädevus; loodusteaduslik pädevus.
Hindamine: suuline ja kirjalik numbriline ja kujundav hindamine, elulookirjeldus, lühikirjand.

6. Vaba aeg (20 õppetundi)

Ettevalmistus reisiks ja reisimise viisid. Reisid teistesse maadesse. Vaba aja veetmise viisid. Kooliväline tegevus, laagrid, perepuhkus, aastaajad. Spordialad, sportlikud tegevused.
Mõisted: spordiala, kaotama, kaotus, kergejõustik, meeskond, naiskond, pealtvaataja, raskejõustik, spordiala, tasand, viik, võistkond, võit, võitma, auhinnaline, esikoht, haarama, haarama millestki kinni, haaran käest/varrukast/ kimonohõlmast kinni, kummardama, maadlusmatt, maadlusvõte, mürama, tagajärg, tasakaal, tulemus, tüdima, tüdinema millestki, olen treeningutest tüdinud, võimlemismatt, võte, arusaadav, autasustama, higistama, (spordi)kohtunik, riius olema, tagajärg, vaherahu, vastane, eeldus, jaksama, koormus, leek, lihas, luiskama, maskott, pingeline, rahvusvaheline, taluma, tõrvik, ületama, ennast ületama, alahindama, katse, (käsi) kõverdama, kätekõverdus, lõuatõmbamine, lõuga tõmbama, sööt, üle hindama.
Grammatika: täishäälik mitmuse osastava lõpus; käskiva kõneviisi kordamine; osastava käände kasutamine hulka näitavate sõnadega. Kordamine.

Õpitulemused. Õpilane:
- oskab pöörata ja kasutada oma kõnes / kirjas tegusõnu: sõitma, jätma, minema, püüdma, lendama, võtma, pakkima, mahtuma, kaasa võtma, käima;
- teab temaatilist sõnavara teemal „Muusika";
- oskab rääkida, kahekõnet pidada muusikaüritustest ja oma eelistustest ja kogemusest muusikas, lemmiklauljast või –bändist jutustada;
- oskab kirjutades kirja kirjeldada muusikaüritust ja oma sõpru muusikaüritusele kutsuda.

EDUVALEM ERAKOOL

- oskab arutada muusika tähtsusest noortele;
- mõistab loetut ja kuuldut teemal „Muusika“, oskab vajalikku infot leida ka adapteerimata tekstist;
- oskab kahekõnet pidada ja kirjeldada oma reisimiseelistusi;
- oskab kirjutada kirja klassiekskursioonist ja matkast;
- oskab klassikaaslasi kutsuda reisile;
- mõistab loetut ja oskab tekstist vajalikku infot leida;
- oskab pöörata ja kasutada õigesti oma kõnes tegusõnu: harrastama, tegelema, jälgima, kadestama, huvitama, huvituma, tegema sporti, võistlema, osa võtma, osalema, mängima, hüppama, viskama, jooksma;
- oskab kasutada oma kõnes omadussõnade ja määrsõnade võrdlusastmeid;
- oskab arutada, kas tippsport aitab olla terve või rikub tervist;
- oskab kahekõnet pidada sportliku eluviisi vajalikkusest ja oma spordieelistustest ja osalusest spordipäevadel;
- oskab kirjutada kirja kooliolümpiamängudest/ spordipäevast.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tervis ja ohutus**.**

Lõiming:
Geograafia
Ajalugu
Kehaline kasvatus
Muusikaõpetus
Keeled

Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, digipädevus; loodusteaduslik pädevus.

Hindamine: suuline ja kirjalik numbriline ja kujundav hindamine, arvutiesitlus, kuulamistest, grammatikatest.

Keeleoskustasemed A1.1–C1
Osaoskuste õpitulemused

A1.1

Kuulamine. Tunneb väga aeglases ja selges sidusas kõnes ära õpitud sõnad ja fraasid; arusaamist toetab pildimaterjal. Reageerib pöördumistele adekvaatselt (nt tervitused, tööjuhised). Tunneb rahvusvaheliselt kasutatavaid lähedase häälduse sõnu (nt hamburger, film, takso, kohv).

Lugemine. Tunneb õpitava keele tähemärke. Tunneb tekstis ära tuttavad nimed, sõnad (sh rahvusvaheliselt kasutatavad) ja fraasid. Loeb sõnu, fraase ja lauseid õpitud sõnavara ulatuses; arusaamist võib toetada pildimaterjal.

Rääkimine. Oskab vastata väga lihtsatele küsimustele ning esitada samalaadseid küsimusi õpitud sõnavara ja lausemallide piires. Vajab vestluskaaslase abi, võib toetuda emakeelele ja žestidele.

Kirjutamine. Tunneb õpitava keele kirjatähti, valdab kirjatehnikat, oskab õpitud fraase ja lauseid ümber kirjutada (ärakiri). Oskab kirjutada isikuandmeid (nt vihiku peale). Koostab lühikesi lauseid õpitud mallide alusel.

Grammatika korrektsus. Kasutab üksikuid äraõpitud tarindeid ja lausemalle, kuid neiski tuleb ette vigu.

A1.2

EDU VALEM ERAKOOL

Kuulamine. Saab aru selgelt hääldatud fraasidest, lausetest ja tuttava situatsiooniga seotud lühikestest dialoogidest. Mõistab selgelt ja aeglaselt antud juhiseid ning pöördumisi. Vajab kordamist, osutamist, piltlikustamist vms.
Lugemine. Loeb lühikesi lihtsaid tekste (nt ürituste kavad, postkaardid, meilid, kuulutused, sildid, teeviidad, lühiankeedid, küsimustikud, -teated, -sõnumid) ja leiab neist vajaliku faktiinfo. Saab aru lihtsatest kirjalikest tööjuhistest. Lugemise tempo on väga aeglane, teksti mõistmiseks võib vaja minna korduvat lugemist. Tekstist arusaamiseks oskab kasutada õpiku sõnastikku.
Rääkimine. Oskab lühidalt tutvustada iseennast ja oma ümbrust. Saab hakkama õpitud sõnavara ja lausemallide piires lihtsate dialoogidega; vajab vestluskaaslase abi. Hääldusvead võivad põhjustada arusaamatusi. Kõnes esineb kordusi, katkestusi ja pause.
Kirjutamine. Oskab lühidalt kirjutada iseendast ja teisest inimesest. Oskab täita lihtsat küsimustikku. Tunneb õpitud sõnavara õigekirja. Kasutab lause alguses suurtähte ja lause lõpus õiget kirjavahemärki.
Grammatika korrektsus. Kasutab üksikuid äraõpitud tarindeid ja lausemalle, kuid neiski tuleb ette vigu.
A2.1
Kuulamine. Mõistab lihtsaid vestlusi ning lühikeste jutustuste, teadete ja sõnumite sisu, kui need on talle tuttaval teemal, seotud igapäevaste tegevustega ning esitatud aeglaselt ja selgelt. Vajab kordamist ja selget hääldust.
Lugemine. Loeb üldkasutatava sõnavaraga lühikesi tavatekste (nt isiklikud kirjad, kuulutused, uudised, juhised, kasutusjuhendid); leiab tekstis sisalduvat infot ja saab aru teksti mõttest. Lugemise tempo on aeglane. Tekstist arusaamiseks oskab kasutada koolisõnastikku.
Rääkimine. Oskab lühidalt kirjeldada lähiümbrust, igapäevaseid toiminguid ja inimesi. Kasutab põhisõnavara ja käibefraase, lihtsamaid grammatilisi konstruktsioone ning lausemalle. Suudab alustada ja lõpetada lühivestlust, kuid ei suuda seda juhtida. Kõne on takerduv, esineb hääldusvigu.
Kirjutamine. Koostab õpitud sõnavara piires lähiümbruse ja inimeste kirjeldusi. Kirjutab lihtsaid teateid igapäevaeluga seotud tegevustest (nt postkaart, kutse); koostab lühisõnumeid. Oskab kasutada sidesõnu *ja*, *ning* jt. Oskab näidise järgi koostada lühikesi tekste, abivahendina kasutab õpiku- või koolisõnastikku.
Grammatika korrektsus. Kasutab küll õigesti mõningaid lihtsaid tarindeid, kuid teeb sageli vigu grammatika põhivaras (nt ajab segi ajavormid või eksib aluse ja öeldise ühildumisel); siiski on enamasti selge, mida ta väljendada tahab.
A2.2
Kuulamine. Suudab jälgida enda jaoks tuttava valdkonna mõttevahetust ning eristada olulist infot. Saab aru olmesfääris kuuldud üldkeelse suhtluse sisust (nt poes, bussis, hotellis, piletilevis). Vajab sageli kuuldu täpsustamist.
Lugemine. Loeb lihtsaid tavatekste (nt reklaamid, menüüd, ajakavad, ohuhoiatused) tuttavatel teemadel ja saab aru neis sisalduvast infost. Suudab mõnikord aimata sõnade tähendust konteksti toel.
Rääkimine. Oskab rääkida oma huvidest ja tegevustest. Tuleb toime olmesfääris suhtlemisega. Oskab väljendada oma suhtumist ja eelistusi. Suudab alustada, jätkata ja lõpetada vestlust tuttaval teemal, kuid võib vajada abi. Kasutab õpitud põhisõnavara ja lausemalle valdavalt õigesti spontaanses kõnes on vigu. Kõne on arusaadav, kuigi esineb häälduslvigu ja sõnade otsimist.
Kirjutamine. Oskab kirjutada lühikesi kirjeldavat laadi jutukesi oma kogemustest ja ümbritsevast. Koostab lihtsaid isiklikke kirju. Oskab kasutada sidesõnu *aga*, *sest*, *et* jt. Rakendab õpitud õigekirjareegleid (nt algustähe ortograafia, kirjavahemärgid).

EDUVALEMIKOOL

Grammatika korrektsus. Kasutab küll õigesti mõningaid lihtsaid tarindeid, kuid teeb sageli vigu grammatika põhivaras (nt ajab segi ajavormid või eksib aluse ja öeldise ühildumisel); siiski on enamasti selge, mida ta väljendada tahab.

B1.1

Kuulamine. Saab aru vahetus suhtlussituatsioonis kuuldust, kui vestlus on tuttaval igapäeva-eluga seotud teemal. Mõistab tele- ja raadiosaadete ning filmide sisu, kui teema on tuttav ja pakub huvi ning pilt toetab heliteksti. Saab aru loomuliku tempoga kõnest, kui hääldus on selge ja tuttav.

Lugemine. Loeb ja mõistab mõneleheküljelisi lihtsa sõnastusega faktipõhiseid tekste (nt kirjad, veebiväljaanded, infovoldikud, kasutusjuhendid). Mõistab jutustavat laadi teksti põhiideed ning suudab jälgida sündmuste arengut. Suudab leida vajalikku infot teatmeteostest ja internetist. Oskab kasutada kakskeelseid tõlkesõnastikke.

Rääkimine. Oskab lihtsate seostatud lausetega rääkida oma kogemustest ja kavatsustest. Suudab lühidalt põhjendada oma seisukohti. On võimeline ühinema vestlusega ja avaldama arvamust, kui kõneaine on tuttav. Kasutab õpitud väljendeid ja lausemalle õigesti; spontaanses kõnes esineb vigu. Hääldus on selge ja kõne ladus, kuid suhtlust võib häirida ebaõige intonatsioon.

Kirjutamine. Oskab kirjutada õpitud teemadel lühikesi jutustavat laadi tekste, milles väljendab oma tundeid, mõtteid ja arvamusi (nt isiklik kiri, e-kiri, blogi). Koostab erinevaid tarbetekste (nt teadaanne, kuulutus). Suhtleb *online*- vestluses. Oskab kasutada piiratud hulgal teksti sidumise võtteid (sidesõnad, asesõnaline kordus).

Grammatika korrektsus. Oskab üsna õigesti kasutada tüüpkeelendeid ja moodustusmalle. Kasutab tuttavas olukorras grammatiliselt üsna õiget keelt, ehkki on märgata emakeele mõju. Tuleb ette vigu, kuid need ei takista mõistmist.

B1.2

Kuulamine. Saab kuuldust aru, taipab nii peamist sõnumit kui ka üksikasju, kui räägitakse üldlevinud teemadel (nt uudistes, spordireportaažides, intervjuudes, ettekannetes, loengutes) ning kõne on selge ja üldkeelne.

Lugemine Loeb ja mõistab mõneleheküljelisi selge arutluskäiguga tekste erinevatel teemadel (nt noortele mõeldud meediatekstid, mugandatud ilukirjandustekstid). Suudab leida vajalikku infot pikemast arutlevat laadi tekstist. Kogub teemakohast infot mitmest tekstist. Kasutab erinevaid lugemisstrateegiaid (nt üldlugemine, valiklugemine Tekstides esitatud detailid ja nüansid võivad jääda selgusetuks.

Rääkimine. Oskab edasi anda raamatu, filmi, etenduse jms sisu ning kirjeldada oma muljeid. Tuleb enamasti toime vähem tüüpilistes suhtlusolukordades. Kasutab põhisõnavara ja sagedamini esinevaid väljendeid õigesti; keerukamate lausestruktuuride kasutamisel tuleb ette vigu. Väljendab ennast üsna vabalt, vajaduse korral küsib abi. Hääldus on selge, intonatsiooni ja rõhuvead ei häiri suhtlust.

Kirjutamine. Oskab koostada eri allikatest pärineva info põhjal kokkuvõtte (nt lühiülevaade sündmustest, isikutest). Oskab kirjeldada tegelikku või kujuteldavat sündmust. Oskab isiklikus kirjas vahendada kogemusi, tundeid ja sündmusi. Oskab kirjutada õpitud teemal oma arvamust väljendava lühikirjandi. Oma mõtete või arvamuste esitamisel võib olla keelelisi ebatäpsusi, mis ei takista kirjutatu mõistmist.

Grammatika korrektsus. Oskab üsna õigesti kasutada tüüpkeelendeid ja moodustusmalle. Kasutab tuttavas olukorras grammatiliselt üsna õiget keelt, ehkki on märgata emakeele mõju. Tuleb ette vigu, kuid need ei takista mõistmist.

B2.1

EDU VALEM ERAKOOL

Kuulamine Saab aru nii elavast suulisest kõnest kui ka helisalvestistest konkreetsetel ja abstraktsetel teemadel, kui kuuldu on üldkeelne ja suhtlejaid on rohkem kui kaks. Saab aru loomuliku tempogakõnest.
Lugemine Loeb ja mõistab mitmeleheküljelisi tekste (nt artiklid, ülevaated, juhendid, teatme- ja ilukirjandus), mis sisaldavad faktiinfot, arvamusi ja hoiakuid. Loeb ladusalt, lugemissõnavara on ulatuslik, kuid raskusi võib olla idioomide mõistmisega. Oskab kasutada ükskeelset seletavat sõnaraamatut.
Rääkimine. Esitab selgeid üksikasjalikke kirjeldusi üldhuvitavatel teemadel. Oskab põhjendada ja kaitsta oma seisukohti. Oskab osaleda arutelus ja kõnevooru üle võtta. Kasutab mitmekesist sõnavara ja väljendeid. Kasutab keerukamaid lausestruktuure, kuid neis võib esineda vigu. Kõne tempo on ka pikemate kõnelõikude puhul üsna ühtlane; sõna- ja vormivalikuga seotud pause on vähe ning need ei sega suhtlust. Intonatsioon on enamasti loomulik.
Kirjutamine. Kirjutab seotud tekste konkreetsetel ja üldisematel teemadel (nt seletuskiri, uudis, kommentaar). Põhjendab oma seisukohti ja eesmärke. Oskab kirjutada kirju, mis on seotud õpingute või tööga. Eristab isikliku ja ametliku kirja stiili. Oskab korduste vältimiseks väljendust varieerida (nt sünonüümid). Võib esineda ebatäpsusi lausestuses, eriti kui teema on võõras, kuid need ei sega kirjutatu mõistmist.
Grammatika korrektsus. Valdab grammatikat küllaltki hästi. Ei tee vääritimõistmist põhjustavaid vigu. Aegajalt ettetulevaid vääratusi, juhuslikke vigu ning lauseehituse apsusi suudab enamasti ise parandada.

B2.2

Kuulamine Suudab jälgida abstraktset teemakäsitlust (nt vestlus, loeng, ettekanne) ja saab aru keeruka sisuga mõttevahetusest (nt väitlus), milles kõnelejad väljendavad erinevaid seisukohti. Mõistmist võivad takistada tugev taustamüra, keelenaljad, idioomid ja keerukad tarindid.
Lugemine Suudab lugeda pikki ja keerukaid, sh abstraktseid tekste, leiab neist asjakohase teabe (valiklugemine) ning oskab selle põhjal teha üldistusi teksti mõtte ja autori arvamuse kohta. Loeb iseseisvalt, kohandades lugemise viisi ja kiirust sõltuvalt tekstist ja lugemise eesmärgist. Raskusi võib olla idioomide ja kultuurisidusate vihjete mõistmisega.
Rääkimine. Väljendab ennast selgelt, suudab esineda pikemate monoloogidega. Suhtleb erinevatel teemadel, oskab vestlust juhtida ja anda tagasisidet. On jälgima oma keelekasutust, vajaduse korral sõnastab öeldu ümber ja suudab parandada enamiku vigadest. Oskab valida sobiva keeleregistri. Kõnerütmis ja -tempos on tunda emakeele mõju.
Kirjutamine Oskab kirjutada esseed: arutluskäik on loogiline, tekst sidus ja teemakohane. Oskab refereerida nii kirjalikust kui ka suulisest allikast saadud infot. Kasutab erinevaid keeleregistreid sõltuvalt adressaadist (nt eristades isikliku, poolametliku ja ametliku kirja stiili). Lausesiseseid kirjavahemärke kasutab enamasti reeglipäraselt.
Grammatika korrektsus. Valdab grammatikat küllaltki hästi. Ei tee vääritimõistmist põhjustavaid vigu. Aegajalt ettetulevaid vääratusi, juhuslikke vigu ning lauseehituse apsusi suudab enamasti ise parandada.

C1

Kuulamine Mõistab pingutuseta ka abstraktsetel ja tundmatutel teemadel kuuldut (nt film, pikem vestlus, vaidlus). Suudab kriitiliselt hinnata kuuldu sisu ning tõstatatud probleeme. Mõistmist võivad raskendada haruldased idioomid, võõras aktsent, släng või murdekeel.
Lugemine Loeb pikki keerukaid erineva registri ja esituslaadiga tekste. Loeb kriitiliselt, oskab ära tunda autori hoiakud, suhtumise ja varjatult väljendatud mõtted. Stiilinüanssidest, idiomaatikast ning teksti keerukatest üksikasjadest arusaamine võib nõuda kõrvalist abi (nt sõnastik, emakeelekõneleja nõuanne).

EDUVALLEMEERAKOOL

Rääkimine. Väljendab ennast ladusalt ja spontaanselt. Suudab raskusteta ja täpselt avaldada oma mõtteid ning arvamusi erinevatel teemadel. Keelekasutus on paindlik ja loominguline. Suudab saavutada suhtluseesmärke. Sõnavara on rikkalik, võib esineda üksikuid vigu sõnade semantilistes seostes, rektsioonistruktuurides ja sõnajärjes. Oskab kirjutada põhjalikku ülevaadet mitmest kirjalikust allikast saadud teabe põhjal (nt retsensioon, arvustus). Suudab toimetada kirjalikke tekste. Oskab kirjutada loogiliselt üles ehitatud kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste, mis tekitavad huvi ning mida on hea lugeda. Võib esineda juhuslikke õigekirja- ja interpunktsioonivigu.
Grammatika korrektsus. Kasutab grammatiliselt õiget keelt, vigu tuleb ette harva ning neid on raske märgata.

EDU VALEM ERAKOOL

EDU VALEM ERAKOOL

Ainevaldkond „Tehnoloogia“

Üldalused

1.1. Tehnoloogiapädevus

Tehnoloogiavaldkonna õppeainete õpetamise eesmärgiks põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane tehnoloogiapädevus: suutlikkus tulla toime tehnoloogiamaailmas, mõista tehnoloogia arengusuundumusi ning seoseid teadussaavutustega; omandada tehnoloogiline kirjaoskus tehnoloogiavahendite eakohaseks, loovaks ja innovaatiliseks kasutamiseks, lõimides mõttetööd käelise tegevusega; analüüsida tehnoloogia rakendamisega kaasnevaid võimalusi ja ohte; järgida intellektuaalomandi kaitse nõudeid; lahendada probleeme, lõimides mõttetööd käelise tegevusega, ja viia ideid ellu eesmärgipäraselt; tulla toime majapidamis-töödega ja toituda tervislikult.

Tehnoloogiavaldkonna ainete õpetamise kaudu taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:
1) tuleb toime tehnoloogilises maailmas ning kasutab tehnoloogiavõimalusi arukalt ja loovalt;
2) näeb ja mõistab loodusteaduste ning tehnoloogia arengu seoseid ning väljendab oma arvamust tehnoloogia arengu ja töömaailma muutumise kohta;
3) näeb käelises tegevuses ja mõttetöös võimalust igapäevaelu mitmekesistada ning praktilisi probleeme lahendada;
4) valib ja analüüsib tehnilisi ja loovaid lahendusi ning nendega kaasnevaid mõjusid ja ohte;
5) oskab lugeda ja koostada lihtsat joonist ning juhendit, on suuteline ülesannet esitlema ja oma arvamust põhjendama;
6) arvestab esemete disainiprotsessis nende kujunduse seost funktsionaalsuse, esteetilisuse ja kultuuritraditsioonidega; valib oma ideede teostamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ja töötlemise viise ning peab tähtsaks töövahendite ohutut ja materjalide säästlikku kasutamist;
8) oskab tööprotsessi käigus suhelda ja teiste õpilastega koostööd teha;
9) rakendab menüüd kavandades ja analüüsides tervisliku toitumise põhitõdesid ning oskab valmistada lihtsamaid tervislikke toite;
10) tuleb toime koduste majapidamistöödega;
11) omab ülevaadet valdkonnaga seotud elukutsetest ja ametitest minevikus ja tänapäeval, teab tootmise ja töötlemise valdkonnaga seotud edasiõppimise võimalusi.

Tehnoloogiavaldkonna õppeained ja nende maht

III kooliastmes kuuluvad tehnoloogiavaldkonda:
2) tehnoloogiaõpetus, mida õpitakse 7.–9. klassini;
3) käsitöö ja kodundus, mida õpitakse 7.–9. klassini.
Ainekavades esitatud taotletavate õpitulemuste ja aine õppesisu koostamisel on aluseks arvestuslik nädalatundide jagunemine õppeaineti:
Tehnoloogiaõpetus–5 nädalatundi;
käsitöö ja kodundus–5 nädalatundi.

Õppeainete nädalatundide jagunemine kooliastmete sees määratakse kindlaks kooli õppekavas, arvestades, et taotletavad õpitulemused ja õppe-kasvatuseesmärgid on saavutatavad. Õppesisu käsitlemises teeb valiku aineõpetaja, arvestades, et kooliastmeti kirjeldatud õpitulemused, valdkonnapädevused ja üldpädevused on saavutatavad.
II kooliastmes (rühmade koosseis säilib ka III kooliastmes) moodustab kool õpilaste soovide ja huvide põhjal õpperühmad, millesse jagunedes on õpilastel võimalus valida õppeaineks kas käsitöö ja kodundus või tehnoloogiaõpetus. Õpperühmadesse jagunemine ei ole soopõhine ning kooli õppekava koostamisel võidakse II ja III kooliastmes tehnoloogiavaldkonna

EDU VALEM ERAKOOL

õppeaineid õpetada ühendatult nii, et see aitaks kaasa soolise võrdõiguslikkuse edendamisele ja annaks nii poistele kui tüdrukutele vajalikul määral teadmisi ja oskusi nii tehnoloogiaõpetuse kui kodunduse ja käsitöö alal.
Vähemalt 10% õppeks vahetavad õpilased õpperühmad nii, et tehnoloogiaõpetuse asemel on kodundus ning käsitöö ja kodunduse asemel tehnoloogiaõpetus.
Tehnoloogiaõpetuses kujundatakse viit osaoskust: tehnoloogia igapäevaelus, disain ja joonestamine, materjalide töötlemine, kodundus vahetatud õpperühmades, projektitöö. Esimesed kolm osa hõlmavad õppest 65%, projektitöö 25% ja kodundus 10%.
Käsitöö ja kodunduse õpetamisel kujundatakse nelja osaoskust: käsitöö, kodundus, tehnoloogiaõpetus vahetatud õpperühmades ja projektitöö. Käsitöö ja kodundus hõlmavad õppest ligi 65%, millest vähemalt kolmandik on kodundus, ligi 25% õppemahust on projektitöö ja 10% tehnoloogiaõpetus. Osaoskuste kujundamine ja teemade järjestus õppeaastas kavandatakse käsitöö ja kodunduse ning tehnoloogiaõpetuse õpetajate koostöös. Käsitöö ja kodunduse ning tehnoloogiaõpetuse ainekavas on igal aastal ühe õppeveerandi pikkune projektitöö osa, mis toimub mõlemas aines ühel ajal ja mille puhul valivad õpilased käsitletava teema vastavalt huvidele, olenemata sellest, kas nad õpivad tehnoloogiaõpetust või käsitööd ja kodundust. Projektitöid võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste projektidega ning ülekooliliste ja pikemaajaliste koolidevaheliste ettevõtmistega. Projektitöö valimisel peetakse silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi. Projektitöö on iseseisev tervik, mille puhul ei eeldata õpilastelt varasemaid teemaga seonduvaid oskusi ja teadmisi.

Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming
Tehnoloogiavaldkonna õppeainetes kujundatakse traditsioonilisel ja nüüdisaegsel tehnoloogial põhinevaid teadmisi, oskusi, väärtusi ning hoiakuid. Õpikeskkond ning õppekorraldus aitavad mõista ümbritsevat esemelist maailma ning kultuuritraditsioonide ja tehnoloogilise maailma arengut. Ainevaldkonna õppeained õpetavad nägema käsitletavate teemade seost ümbritseva elukeskkonnaga ning soodustavad eri õppeainetes ja elusfäärides omandatu praktilist rakendamist. Õpitakse mõistma toote loomisel tekkivaid valikuid, leidma ning kombineerima erinevaid keskkonnahoidlikke teostusviise ja neid analüüsima. Nüüdisühiskonnas on olulisel kohal tehnoloogiline kirjaoskus. Tundides uuritakse ning arutletakse nähtuste ja olukordade üle ning kasutatakse erinevaid teabeallikaid, ühendatakse loov mõttetöö ja käeline tegevus, mis on oluline inimese füsioloogilises ning vaimses arengus. Õppe käigus innustatakse õpilasi esitama uusi ideid, kavandatakse, modelleeritakse ja valmistatakse esemeid ning õpitakse neid esitlema. Ühiste arutluste käigus õpitakse eseme disainiprotsessi analüüsima, erinevaid tehnilisi ja loomingulisi lahendusi nägema, kogema ja hindama ning oma tööle hinnangut andma.
Õpitakse positiivselt meelestatud keskkonnas, milles tunnustatakse õpilaste püüdlikkust ja arengut, toetatakse omaalgatust, ettevõtlikkust ja loovust ning väärtustatakse Eesti ja maailma kultuuriloomingut ja -tausta. Õpetus arendab töö- ja koostööoskusi, kriitilist mõtlemist ning analüüsi- ja hindamisoskusi. Erinevate rakenduslikku laadi tegevuste analüüsimine aitab õpilastel teha karjääriotsuseid ning leida meelepäraseid hobisid.
Tehnoloogiaõpetuses on rõhuasetus nüüdisaegsel tehnoloogilisel mõtteviisil, töömaailmas vajalike väärtushoiakute ja -hinnangute kujundamisel. Säästvat arengut arvestades omandavad õpilased oskused tulla toime tänapäeva kiiresti muutuvas tehnoloogiamaailmas. Õpitakse mõistma ning hindama tehnika ja tehnoloogia olemust ning selle osa ühiskonna arengus. Õpitakse siduma mõttetööd ja käelist tegevust ning mõistma koolis õpitava seoseid elukeskkonnaga. Aineõpetuse rikastamiseks kasutatakse paikkonnas pakutavaid võimalusi. Õppesisu on põimitud praktiliste probleemide lahendamisega, eseme kavandamine ja

EDUVAATEMERAKOOL

valmistamine tunnis hõlmab kogu arendustsüklit idee loomisest toote esitluseni.
Käsitööõtundides õpitakse tundma erinevaid tööliike, millest on kohustuslikud õmblemine, kudumine, heegeldamine ja tikkimine. Eseme kavandamine, töö organiseerimine, rahvakunstitehnikate alused ning materjaliõpetus on läbivate teemadena seotud nii kohustuslike tööliikide kui ka valikteemade ja projektidega. Praktilistes töödes saab ühte eset valmistades ühendada mitu tööliiki.
III kooliastmes keskendutakse loomingulisele tööle ning töö teadlikule korraldamisele. Õpetuses järgitakse tootearendustsüklit teabe kogumisest, idee leidmisest, eseme ning töö ajalisest ja tehnilisest kavandamisest kuni toote teostuse ning esitlemiseni.
Kodundusõppes omandatakse teadmisi ja oskusi igapäevaeluga toimetulekuks. Lisaks praktilisele toiduvalmistamisele õpitakse tervisliku toitumise põhitõdesid ning tasakaalustatud menüü koostamist.
Õppetöös arendatakse majandamisoskust, kujundatakse keskkonnasäästlikku ning oma õigusi ja kohustusi teadvat tarbijat, analüüsitakse inimeste tarbijakäitumist ning püütakse leida seoseid ja vastuolusid inimeste terviseteadlikkuse ning tegeliku käitumise vahel. Kodundusõpe loob head võimalused rakendada näiteks bioloogias, keemias, matemaatikas ja teistes õppeainetes omandatut. Kodundustunnis õpitakse meeskonnana, mis loob sobivad võimalused arendada sotsiaalseid oskusi: heatahtlikku ja arvestavat suhtumist kaaslastesse, organiseerimis- ning meeskonnatööks vajalikke võimeid ja ühise töö analüüsimise ning hindamise oskust.

Üldpädevuste kujundamise võimalusi
Tehnoloogiavaldkonna ained pakuvad üldpädevuste kujundamiseks võimalust ühiselt arutleda, kuidas lahendada igapäevaelus esile kerkivaid olukordi, ühistöid ning erinevaid ülesandeid ja projekte. Pädevustes eristatava nelja omavahel seotud komponendi – teadmiste, oskuste, väärtushoiakute ja -hinnangute – kujundamisel on kandev roll professionaalsel õpetajal, kes loob oma väärtushinnangute ja enesekehtestamisoskusega sobiva õpikeskkonna ning mõjutab õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist.
Kultuuri- ja väärtuspädevus. Loovust arendavad tegevused ning projektid õpetavad arvestama arvamuste ja ideede paljusust. Ühised arutelud ning ülesanded ja nende tulemuse analüüsimine aitavad õpilastel kujundada ja põhjendada oma arvamusi, tunda töörõõmu ning vastutust alustatu lõpetada. Käsitletavate teemade ja praktiliste tegevuste kaudu õpetatakse väärtustama loomingut ning kujundama ilumeelt, hindama oma ja teiste maade ning rahvaste kultuuripärandit, samuti väärtustama tehnoloogiasaavutusi.
Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Erinevad ühistöö vormid tehnoloogiaainetes suunavad õpilasi koostööd tegema, arendades tolerantsust ja valmidust aktsepteerida inimeste erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel. Õpilasi juhitakse analüüsima oma käitumist ning selle mõju kaaslastele ja ülesannete lahendamisele.
Enesemääratluspädevus. Praktiline tegevus ning selle analüüs arendavad õpilastes suutlikkust mõista ja hinnata ennast, oma nõrku ja tugevaid külgi ning aitavad neil teha otsuseid enda arengu ja tulevase tööelu kohta. Kodundusõppes omandatud teadmised tervislikust toitumisest ja toitumishäiretest õpetavad väärtustama tervislikku eluviisi ning loovad eeldused seda järgida.
Õpipädevus. Õpitakse nägema ja analüüsima tehnoloogia seost erinevate teadmistega ning kogetakse teistes õppeainetes õpitu vajalikkust praktikas. Töö iseseisev korraldus alates teabe kogumisest, materjalide ja töötlemisviisi valikust ning lõpetades töö tegemise ja tulemuse analüüsiga arendab suutlikkust märgata ning lahendada probleeme, hinnata ja arendada oma võimeid ning juhtida õppimist.
Suhtluspädevus. Ühiste ülesannete ja projektide kaudu õpitakse ennast selgelt ja asjakohaselt väljendama ning teistega arvestama, vajaduse korral teisi aitama ning koos töötamise eeliseid

EELVAADE ERAKOOL

kogema. Uurimist vajavate ülesannete lahendamine ning esitluste koostamine arendab oskust lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning kirjutada eri liiki tekste.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogialane pädevus. Tehnoloogiaainetes rakendatavad konkreetsed probleemilahendused nõuavad arvutamis- ja mõõtmisoskust, oskust kasutada loogikat ja matemaatilisi sümboleid. Pakutakse mõtlemist arendavaid tegevusi, milles on vaja püstitada probleeme, leida sobivaid lahendusteid, põhjendada oma valikuid ja analüüsida tulemusi. Õpitakse kasutama ja looma ning kriitiliselt hindama erinevaid tehnoloogiaid ja tehnoloogilisi abivahendeid. Õpitakse mõistma teaduse osa tehnikaarengus ja vastupidi.

Ettevõtlikkuspädevus. Tehnoloogiavaldkonna ainetes on olulisel kohal avatus loomingulistele ideedele ja originaalsetele vaatenurkadele. Esemeid valmistades läbitakse toote arendamise tsükkel idee leidmisest valmis tooteni. Aineprojektid võimaldavad õpilastel katsetada oma ideede elluviimist mitmesuguste ettevõtlusmudelite kaudu, näiteks pidada meeskonnana ajutiselt koolis kohvikut, disainida mõni suuremahuline toimiv ese ning organiseerida tööprotsess klassis.

Õppeainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega

Tehnoloogia ainevaldkond toetub teistes õppeainetes omandatud teadmistele, pakkudes võimalusi jõuda praktilistes tegevustes arusaamisele, et teadmised on omavahel seotud ning igapäevaelus rakendatavad. Abstraktsele analüüsile lisanduvad nägemise, kompimise ja katsetamise võimalused ning silmaga nähtav tulemus. Aineprojektid võimaldavad lõimida tehnoloogiavaldkonna õppeaineid teiste ainevaldkondadega, luua seoseid ainevaldkonna sees ja teiste õppeainetega.

Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled. Õpilastes kujundatakse oskust väljendada end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult. Teavet kogudes ja esitlusi koostades areneb õpilaste tehnoloogiline sõnavara. Õpilasi suunatakse kasutama kohaseid keelevahendeid ning järgima õigekeelsusnõudeid. Oma tööd esitledes ja valikuid põhjendades saavad õpilased esinemiskogemusi ning arendavad väljendusoskust. Õpilaste tähelepanu juhitakse kirjalike tööde (nt juhendid, referaadid) korrektsele vormistamisele. Tööülesannete ning projektide jaoks võõrkeelsetest tekstidest teabe otsimine toetab võõrkeelte omandamist.

Matemaatika. Tehnoloogiaainetes kasutavad õpilased loogilist mõtlemist ning matemaatilisi teadmisi. Õpilaste arvutustel ja mõõtmistel on praktiline tagajärg, vigu ja nende tagajärgi märgatakse kohe, mõistetakse, et analüüs ning paremate lahenduste leidmine on vältimatu.

Loodusained. Selleks et töötada erinevate looduslike ja tehismaterjalidega, on tarvis tutvuda nende materjalide omadustega. Tehnoloogiaõpetuses, käsitöös ja kodunduses puutuvad õpilased otseselt kokku mitme keemilise ja füüsikalise protsessiga.

Sotsiaalained. Tehnika ja tehnoloogia arengu tundmine, arengu põhjuste teadvustamine ja edasiste arengusuundade mõistmine aitab tunnetada inimühiskonna arengut. Ühiselt töötades õpitakse teistega arvestama, käitumisreegleid järgima ning oma arvamusi kaitsma. Õpitakse märkama ja hindama eri rahvaste kultuuritraditsioone.

Kunstiained. Erinevate esemete kavandamine ja disainimine ning valmistamine pakub õpilastele võimalusi end loominguliselt väljendada. Õpitakse hindama uudseid ja isikupäraseid lahendusi ning märkama toodete disaini funktsionaalsust ja seoseid kunstiloomingu ning kultuuritraditsioonidega.

Kehaline kasvatus. Praktilised ülesanded aitavad kinnistada terviseteadlikku käitumist, õpetavad arvestama ergonoomikapõhimõtteid ning väärtustama tervislikku toitumist ja sportlikku eluviisi.

1.6. Läbivate teemade rakendamise võimalusi

EDU VALEMI ERAKOOL

Tehnoloogiavaldkond seondub kõigi läbivate teemadega. Õppekava läbivaid teemasid peetakse silmas valdkonna õppeainete eesmärgiseade, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel, lähtudes kooliastmest ning õppeaine spetsiifikast.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Kujundatakse iseseisva tegutsemise oskust, mis on oluline alus elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisel. Erinevate õppevormide kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mis on tähtsad tulevases tööelus. Tutvumine tehnoloogia arengu ja inimese rolli muutumisega tööprotsessis aitab tunnetada elukestva õppe vajadust. Oma ideede rakendamiseks tehnoloogiliste võimaluste valimine, töö kavandamine ning üksi ja koos töötamine aitavad arendada ning analüüsida oma huvisid, töövõimet ja koostööoskusi. Õppetegevus võimaldab vahetult kokku puutuda töömaailmaga (nt ettevõtete külastamine): õpilastele tutvustatakse ainevaldkonnaga seotud elukutseid, ameteid, erialasid ja edasiõppimise võimalusi. Õppetegevus annab õpilastele teadmised sellest, et eri töödel võivad olla erinevad nõuded ja ka töötingimused, ning nii suunatakse õpilasi analüüsima, kas nende tervislik seisund ja füsioloogiline eripära sobivad selleks, et teha neid huvitavat tööd. Õpilaste tähelepanu juhitakse sellele, miks on oluline tööohutusest kinni pidada ja kuidas võib tervise kahjustamine piirata teatud valdkondades töötamist.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Toodet või toitu valmistades on tähtis säästlikult kasutada nii looduslikke kui ka tehismaterjale. Tähelepanu pööratakse keskkonnasäästlike tarbimisharjumuste kujundamisele ja kujunemisele. Jäätmete sortimine ning energia ja ressursside kokkuhoid tundides aitavad kinnistada ökoloogiateadmisi.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Algatusvõime, ettevõtlikkus ja koostöö on tihedalt seotud tehnoloogiaainete sisuga. Ideede realiseerimise ja töö korraldamise oskus on üks valdkonna õppeainete õpetamise põhilisi eesmärke. Ettevõtlikkust toetavad oskuslikult ellu viidavad projektid, mis annavad õpilastele võimaluse oma võimeid proovile panna.

Kultuuriline identiteet. Tutvumine esemelise kultuuri, kommete ja toitumistavadega võimaldab näha kultuuride erinevust maailma eri paigus ning teadvustada oma kohta mitmekultuurilises maailmas. Õpitakse kasutama rahvuslikke elemente esemete kavandamisel.

Teabekeskkond. Oma tööd kavandades ja ainealaste projektide jaoks infot kogudes õpitakse kasutama erinevaid teabekanaleid ning hindama kogutud info usaldusväärsust. Interneti kasutamine võimaldab olla kursis tehnoloogiliste uuendustega ning tutvuda kogu maailma disainerite, inseneride ja käsitöötegijate loominguga.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Tundides kasutatakse erinevaid materjale ja töötlusviise. Ülesandeid lahendades ja tulemusi esitledes õpitakse kasutama arvutiprogramme, leitakse võimalusi rakendada õppeprotsessis digikeskkonda. Tutvutakse arvuti abil juhitavate seadmete ja masinatega, kuna nendega töötamine loob võimaluse õppida tundma tänapäevaseid tehnoloogilisi võimalusi.

Tervis ja ohutus. Tutvutakse tööohutusega eri tööde puhul ning õpitakse arvestama ohutusnõudeid. Tutvumine erinevate looduslike ja sünteetiliste materjalidega ning nende omadustega aitab teha esemelises keskkonnas tervisest lähtuvaid valikuid. Tervisliku toitumise põhitõdede omandamine ning tervislike toitude valmistamine õpetavad terviseteadlikult käituma.

Väärtused ja kõlblus. Tehnoloogiaained kujundavad väärtustavat suhtumist uudsetesse, eetilisi ja ökoloogilisi tõekspidamisi arvestavatesse lahendustesse. Rühmas töötamine annab väärtuslikke kogemusi, kuidas arvestada kaaslastega, arendada organiseerimisoskust ning lahendada konflikte. Kodunduse etiketiteemade kaudu kujundatakse praktilisi käitumisoskusi, õpitakse mõistma käitumisvalikute põhjusi ja võimalikke tagajärgi.

EDUVALEM FRAKOOL

Õppetegevuse kavandamine ning korraldamine

Õppetegevust käsitöös ja kodunduses ning tehnoloogiaõpetuses kavandades ja korraldades:

1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, taotletavatest õpitulemustest, õppesisust ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;

2) võimaldatakse õppida individuaalselt ning üheskoos nii iseseisva, paaris- kui ka rühmatöö kaudu, et õpilastest kujuneksid aktiivsed ning iseseisvad õppijad;

3) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;

4) arvestatakse kooli ainekava ja õpetaja töökava koostamisel ka teistes ainetes õpitavat ning lõimitakse õppesse võimaluse korral teisi õppeaineid. Selleks kohaldatakse tööõpetuses üldõpetuse põhimõtteid. Tehnoloogiaõpetus on tihedalt lõimitud matemaatika ja loodusainetega. Kodunduse teemade juures leitakse lõiminguvõimalusi nii ühiskonnaõpetuse, inimeseõpetuse, bioloogia kui ka keemiaga, kinnistatakse terviseteadliku käitumise oskusi tunnis tehtavate praktiliste ülesannetega ning organiseeritakse õppetegevus õpetajate koostöö kaudu koolis;

5) arvestatakse, et valdkonna kõigi ainete õppetegevus on rakendusliku suunitlusega. Teoreetiline ja praktiline osa vahelduvad vastavalt õpilaste suutlikkusele ning edasijõudmisele. Toote disainiprotsessis omandatakse vajalikke teadmisi, oskusi ja hoiakuid. Arvestatakse õpilaste arengut, edasijõudmist ning suutlikkust;

6) innustatakse õpilasi oma arvamust avaldama, arutletakse ühiselt õpetusega seotud teemadel ning pööratakse tähelepanu väärtuskasvatusele;

7) luuakse klassis asjalik ja meeldiv töine õhkkond ning toetatakse õpilaste loovust ja omaalgatust;

8) kasutatakse paikkonnas pakutavaid võimalusi, et aineõpetust mitmekesistada.

Käsitöös ja kodunduses ning tehnoloogiaõpetuses:

1) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;

2) laiendatakse õpikeskkonda (raamatukogu, arvuti/ multimeediaklass, looduskeskkond, ettevõtted, kooliõu, näitused, muuseumid jm);

3) kasutatakse tänapäevaseid õppemeetodeid, sh aktiivõpet (loov mõtte- ja praktiline tegevus, projektõpe, uurimistööd, katsetused, nt erinevate materjalide ja ainete omadused, ürituste ja näituste korraldamine, internetipõhiste keskkondade kasutamine oma ideede ja töö tutvustamiseks ning eksponeerimiseks, mängud, arutelud, diskussioonid, väitlused jm);

4) pannakse pearõhk loovale disainiprotsessile (kavandamine, katsetamine, eseme täiendamine jm), rahvuslike töötraditsioonide säilitamisele (nt rahvuslik ese, rahvakunstist pärit motiivide kasutamine toote kaunistamisel jm) ning nüüdisaegsele tehnoloogiale;

5) pööratakse enne uute töötlemisviiside ja seadmete kasutamist tähelepanu ohutusele, sh tööohutusalasele instrueerimisele ning ohutute töövõtete demonstreerimisele; planeeritakse õppesisu ajaline jaotus – tundide arv ja järjestus –, arvestades ühtlasi soovitust valida käsitöös kaks põhilist tööliiki, millega seostada ainesisesed läbivad teemad (kavandamine, rahvakunst, töö organiseerimine ja materjalid);

7) kasutatakse projektipõhiseid õppetöövorme (sh õppeainete- ja eluvaldkondadevahelised projektid, ühistöö ettevõtlusega ning poiste ja tüdrukute koostöö nii kodunduses, käsitöös kui ka tehnoloogiaõpetuses), mis võimaldavad pöörata rohkem tähelepanu paikkonna traditsioonidele, tutvuda erinevate tehnikatega ja neid katsetada, suunata õpilasi iseseisvalt ning koos teistega loovalt probleeme lahendama ja aineüritusi korraldama;

8) jaotatakse kodundusõppes klass toitu valmistades ja teisi praktilisi ülesandeid tehes väiksemateks rühmadeks (1–5 õpilast);

9) peetakse silmas, et tehnoloogiaõpetus on peamiselt üles ehitatud eseme arendustsüklile;

EDUVALLEM ERAKOOL

10) taotletakse, et õpilaste õpikoormus, sh kodutööde maht on mõõdukas, jaotub õppeaasta jooksul ühtlaselt ning jätab neile piisavalt aega puhata ja huvialadega tegelda;
11) lähtutakse eesmärgist, et kodused ülesanded käsitöös ja tehnoloogiaõpetuses oleks seotud peamiselt tööks vajaliku teabe hankimise, töö iseseisva kavandamise ja organiseerimisega, käsitöös ka eseme disainiga, ning välditakse liigset otsest juhendamist;
12) läbitakse kõik etapid alates info otsimisest, toote disainimisest, toote teostusest kuni selle tutvustamiseni teistele õpilastele;
13) kohandatakse õppesisu ja õpitulemusi vastavalt õpilaste võimekusele.

Hindamise alused

Tehnoloogiavaldkonna õppeainetes on hindamise eesmärk toetada õpilaste arengut, innustada õpilasi sihikindlalt õppima, suunata nende enesehinnangu kujunemist, süvendada ja tekitada elukestvat käsitöö- ja tehnoloogiahuvi, suunata ja toetada õpilasi haridustee valikul. Hindamine toetab õpilaste tehnoloogiapädevuse kujunemist, tehnoloogilise kirjaoskuse arengut ja annab tagasisidet õpilaste individuaalse arengu kohta, olles lähtekohaks järgneva õppe kavandamisel. Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest ning kasutatakse kujundavat ja kokkuvõtvat hindamist, lähtudes püstitatud õppeülesandest ning kehtiva õppekava sisust ja eesmärkidest. Õpilasi hinnates on olulised nii õpetaja sõnaline hinnang, numbriline hinne kui ka õpilaste enesehinnang.
Tehnoloogiavaldkonna õppeainetes hinnatakse lisaks õpilaste edukat osalemist aineolümpiaadidel, - konkurssidel, -üritustel ja võistlustel. 9. klassis võib õpilaste teadmiste ja oskuste kokkuvõtvaks hindamiseks teha lõputöö.
Tehnoloogiaõpetuses hinnatakse õpilaste töökultuuri, tehnoloogilist kirjaoskust ja eseme kavandamist ning valmistamist:
1) suhtumist õppetöösse, töökust, püüdlikkust, järjekindlust, tähelepanelikkust;
2) koostööoskust, abivalmidust, iseseisvust töö tegemisel;
3) õpperuumide kodukorra täitmist;
4) kavandamist (originaalsust, iseseisvust, idee või kavandi rakendamise võimalikkust), materjali ja töövahendite valiku otstarbekust, eseme valmistamise viisi, tööjoonise tehnilist korrektsust jm;
5) valikute (ideede, töötlusviiside, materjalide jm) tegemise, analüüsimise ja põhjendamise ning seoste kirjeldamise oskust;
6) valmistamise kulgu (materjalide ja töövahendite ning kirjalike ja infotehnoloogiliste vahendite kasutamise oskust, teoreetilisi teadmisi ja nende rakendamise oskust, tööohutuse nõuete järgimist jm);
7) tulemust (idee teostust, eseme viimistlust, esteetilist väärtust, ülesande õigeaegset lõpetamist, eseme kvaliteeti jm), sh üksikülesannete sooritamist ja eseme esitlemise oskust.
Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata.

Füüsiline õppekeskkond

Kool korraldab tehnoloogiaainete õppest valdava osa ruumides, kus:
1) aineõpetuseks vajalik sisustus vastab kooli valitud praktilistele töödele, on tänapäevane ning võimaldab ohutult ja nüüdisaegselt õppetööd korraldada;
2) statsionaarseid masinaid ja õppekohti (nt puurpink) on vähemalt üks õpperühma kohta ja elektrilisi käsitööriistu kaks komplekti õpperühma kohta;
3) on töötav ventilatsioonisüsteem, tehnoloogiaõpetuses puidulaastude ja tolmu äratõmbesüsteem, ruumid ja õppetarbed, sealhulgas tööriistad ja käsitöövahendid, mis vastavad tervisekaitse, tööohutuse ja ergonoomika nõuetele;

EDUVALEM ERAKOOL

4) on ruumid riietumiseks ja kätepesuks, õpetajatööks, materjalide ja praktiliste tööde hoidmiseks;
5) koolis on individuaalsed kaitsevahendid igale õpilasele ja õpetajale.
Kool võimaldab tehnoloogiavaldkonna õppeainete õpetamiseks vajalikud materjalid ja esmased töövahendid ning masinad.

AINEKAVA TEHNOLOOGIA III kooliaste

Tehnoloogiaõpetuses jaguneb õppetöö neljaks osaks: tehnoloogia igapäevaelus; disain ja joonestamine; materjalide töötlemine; kodundus. Esimesed kolm osa hõlmavad õppest ca 85 % ja kodundus 15%.

Õppeosad sisaldavad üldaluseid ja vajalikku alusteavet, mida on tarvis omandada vajalike ülesannete lahendamiseks või toodete valmistamiseks. Õppetundides lõimib aineõpetaja õppesisu praktilise tegevusega (puidutöö, metallitöö, elektroonika jms). Õppesisu ja/või järjestust võib kooliastmeti muuta või õpitut järgmises kooliastmes sügavamalt käsitleda.
Tehnoloogiaõpetuse rõhk on teadvustada nüüdisaegse tehnoloogia mõtteviise, ideaale ja väärtusi. Säästvat arengut arvestades omandavad õpilased oskused toime tulla tänapäeva kiiresti muutuvas tehnoloogiamaailmas. Õpitakse mõistma ning analüüsima tehnika ja tehnoloogia olemust ning selle osa ühiskonna arengus. Õpe suunab siduma mõttetööd ja käelist tegevust ning mõistma koolis õpitava seoseid elukeskkonnaga.

Õppeaine vahendusel omandavad õpilased mitmekülgse ettevalmistuse, mis loob võimaluse analüüsida, kohandada ning arendada praktilist ja mõttetegevust kvalitatiivselt uuel tasandil ning aidata õpilasi edasisel kutsevalikul. Õppes pööratakse olulist rõhku õpilaste mõtestatud loovale uuendustegevusele, kus õpilane saab koos avastamisrõõmuga kogeda valitud toote loomist.
Õpilased teevad huvitavaid ja fantaasiaküllaseid rakenduslikku laadi loomingulisi ülesandeid, sh ülesande või toote planeerimist, disaini ja valmistamist ning töö enesehindamist ja esitlemist. Tuuakse esile seosed ja rakenduslikud väljundid õppeainete ning eluvaldkondade vahel, nii tekib õpilasel terviklik mõistmine ülesandest või tootest. Oluline on, et õpilane mõistaks tehnoloogia toimimist ning saaks ise osaleda õpilasepärase tehnoloogia loomises. Eelnimetatu toimub õpilaste ealisest arengutasemest lähtuvalt ja neile arusaadavalt. Seejuures arvestatakse õpilaste erinevaid võimeid ja huve ning toetatakse nende omaalgatust ja õpimotivatsiooni. Õppeaines rõhutatakse leiutajameelse tegevuse olulisust ning kujundatakse noorte tööalaseid käitumis- ja väärtushoiakuid. Taotluseks on keskkonnasäästlikkuse ja kohalike traditsioonide väärtustamine ning eetiliste tõekspidamiste omandamine.

Ainekavad on koostatud põhimõttel, et põhikooli lõpetades õpilane:

1) valib toote valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ja töötlemisviise ning kasutab selle kohta vajalikku teavet ainealasest kirjandusest ja internetist;
2) käsitseb ohutult käsi- ja elektrilisi tööriistu ning materjale;
3) kasutab ressursse keskkonda säästvalt ning jätkusuutlikult;
4) genereerib ideid, rakendab neid loovalt tooteid luues ja täiustades ning mõistab iseenda osaluse tähtsust tehnoloogiat kasutades;
5) mõistab tehnoloogilise protsessi ajal asetleidvaid muutusi ning oskab neid selgitada ja põhjendada;
6) analüüsib toote valmistamise protsessi ning sünteesib uusi teadmisi;
7) hindab tulemuse kvaliteeti ja toote rakendamise tõhusust, esitleb toodet;
8) valmistab tooteid, teadvustab ja rakendab loodusteaduste võimalusi praktilistes tegevustes;

EDUVALEM ERAKOOL

9) kirjeldab tehnoloogilise maailma saavutusi ja oma rolli tuleviku töömaailmas;
10) kujundab oma positiivsed väärtushinnangud ja kõlbelised tööharjumused, väldib ning hindab võimalikke ohte töös;
11) teeb tervislikke toiduvalikuid, väärtustab tervislikke eluviise ning toimib vastutustundliku tarbijana.

Põhikooli lõpuks:

1) õpilane tunneb rõõmu üksinda ja koos teistega töö tegemisest;
2) õpilane arutleb töö ja tehnoloogia muutumise üle;
3) õpilane teostab oma loomingulisi ideid, kasutades selleks sobivaid tehnikaid ja materjale;
4) õpilane kasutab loovülesannete täitmiseks materjali kogudes nüüdisaegseid teabevahendeid ning ainekirjandust;
5) õpilane tunneb ja väärtustab rahvaste kultuuripärandit;
6) õpilane analüüsib enda loomingulisi ja tehnoloogiaalaseid võimeid ning teeb valikuid edasisteks õpinguteks;
7) õpilane valib tervislikku toitu, koostab tasakaalustatud ja mitmekülgse menüü ning valmistab erinevaid toite;
8) õpilane tuleb toime koduse majapidamise ja pere eelarvega ning käitub teadliku tarbijana.

Hindamine

Õpitulemuste omandamise hindamisel on oluline nii õpetaja sõnaline hinnang, hinne kui ka õpilase enda hinnang oma tööle. Õppeülesande lahendamisel hinnatakse:
1) kavandamist ja planeerimist (originaalsust, iseseisvust, oskust põhjendada tehtud otsuseid/valikuid);
2) valmistamist (materjalide ja töövahendite kasutamise oskust, omandatud teadmiste rakendamist praktikas, tööohutusnõuete ja hügieenireeglite järgimist, iseseisvust, koostööoskust);
3) töö tulemust (kavandatu õnnestumist, viimistlust ja kvaliteeti, töö õigeaegset valmimist, esitlemise oskust);
4) õpilase arengut, püüdlikkust ning kodukorra täitmist.

7. klass – 70 tundi

Õppesisu

1. Tehnoloogia igapäevaelus
Tehnoloogia analüüsimine: positiivsed ja negatiivsed mõjud. Eetilised tõekspidamised tehnoloogia rakendamisel. Töömaailm ja töö planeerimine. Tooraine ja tootmine. Tehnoloogilise maailma tulevikuperspektiivid.
Õpitulemused. Õpilane:
- kirjeldab ja analüüsib inimtegevuse mõju loodusele ning keskkonnale;
- mõistab iseenda osaluse olulisust tehnoloogilistes protsessides tulevikus ja vastutust nende eetilise kujundamise eest;
- kasutab info- ja kommunikatsioonitehnoloogia vahendeid, teab nende seadmete üldist tööpõhimõtet ning ohutut käsitsemist;
- teadvustab ressursside piiratud hulka ning tarbib ressursse säästvalt ja jätkusuutlikult;
- oskab oma õppetegevust planeerida.

EDU VALEMERAKOOL

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus.
Lõiming:
Loodusõpetus
Geograafia
Kunst
Matemaatika
Üldpädevused: väärtuspädevus, õpipädevus, suhtlemispädevus, ettevõtlikkuspädevus, digipädevus.

2. Disain ja joonestamine
Leiutamine ja uuenduslikkus. Tehnilist taipu arendavate ja probleemülesannete lahendamine. Viimistlemine ja pinnakatted. Toodete disainimine arvutiga. Joonise vormistamine ja esitlemine. Skeemid. Leppelisused ja tähised tehnilistel joonistel.
Õpitulemused. Õpilane:
- planeerib ülesande ja disainib toote ning esitleb seda võimaluse korral arvutiga;
- lahendab probleemülesandeid,
- teab ja kasutab toodete erinevaid viimistluse võimalusi;
- teab ja kasutab pinnakatete omadusi ja kasutusvõimalusi;
- arvestab ergonoomia ja ornamentika põhireegleid ning oskab neid töös rakendada;
- joonestab jõukohast tehnilist joonist, vormistab ja esitleb joonist.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus.
Lõiming:
Loodusõpetus
Kunst
Matemaatika
Arvutiõpetus
Üldpädevused: väärtuspädevus, õpipädevus, suhtlemispädevus, ettevõtlikkuspädevus, digipädevus.

3. Materjalid ja nende töötlemine
Leiutamine ja uuenduslikkus. Tehnilist taipu arendavate ja probleemülesannete lahendamine. Viimistlemine ja pinnakatted. Toodete disainimine arvutiga. Joonise vormistamine ja esitlemine. Skeemid. Leppelisused ja tähised tehnilistel joonistel.
Õpitulemused. Õpilane:
- leiab teavet materjalide, nende omaduste ja töötlemise kohta, hangib ja kasutab ainealast teavet kirjandusest ning internetist;
- analüüsib materjalide omadusi, töötlemise viise ning kasutamise võimalusi, sünteesib uusi teadmisi;
- kasutab toodet valmistades mitmesuguseid töövahendeid, võimaluse korral CNC-tööpinki, valib sobivaima töötlusviisi;
- tunneb ja kasutab töötlemisel masinaid ning mehhanisme;
- valmistab omanäolisi tooteid, tunneb ja kasutab mitmeid liitevõimalusi;
- kujundab välja oma positiivsed väärtushinnangud ja kõlbelised tööharjumused;
- teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid, kasutab ohutult masinaid ning töövahendeid.

EDUVALEM ERAKOOL

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus.
Lõiming:
Kunst
Matemaatika
Arvutiõpetus
Füüsika
Üldpädevused: väärtuspädevus, õpipädevus, suhtlemispädevus, ettevõtlikkuspädevus.

4. Kodundus
Makro- ja mikrotoitained, nende vajalikkus ning allikad. Lisaained toiduainetes. Toiduainete toitainelise koostise hinnang.
Toiduainete muutused kuumtöötlemisel, toitainete kadu.
Meeskonna juhtimine. Toiduga seonduvad ametid.
Nüüdisaegsed köögiseadmed, nende kasutamine ja hooldus. Kuumtöötlemise viisid. Maitseained
ja roogade maitsestamine. Kutsed ja kingitused. Ideede ja võimaluste leidmine erinevate laudade kujundamiseks. Toataimede hooldamine. Kodumasinad.
Tarbija õigused ja kohustused. Märgistused toodetel.
Õpitulemused. Õpilane:

- teab mitmekülgse toiduvaliku tähtsust oma tervisele ning põhiliste makro- ja mikrotoitainete vajalikkust ja allikaid;
- analüüsib toiduainete toiteväärtust, hindab nende kvaliteeti;
- arvestab rühmaülesandeid täites kaasõpilaste arvamusi ja hinnanguid;
- hindab enda huve ja sobivust toiduga seotud elukutseteks või hobideks;
- teab mitmekülgse toiduvaliku tähtsust oma tervisele ning põhiliste makro- ja mikrotoitainete vajalikkust ja allikaid;
- tunneb tarbija õigusi ning kohustusi;
- tunneb märgistusi toodetel;
- koostab lähtuvalt ürituse sisust menüü ning kujundab ja katab laua;
- kujundab kutse ja leiab loomingulisi võimalusi kingituse pakkimiseks;
- mõistab lauakommete tähtsust meeldiva suhtluskeskkonna loomisel.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus.
Lõiming:
Loodusõpetus
Kunst
Matemaatika
Ajalugu
Keemia
Geograafia
Bioloogia
Inimeseõpetus
Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Keedetud, hautatud ja küpsetatud aedviljatoidud, pastatoidud, piima- munatoidud, järelroad, tervislikud joogid.
Üldpädevused: väärtuspädevus, õpipädevus, suhtlemispädevus, ettevõtlikkuspädevus, digipädevus.

EDUVALLIKOOL

8. klass – 70 tundi

Õppesisu

1. Tehnoloogia igapäevaelus

Tehnoloogia analüüsimine: positiivsed ja negatiivsed mõjud. Eetilised tõekspidamised tehnoloogia rakendamisel. Töömaailm ja töö planeerimine. Tooraine ja tootmine. Tehnoloogilise maailma tulevikuperspektiivid.

Õpitulemused. Õpilane:

- kirjeldab ja analüüsib inimtegevuse mõju loodusele ning keskkonnale;
- mõistab iseenda osaluse olulisust tehnoloogilistes protsessides tulevikus ja vastutust nende eetilise kujundamise eest;
- teab mõningaid põllumajandus-, meditsiini- ja biotehnoloogia kasutusvõimalusi;
- oskab oma tegevust planeerida, orienteerub töömaailmas.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus.

Lõiming:
Füüsika
Bioloogia
Geograafia
Kunst
Matemaatika

Üldpädevused: väärtuspädevus, õpipädevus, suhtlemispädevus, ettevõtlikkuspädevus.

2. Disain ja joonestamine

Leiutamine ja uuenduslikkus. Tehnilist taipu arendavate ja probleemülesannete lahendamine. Viimistlemine ja pinnakatted. Toodete disainimine arvutiga. Joonise vormistamine ja esitlemine. Skeemid. Leppelisused ja tähised tehnilistel joonistel.

Õpitulemused. Õpilane:

- planeerib ülesande ja disainib toote ning esitleb seda võimaluse korral arvutiga;
- lahendab probleemülesandeid,
- teab ja kasutab toodete erinevaid viimistluse võimalusi;
- teab ja kasutab pinnakatete omadusi ja kasutusvõimalusi;
- joonestab jõukohast tehnilist joonist, vormistab ja esitleb joonist või skeemi.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus.

Lõiming:
Loodusõpetus
Kunst
Matemaatika
Arvutiõpetus

Üldpädevused: väärtuspädevus, õpipädevus, suhtlemispädevus, ettevõtlikkuspädevus, digipädevus.

3. Materjalid ja nende töötlemine

Materjalide ja nende töötlemise kohta teabe hankimise võimalused kirjandusest ning internetist. Tänapäevased materjalide töötlemise viisid. Käsi- ja elektrilised tööriistad. Masinad ja mehhanismid. Arvuti ja materjalide töötlemise ühildamise võimalused (näiteks CNC- tööpingid ja 3D-printerid). Optimaalse töötlusviisi valimine. Toodete liitevõimaluste

EDUVALEM ERAKOOL

kasutamine. Nüüdisaegsed võimalused materjalide töötlemisel ja detailide ühendamisel tooteks. Tervisekaitse- ja tööohutusnõuded töötlemises, ohutud töövõtted.

Õpitulemused. Õpilane:

- leiab teavet materjalide, nende omaduste ja töötlemise kohta, hangib ja kasutab ainealast teavet kirjandusest ning internetist;
- analüüsib materjalide omadusi, töötlemise viise ning kasutamise võimalusi, sünteesib uusi teadmisi;
- kasutab toodet valmistades mitmesuguseid töövahendeid ja valib sobivaima töötlusviisi;
- tunneb ja kasutab töötlemisel masinaid ning mehhanisme;
- valmistab oma näolisi tooteid, tunneb ja kasutab mitmeid liite võimalusi;
- kujundab välja oma positiivsed väärtushinnangud ja kõlbelised tööharjumused;
- teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid, kasutab ohutult masinaid ning töövahendeid.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus.

Lõiming:
Kunst
Matemaatika
Arvutiõpetus
Füüsika

Üldpädevused: väärtuspädevus, õpipädevus, suhtlemispädevus, ettevõtlikkuspädevus, digipädevus.

4. Kodundus

Mitmekülgse ja tasakaalustatud päevamenüü koostamine lähtuvalt toitumissoovitustest. Internetipõhised tervisliku toitumise keskkonnad. Toitumisteave meedias – analüüs ja hinnangud. Toiduainete muutused kuumtöötlemisel, toitainete kadu. Eestlaste toit läbi aegade. Eri rahvaste toitumistraditsioonid ja toiduvalikut mõjutavad tegurid (asukoht, usk jm). Rahvustoidud. Kuumtöötlemise viisid. Maitseained ja roogade maitsestamine. Supid. Kergitusained ja tainatooted. Vormiroad ja vokitoidud. Kuumtöödeldud järelroad.

Õpitulemused. Õpilane:

- teab mitmekülgse toiduvaliku tähtsust oma tervisele ning põhiliste makro- ja mikrotoitainete vajalikkust ja allikaid;
- teab toidu valmistamisel toimuvaid muutusi ning oskab neid teadmisi rakendada;
- analüüsib menüü tervislikkust ning koostab tasakaalustatud ja mitmekülgse menüü;
- võrdleb erinevate maade rahvustoite ja teab toitumistavasid mõjutavaid tegureid;
- valmistab retsepti kasutades erinevaid kuumi ja külmi roogi;
- küpsetab tainatooteid ja võrdleb erinevaid kergitusaineid.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus.

Lõiming:
Loodusõpetus
Kunst
Matemaatika
Ajalugu
Keemia
Geograafia

EDUVALLA ERAKOOL

Bioloogia
Inimeseõpetus
Üldpädevused: väärtuspädevus, õpipädevus, suhtlemispädevus, ettevõtlikkuspädevus, digipädevus.

9. klass – 35 tundi

Õppesisu

1. Tehnoloogia igapäevaelus
Tehnoloogia analüüsimine: positiivsed ja negatiivsed mõjud. Eetilised tõekspidamised tehnoloogia rakendamisel. Töömaailm ja töö planeerimine. Tooraine ja tootmine. Tehnoloogilise maailma tulevikuperspektiivid.
Õpitulemused. Õpilane:
- kirjeldab ja analüüsib inimtegevuse mõju loodusele ning keskkonnale;
- mõistab iseenda osaluse olulisust tehnoloogilistes protsessides tulevikus ja vastutust nende eetilise kujundamise eest;
- oskab oma tegevust planeerida, orienteerub töömaailmas ja teab oma eelistusi eneseteostuseks sobiva elukutse/ameti valikul;
- iseloomustab tänapäevast tootmisprotsessi, kirjeldab selle toimimist ning terviklikkust;
- teadvustab tehnoloogia ja inimese vastastikust mõju ning analüüsib tehnoloogiauuenduslikke arenguväljavaateid.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus.
Lõiming:
Füüsika
Bioloogia
Geograafia
Kunst
Matemaatika
Üldpädevused: väärtuspädevus, õpipädevus, suhtlemispädevus, ettevõtlikkuspädevus.

2. Disain ja joonestamine
Leiutamine ja uuenduslikkus. Tehnilist taipu arendavate ja probleemülesannete lahendamine. Viimistlemine ja pinnakatted. Toodete disainimine arvutiga. Joonise vormistamine ja esitlemine. Skeemid. Leppelisused ja tähised tehnilistel joonistel. Ristlõiked ja lõiked. Koostejoonis. Ehitusjoonised.
Õpitulemused. Õpilane:
- planeerib ülesande ja disainib toote ning esitleb seda võimaluse korral arvutiga;
- lahendab probleem ülesandeid,
- teab ja kasutab toodete erinevaid viimistluse võimalusi;
- teab ja kasutab pinnakatete omadusi ja kasutusvõimalusi;
- loeb skeeme, lihtsat kooste-ja ehitusjoonist;
- joonestab jõukohast tehnilist joonist, vormistab ja esitleb joonist või skeemi.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus.
Lõiming:
Loodusõpetus
Kunst

EDU VALEM ERAKOOL

Matemaatika
Arvutiõpetus
Üldpädevused: väärtuspädevus, õpipädevus, suhtlemispädevus, ettevõtlikkuspädevus, digipädevus.

3. Materjalid ja nende töötlemine

Materjalide ja nende töötlemise kohta teabe hankimise võimalused kirjandusest ning internetist. Tänapäevased materjalide töötlemise viisid. Käsi- ja elektrilised tööriistad. Masinad ja mehhanismid. Arvuti ja materjalide töötlemise ühildamise võimalused (CNC-tööpingid, 3D printerid). Optimaalse töötlusviisi valimine. Toodete liitevõimaluste kasutamine. Nüüdisaegsed võimalused materjalide töötlemisel ja detailide ühendamisel tooteks. Tervisekaitse- ja tööohutusnõuded töötlemises, ohutud töövõtted.

Õpitulemused. Õpilane:

- leiab teavet materjalide, nende omaduste ja töötlemise kohta, hangib ja kasutab ainealast teavet kirjandusest ning internetist;
- analüüsib materjalide omadusi, töötlemise viise ning kasutamise võimalusi, sünteesib uusi teadmisi;
- kasutab toodet valmistades mitmesuguseid töövahendeid ja valib sobivaima töötlusviisi;
- tunneb ja kasutab töötlemisel masinaid ning mehhanisme;
- valmistab oma näolisi tooteid, tunneb ja kasutab mitmeid liite võimalusi;
- kujundab välja oma positiivsed väärtushinnangud ja kõlbelised tööharjumused;
- teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid, kasutab ohutult masinaid
- ning töövahendeid.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus.

Lõiming:
Kunst
Matemaatika
Arvutiõpetus
Füüsika
Üldpädevused: väärtuspädevus, õpipädevus, suhtlemispädevus, ettevõtlikkuspädevus, digipädevus.

4. Kodundus

Toiduallergia ja toidutalumatus. Taimetoitluse ja dieetide mõju organismile. Toitumishäired. Liha jaotustükid ja lihatoidud. Kalaroad. Soojad kastmed. Mikroorganismid toidus. Toiduainete riknemise põhjused. Hügieeninõuded toiduainete säilitamise korral. Toidu kaudu levivad haigused. Toiduainete säilitamine ja konserveerimine.

Õpitulemused. Õpilane:

- teab mitmekülgse toiduvaliku tähtsust oma tervisele ning põhiliste makro- ja mikrotoitainete vajalikkust ja allikaid;
- teab toidu valmistamisel toimuvaid muutusi ning oskab neid teadmisi rakendada;
- analüüsib toiduainete toiteväärtust, hindab nende kvaliteeti, tunneb toidu erinevaid
- säilitusviise ning riknemisega seotud riskitegureid.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus.

Lõiming:
Kunst

EDU VALEM ERAKOOL

Matemaatika
Ajalugu
Keemia
Inimeseõpetus
Üldpädevused: väärtuspädevus, õpipädevus, suhtlemispädevus, ettevõtlikkuspädevus, digipädevus.

AINEKAVA KÄSITÖÖ JA KODUNDUS III kooliaste

Ainekavad on koostatud põhimõttel, et põhikooli lõpetades õpilane:

1) tunneb rõõmu üksinda ja koos teistega töö tegemisest;
2) arutleb töö ja tehnoloogia muutumise üle;
3) teostab oma loomingulisi ideid, kasutades selleks sobivaid tehnikaid ja materjale;
4) kasutab loovülesannete täitmiseks materjali kogudes nüüdisaegseid teabevahendeid ning ainekirjandust;
5) tunneb ja väärtustab rahvaste kultuuripärandit;
6) analüüsib enda loomingulisi ja tehnoloogiaalaseid võimeid ning teeb valikuid edasisteks õpinguteks;
7) valib tervislikku toitu, koostab tasakaalustatud ja mitmekülgse menüü ning valmistab erinevaid toite;
8) tuleb toime koduse majapidamise ja pere eelarvega ning käitub teadliku tarbijana.
9) mõistab tehnoloogia olemust ja väärtustab tehnoloogilise kirjaoskuse vajalikkust igapäevaelus;
10) tunneb põhilisi materjale, nende omadusi ning töötlemise viise;
11) disainib ja valmistab lihtsaid tooteid, kasutades selleks sobivaid töövahendeid;
12) tunneb põhilisi materjale, nende omadusi ning töötlemise viise;
13) teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid;
14) väärtustab ja järgib tööprotsessis väljakujunenud käitumismaneere.

Hindamine

Õpitulemuste omandamise hindamisel on oluline nii õpetaja sõnaline hinnang, hinne kui ka õpilase enda hinnang oma tööle. Õppeülesande lahendamisel hinnatakse:

5) kavandamist ja planeerimist (originaalsust, iseseisvust, oskust põhjendada tehtud otsuseid/valikuid);
6) valmistamist (materjalide ja töövahendite kasutamise oskust, omandatud teadmiste rakendamist praktikas, tööohutusnõuete ja hügieenireeglite järgimist, iseseisvust, koostööoskust);
7) töö tulemust (kavandatu õnnestumist, viimistlust ja kvaliteeti, töö õigeaegset valmimist, esitlemise oskust);
8) õpilase arengut, püüdlikkust ning kodukorra täitmist.

7. klass – 70 tundi

Õppesisu

5. Õmblemine

Kahekordne õmblus, krooked, sissevõtted, kandid. Kanga kuumniiske töötlemine. Rõivaeseme õmblemine. Mõõtude võtmine, rõiva suurusnumbri määramine, lõikelehe kasutamine ja lõigete paigutamine riidele. Valitud rõivaeseme õmblemiseks sobivate

EDUVALLA ERAKOOL

tehnoloogiliste võtete kasutamine. Eseme õmblemise tehnoloogilise järjekorra määramine. Õmblustöö viimistlemine. Kavandamine. Valib tööeseme valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid, tehnikaid ja viimistlusvõtteid. Võtab lõikelehelt lõikeid, valib õpetaja abiga sobiva tehnoloogia ja õmbleb endale rõivaeseme.

Õpitulemused. Õpilane:

- kavandab isikupäraseid esemeid;
- esitleb või eksponeerib oma tööd;
- täidab iseseisvalt ja koos teistega endale võetud ülesandeid ning planeerib tööd ajaliselt;
- valib tööeseme valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid, tehnikaid ja viimistlusvõtteid;
- võtab lõikelehelt lõikeid, valib õpetaja abiga sobiva tehnoloogia ja õmbleb endale rõivaeseme.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus.

Lõiming:
Loodusõpetus
Kunst
Matemaatika

Üldpädevused: väärtuspädevus, õpipädevus, suhtlemispädevus, ettevõtlikkuspädevus.

6. Kudumine

Ringselt kudumine. Silmuste kasvatamine ja kahandamine. Kirjamine. Erinevate koekirjade kudumine skeemi järgi. Silmuste arvestamine. Eseme kudumine ja viimistlemine. Kudumine Eesti rahvakunstis. Käsitsitöö väärtustamine tarbekunsti osana või isikupärase eneseväljendusena. Idee, kavand ja selle vormistamine. Töö esitlemine ja eksponeerimine. Oma töö ja selle tulemuse analüüsimine ja hindamine. Virtuaalkeskkonna kasutamine oma töö eksponeerimiseks.

Õpitulemused. Õpilane:

- koob ringselt kirjalist pinda ning koekirju koeskeemi kasutades;
- tunneb peamisi eesti rahvuslikke käsitöötavasid;
- kasutab inspiratsiooniallikana etnograafilisi esemeid;
- väärtustab rahvaste kultuuripärandit;
- kavandab isikupäraseid esemeid;
- planeerib tööd ajaliselt ja täidab iseseisvalt endale võetud ülesanded;
- esitleb või eksponeerib oma tööd;
- analüüsib oma loomingulisi ja tehnoloogiaalaseid võimeid.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus.

Lõiming:
Loodusõpetus
Kunst
Matemaatika
Ajalugu
Keemia
Geograafia
Arvutiõpetus
Inimeseõpetus

EDUVALLEMEERAKOOL

Muusikaõpetus

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Selgitus. Demonstratsioon. Iseseisev töö. Näitlikustamine. Praktiline tegevus (nt kindad, sokid, müts, mustriloomad, kott, säärised, kätised, poolkindad jne).
Internetipõhiste keskkondade kasutamine oma tööde eksponeerimiseks ja ideede leidmiseks.
Arutelud, diskussioonid, esitlused.

Üldpädevused: väärtuspädevus, õpipädevus, suhtlemispädevus, ettevõtlikkuspädevus, digipädevus.

7. Kodundus

Makro- ja mikrotoitained, nende vajalikkus ning allikad. Lisaained toiduainetes. Toiduainete toitainelise koostise hinnang.
Toiduainete muutused kuumtöötlemisel, toitainete kadu.
Meeskonna juhtimine. Toiduga seonduvad ametid.
Nüüdisaegsed köögiseadmed, nende kasutamine ja hooldus. Kuumtöötlemise viisid. Maitseained
ja roogade maitsestamine. Kutsed ja kingitused. Ideede ja võimaluste leidmine erinevate laudade kujundamiseks. Toataimede hooldamine. Kodumasinad.
Tarbija õigused ja kohustused. Märgistused toodetel.

Õpitulemused. Õpilane:

- teab mitmekülgse toiduvaliku tähtsust oma tervisele ning põhiliste makro- ja mikrotoitainete vajalikkust ja allikaid;
- analüüsib toiduainete toiteväärtust, hindab nende kvaliteeti;
- arvestab rühmaülesandeid täites kaasõpilaste arvamusi ja hinnanguid;
- hindab enda huve ja sobivust toiduga seotud elukutseteks või hobideks;
- teab mitmekülgse toiduvaliku tähtsust oma tervisele ning põhiliste makro- ja mikrotoitainete vajalikkust ja allikaid;
- tunneb tarbija õigusi ning kohustusi;
- tunneb märgistusi toodetel;
- koostab lähtuvalt ürituse sisust menüü ning kujundab ja katab laua;
- kujundab kutse ja leiab loomingulisi võimalusi kingituse pakkimiseks;
- mõistab lauakommete tähtsust meeldiva suhtluskeskkonna loomisel.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus.

Lõiming:
Loodusõpetus
Kunst
Matemaatika
Ajalugu
Keemia
Geograafia
Bioloogia
Inimeseõpetus

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Keedetud, hautatud ja küpsetatud aedviljatoidud, pastatoidud, piima- munatoidud, järelroad, tervislikud joogid.

Üldpädevused: väärtuspädevus, õpipädevus, suhtlemispädevus, ettevõtlikkuspädevus, digipädevus.

8. Tehnoloogiaõpetus

EDUVALEMIERAKOOL

Tehnoloogia analüüsimine: positiivsed ja negatiivsed mõjud. Eetilised tõekspidamised tehnoloogia rakendamisel. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia.
Materjalide ja nende töötlemise teabe hankimine kirjandusest ja internetist.
Käsi- ja elektrilised tööriistad. Nüüdisaegsed võimalused materjalide töötlemisel ja detailide ühendamisel tooteks. Tervisekaitse- ja tööohutusnõuded töötlemises, ohutud töövõtted.

Õpitulemused. Õpilane:

- väärtustab tehnoloogia eetilisust ning tarbib ressursse keskkonda säästvalt ja jätkusuutlikult;
- kasutab ülesannet lahendades ainekirjandust ja teabeallikaid;
- valib toote valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ning töötlemisviise;
- valmistab omanäolisi tooteid, kasutades erinevaid töötlemisvõimalusi;
- esitleb ja analüüsib tehtud tööd;
- teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus.

Lõiming:
Loodusõpetus
Kunst
Matemaatika

Üldpädevused: väärtuspädevus, õpipädevus, suhtlemispädevus, ettevõtlikkuspädevus, digipädevus.

8. klass – 70 tundi

Õppesisu

1. Heegeldamine

Tutvumine heegeltehnika loominguliste võimalustega. Vabaheegeldus, erinevad heegeltehnikad (iiri- brügge- fileepits), rahvuslik heegeldus. Heegeldamine eesti rahvakunstis.

Õpitulemused. Õpilane:

- teostab oma loomingulisi ideid, kasutades selleks sobivaid tehnikaid ja materjale; ainekirjandust;
- kasutab loovülesannete täitmiseks materjali kogudes nüüdisaegseid teabevahendeid ning analüüsib enda loomingulisi ja tehnoloogiaalaseid võimeid ning teeb valikuid edasisteks õpinguteks;
- tunneb ja väärtustab rahvaste kultuuripärandit, arutleb töö ja tehnoloogia muutumise üle;
- kavandab isikupäraseid esemeid, kasutab inspiratsiooniallikana etnograafilisi esemeid;
- näeb rahvaste kultuuripärandit kui väärtust;
- otsib ülesandeid täites abi nüüdisaegsest teabelevist;
- esitleb või eksponeerib oma tööd;
- täidab iseseisvalt ja koos teistega endale võetud ülesandeid ning planeerib tööd ajaliselt;
- valib tööeseme valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid, tehnikaid ja viimistlusvõtteid;
- leiab loovaid võimalusi kasutada õpitud käsitöötehnikaid.

EDU VALEM ERAKOOL

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus.
Lõiming:
Geograafia
Ajalugu
Kunst
Matemaatika
Üldpädevused: väärtuspädevus, õpipädevus, suhtlemispädevus, ettevõtlikkuspädevus, digipädevus.

2. Tikkimine
Tutvumine erinevate tikanditega. Tikand loomingulise väljendusvahendina. Sümbolid ja märgid.
Tikandi kavandamine ja loomine arvuti abil.
Õpitulemused. Õpilane:

- valib tööeseme valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid, tehnikaid ning viimistlusvõtteid;
- leiab loovaid võimalusi kasutada õpitud käsitöötehnikaid.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus.
Lõiming:
Loodusõpetus
Kunst
Matemaatika
Ajalugu
Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Selgitus. Demonstratsioon. Iseseisev töö. Näitlikustamine. Praktiline tegevus (nt kindad, sokid, müts, mustriloomad, kott, säärised, kätised, poolkindad jne).
Internetipõhiste keskkondade kasutamine oma tööde eksponeerimiseks ja ideede leidmiseks.
Arutelud, diskussioonid, esitlused.
Üldpädevused: väärtuspädevus, õpipädevus, suhtlemispädevus, ettevõtlikkuspädevus, digipädevus.

3. Kodundus
Mitmekülgse ja tasakaalustatud päevamenüü koostamine lähtuvalt toitumissoovitustest. Internetipõhised tervisliku toitumise keskkonnad. Toitumisteave meedias – analüüs ja hinnangud. Toiduainete muutused kuumtöötlemisel, toitainete kadu. Eestlaste toit läbi aegade. Eri rahvaste toitumistraditsioonid ja toiduvalikut mõjutavad tegurid (asukoht, usk jm). Rahvustoidud. Kuumtöötlemise viisid. Maitseained ja roogade maitsestamine. Supid. Kergitusained ja tainatooted. Vormiroad ja vokitoidud. Kuumtöödeldud järelroad.
Õpitulemused. Õpilane:

- teab mitmekülgse toiduvaliku tähtsust oma tervisele ning põhiliste makro- ja mikrotoitainete vajalikkust ja allikaid;
- teab toidu valmistamisel toimuvaid muutusi ning oskab neid teadmisi rakendada;
- analüüsib menüü tervislikkust ning koostab tasakaalustatud ja mitmekülgse menüü;
- võrdleb erinevate maade rahvustoite ja teab toitumistavasid mõjutavaid tegureid;
- valmistab retsepti kasutades erinevaid kuumi ja külmi roogi;
- küpsetab tainatooteid ja võrdleb erinevaid kergitusaineid.

EDU VALEM ERAKOOL

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus.
Lõiming:
Loodusõpetus
Kunst
Matemaatika
Ajalugu
Keemia
Geograafia
Bioloogia
Inimeseõpetus
Üldpädevused: väärtuspädevus, õpipädevus, suhtlemispädevus, ettevõtlikkuspädevus, digipädevus.

4. Etikett
Koosviibimiste korraldamine. Kutsed ja kingitused. Ideede ja võimaluste leidmine erinevate peolaudade kujundamiseks. Peolaua menüü koostamine.
Rõivastus ja käitumine vastuvõttudel, koduses peolauas, kohvikus ning restoranis.
Õpitulemused. Õpilane:

- koostab lähtuvalt ürituse sisust menüü ning kujundab ja katab laua;
- kujundab kutse ja leiab loomingulisi võimalusi kingituse pakkimiseks;
- rõivastub ja käitub ürituse iseloomu kohaselt;
- mõistab lauakommete tähtsust meeldiva suhtluskeskkonna loomisel.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus.
Lõiming:
Keeled
Kunst
Matemaatika
Inimeseõpetus
Ajalugu
Üldpädevused: väärtuspädevus, õpipädevus, suhtlemispädevus, ettevõtlikkuspädevus.

5. Õmblemine
Tänapäeva käsitöömaterjalid. Tekstiilkiudained. Keemilised kiud. Tehiskiudude ja sünteetiliste kiudude saamine ning omadused. Mitmesuguste materjalide kooskasutamise võimaluste leidmine.
Valitud rõivaeseme õmblemiseks sobivate tehnoloogiliste võtete kasutamine. Eseme õmblemise tehnoloogilise järjekorra määramine. Õmblustöö viimistlemine. Tõmblukk kinnis. Värvel. Nööpauk. Vaheriide kasutamine.
Õpitulemused. Õpilane:

- valib sobivaid rõivaid, lähtudes nende materjalist, otstarbest, lõikest, stiilist ja oma figuurist;
- arutleb moe muutumise üle;
- märkab originaalseid ja leidlikke lahendusi esemete ning rõivaste disainis;
- kavandab isikupäraseid esemeid;
- kirjeldab keemiliste kiudainete põhiomadusi, kasutamist ja hooldamist;
- võrdleb materjalide valikul nende mõju tervisele;
- kombineerib oma töös erinevaid materjale.

EDU VALEMIKOOL

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus.
Lõiming:
Loodusõpetus
Kunst
Matemaatika
Ajalugu
Üldpädevused: väärtuspädevus, õpipädevus, suhtlemispädevus, ettevõtlikkuspädevus, digipädevus.

6. Tehnoloogia
Tehnoloogia analüüsimine: positiivsed ja negatiivsed mõjud. Eetilised tõekspidamised tehnoloogia rakendamisel. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia.
Materjalide ja nende töötlemise teabe hankimine kirjandusest ja internetist. Töömaailm.
Leiutamine ja uuenduslikkus, probleemsete ülesannete lahendamine. Käsi- ja elektrilised tööriistad. Nüüdisaegsed võimalused materjalide töötlemisel ja detailide ühendamisel tooteks.
Kodused korrastus- ja remonditööd. Tervisekaitse- ja tööohutusnõuded töötlemises, ohutud töövõtted.
Õpitulemused. Õpilane:
- väärtustab tehnoloogia eetilisust ning tarbib ressursse keskkonda säästvalt ja
- jätkusuutlikult;
- kasutab ülesannet lahendades ainekirjandust ja teabeallikaid;
- valib toote valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ning töötlemisviise;
- õpib leidma tehnilise lahenduse kodustele korrastus- ja remonditöödele;
- teab töömaailma tänapäevaseid toimimise viise;
- valmistab omanäolisi tooteid, kasutades erinevaid töötlemisvõimalusi;
- esitleb ja analüüsib tehtud tööd;
- teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus.
Lõiming:
Loodusõpetus
Kunst
Matemaatika
Üldpädevused: väärtuspädevus, õpipädevus, suhtlemispädevus, ettevõtlikkuspädevus, digipädevus.

9. klass – 35 tundi

Õppesisu

1. Disain ja kavandamine
Tekstiilid rõivastuses ja sisekujunduses. Rõivastus kui ajastu vaimu peegeldaja – sotsiaalsed märksüsteemid.
Moelooming. Komplektide ja kollektsioonide koostamise põhimõtted. Moe, isikupära ja proportsiooni põhimõtete arvestamine kavandades. Sobivate lisandite valik stiili kujundades.
Ideekavand ja selle vormistamine. Ornamentika alused. Kompositsiooni seaduspärasuste arvestamine käsitööeset kavandades. Tekstiileseme kavandamine ja kaunistamisviisid erinevates

EDU VALEMERAKOOL

tekstiilitehnoloogiates.
Õpitulemused. Õpilane:

- valib sobivaid rõivaid, lähtudes nende materjalist, otstarbest, lõikest, stiilist ja oma figuurist;
- arutleb moe muutumise üle;
- märkab originaalseid ja leidlikke lahendusi esemete ning rõivaste disainis;
- kavandab isikupäraseid esemeid.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus.
Lõiming:
Geograafia
Kunst
Matemaatika
Üldpädevused: väärtuspädevus, õpipädevus, suhtlemispädevus, ettevõtlikkuspädevus, digipädevus.

2. Rahvakunst

Kultuuridevahelised seosed, erinevused ja sarnasused. Mitmekultuuriline keskkond. Sümbolid ja märgid rahvakunstis.
Kudumine, heegeldamine ja tikkimine eesti rahvakunstis. Rahvarõivad. Eesti etnograafiline ornament tänapäevase rõivastuse ja esemelise keskkonna kujundamisel. Teiste rahvaste etnograafia inspiratsiooniallikana.
Õpitulemused. Õpilane:

- tunneb peamisi eesti rahvuslikke käsitöötavasid;
- kasutab inspiratsiooniallikana etnograafilisi esemeid;
- näeb rahvaste kultuuripärandit kui väärtust.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus.
Lõiming:
Ajalugu
Geograafia
Kunst
Matemaatika
Üldpädevused: väärtuspädevus, õpipädevus, suhtlemispädevus, ettevõtlikkuspädevus.

3. Kodundus

Toiduallergia ja toidutalumatus. Taimetoitluse ja dieetide mõju organismile. Toitumishäired. Liha jaotustükid ja lihatoidud. Kalaroad. Soojad kastmed. Mikroorganismid toidus. Toiduainete riknemise põhjused. Hügieeninõuded toiduainete säilitamise korral. Toidu kaudu levivad haigused. Toiduainete säilitamine ja konserveerimine.
Õpitulemused. Õpilane:

- teab mitmekülgse toiduvaliku tähtsust oma tervisele ning põhiliste makro- ja mikrotoitainete vajalikkust ja allikaid;
- teab toidu valmistamisel toimuvaid muutusi ning oskab neid teadmisi rakendada;
- analüüsib toiduainete toiteväärtust, hindab nende kvaliteeti, tunneb toidu erinevaid
- säilitusviise ning riknemisega seotud riskitegureid.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus.

EBU VALEM ERAKOOL

Lõiming:
Kunst
Matemaatika
Ajalugu
Keemia
Inimeseõpetus
Üldpädevused: väärtuspädevus, õpipädevus, suhtlemispädevus, ettevõtlikkuspädevus, digipädevus.

4. Tarbijakasvatus

Tarbija õigused ja kohustused. Märgistused toodetel. Ostuotsustuste mõjutamine, reklaami mõju.
Teadlik ja säästlik majandamine.
Leibkonna eelarve, tulude ja kulude tasakaal. Laenud. Kokkuhoiuvõimalused ja kulude analüüs.
Kulude planeerimine erijuhtudeks (peod, tähtpäevad jm).
Õpitulemused. Õpilane:

- tunneb tarbija õigusi ning kohustusi;
- analüüsib reklaamide mõju ostmisele;
- oskab koostada leibkonna eelarvet;
- planeerib majanduskulusid eelarve järgi.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus.
Lõiming:
Keeled
Matemaatika
Inimeseõpetus
Geograafia
Ühiskonnaõpetus
Üldpädevused: väärtuspädevus, õpipädevus, suhtlemispädevus, ettevõtlikkuspädevus.

EDU VALEM ERAKOOL

EDU VALEM ERAKOOL

MATEMAATIKA AINEKAVA

III kooliaste

Põhikooli III kooliastme matemaatika ainekava õppe- ja kasvatuseesmärgid:

1) õpilane koostab ja rakendab eri eluvaldkondade ülesandeid lahendades sobivaid matemaatilisi mudeleid;
2) õpilane püstitab hüpoteese ja kontrollib neid, üldistab ning arutleb loogiliselt, põhjendab väiteid;
3) õpilane kasutab matemaatiliste seoste uurimisel arvutiprogramme ja muid abivahendeid;
4) õpilane näeb seoseid erinevate matemaatiliste mõistete vahel ning loob neist süsteemi;
5) õpilane hindab oma matemaatilisi teadmisi ja oskusi ning arvestab neid edasist tegevust kavandades.

7. klass – 175 tundi

Arvutamine – 45 õppetundi
Protsent – 25 õppetundi
Algebra – 50 õppetundi
Funktsioonid – 20 õppetundi
Geomeetria – 20 õppetundi
Kordamine – 15 õppetundi

Õppesisu

1. Arvutamine ratsionaalarvudega.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: Miksike.
Õpitulemused. Õpilane:

- liidab, lahutab, korrutab, jagab ja astendab naturaalarvulise astendajaga ratsionaalarve peast, kirjalikult ja taskuarvutiga ning rakendab tehete järjekorda.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääriplaneerimine (loogiline mõtlemine); teabekeskkond (esitab ja mõistab eri vormis infot); väärtused ja kõlblus (süstemaatilisuse, järjekindluse, püsivuse, täpsuse, korrektsuse ja kohusetunde arendamine; tolerantne suhtumine erinevate võimetega kaaslastesse); tehnoloogia ja innovatsioon (kasutab õppimise ja oma töö tõhustamiseks IKT vahendeid).
Lõiming:
Loodusained: kaartide lugemine
Keel ja kirjandus: visuaalselt esitatud info lugemine.
Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus**.**
Hindamine: kontrolltöö „Ratsionaalarvude liitmine ja lahutamine“; kontrolltöö „Ratsionaalarvude korrutamine ja jagamine“; numbriline ja kujundav hindamine.

2. Naturaalarvulise astendajaga aste.
Arvu 10 astmed, negatiivne täisarvuline astendaja. Arvu standardkuju.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: Miksike.
Õpitulemused. Õpilane:

- selgitab naturaalarvulise astendajaga astendamise tähendust ning kasutab astendamise

EDU VALEM ERAKOOL

reegleid;

- kirjutab suuri ja väikeseid arve standardkujul.

Läbivad teemad: loodusteadused ja tehnoloogia (mõistab matemaatika olulisust teaduse ja tehnoloogia arengus).

Lõiming:

Loodusained: standardkujul antud suuruste järjestamine.

Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus**.**

Hindamine: kontrolltöö "Naturaalarvulise astendajaga aste. Arvu 10 astmed"; numbriline ja kujundav hindamine.

3. Protsendi mõiste ja osa leidmine tervikust.

Promilli mõiste (tutvustavalt). Terviku leidmine protsendi järgi. Jagatise väljendamine protsentides. Protsendipunkt. Kasvamise ja kahanemise väljendamine protsentides.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: Miksike.

Õpitulemused. Õpilane:

- leiab terviku protsentides antud osamäära järgi;
- väljendab murruna antud osa protsentides;
- leiab, mitu protsenti moodustab üks arv teisest;
- määrab suuruse kasvamist ja kahanemist protsentides;
- eristab muutust protsentides muutusest protsendipunktides;
- tõlgendab reaalsuses ja teistes õppeainetes esinevaid protsentides väljendatavaid suurusi, sealhulgas laenudega (ainult lihtintress) seotud kulutusi ja ohte;
- arutleb maksude olulisuse üle ühiskonnas.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääriplaneerimine (infoga ümberkäimise oskus); tervis ja ohutus" (ohutus- ja tervishoiuandmeid sisaldavate ülesannete lahendamine); keskkond ja jätkusuutlik areng (ülesannetes reaalsed andmed keskkonnaressursside kasutamise kohta); kodanikualgatus ja ettevõtlikkus" (ühistegevus, ühiskonna ja selle arengu kirjeldamine); kultuuriline identiteet (kirjeldatakse ühiskonna multikultuurilisust); teabekeskkond" (esitab ja mõistab eri vormis infot); väärtused ja kõlblus (süstemaatilisuse, järjekindluse, püsivuse, täpsuse, korrektsuse ja kohusetunde arendamine; tolerantne suhtumine erinevate võimetega kaaslastesse).

Lõiming:

Keel ja kirjandus: tekstülesannete lahendamine, visuaalselt esitatud info lugemine, teksti ja tabeli korrektne vormistus.

Loodusained: uurimusliku töö käigus saadud andmete korrastamine ja analüüs, vastava sisuga tekstülesannete lahendamine.

Sotsiaalained: kiirlaenud, maksusüsteem, muutused ühiskonnas.

Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus, sotsiaalne- ja kodanikupädevus, ettevõtlikkuspädevus**.**

Hindamine: kontrolltöö „Protsentarvutused"; praktiline töö „Mina võtan laenu"; numbriline ja kujundav hindamine.

4. Statistiline kogum ja selle karakteristikud.

Sagedus, suhteline sagedus, aritmeetiline keskmine). Tõenäosuse mõiste.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: MS Excel või Google Dosc/ Google Tabs, Miksike.

Õpitulemused. Õpilane:

- moodustab reaalsete andmete põhjal statistilise kogumi, korrastab seda, moodustab sageduste ja suhteliste sageduste tabeli ja iseloomustab seda aritmeetilise keskmise abil;

EDUVALEM ERAKOOL

- selgitab tõenäosuse tähendust ja arvutab lihtsamatel juhtudel sündmuse tõenäosuse;
- kasutab loovust ülesannete koostamisel.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng (ülesannetes reaalsed andmed keskkonnaressursside kasutamise kohta); kodanikualgatus ja ettevõtlikkus (ühistegevus, ühiskonna ja selle arengu kirjeldamine); kultuuriline identiteet (kirjeldatakse ühiskonna multikultuurilisust); teabekeskkond (esitab ja mõistab eri vormis infot, meediamanipulatsioonide adekvaatne tajumine); tehnoloogia ja innovatsioon (kasutab õppimise ja oma töö tõhustamiseks IKT vahendeid); väärtused ja kõlblus (süstemaatilisuse, järjekindluse, püsivuse, täpsuse, korrektsuse ja kohusetunde arendamine; tolerantne suhtumine erinevate võimetega kaaslastesse).

Lõiming:

Keel ja kirjandus: tekstülesannete lahendamine, visuaalselt esitatud info lugemine, teksti ja tabeli korrektne vormistus.

Loodusained: uurimusliku töö käigus saadud andmete korrastamine ja analüüs.

Sotsiaalained: praktiline paaristöö.

Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus, sotsiaalne- ja kodanikupädevus, ettevõtlikkuspädevus**.**

Hindamine: kontrolltöö „ Statistika algmõisted“; numbriline ja kujundav hindamine.

5. Muutuv suurus, funktsioon.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: Miksike.

Õpitulemused. Õpilane:

- selgitab näidete põhjal muutuva suuruse ja funktsiooni olemust.

Läbivad teemad: tervis ja ohutus (ohutus- ja tervishoiuandmeid sisaldavad ülesanded ja graafikud).

Lõiming:

Keel ja kirjandus: tekstülesannete lahendamine, visuaalselt esitatud info lugemine, teksti ja tabeli korrektne vormistus.

Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus.

Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine.

6. Pöördvõrdeline sõltuvus.

Pöördvõrdelise seose määramine liikumisel; teepikkus; ajavahemik; kiirus.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: GeoGebra, Wiris.

Õpitulemused. Õpilane:

- selgitab pöördvõrdelise sõltuvuse tähendust eluliste näidete põhjal;
- joonestab valemi järgi funktsiooni graafiku (nii käsitsi kui ka arvutiprogrammiga) ning loeb graafikult funktsiooni ja argumendi väärtusi;
- selgitab (arvutiga tehtud dünaamilisi jooniseid kasutades) funktsiooni graafiku asendi ja kuju sõltuvust funktsiooni avaldises olevatest kordajatest;
- määrab valemi või graafiku põhjal funktsiooni liigi;
- kasutab funktsioone lihtsamate reaalsusest tulenevate probleemide modelleerimisel.

Läbivad teemad: teabekeskkond (esitab ja mõistab eri vormis infot); tehnoloogia ja innovatsioon (IKT vahendite kasutamine); väärtus ja kõlblus (täpsus, korrektsus, kohusetunne).

Lõiming:

Keel ja kirjandus: tekstülesannete lahendamine, visuaalselt esitatud info lugemine, teksti ja tabeli korrektne vormistus.

EDU VALEMIKOOL

Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine.

7. Võrdeline sõltuvus
Võrdelise seose määramine liikumisel; teepikkus; ajavahemik; kiirus.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: GeoGebra, WIRIS, Miksike.
Õpitulemused. Õpilane:

- selgitab võrdelise sõltuvuse tähendust eluliste näidete põhjal;
- joonestab valemi järgi funktsiooni graafiku (nii käsitsi kui ka arvutiprogrammiga) ning loeb graafikult funktsiooni ja argumendi väärtusi;
- selgitab (arvutiga tehtud dünaamilisi jooniseid kasutades) funktsiooni graafiku asendi ja kuju sõltuvust funktsiooni avaldises olevatest kordajatest;
- määrab valemi või graafiku põhjal funktsiooni liigi;
- kasutab funktsioone lihtsamate reaalsusest tulenevate probleemide modelleerimisel.

Läbivad teemad: teabekeskkond (esitab ja mõistab eri vormis infot); tehnoloogia ja innovatsioon (IKT vahendite kasutamine; väärtus ja kõlblus (täpsus, korrektsus, kohusetunne.
Lõiming:
Keel ja kirjandus: tekstülesannete lahendamine, visuaalselt esitatud info lugemine, teksti ja tabeli korrektne vormistus.
Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus.
Hindamine: kontrolltöö: „Võrdeline sõltuvus ja lineaarfunktsioon, nende graafikud", numbriline ja kujundav hindamine.

8. Lineaarfunktsioon
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: GeoGebra, Wiris, Miksike.
Õpitulemused. Õpilane:

- joonestab valemi järgi funktsiooni graafiku (nii käsitsi kui ka arvutiprogrammiga) ning loeb graafikult funktsiooni ja argumendi väärtusi;
- selgitab (arvutiga tehtud dünaamilisi jooniseid kasutades) funktsiooni graafiku asendi ja kuju sõltuvust funktsiooni avaldises olevatest kordajatest;
- määrab valemi või graafiku põhjal funktsiooni liigi;
- kasutab funktsioone lihtsamate reaalsusest tulenevate probleemide modelleerimisel.

Läbivad teemad: teabekeskkond (esitab ja mõistab eri vormis infot); tehnoloogia ja innovatsioon (IKT vahendite kasutamine; väärtus ja kõlblus (täpsus, korrektsus, kohusetunne.
Lõiming:
Keel ja kirjandus: tekstülesannete lahendamine, visuaalselt esitatud info lugemine, teksti ja tabeli korrektne vormistus.
Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine.

9. Võrrandi põhiomadused.
Ühe tundmatuga lineaarvõrrand. Võrdekujuline võrrand. Võrdeline jaotamine. Tekstülesannete lahendamine võrrandite abil. Lihtsamate, sh igapäevaeluga seonduvate tekstülesannete lahendamine võrrandi abil.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: GeoGebra, WIRIS.
Õpitulemused. Õpilane:

- lahendab võrrandi põhiomadusi kasutades lineaar- ja võrdekujulisi võrrandeid;
- lahendab tekstülesandeid võrrandite abil.

EDU VALEM ERAKOOL

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääriplaneerimine (abstraktne ja loogiline mõtlemine); keskkond ja jätkusuutlik areng (ülesannetes reaalseid andmeid keskkonnaressurside kasutamise kohta); teabekeskkond" (esitab ja mõistab eri vormis infot); väärtused ja kõlblus (täpsus, korrektsus ja kohusetunne; tolerantne suhtumine erinevate võimetega kaaslastesse); tehnoloogia ja innovatsioon (IKT vahendite kasutamine).
Lõiming:
Füüsika ja keemia: võrdest liikme avaldamine, x-st erinevad tähed).
Keel ja kirjandus: tekstülesannete lahendamine).
Kodundus: retsepti järgi toidukaupade vajaliku koguse arvutamine.
Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus.
Hindamine: Kontrolltöö „Ühe tundmatuga lineaar- ja võrdekujuline võrrand"; kontrolltöö „Tekstülesannete lahendamine võrrandi abil", numbriline ja kujundav hindamine.

10. Hulknurgad.
Rööpkülik, korrapärane hulknurk**.**
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: Miksike.
Õpitulemused. Õpilane:
- defineerib kujundeid;
- joonestab ning konstrueerib (käsitsi ja arvutiga) tasandilisi kujundeid etteantud elementide järgi;
- arvutab kujundite joonelemendid, ümbermõõdu, pindala;
- kirjeldab kujundite omadusi ning klassifitseerib kujundeid ühiste omaduste põhjal;
- lahendab geomeetrilise sisuga probleemülesandeid;
- kasutab loovust ülesannete tegemisel.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng (õuesõpe, probleemide lahendamine); kodanikualgatus ja ettevõtlikkus (rühmatööd, projektid); teabekeskkond (esitab ja mõistab eri vormis infot); väärtused ja kõlblus (järjekindlus, täpsus, korrektsus); tehnoloogia ja innovatsioon (mõõtmised ja arvutused).
Lõiming:
Kunst: hulknurgad ümbritsevas maailmas).
Tehnoloogia: kujundite mõõtmine.
Keel ja kirjandus: tekstülesannete lahendamine, jooniste lugemine.
Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus.
Hindamine: kontrolltöö „Rööpkülik ja romb", numbriline ja kujundav hindamine.

11. Püstprisma.
Pindala ja ruumala.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: Miksike.
Õpitulemused. Õpilane:
- defineerib kujundeid;
- joonestab ning konstrueerib (käsitsi ja arvutiga) tasandilisi kujundeid etteantud elementide järgi;
- arvutab kujundite joonelemendid, ümbermõõdu, pindala ja ruumala;
- kirjeldab kujundite omadusi ning klassifitseerib kujundeid ühiste omaduste põhjal;
- lahendab geomeetrilise sisuga probleemülesandeid;
- kasutab loovust ülesannete tegemisel.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng (õuesõpe, probleemide lahendamine); kodanikualgatus ja ettevõtlikkus (rühmatööd, projektid); teabekeskkond (esitab ja mõistab eri

EDUVALEM ERAKOOL

vormis infot); väärtused ja kõlblus (järjekindlus, täpsus, korrektsus); tehnoloogia ja innovatsioon (mõõtmised ja arvutused).
Lõiming:
Kunst: prismad ümbritsevas maailmas, eskiisi joonestamine.
Tehnoloogia: kehade mõõtmine.
Keel ja kirjandus: tekstülesannete lahendamine, jooniste lugemine.
Sotsiaalained: praktiline töö – karkassi, pinnalaotuse ja keha valmistamine mõõtmete järgi.
Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus.
Hindamine: kontrolltöö „Püstprisma, selle pindala ja ruumala ”; praktiline töö, numbriline ja kujundav hindamine.

12. Üksliige.
Tehted üksliikmetega.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: Miksike.
Õpitulemused. Õpilane:

- korrastab üksliikmeid, liidab, lahutab ning korrutab üksliikmeid ning jagab üksliikmeid üksliikmega.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääriplaneerimine (abstraktne ja loogiline mõtlemine); tehnoloogia ja innovatsioon (IKT vahendite kasutamine).
Lõiming:
Keel ja kirjandus: tekstülesannete lahendamine, jooniste lugemine.
Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus.
Hindamine: kontrolltöö „Üksliige. Tehted üksliikmetega ”, numbriline ja kujundav hindamine.

8. klass – 140 tundi

Algebra – 65 õppetundi
Geomeetria – 60 õppetundi
Kordamine – 15 õppetundi

Õppesisu

1. Hulkliige.
Tehted hulkliikmetega. Ruutude vahe, summa ruudu ja vahe ruudu valemid.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: Miksike.
Õpitulemused. Õpilane:

- korrastab hulkliikmeid
- liidab, lahutab ning korrutab hulkliikmeid ning jagab hulkliiget üksliikmega;
- tegurdab hulkliikmeid (toob sulgude ette, kasutab abivalemeid).

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääriplaneerimine (loogiline mõtlemine); teabekeskkond (esitab ja mõistab eri vormis infot); väärtused ja kõlblus (süstemaatilisuse, järjekindluse, püsivuse, täpsuse, korrektsuse ja kohusetunde arendamine; tolerantne suhtumine erinevate võimetega kaaslastesse); tehnoloogia ja innovatsioon (kasutab õppimise ja oma töö tõhustamiseks IKT vahendeid).
Lõiming:
Keel ja kirjandus: visuaalselt esitatud info lugemine.

EDU VALEMEKOOL

Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus**.**
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine; kontrolltöö „Algebralise avaldise lihtsustamine“.

2. Lineaarvõrrandisüsteem.
Arvutiprogrammide kasutamine lineaarvõrrandisüsteemide lahendamisel. Tekstülesannete lahendamine võrrandisüsteemide abil.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: Wiris, GeoGebra.
Õpitulemused. Õpilane:

- lahendab lineaarvõrrandisüsteeme;
- lahendab tekstülesandeid võrrandisüsteemide abil.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääriplaneerimine (abstraktne ja loogiline mõtlemine); teabekeskkond” (esitab ja mõistab eri vormis infot); tehnoloogia ja innovatsioon (IKT vahendid).
Lõiming:
Keel ja kirjandus: tekstide loomine, tekstülesannete lahendamine.
Sotsiaalained: tekstülesannete lahendamine, ülesannete lahenduse vormistamine.
Kehaline kasvatus: lihtsama lahenduskäigu leidmine.
Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus**.**
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine; kontrolltöö „Tekstülesannete lahendamine võrrandisüsteemide abil; praktiline töö „Kahe tundmatuga lineaarvõrrandisüsteemi graafiline lahendamine“.

3. Definitsioon, teoreem, eeldus, väide, tõestus.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: teoreemide tõestamine.
Õpitulemused. Õpilane:

- eristab teoreemi, eeldust, väidet ja tõestust;
- selgitab mõne teoreemi tõestuskäiku.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääriplaneerimine (abstraktne ja loogiline mõtlemine); teabekeskkond” (esitab ja mõistab eri vormis infot); tehnoloogia ja innovatsioon (IKT vahendid).
Lõiming:
Keel ja kirjandus: tekstide loomine, teoreemide tõestamine.
Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus**.**
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine.

4. Geomeetria.
Sirgete paralleelsuse tunnused.
Kolmnurga ja trapetsi kesklõik. Kolmnurga mediaan ja raskuskese. Hulknurkade ümbermõõt ja pindala.
Ring ja ringjoon. Kesknurk. Piirdenurk, Thalese teoreem. Ringjoone puutuja.
Kolmnurga ning korrapärase hulknurga sise- ja ümberringjoon.
Kolmnurkade sarnasuse tunnused. Hulknurkade sarnasus. Maa-alade plaanistamine.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: Miksike; GeoGebra.
Õpitulemused. Õpilane:

- joonestab (käsitsi ja arvutiga) tasandilisi kujundeid etteantud elementide järgi;
- arvutab kujundite joonelemente, ümbermõõdu, pindala;
- kirjeldab kujundite omadusi ning klassifitseerib kujundeid ühiste omaduste põhjal;

EDUVALLEM ERAKOOL

- lahendab geomeetrilise sisuga probleemülesandeid;
- kasutab seaduspärasusi avastades ja hüpoteese püstitades infotehnoloogilisi vahendeid;
- teab kujundeid, kolmnurga ja trapetsi kesklõiku, kolmnurga mediaani, kolmnurga ümber- ja siseringjoont, kesk- ja piirdenurka
- kasutab probleemülesandeid lahendades kolmnurkade ja hulknurkade sarnasust.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääriplaneerimine (loogiline mõtlemine); kultuuriline identiteet (ajalooga tutvumine); tehnoloogia ja innovatsioon (IKT vahendid).
Lõiming:
Keel ja kirjandus: tekstide loomine; sõnastamine.
Kunst: geomeetria rakenduste demonstreerimine, kujundite liigitamine.
Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus**.**
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine; praktiline töö „Kolmnurga ja korrapärase hulknurga sise- ja ümberringjoon".

9. klass – 140 tundi

Arvutamine – 7 õppetundi
Algebra – 47 õppetundi
Funktsioonid – 16 õppetundi
Geomeetria – 45 õppetundi
Kordamine – 25 õppetundi

Õppesisu

1. Arvu ruutjuur.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: Miksike.
Õpitulemused. Õpilane:
- selgitab arvu ruutjuure tähendust ja leiab peast või taskuarvutil ruutjuure.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääriplaneerimine (loogiline mõtlemine); teabekeskkond (esitab ja mõistab eri vormis infot); väärtused ja kõlblus (süstemaatilisuse, järjekindluse, püsivuse, täpsuse, korrektsuse ja kohusetunde arendamine; tolerantne suhtumine erinevate võimetega kaaslastesse); tehnoloogia ja innovatsioon (kasutab õppimise ja oma töö tõhustamiseks IKT vahendeid).
Lõiming:
Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled: keelevahendeid ja matemaatika oskussõnavara; õigekeelsusnõuded; arvsõnade õigekiri; teksti vormistus.
Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus**.**
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine; kontrolltöö „Arvu ruutjuur".

2. Ruutvõrrand.
Ruutvõrrandi lahendivalem. Ruutvõrrandi diskriminant. Taandatud ruutvõrrand**.**
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: Miksike.
Õpitulemused. Õpilane:
- eristab ruutvõrrandit teistest võrranditest;
- nimetab ruutvõrrandi liikmed ja nende kordajad;
- viib ruutvõrrandeid normaalkujuliseks;
- liigitab ruutvõrrandeid täielikeks ja mittetäielikeks;

EDU VALEM ERAKOOL

- taandab ruutvõrrandi;
- lahendab mittetäielikke ruutvõrrandeid;
- lahendab taandamata ruutvõrrandeid ja taandatud ruutvõrrandeid vastavate lahendivalemite abil;
- kontrollib ruutvõrrandi lahendeid;
- selgitab ruutvõrrandi lahendite arvu sõltuvust ruutvõrrandi diskriminandist.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääriplaneerimine (loogiline mõtlemine); teabekeskkond (esitab ja mõistab eri vormis infot); väärtused ja kõlblus (süstemaatilisuse, järjekindluse, püsivuse, täpsuse, korrektsuse ja kohusetunde arendamine; tolerantne suhtumine erinevate võimetega kaaslastesse); tehnoloogia ja innovatsioon (kasutab õppimise ja oma töö tõhustamiseks IKT vahendeid).

Lõiming:
Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled: keelevahendeid ja matemaatika oskussõnavara; õigekeelsusnõuded; arvsõnade õigekiri; teksti vormistus.

Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus**.**

Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine; kontrolltöö „Mittetäielikud ruutvõrrandid.

3. Lihtsamate, sh igapäevaeluga seonduvate tekstülesannete lahendamine ruutvõrrandi abil.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: Miksike.

Õpitulemused. Õpilane:

- lahendab lihtsamaid, sh igapäevaeluga seonduvaid tekstülesandeid ruutvõrrandi abil;
- õpetaja juhendamisel modelleerib ja lahendab lihtsaid, reaalses kontekstis esinevaid probleeme ja tõlgendab tulemusi.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääriplaneerimine (loogiline mõtlemine); teabekeskkond (esitab ja mõistab eri vormis infot); väärtused ja kõlblus (süstemaatilisuse, järjekindluse, püsivuse, täpsuse, korrektsuse ja kohusetunde arendamine; tolerantne suhtumine erinevate võimetega kaaslastesse); tehnoloogia ja innovatsioon (kasutab õppimise ja oma töö tõhustamiseks IKT vahendeid).

Lõiming:
Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled: keelevahendeid ja matemaatika oskussõnavara; õigekeelsusnõuded; arvsõnade õigekiri; teksti vormistus.

Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus**.**

Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine.

4. Ruutfunktsioon $y = ax^2 + bx + c$, selle graafik.

Parabooli nullkohad ja haripunkt**.**

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: GeoGebra, Wiris, Wolframalpha.

Õpitulemused. Õpilane:

- eristab ruutfunktsiooni teistest funktsioonidest;
- nimetab ruutfunktsiooni ruutliikme, lineaarliikme ja vabaliikme ning nende kordajad;
- joonestab ruutfunktsiooni graafiku (parabooli) (käsitsi ja arvutiprogrammi abil) ja selgitab ruutliikme kordaja ning vabaliikme geomeetrilist tähendust;
- selgitab nullkohtade tähendust, leiab nullkohad graafikult ja valemist;
- loeb jooniselt parabooli haripunkti, arvutab parabooli haripunkti koordinaadid;
- paraboolide uurimiseks joonestab graafikud arvutiprogrammi abil;
- kasutab funktsioone lihtsamate reaalsusest tulenevate probleemide modelleerimisel;
- kasutab loovust ülesannete tegemisel;

EDUVALEM ERAKOOL

- selgitab eluliste näidete põhjal võrdelise sõltuvuse tähendust.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääriplaneerimine (loogiline mõtlemine); teabekeskkond (esitab ja mõistab eri vormis infot); väärtused ja kõlblus (süstemaatilisuse, järjekindluse, püsivuse, täpsuse, korrektsuse ja kohusetunde arendamine; tolerantne suhtumine erinevate võimetega kaaslastesse); tehnoloogia ja innovatsioon (kasutab õppimise ja oma töö tõhustamiseks IKT vahendeid).

Lõiming:

Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled: keelevahendeid ja matemaatika oskussõnavara; õigekeelsusnõuded; arvsõnade õigekiri; teksti vormistus.

Loodusained*:* ülesannete lahendamine kasutades füüsika ja geograafiaga seotud oskusi.

Kunstiained: graafikud arvutiprogrammidega.

Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus**.**

Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine; praktiline töö „Ruutfunktsioon: $y = ax^2 + bx$; $y = ax^2 + c$, nende graafikud“ arvutiprogrammi abil; kontrolltöö „Ruutfunktsioon $y = ax^2 + bx + c$, selle graafik”.

5. Algebraline murd.

Taandamine. Tehted algebraliste murdudega. Ratsionaalavaldise lihtsustamine (kahetehtelised ülesanded)**.**

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: GeoGebra, Wiris, Wolframalpha.

Õpitulemused. Õpilane:

- tegurdab ruutkolmliikme vastava ruutvõrrandi lahendamise abil;
- teab, millist võrdust nimetatakse samasuseks;
- teab algebralise murru põhiomadust;
- taandab algebralise murru algebralise murru kasutades hulkliikmete tegurdamisel korrutamise abivalemeid, sulgude ette võtmist ja ruutkolmliikme tegurdamist;
- laiendab algebralist murdu;
- korrutab, jagab ja astendab algebralisi murde;
- liidab ja lahutab ühenimelisi algebralisi murde;
- teisendab algebralisi murde ühenimelisteks;
- liidab ja lahutab erinimelisi algebralisi murde;
- lihtsustab lihtsamaid (kahetehtelisi) ratsionaalavaldisi;
- hindab kriitiliselt oma võimalust õpingute jätkamiseks järgneval haridustasemel.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääriplaneerimine (loogiline mõtlemine); teabekeskkond (esitab ja mõistab eri vormis infot); väärtused ja kõlblus (süstemaatilisuse, järjekindluse, püsivuse, täpsuse, korrektsuse ja kohusetunde arendamine; tolerantne suhtumine erinevate võimetega kaaslastesse); tehnoloogia ja innovatsioon (kasutab õppimise ja oma töö tõhustamiseks IKT vahendeid).

Lõiming:

Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled: keelevahendeid ja matemaatika oskussõnavara; õigekeelsusnõuded; arvsõnade õigekiri; teksti vormistus.

Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus**.**

Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine; kontrolltöö „Ratsionaalavaldise lihtsustamine”.

6. Pythagorase teoreem.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: GeoGebra, Wiris.

Õpitulemused. Õpilane:

EDUVALEM EPAKOOL

- kasutab dünaamilise geomeetria programme seaduspärasuste avastamisel ja hüpoteeside püstitamisel;
- selgitab teoreemi tõestuskäiku;
- arvutab Pythagorase teoreemi kasutades täisnurkse kolmnurga hüpotenuusi ja kaatetit.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääriplaneerimine (loogiline mõtlemine); teabekeskkond (esitab ja mõistab eri vormis infot); väärtused ja kõlblus (süstemaatilisuse, järjekindluse, püsivuse, täpsuse, korrektsuse ja kohusetunde arendamine; tolerantne suhtumine erinevate võimetega kaaslastesse); tehnoloogia ja innovatsioon (kasutab õppimise ja oma töö tõhustamiseks IKT vahendeid); kultuuriline identiteet (matemaatika on nii maailma- kui ka rahvuskultuuri osa; matemaatika ajaloo elemendid).

Lõiming:

Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled: keelevahendeid ja matemaatika oskussõnavara; õigekeelsusnõuded; arvsõnade õigekiri; teksti vormistus.

Kehaline kasvatus: füüsiline tegevus ja liikumine aitavad kaasa ühikute ja mõõtmissüsteemidega seotud põhimõistete omandamisele.

Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus**.**

Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine; kontrolltöö „Pythagorase teoreem".

7. Nurga mõõtmine.

Täisnurkse kolmnurga teravnurga siinus, koosinus ja tangens.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: GeoGebra, Wiris, Wolframalpha.

Õpitulemused. Õpilane:

- trigonomeetriat kasutades leiab täisnurkse kolmnurga joonelemendid;
- leiab taskuarvutil teravnurga trigonomeetriliste funktsioonide väärtusi;
- arvutab korrapärase hulknurga pindala.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääriplaneerimine (loogiline mõtlemine); teabekeskkond (esitab ja mõistab eri vormis infot); väärtused ja kõlblus (süstemaatilisuse, järjekindluse, püsivuse, täpsuse, korrektsuse ja kohusetunde arendamine; tolerantne suhtumine erinevate võimetega kaaslastesse); tehnoloogia ja innovatsioon (kasutab õppimise ja oma töö tõhustamiseks IKT vahendeid); kultuuriline identiteet (matemaatika on nii maailma- kui ka rahvuskultuuri osa; matemaatika ajaloo elemendid).

Lõiming:

Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled: keelevahendeid ja matemaatika oskussõnavara; õigekeelsusnõuded; arvsõnade õigekiri; teksti vormistus.

Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus**.**

Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine.

8. Korrapärane hulknurk, selle pindala.

Püramiid. Korrapärase nelinurkse püramiidi pindala ja ruumala**.** Täisnurkse kolmnurga teravnurga siinus, koosinus ja tangens.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: GeoGebra.

Õpitulemused. Õpilane:

- tunneb ära kehade hulgast korrapärase püramiidi;
- näitab ja nimetab korrapärase püramiidi põhitahu, külgtahud tipu; kõrguse, külgservad, põhiservad, püramiidi apoteemi, põhja apoteemi;
- arvutab püramiidi pindala ja ruumala;
- skitseerib püramiidi.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääriplaneerimine (loogiline mõtlemine); teabekeskkond (esitab ja mõistab eri vormis infot); väärtused ja kõlblus (süstemaatilisuse,

EDU VALEMI ERAKOOL

järjekindluse, püsivuse, täpsuse, korrektsuse ja kohusetunde arendamine; tolerantne suhtumine erinevate võimetega kaaslastesse); tehnoloogia ja innovatsioon (kasutab õppimise ja oma töö tõhustamiseks IKT vahendeid); kultuuriline identiteet (matemaatika on nii maailma- kui ka rahvuskultuuri osa; matemaatika ajaloo elemendid).
Lõiming:
Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled: keelevahendeid ja matemaatika oskussõnavara; õigekeelsusnõuded; arvsõnade õigekiri; teksti vormistus.
Kunstiained: joonestamine, mõõtmine. Arhitektuur, ruumikujundus, ornamentika, disain.
Tehnoloogia: praktilised mõõtmised ja arvutused.
Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus**.**
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine; kontrolltöö „Püramiid, selle pindala ja ruumala".

9. Kera, selle pindala ja ruumala.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: GeoGebra.
Õpitulemused. Õpilane:

- selgitab, kuidas tekib kera;
- eristab mõisteid sfäär ja kera,
- selgitab, mis on kera suurring;
- arvutab kera pindala ja ruumala.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääriplaneerimine (loogiline mõtlemine); teabekeskkond (esitab ja mõistab eri vormis infot); väärtused ja kõlblus (süstemaatilisuse, järjekindluse, püsivuse, täpsuse, korrektsuse ja kohusetunde arendamine; tolerantne suhtumine erinevate võimetega kaaslastesse); tehnoloogia ja innovatsioon (kasutab õppimise ja oma töö tõhustamiseks IKT vahendeid); kultuuriline identiteet (matemaatika on nii maailma- kui ka rahvuskultuuri osa; matemaatika ajaloo elemendid).
Lõiming:
Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled: keelevahendeid ja matemaatika oskussõnavara; õigekeelsusnõuded; arvsõnade õigekiri; teksti vormistus.
Kunstiained: joonestamine, mõõtmine. Arhitektuur, ruumikujundus, ornamentika, disain.
Tehnoloogia: praktilised mõõtmised ja arvutused.
Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus**.**
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine.

10. Arvutamine ja andmed.
Algebra. Funktsioonid. Geomeetrilised kujundid.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: Miksike.
Õpitulemused. Õpilane:

- püstitab hüpoteese, kontrollib neid, üldistab ning arutleb loogiliselt;
- koostab ja rakendab sobivaid matemaatilisi mudeleid erinevate eluvaldkondade ülesandeid lahendades;
- näeb seoseid erinevate matemaatiliste mõistete vahel;
- hindab oma matemaatilisi teadmisi ja oskusi ning arvestab neid edasist tegevust kavandades lineaar- ja võrdekujulisi võrrandeid.

Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääriplaneerimine (loogiline mõtlemine); teabekeskkond (esitab ja mõistab eri vormis infot); väärtused ja kõlblus (süstemaatilisuse, järjekindluse, püsivuse, täpsuse, korrektsuse ja kohusetunde arendamine; tolerantne suhtumine erinevate võimetega kaaslastesse); tehnoloogia ja innovatsioon (kasutab õppimise

EELVALEMI ERAKOOL

ja oma töö tõhustamiseks IKT vahendeid); kultuuriline identiteet (matemaatika on nii maailma- kui ka rahvuskultuuri osa; matemaatika ajaloo elemendid).

Lõiming:

Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled: keelevahendeid ja matemaatika oskussõnavara; õigekeelsusnõuded; arvsõnade õigekiri; teksti vormistus.

Tehnoloogia: praktilised mõõtmised ja arvutused.

Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus**.**

Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine.

EDU VALEM ERAKOOL

EDU VALEM ERAKOOL

Ainevaldkond „Loodusained“
Loodusteaduslik pädevus
Loodusainete õpetamise eesmärk põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane loodusteaduslik pädevus, st suutlikkus väärtustada looduslikku mitmekesisust ning vastutustundlikku ja säästvat eluviisi; oskus vaadelda, mõista ning selgitada loodus-, tehis- ja sotsiaalkeskkonnas eksisteerivaid objekte, nähtusi ning protsesse, märgata ja määratleda elukeskkonnas esinevaid probleeme, neid loovalt lahendada, kasutades loodusteaduslikku meetodit; väärtustada looduslikku mitmekesisust ning vastutustundlikku ja säästvat eluviisi; hinnata looduses viibimist.

Loodusainete õpetamise kaudu taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:
1) tunneb huvi ümbritseva elukeskkonna, selle uurimise ning loodusteaduste ja tehnoloogia saavutuste vastu ning on motiveeritud edasisteks õpinguteks;
2) vaatleb, analüüsib ning selgitab elukeskkonna objekte, nähtusi ja elukeskkonnas toimuvaid protsesse, leiab nendevahelisi seoseid ning teeb järeldusi, rakendades loodusainetes omandatud teadmisi ja oskusi;
3) oskab märgata, sõnastada ja lahendada loodusteaduslikke probleeme, kasutades loodusteaduslikku meetodit ning loodusteaduslikku terminoloogiat suulises ja kirjalikus kõnes;
4) oskab esitada uurimisküsimusi, plaanida ja korraldada eksperimenti ning teha tõendusmaterjali põhjal järeldusi;
5) kasutab loodusteaduste- ja tehnoloogiaalase info hankimiseks erinevaid allikaid, sh veebimaterjale, analüüsib ning hindab neis sisalduva info tõepärasust;
6) oskab teha igapäevaelulisi elukeskkonnaga seotud otsuseid ja neid põhjendada, kasutades loodus- ning sotsiaalainetes omandatud teadmisi ja oskusi ning arvestades kujundatud väärtushinnanguid;
7) mõistab loodusteaduste tähtsust teaduse ja tehnoloogia arengus ning teab valdkonnaga seotud elukutseid;
8) väärtustab elukeskkonda kui tervikut, sellega seotud vastutustundlikku ja säästvat käitumist ning järgib tervislikke eluviise.

Ainevaldkonna õppeained ja maht III kooliastmes
Loodusainete valdkonna õppeained on loodusõpetus, bioloogia, geograafia, füüsika ja keemia. Loodusõpetust õpitakse 7. klassis, bioloogiat ja geograafiat alates 7. klassist ning füüsikat ja keemiat alates 8. klassist.
Loodusainete valdkonna ainekavades esitatud taotletavate õpitulemuste ning õppesisu koostamisel on aluseks võetud arvestuslik nädalatundide jagunemine aineti alljärgnevalt:
III kooliaste
loodusõpetus – 2 nädalatundi 7. klassis
bioloogia – 5 nädalatundi
geograafia – 5 nädalatundi
füüsika – 4 nädalatundi
keemia – 4 nädalatundi
Õppeainete nädalatundide jagunemine kooliastmete sees määratakse kooli õppekavas arvestusega, et taotletavad õpitulemused ning õppe- ja kasvatuseesmärgid oleksid saavutatud.

EDU VALEM ERAKOOL

Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Valdkonna õppeainetega kujundatakse loodusteaduste- ja tehnoloogiaalast kirjaoskust, mis moodustab loodusteadusliku pädevuse. Loodusteaduslikes õppeainetes käsitletakse keskkonna bioloogiliste, geograafiliste, keemiliste, füüsikaliste ja tehnoloogiliste objektide ning protsesside omadusi, seoseid ja vastastikmõjusid. Loodusainete esitus ning sellega seotud õpilaskeskne õppimine tugineb sotsiaalsele konstruktivismile – tervikülevaade loodusteaduslikest faktidest ja teooriatest ning nendega seotud rakendustest ja elukutsetest omandatakse keskkonnast lähtuvate probleemide lahendamise kaudu.

Aktiivne loodusvaldkondlik loometöö arendab põhikooli õpilaste loodusteaduslikku maailmakäsitlust ning aitab neil valida elukutset. Tähtsal kohal on sisemiselt motiveeritud ja loodusvaldkonnast huvituva õpilase kujundamine, kes märkab ja teadvustab keskkonnaprobleeme ning oskab neid lahendada ja langetada pädevaid otsuseid.

Õppimise keskmes on loodusteaduslike probleemide lahendamine loodusteaduslikule meetodile tuginevas uurimuslikus õppes, mis hõlmab objektide või protsesside vaatlust, probleemide määramist, taustinfo kogumist ja analüüsimist, uurimisküsimuste ja hüpoteeside sõnastamist, katsete ja vaatluste plaanimist ning tegemist, saadud andmete analüüsi ja järelduste tegemist ning kokkuvõtete suulist ja kirjalikku esitamist. Sellega kaasneb uurimisoskuste omandamine ning õpilaste kõrgemate mõtlemistasandite areng.

Ainevaldkonnasisene lõiming kujundab õpilaste integreeritud arusaamist loodusest kui terviksüsteemist, milles esinevad vastastikused seosed ning põhjuslikud tagajärjed.

Loodusõpetus kujundab alusteadmised ja -oskused teiste loodusteaduslike ainete (bioloogia, füüsika, geograafia ja keemia) õppimiseks ning loob aluse teadusliku mõtlemisviisi kujunemisele. Õpilane õpib märkama ning eesmärgistatult vaatlema elus- ja eluta looduse objekte ning nähtusi, andmeid koguma ja analüüsima ning nende põhjal järeldusi tegema. Praktiliste tegevuste kaudu õpitakse leidma probleemidele erinevaid lahendusi ja analüüsima nende võimalikke tagajärgi.

Bioloogia kujundab õpilastel tervikarusaama elusloodusest põhilistest objektidest ja protsessidest ning elus- ja eluta looduse vastastikustest seostest.

Geograafia kujundab õpilaste arusaama looduses ja ühiskonnas toimuvatest nähtustest ja protsessidest, nende ruumilisest levikust ning vastastikustest seostest.

Füüsikas omandavad õpilased arusaama põhilistest füüsikalistest protsessidest ning loodusseaduste rakendamise võimalustest tehnika ja tehnoloogia arengus.

Keemias omandavad õpilased teadmisi ainete ehitusest ja omadustest, oskusi keemilistes nähtustes orienteeruda ning suutlikkuse mõista elusloodusest ja inimtegevuses toimuvate keemiliste protsesside seaduspärasusi.

Õppesisu käsitlemises teeb valiku aineõpetaja arvestusega, et kooliastmeti kirjeldatud õpitulemused, üldpädevused ning valdkonna- ja ainepädevused oleksid saavutatud.

Üldpädevuste kujundamise võimalusi

Loodusainetes saavad õpilased tervikülevaate looduskeskkonnas valitsevatest seostest ja vastastikmõjudest ning inimtegevuse mõjust keskkonnale. Loodusainete õpetamise kaudu kujundatakse õpilastes kõiki riikliku õppekava üldosas kirjeldatud üldpädevusi. Pädevustes eristatava nelja omavahel

seotud komponendi – teadmiste, oskuste, väärtushinnangute ja käitumise – kujundamisel on kandev roll õpetajal, kelle väärtushinnangud ja enesekehtestamisoskus loovad sobiliku õpikeskkonna ning mõjutavad õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist.

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Kujundatakse positiivne hoiak kõige elava ja ümbritseva suhtes, arendatakse huvi loodusteaduste kui uusi teadmisi ja lahendusi pakkuva kultuurinähtuse vastu, teadvustatakse loodusliku mitmekesisuse tähtsust ning selle kaitse

EDUVALEMI ERAKOOL

vajadust, väärtustatakse jätkusuutlikku ja vastutustundlikku eluviisi ning kujundatakse tervislikke eluviise.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Õpitakse hindama inimtegevuse mõju looduskeskkonnale, teadvustatakse kohalikke ja globaalseid keskkonnaprobleeme ning leitakse neile lahendusi. Olulisel kohal on dilemmaprobleemide lahendamine, kus otsuseid langetades tuleb loodusteaduslike seisukohtade kõrval arvestada inimühiskonnaga seotud aspekte – seadusandlikke, majanduslikke ning eetilis-moraalseid seisukohti. Sotsiaalset pädevust kujundavad ka loodusainetes rakendatavad aktiivõppemeetodid: rühmatöö uurimuslikus õppes ja dilemmaprobleeme lahendades, vaatlus- ja katsetulemuste analüüs ning kokkuvõtete suuline esitus.

Enesemääratluspädevus. Bioloogiatundides, kus käsitletakse inimese anatoomia, füsioloogia ja tervislike eluviiside teemasid, selgitatakse individuaalset energia- ja toitumisvajadust, tervisliku treeningu individualiseeritust, haigestumisega seotud riske ning tervislike eluviiside erinevaid aspekte.

Õpipädevus. Erinevate õpitegevuste kaudu arendatakse probleemide lahendamise ja uurimusliku õppe rakendamise oskust: õpilased omandavad oskused leida loodusteaduslikku infot, sõnastada probleeme ja uurimisküsimusi, plaanida ja teha katseid või vaatlusi ning koostada kokkuvõtteid. Õpipädevuse arengut toetavad IKT-põhised õpikeskkonnad, mis kiire ja individualiseeritud tagasiside kaudu võimaldavad rakendada erinevaid õpistrateegiaid.

Suhtluspädevus. Õppes on tähtsal kohal loodusteadusliku info otsimine erinevatest allikatest, sh internetist, leitud teabe analüüs ja tõepärasuse hindamine. Olulisel kohal on vaatlus- ja katsetulemuste korrektne vormistamine ning kokkuvõtete kirjalik ja suuline esitus. Ühtlasi arendavad kõik loodusained vastavatele teadusharudele iseloomulike mõistete ja sümbolite korrektset kasutamist nii abstraktses teaduslikus kui ka konkreetses igapäevases kontekstis.

Matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus. Õpitakse mõistma loodusteaduslikke küsimusi, teaduse ja tehnoloogia tähtsust ning mõju ühiskonnale, kasutama uut tehnoloogiat ja tehnoloogilisi abivahendeid õppeülesandeid lahendades ning tegema igapäevaelus tõenduspõhiseid otsuseid. Kõigis loodusainetes koostatakse ja analüüsitakse arvjooniseid, võrreldakse ning seostatakse eri objekte ja protsesse. Uurimusliku õppe vältel esitatakse katse- või vaatlusandmeid tabelitena ja arvjoonistena ning seostatakse arvulisi näitajaid lahendatava probleemiga.

Ettevõtlikkuspädevus. Loodusainete rakendusteaduslikke teemasid käsitledes ilmnevad abstraktsete teadusfaktide ja -teooriate igapäevaelulised väljundid. Koos sellega saadakse ülevaade loodusteadustega seotud elukutsetest ning vastava valdkonnaga tegelevatest teadusasutustest ja ettevõtetest. Ettevõtlikkuspädevuse arengut toetab uurimuslik käsitlus, kus süsteemselt plaanitakse katseid ja vaatlusi ning analüüsitakse tulemusi. Tähtsal kohal on keskkonnaga seotud dilemmade lahendamine ja pädevate otsuste tegemine, mis peale teaduslike seisukohtade arvestavad sotsiaalseid aspekte.

Loodusainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega

Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled. Loodusaineid õppides ja loodusteaduslike tekstidega töötades arendatakse õpilaste teksti mõistmise ja analüüsimise oskust. Erinevaid tekste, nt referaate, esitlusi jm luues kujundatakse oskust ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada nii suuliselt kui ka kirjalikult. Õpilasi õpetatakse kasutama kohaseid keelevahendeid, ainealast sõnavara ja väljendusrikast keelt ning järgima õigekeelsusnõudeid. Õpilastes arendatakse oskust hankida teavet eri allikatest ja seda kriitiliselt hinnata. Juhitakse tähelepanu tööde korrektsele vormistamisele ja viitamisele ning intellektuaalse omandi kaitsele. Selgitatakse võõrkeelse algupäraga loodusteaduslikke mõisteid ning võõrkeeleoskust arendatakse ka lisamaterjali otsimisel ja mõistmisel.

EDUVALEM ERAKOOL

Matemaatika. Matemaatikapädevuste kujunemist toetavad loodusained uurimusliku ja probleemõppe kaudu, arendades loovat ning kriitilist mõtlemist. Uurimuslikus õppes on tähtis koht andmete analüüsil ja tõlgendamisel ning tulemuste esitamisel tabelite, graafikute ja diagrammidena. Loodusnähtuste seoseid uurides rakendatakse matemaatilisi mudeleid.
Sotsiaalained. Loodusainete õppimine aitab mõista inimese ja ühiskonna toimimist, kujundab oskust näha ühiskonna arengu seoseid keskkonnaga, teha teadlikke valikuid, toimida kõlbelise ja vastutustundliku ühiskonnaliikmena ning isiksusena.
Kunstiained. Kunstipädevuse kujunemist toetavad uurimistulemuste vormistamine, esitluste tegemine, näitustel käimine, looduse ilu väärtustamine õppekäikudel jms.
Tehnoloogia. Õppides mõistma looduse kui süsteemi funktsioneerimise lihtsamaid seaduspärasusi ning inimese ja tehnika mõju looduskeskkonnale, areneb õpilaste tehnoloogiline pädevus. Füüsikateadmised loovad teoreetilise aluse, et mõista seoseid looduse, tehnika ja tehnoloogia vahel. Tehnoloogilist pädevust arendatakse, kasutades õppes tehnoloogilisi, sh IKT vahendeid.
Kehaline kasvatus. Loodusainete õppimine toetab kehalise aktiivsuse ja tervisliku eluviisi väärtustamist.

Läbivate teemade rakendamise võimalusi
Loodusainete õppimine seondub kõigi riikliku õppekava üldosas kirjeldatud läbivate teemadega. Õppekava läbivaid teemasid peetakse silmas valdkonna õppeainete eesmärgiseadet, õpitulemusi ning õppesisu kavandades lähtuvalt kooliastmest ning õppeaine spetsiifikast.
Keskkond ja jätkusuutlik areng. Loodusainetel on kandev roll läbiva teema elluviimisel.
Elukestev õpe ja karjääri plaanimine. Kujundatakse iseseisva õppimise oskus, mis on oluline alus elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisel. Erinevate õppevormide kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mida on vaja tulevases tööelus. Loodusaineid õppides kasvab õpilaste teadlikkus karjäärivõimalustest ning saadakse teavet edasiõppimisvõimaluste kohta loodusteadustega ja loodusvaldkonna ning keskkonnakaitsega seotud erialadel. Õppetegevus võimaldab vahetult kokku puutuda töömaailmaga, nt tutvuda ettevõttega.
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Kodanikuõiguste ja -kohustuste tunnetamine seostub keskkonnaküsimustega.
Kultuuriline identiteet. Loodusteadused moodustavad osa kultuurist, kuhu on oma panuse andnud ka Eestiga seotud loodusteadlased. Maailma kultuuriline mitmekesisus lõimub rahvastikuteemadega geograafias.
Teabekeskkond. Loodusaineid õppides kogutakse teavet infoallikatest, hinnatakse ning kasutatakse teavet kriitiliselt.
Tehnoloogia ja innovatsioon. Loodusainetes rakendatakse läbivat teemat IKT vahendite kasutamise kaudu aineõpetuses.
Tervis ja ohutus. Loodusainete õppimine aitab õpilastel mõista tervete eluviiside ja tervisliku toitumise tähtsust ning keskkonna ja tervise seoseid. Teoreetilise aluse õigele tervisekäitumisele annavad eelkõige bioloogia ja keemia. Loodusainete õppimine praktiliste tööde kaudu arendab õpilaste oskust rakendada ohutusnõudeid.
Väärtused ja kõlblus. Loodusteaduslike teadmiste ja oskuste alusel kujunevad elu ning elukeskkonna säilitamiseks vajalikud väärtushinnangud.

Õppetegevuse kavandamine ning korraldamine
Õppetegevust kavandades ja korraldades:
1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, taotletavatest õpitulemustest ja õppesisust ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;

EDU VALEM ERAKOOL

2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ja jätab piisavalt aega nii huvitegevuseks kui ka puhkuseks;
3) võimaldatakse nii üksi- kui ka ühisõpet (paaris- ja rühmatööd, õppekäigud, praktilised tööd), mis toetavad õpilaste kujunemist aktiivseiks ning iseseisvaiks õppijaiks;
4) kasutatakse õpiülesandeid, mis toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogial põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
6) laiendatakse õpikeskkonda: arvuti/multimeediaklass, kooliümbrus, looduskeskkond, muuseumid, näitused, ettevõtted jne; kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh rakendatakse aktiivõpet: rollimängud, arutelud, väitlused, projektõpe, õpimapi ja uurimistöö koostamine, praktilised ja uurimuslikud tööd (nt komplekssete probleemide lahendamine, molekulide ja keemiliste reaktsioonide modelleerimine mudelite abil, vaatlused, katsed) jne.

Hindamise alused
Ainekavas on kirjeldatud õppeaine õpitulemused kooliastmete kaupa kahel tasemel: üldised õpitulemused õpetamise eesmärkidena ning õpitulemused teemade kaupa. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste, sh esituste ning kirjalike tööde alusel, arvestades teadmiste ja oskuste vastavust ainekavades taotletavatele õpitulemustele ning arvestades õpilase individuaalseid iseärasusi ja mõtlemistasandite arengut. Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest.
Hindamise eesmärk on toetada õpilase arengut ja õpimotivatsiooni. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Käitumisele (nagu huvi tundmine, tähtsuse mõistmine, väärtustamine, vajaduste arvestamine, käitumine looduses ja reeglite järgimine) antakse hinnanguid.
Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega. Õpilane peab teadma, mida, millal ja kuidas hinnatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.
III kooliastmes on oluline hinnata nii erinevate mõtlemistasandite arendamist õppeaine kontekstis kui ka uurimuslike ja otsuste tegemise oskuste arendamist. Nende suhe hinde moodustumisel võiks olla vastavalt 80% ja 20%. Mõtlemistasandite arendamisel peaks 50% hindest moodustama madalamat järku ning 50% kõrgemat järku mõtlemistasandite oskuste rakendamist eeldavad ülesanded.
Uurimisoskusi võib hinnata nii terviklike uurimistööde vältel kui ka üksikuid oskusi eraldi arendades.
Põhikoolis arendatavad peamised uurimisoskused on probleemi sõnastamine, taustinfo kogumine, uurimisküsimuste ja hüpoteeside sõnastamine, töövahendite käsitsemine, katse hoolikas ja eesmärgipärane tegemine, mõõtmine, andmekogumine, täpsuse tagamine, ohutusnõuete järgimine, tabelite ja diagrammide koostamine ning katsetulemuste analüüs, järelduste tegemine, hüpoteesi hindamine ning tulemuste esitamine ja tõlgendamine teoreetiliste teadmiste taustal.

Füüsiline õppekeskkond
Kool korraldab:
1) õppe klassis, kus on soe ja külm vesi, valamud, elektripistikud, spetsiaalse kattega töölauad ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogilised demonstratsioonilahendused õpetajale;
2) praktiliste tööde ja õppekäikude korraldamiseks õppe vajaduse korral rühmades;
3) praktilised tööd klassis, kus on soe ja külm vesi, valamud, elektripistikud ning spetsiaalse kattega töölauad, klassi kohta vähemalt neli mobiilset andmete kogumise komplekti

EDUVALEM ERAKOOL

põhiseadme ja erinevate sensoritega ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogilised demonstratsioonivahendid õpetajale. Keemias on demonstratsioonkatsete tegemiseks tarvis tõmbekappi. Geograafias on vaja maailmaatlaste ja Eesti atlaste komplekti (iga õpilase kohta atlas). Bioloogias on tarvis mikroskoobikaameraga ühendatavat mikroskoopi ja binokulaari. Kool võimaldab:
1) ainekavas nimetatud praktiliste tööde tegemiseks vajalikud katsevahendid ja -materjalid ning demonstratsioonivahendid (sh mikroskoobikaameraga ühendatava mikroskoobi ja binokulaari);
2) sobivad hoiutingimused praktiliste tööde ja demonstratsioonide korraldamiseks, et koguda ja säilitada vajalikke materjale (sh reaktiive);
3) kasutada õppes arvuteid, millega saab teha ainekavas loetletud töid;
4) materiaalsete võimaluste ja otstarbekuse põhjal rakendada loodusainete õppes uusi IKT lahendusi;
5) õuesõpet, õppekäikude korraldamist ning osalemist loodus- ja keskkonnaharidusprojektides. III kooliastmes võimaldatakse vähemalt korra õppeaastas igas loodusaines õpet väljaspool kooli territooriumi (looduskeskkonnas, muuseumis või laboris).

AINEKAVAD

LOODUSÕPETUS

III kooliaste

III kooliastme loodusõpetuse eesmärk on, et 7. klassi lõpuks:

1) õpilane tunneb huvi loodusteaduste õppimise vastu, huvitub loodusteaduslikust ja tehnikaalasest karjäärist;
2) õpilane väärtustab uurimistegevust loodusnähtuste tundmaõppimisel, kasutab julgelt loovust;
3) õpilane usub oma võimetesse ning on enesekindel loodusnähtusi tundma õppides;
4) õpilane väärtustab katsetamisel korda, peab kinni kokkulepitud reeglitest ja hoiab katsevahendeid;
1) õpilane väärtustab eluta- ja elusloodusе mitmekesisust.

7. **klassi lõpetaja on omandanud järgmised uurimisoskused:**

1) oskab vaadelda ja esitada loodusteaduslikke küsimusi;
2) sõnastab uurimisküsimuse või hüpoteesi, mida saab katse või vaatluse kaudu kontrollida;
3) oskab plaanida ja koostöös teiste õpilastega läbi viia uurimust, sh katset;
4) oskab välja pakkuda mõõdetavaid ja mittemõõdetavaid muutujaid;
5) eristab lihtsamas katses sõltumatu ja sõltuva muutuja;
6) analüüsib andmete usaldusväärsust, mõistab korduskatsete ja kontrollkatsete vajadust ning kõrvalmuutujate kontrollimise vajadust;
7) esitab tulemusi tabelite ja diagrammidena;
8) oskab välja tuua seoseid nii graafiliselt kui ka mittegraafiliselt esitatud andmestikes;
9) teeb kogutud andmete põhjal järeldusi, selgitab ja ennustab tulemusi ning hindab hüpoteeside paikapidavust;
10) esitab uurimuse tulemusi suuliselt ja kirjalikult ning visuaalselt arusaadavalt;
11) rakendab matemaatilisi teadmisi/oskusi loodusteaduslikke probleeme lahendades;
12) järgib katseid tehes juhendeid ja ohutusnõudeid;
13) põhjendab loodusteaduslike teadmiste vajalikkust igapäevaelus.

EDU VALEM ERAKOOL

7. klass – 70 tundi

Õppesisu

1 Inimene uurib loodust (12 õppetundi)
Õppesisu. Loodusteadused ja tehnoloogia. Teaduslik meetod. Uurimuse etapid. Vaatlus ja katse. Mõõtmine loodusteadustes, mõõteriistad, mõõteühikud, mõõtmistulemuste usaldusväärsus. Andmete graafiline esitamine.
Mõisted: mõõtmine, mõõtühik, mõõteriist, füüsikaline suurus, pikkus, pindala, ruumala, mass, loendamine, mõõtmine, mõõtühik, mõõteriist, füüsikaline suurus, mõõtesilinder, pikkus, pindala, ruumala, mass, tihedus, gradueerimine.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine:

- mõõteriistadega (sh digitaalsetega) tutvumine;
- keha pikkuse, pindala ja ruumala mõõtmine, tulemuste usaldusväärsuse hindamine;
- bioloogiliste, geograafiliste või koodulooliste objektide vaatlemine, kirjeldamine ja mõõtmine;
- plaani koostamine hoones või maastikul: objektide kandmine plaanile leppemärkidega, vahemaade mõõtmine (silmamõõduline, sammupaariga, mõõdulindiga), suundade määramine.

Õpitulemused. Õpilane:

- mõistab loodusteaduste ja tehnoloogia tähtsust igapäevaelus;
- eristab teaduslikke teadmisi mitteteaduslikest teadmistest;
- kirjeldab kehade omadusi nii kvalitatiivselt kui ka kvantitatiivselt;
- mõõdab või määrab keha pikkust, pindala, ruumala, massi;
- seostab õpitava loodusõpetuses varem omandatud teadmiste ja oskustega.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon, elukestev õpe ja karjääri planeerimine.
Lõiming:
Keemia. Katse
Füüsika. Vaatlus
Matemaatika. Katsete- ja vaatlustulemused. Aritmeetiline Keskmine.
Geograafia. Kaart
Üldpädevused: kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, enesemääratluspädevus, õpipädevus, suhtluspädevus, digipädevus**.**
Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul.

2. Ainete ja kehade mitmekesisus (14 õppetundi)
Õppesisu. Ainete ja kehade koostis: aatom, molekul, rakk. Keemiline element, perioodilisuse tabel. Liht- ja liitained, nende valemid. Keemiliste elementide levik. Aine olekud. Aine tihedus. Puhtad ained ja segud, materjalid ja lahused.
Mõisted: aatom, aatomituum, elektronkate, molekul, puhas aine, segu, lahus, tihedus, liit- ja lihtaine, mineraalid, kivimid, loodusteaduslik mudel.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine:

- teabeallikaist info otsimine keemiliste elementide leidumise kohta meie ümber (kivimid, looduslik vesi, õhk, inimene, kosmos), selle info võrdlemine ja hindamine;
- erineva soolasisaldusega lahuste omaduste uurimine (tihedus, jäätumistemperatuur), tulemuste analüüs (graafikute tõlgendamine) ning leitud seoste rakendamine (soolase vee külmumistemperatuur, kehade ujuvus);
- etteantud segu lahutamine koostisosadeks, kasutades setitamist, nõrutamist, filtrimist, aurustamist, destilleerimist;
- arvutimudeli toel aine olekute muutumise uurimine molekulaarsel tasandil;

EDUVALEM ERAKOOL

- aine/materjali/keha tiheduse määramine;
- lihtsamatest vahenditest molekuli, raku ja päikesesüsteemi mudelite koostamine.

Õpitulemused. Õpilane:

- teab, et kõik ained koosnevad osakestest: aatomitest või molekulidest, ning molekulid koosnevad aatomitest;
- teab vesiniku, hapniku ja süsiniku sümboleid, samuti nende lihtainete, vee ja süsihappegaasi valemeid;
- oskab valmistada lahust, toob näiteid lahustuvate ainete ja lahuste kohta ning selgitab lahuste tähtsust looduses;
- lahutab segu, kasutades kohaseid meetodeid;
- teab, et puhastel ainetel on kindlad omadused;
- eristab aineid nende omaduste (värvus, tihedus, sulamis- ja keemistemperatuur või soojusjuhtivus) põhjal;
- mõistab mudelite tähtsust, valib konkreetse nähtuse selgitamiseks sobiva mudeli;
- põhjendab aineosakeste vastastikmõjuga tahkiste kuju säilivust ja kõvadust, vedelike voolavust ning gaaside lenduvust.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon, elukestev õpe ja karjääri planeerimine.

Lõiming:
Keemia. Aatom, molekul, keemiline reaktsioon.
Füüsika. Tihedus, materjalid.
Matemaatika. Kaal, mõõdud, pindala, ruumala.
Geograafia. Kivimid.
Bioloogia. Rakk.

Üldpädevused: kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, enesemääratluspädevus, õpipädevus, suhtluspädevus, digipädevus**.**

Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul; kontrolltöö „Ainete ja kehade mitmekesisus“.

3. Loodusnähtused (23 õppetundi)

Õppesisu. Füüsikalised, keemilised ja bioloogilised nähtused. Liikumine ja kiirus. Energia. Energia liigid. Energia ülekandumine ja muundumine. Soojusjuhtivus, head ning halvad soojusjuhid meie ümber ja meie sees. Keemiline reaktsioon. Organismide kasv ja areng.

Mõisted: energia, mehaaniline liikumine, trajektoor, tee pikkus, aeg, kiirus, keemiline reaktsioon, põlemine, hingamine, kõdunemine, fotosüntees.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine:

- kiiruse mõõtmine;
- energia ülekanne – erinevate materjalide soojenemise ja jahtumise graafiline kujutamine;
- keemilise reaktsiooni uurimine igapäevaseid aineid kasutades;
- erinevate ainete põlemise uurimine;
- küünla põlemisel vabaneva soojuse kandumine ümbritsevasse keskkonda;
- keemilise energia muundamine elektrienergiaks;
- hingamine ja fotosüntees – CO_2 ja O_2 mõõtmine digitaalsete andmekogujatega;
- udu ja härmatise tekke uurimine.

Õpitulemused. Õpilane:

- eristab füüsikalisi, keemilisi ja bioloogilisi nähtusi, selgitab nendevahelisi seoseid;
- mõõdab keha kiirust ja läbitud teepikkust;
- toob näiteid liikumise kohta elus- ja eluta looduses;

EDUVALLEM ERAKOOL

- toob näiteid igapäevaelust, kuidas energia muundub või muundatakse ühest liigist teise;
- liigitab erinevaid materjale soojusjuhtivuse põhjal ning seostab materjalide soojusjuhtivust nende kasutusaladega; seostab vee olekute muutused erinevate sademetega (vihm, lumi, kaste, udu, härmatis);
- selgitab fotosünteesi, hingamise ja põlemise näitel, et keemilistes reaktsioonides võib eralduda või neelduda energiat;
- selgitab füüsikaliste tegurite (soojus, valgus, niiskus) mõju elusorganismide kasvule ja arengule.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon, elukestev õpe ja karjääri planeerimine.
Lõiming:
Matemaatika
Geograafia
Üldpädevused: kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, enesemääratluspädevus, õpipädevus, suhtluspädevus, digipädevus**.**
Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul; kontrolltöö „Loodusnähtused".

4. Elusa ja eluta looduse seosed (21 õppetundi)
Õppesisu. Inimene uurib ökosüsteeme. Süsinikuringe ökosüsteemides. Kohastumine füüsikalis-keemiliste tingimustega/elukeskkonnaga. Inimtegevus, tehnoloogia ja looduslik tasakaal. Energia tarbimine ja materjalide taaskasutamine.
Mõisted: süsinikuringe, kohanemine ja kohastumine, kasvuhooneefekt.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine:

- süsinikuringe uurimine puu ja puidu näitel, sh puu vanuse määramine aastarõngaste järgi;
- kodu või kooliümbruse ökosüsteemide ja pinnamoe uurimine satelliitpiltide abi;
- füüsikalis-keemiliste keskkonnatingimuste mõju uurimine lihtsamate loodusteaduslike mudelite abil, sh kasvuhooneefekti simuleerimine;
- taimede ja loomade kohastumuslike muutuste uurimine veebimaterjalide põhjal;
- ühe toote (näiteks paberi) ringluse uurimine toorainest kuni taaskasutuseni;
- toote valmistamine taaskasutatavatest materjalidest;
- pere ökoloogilise jalajälje arvutamine ja analüüs.

Õpitulemused. Õpilane:

- kirjeldab elusa ja eluta looduse vahelisi seoseid süsinikuringe näitel;
- põhjendab energiasäästu vajadust;
- seostab kohastumisi füüsikaliste ja keemiliste keskkonnatingimustega;
- esitab ideid materjalide taaskasutamiseks;
- analüüsib enda tegevuse võimalikku keskkonnamõju, ökoloogilist jalajälge.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon, elukestev õpe ja karjääri planeerimine.
Lõiming:
Geograafia
Üldpädevused: kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, enesemääratluspädevus, õpipädevus, suhtluspädevus, digipädevus**.**
Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul.

BIOLOOGIA

III kooliaste

EDU VALLEMI ERAKOOL

Eesmärk: kujundada õpilastel tervikarusaama elusloodusest põhilistest objektidest ja protsessidest ning elus- ja eluta looduse vastastikustest seostest.

Ainekavad on koostatud põhimõttel, et põhikooli lõpetades õpilane:

1) huvitub bioloogiast ja teistest loodusteadustest ning mõistab nende tähtsust ja seoseid igapäevaelus;
2) suhtub vastutustundlikult elukeskkonda, väärtustab bioloogilist mitmekesisust,
3) jätkusuutlikku ja vastutustundlikku eluviisi ning säästva arengu põhimõtteid;
4) on omandanud ülevaate elusloodusest, selle tähtsamatest protsessidest, organismide omavahelistest suhetest ja seostest eluta keskkonnaga ning kasutab korrektset bioloogia sõnavara;
5) suudab lahendada probleeme, rakendades selleks muu hulgas loodusteaduslikku meetodit, ning langetab otsuseid, tuginedes teaduslikele, sotsiaalsetele, majanduslikele ja eetilis-moraalsetele seisukohtadele ning õigusaktidele;
6) plaanib, teeb ja analüüsib loodusteaduslikke uuringuid ning esitab saadud tulemusi;
7) kasutab erinevaid infoallikaid ning hindab kriitiliselt neis sisalduvat teavet;
8) kasutab bioloogiat õppides tehnoloogiavahendeid, sh infotehnoloogilisi võimalusi;
9) omab ülevaadet bioloogiaga seotud elukutsetest ning bioloogiateadmiste ja -oskuste vajalikkusest ning on motiveeritud elukestvaks õppeks.

7. klass – 35 tundi

Oodatavad õpitulemused:

1) õpilane mõistab ning kirjeldab bioloogia seost teiste loodusteaduste ja igapäevaeluga ning tehnoloogia arenguga;
2) õpilane analüüsib omandatud bioloogiateadmiste ja -oskuste vajalikkust erinevates elukutsetes;
3) õpilane oskab võrrelda loomade, taimede, seente, algloomade ja bakterite välistunnuseid;
4) õpilane omab teadmisi loomade, taimede ja seente eristamiseks ja kirjeldamiseks;
5) õpilane seostab eluavaldused erinevate organismirühmadega.

Õppesisu

1. **Bioloogia uurimisvaldkond (7 õppetundi)**

Bioloogia sisu ja seos teiste loodusteadustega ning roll tänapäeva tehnoloogia arendamisel.
Bioloogia peamised uurimismeetodid, vaatlused ja eksperimendid.
Loodusteadusliku meetodi etapid ja rakendamine.
Organismide jaotamine loomadeks, taimedeks, seenteks, algloomadeks ja bakteriteks, nende välistunnuste võrdlus.
Eri organismirühmade esindajate eluavaldused.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: märgpreparaadi valmistamine ning erinevate objektide võrdlemine mikroskoobiga; eri organismirühmade välistunnuste võrdlemine reaalsete objektide ja veebist saadud info alusel. Kasutatavad lingid: http://mudelid.5dvision.ee/; http://bio.edu.ee/loomad, http://bio.edu.ee/taimed, http://www.zbi.ee/satikad/, http://www.keytonature.eu/wiki/Estonia.
Õpitulemused. Õpilane:

- selgitab bioloogiateaduste seost teiste loodusteaduste ja igapäevaeluga ning

EDU VALEM ERAKOOL

tehnoloogia arenguga;
- analüüsib bioloogiateadmiste ja -oskuste vajalikkust erinevates elukutsetes;
- võrdleb loomade, taimede, seente, algloomade ja bakterite välistunnuseid;
- jaotab organisme nende pildi ja kirjelduse alusel loomadeks, taimedeks ning seenteks ;
- seostab eluavaldused erinevate organismirühmadega;
- teeb märgpreparaate ning kasutab neid uurides valgusmikroskoopi;
- väärtustab usaldusväärseid järeldusi tehes loodusteaduslikku meetodit.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus**.**
Lõiming:
Loodusõpetus: teaduslik meetod.
Keeled: bioloogilised mõisted eesti ja inglise keeles.
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul.

2. **Selgroogsete loomade tunnused (14 õppetundi).**

Loomade jaotamine selgrootuteks ja selgroogseteks.
Selgroogsete loomade välistunnuste seos elukeskkonnaga. Selgroogsete loomade peamised meeleorganid orienteerumiseks elukeskkonnas.
Selgroogsete loomade juhtivate meelte sõltuvus loomade eluviisist. Imetajate, lindude, roomajate, kahepaiksete ja kalade osa looduses ning inimtegevuses.
Loomade püügi, jahi ning kaitsega seotud reeglid.
Selgroogsete loomade roll ökosüsteemides.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: selgroogsete loomade elutegevuse analüüsimine ja nende mitmekesisuse kaardistamine. Õppekäik loomaaeda; http://bio.edu.ee/loomad/http **;** http://mudelid.5dvision.ee/.
Õpitulemused. Õpilane:
- seostab imetajate, lindude, roomajate, kahepaiksete ja kalade välistunnuseid nende elukeskkonnaga;
- analüüsib selgroogsete loomade erinevate meelte tähtsust sõltuvalt nende elupaigast ja -viisist;
- analüüsib erinevate selgroogsete loomade osa looduses ja inimtegevuses;
- leiab ning analüüsib infot loomade kaitse, püügi ja jahi kohta;
- väärtustab selgroogsete loomade kaitsmist.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus**.**
Lõiming:
Geograafia: selgroogsete loomade roll ökosüsteemides;
Matemaatika: diagrammide lugemine ja koostamine.
Keeled: bioloogilised mõisted eesti ja inglise keeles.
Füüsika: võnkumine ja laine.
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul; kontrolltöö „Selgroogsete loomade tunnused“.

3. **Selgroogsete loomade aine- ja energiavahetus (8 õppetundi)**
Aine- ja energiavahetuse põhiprotsessid.

EDU VALEM ERAKOOL

Toiduobjektidest tingitud erinevused taim- ja loomtoidulistel ning segatoidulistel selgroogsetel loomadel.
Toidu hankimise viisid ja nendega seonduvad kohastumused. Selgroogsete loomade seedeelundkonna eripära sõltuvalt toidust: hammaste ehitus, soolestiku pikkus ja toidu seedimise aeg. Selgroogsete loomade erinevate rühmade hingamiselundite ehituse ja talitluse mitmekesisus: lõpused vees ja kopsud õhkkeskkonnas elavatel organismidel, kopsude eripära lindudel, naha kaudu hingamine.
Püsi- ja kõigusoojaste loomade kehatemperatuuri muutused. Selgroogsete loomade eri rühmade südame ja vereringe võrdlus ning ebasoodsate aastaaegade üleelamise viisid.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: valikuliselt uurimuslik töö arvutikeskkonnas toidu või hapniku mõjust organismide elutegevusele. http://bio.edu.ee/loomad/http; http://mudelid.5dvision.ee/..
Õpitulemused. Õpilane

- analüüsib aine- ja energiavahetuse erinevate protsesside omavahelisi seoseid ning selgitab nende avaldumist looduses ja inimese igapäevaelus;
- seostab toidu hankimise viisi ja seedeelundkonna eripära selgroogse looma toiduobjektidega;
- selgitab ja võrdleb erinevate selgroogsete loomade hingamiselundite talitlust;
- võrdleb hingamist kopsude, naha ning lõpuste kaudu õhk- ja vesikeskkonnas;
- võrdleb püsi- ja kõigusoojaseid organisme ning toob nende kohta näiteid;
- analüüsib selgroogsete eri rühmade südame ehituse ja vereringe eripära ning seostab neid püsi- ja kõigusoojasusega;
- võrdleb selgroogsete loomade kohastumusi püsiva kehatemperatuuri tagamisel;
- hindab ebasoodsate aastaaegade üleelamise viise selgroogsetel loomadel.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus.
Lõiming:
Matemaatika: diagrammide, graafikute lugemine ja koostamine.
Füüsika: soojusõpetus; ainete olekute muutumised.
Üldpädevused: õpipädevus, suhtluspädevus, matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, digipädevus**.**
Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul.

4. **Selgroogsete loomade paljunemine ja areng (6 õppetundi)**

Selgroogsete loomade paljunemist mõjutavad tegurid. Kehasisese viljastumise võrdlus kehavälisega. Erinevate selgroogsete loomade kehasisese ja kehavälise lootelise arengu võrdlus.
Sünnitus ja lootejärgne areng. Moondega ja otsese arengu võrdlus.
Järglaste eest hoolitsemine (toitmine, kaitsmine, õpetamine) erinevatel selgroogsetel loomadel ning hoolitsemisvajaduse seos paljunemise ja arengu eripäraga. http://bio.edu.ee/loomad/http; http://mudelid.5dvision.ee/.
Õpitulemused. Õpilane:

- analüüsib kehasisese ja kehavälise viljastumise ning lootelise arengu eeliseid selgroogsete loomade rühmadel ning toob selle kohta näiteid;
- toob näiteid selgroogsete loomade kohta, kel esineb kehasisene või kehaväline viljastumine;
- hindab otsese ja moondega arengu olulisust ning toob selle kohta näiteid;

EDU VALEMI ERAKOOL

- võrdleb noorte selgroogsete loomade eri rühmade toitmise, kaitsmise ja õpetamise tähtsust.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus**.**

Lõiming:
Matemaatika: diagrammide, graafikute lugemine ja koostamine.
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul; kontrolltöö "Selgroogsete loomade paljunemine ja areng".

8. klass – 70 tundi

Oodatavad õpitulemused:

1) õpilane oskab võrrelda eri taimerühmadele iseloomulikku välisehitust, paljunemisviisi, kasvukohta ja levikut;
2) õpilane oskab analüüsida taimede osa looduse kui terviksüsteemi jätkusuutlikkuse tagamisel ja inimtegevuses ning toob selle kohta näiteid;
3) õpilane oskab selgitada, kuidas on teadmised taimedest vajalikud erinevate elukutsete esindajatele;
4) õpilane eristab looma- ja taimerakku ning nende peamisi osi joonistel ja mikrofotodel;
5) õpilane oskab analüüsida õistaimede organite ehituse sõltuvust nende ülesannetest, taime kasvukohast ning paljunemise ja levimise viisist; seostab taimeorganite talitlust ainete liikumisega taimes;
6) õpilane oskab koostada ja analüüsida skeeme fotosünteesi lähteainetest, lõppsaadustest ja protsessi mõjutavatest tingimustest ning selgitab fotosünteesi osa taimede, loomade, seente ja bakterite elutegevuses;
7) õpilane oskab analüüsida sugulise ja mittesugulise paljunemise eeliseid erinevate taimede näitel, võrdleb erinevaid paljunemis-, tolmlemis- ja levimisviise ning toob nende kohta näiteid;
8) õpilane suhtub taimedesse kui elusorganismidesse vastutustundlikult.

Õppesisu

1. Taimede tunnused ja eluprotsessid (20 õppetundi)
Taimede peamised ehituse ja talitluse erinevused võrreldes selgroogsete loomadega.
Õis-, paljasseemne-, sõnajalg- ja sammaltaimede ning vetikate välisehituse põhijooned.
Taimede osa looduses ja inimtegevuses.
Taimede uurimise ja kasvatamisega seotud elukutsed.
Eri taimerühmadele iseloomuliku paljunemise, kasvukoha ja leviku võrdlus.
Taimeraku võrdlus loomarakuga. Taime- ja loomaraku peamiste osade ehitus ning talitlus.
Õistaimede organite ehituse ja talitluse kooskõla. Fotosünteesi üldine kulg, selle tähtsus ja seos hingamisega. Tõusev ja laskuv vool taimedes. Suguline ja mittesuguline paljunemine, putuk- ja tuultolmlejate taimede võrdlus, taimede kohastumus levimiseks, sh loom- ja tuulleviks. Seemnete idanemiseks ja taimede arenguks vajalikud tingimused.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: taimede mitmekesisuse kaardistamine kooli lähiümbruses; fotosünteesi mõjutavate tegurite uurimine praktilise töö või arvutimudeliga. http://bio.edu.ee/taimed/; http://mudelid.5dvision.ee/, http://bio.edu.ee/noor/.

EDU VALEMERAKOOL

Õpitulemused. Õpilane

- Õpilane: võrdleb eri taimerühmadele iseloomulikku välisehitust, paljunemisviisi, kasvukohta ja levikut;
- analüüsib taimede osa looduse kui terviksüsteemi jätkusuutlikkuse tagamisel ja inimtegevuses ning toob selle kohta näiteid;
- selgitab, kuidas on teadmised taimedest vajalikud erinevate elukutsete esindajatele;
- eristab looma- ja taimerakku ning nende peamisi osi joonistel ja mikrofotodel;
- analüüsib õistaimede organite ehituse sõltuvust nende ülesannetest, taime kasvukohast ning paljunemise ja levimise viisist; seostab taimeorganite talitlust ainete liikumisega taimes;
- koostab ja analüüsib skeeme fotosünteesi lähteainetest, lõppsaadustest ja protsessi mõjutavatest tingimustest ning selgitab fotosünteesi osa taimede, loomade, seente ja bakterite elutegevuses;
- analüüsib sugulise ja mittesugulise paljunemise eeliseid erinevate taimede näitel, võrdleb erinevaid paljunemis-, tolmlemis- ja levimisviise ning toob nende kohta näiteid;
- suhtub taimedesse kui elusorganismidesse vastutustundlikult.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus.

Lõiming:

Geograafia: taimede osa looduses; loodusvööndid.

Matemaatika: diagrammide lugemine ja koostamine.

Füüsika: valgusenergia; mudelite kasutamine; optika.

Keemia: keemia meie ümber; hapnik; oksüdeerumisreaktsioonid looduses; hingamine; aine ehitus; aatomi mudel; keemiline ühend; keemiline reaktsioon.

Keeled: bioloogilised mõisted eesti ja inglise keeles; eesliidete tähendus.

Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.

Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul; kontrolltöö "Taimede tunnused ja eluprotsessid".

2. Seente tunnused ja eluprotsessid (12 õppetundi)

Seente välisehituse ja peamiste talitluste võrdlus taimede ja loomadega.

Seente välisehituse mitmekesisus tavalisemate kott- ja kandseente näitel.

Seente paljunemine eoste ja pungumise teel. Toitumine surnud ja elusatest organismidest, parasitism ja sümbioos.

Eoste levimise viisid ja idanemiseks vajalikud tingimused. Käärimiseks vajalikud tingimused.

Inimeste ja taimede nakatumine seenhaigustesse ning selle vältimine.

Samblikud kui seente ja vetikate kooseluvorm. Samblike mitmekesisus, nende erinevad kasvuvormid ja kasvukohad. Samblike toitumise eripära, uute kasvukohtade esmaasustamine.

Seente ja samblike osa looduses ning inimtegevuses.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: seente välistunnuste võrdlemine, kasutades näidisobjekte või veebipõhiseid õppematerjale; seente ehituse uurimine mikroskoobiga; uurimistöö hallitus- või pärmseente arengut mõjutavate tegurite leidmiseks;
praktiline töö või arvutimudeli kasutamine õhu saastatuse hindamiseks samblike leviku alusel.
http://bio.edu.ee/noor/; http://mudelid.5dvision.ee/.

Õpitulemused. Õpilane:

- võrdleb seeni taimede ja selgroogsete loomadega;
- kirjeldab seente ehituse ja talitluse mitmekesisust ning toob selle kohta näiteid;
- selgitab seente ja samblike paljunemise viise ning arenguks vajalikke tingimusi;

EDU VALEMI ERAKOOL

- analüüsib parasiitluse ja sümbioosi osa looduses;
- selgitab samblikke moodustavate seente ja vetikate vastastikmõju;
- põhjendab, miks samblikud saavad asustada kasvukohti, kus taimed ei kasva;
- analüüsib seente ning samblike osa looduses ja inimtegevuses ning toob selle kohta näiteid;
- väärtustab seeni ja samblikke elusloodusе tähtsate osadena.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, kultuuriline identiteet.

Lõiming:

Matemaatika: diagrammide, graafikute lugemine ja koostamine; ühikud ja nende teisendamine; protsent; sõltumatu/sõltuv muutuja.

Geograafia: seente ja samblike osa looduses.

Keemia: süsihappegaas; hapnik atmosfääris.

Keeled: bioloogilised mõisted eesti ja inglise keeles; eesliidete tähendus.

Inimeseõpetus: tervislik toitumine.

Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.

Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul; praktilised tööd ja infotehnoloogia rakendamine; seente ehituse uurimine mikroskoobiga.

3. Selgrootute loomade tunnused ja eluprotsessid (14 õppetundi)

Selgrootute loomade üldiseloomustus ja võrdlus selgroogsetega. Käsnade, ainuõõssete, usside, limuste, lülijalgsete ja okasnahksete peamised välistunnused, levik ning tähtsus looduses ja inimese elus.

Lülijalgsete (koorikloomade, ämblikulaadsete ja putukate) välisehituse võrdlus. Tavalisemate putukarühmade ja limuste välistunnuste erinevused.

Vabalt elavate ning parasiitse eluviisiga selgrootute loomade kohastumused hingamiseks ja toitumiseks. Selgrootute hingamine lõpuste, kopsude ja trahheedega. Selgrootute loomade erinevad toidu hankimise viisid ja organid.

Usside, limuste ning lülijalgsete liit- ja lahksugulisus. Peremeesorganismi ning vaheperemehe vaheldumine usside arengus. Paljunemise ja arengu eripära otsese, täismoondelise ning vaegmoondelise arenguga loomadel.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: selgrootute loomarühmade iseloomulike välistunnuste võrdlemine, kasutades näidisobjekte või veebipõhiseid õppematerjale; lülijalgsete loomade välistunnuste võrdlemine luubi või mikroskoobiga; praktiline töö või arvutimudeli kasutamine keskkonna saastatuse hindamiseks selgrootute leviku alusel. http://bio.edu.ee/loomad/; http://bio.edu.ee/taimed/; http://www.elfond.ee/et/teemad/teised-teemad/loodusharidus/lastele/loodusvaatlused; http://foto.rmk.ee/LOODUS/Puud/; http://mudelid.5dvision.ee/.

Õpitulemused. Õpilane:

- võrdleb erinevate selgrootute loomade kohastumusi elukeskkonnas;
- analüüsib erinevate selgrootute loomade osa looduses ja inimtegevuses ning toob selle kohta näiteid;
- seostab liikumisorganite ehitust selgrootute loomade eri rühmadele omaste liikumisviiside ja elupaigaga;
- analüüsib selgrootute loomarühmade esindajate erinevate meelte arengutaseme seost elupaiga ja toitumisviisiga;
- analüüsib lahk- ja liitsugulisuse eeliseid selgrootute loomade erinevatel rühmadel;
- hindab otsese, täis- ja vaegmoondelise arengu eeliseid ning toob nende kohta näiteid;
- selgitab parasiitse eluviisiga organismide arengu vältel peremeesorganismi,

EDUVALEM ERAKOOL

toiduobjekti ja/või elupaiga vahetamise tähtsust; väärtustab selgrootuid loomi elusloodu se olulise osana.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet.

Lõiming:

Matemaatika: diagrammide, graafikute lugemine ja koostamine; ühikud ja nende teisendamine; protsent; sõltumatu/sõltuv muutuja.

Füüsika: optika; läätsed.

Keemia: kaltsium; lubi; kaltsiumkarbonaat.

Keeled: bioloogilised mõisted eesti ja inglise keeles; eesliidete tähendus.

Üldpädevused: õpipädevus, suhtluspädevus, matemaatika- ja loodusteadustepädevus, tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, digipädevus**.**

Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul; praktiliste tööde vormistamine infotehnoloogia abil.

4. Mikroorganismide ehitus ja eluprotsessid (11 õppetundi)

Bakterite ja algloomade põhitunnuste võrdlus loomade ning taimedega.

Vabalt elavate ja parasiitse eluviisiga mikroorganismide levik ning tähtsus. Bakterite aeroobne ja anaeroobne eluviis ning parasitism. Käärimiseks vajalikud tingimused. Bakterite paljunemine ja levik. Bakterhaigustesse nakatumine ja haiguste vältimine. Bakterite osa looduses ja inimtegevuses.

Viiruste ehituse ja talitluse eripära. Viirustega nakatumine, peiteaeg, haigestumine ja tervenemine. Mikroorganismidega seotud elukutsed..

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: bakterite elutegevust mõjutavate tegurite uurimine arvutimudeliga; bakterite leviku hindamine bakterikultuuri kasvatades.

Õpitulemused. Õpilane:

- võrdleb bakterite ja algloomade ehitust loomade ja taimedega ning viiruste ehituslikku eripära rakulise ehitusega;
- selgitab bakterite ja algloomade levikut erinevates elupaikades, sh aeroobses ning anaeroobses keskkonnas;
- analüüsib ning selgitab bakterite ja algloomade tähtsust looduses ning inimtegevuses;
- selgitab toidu bakteriaalse riknemise eest kaitsmise viise;
- hindab kiire paljunemise ja püsieoste moodustumise olulisust bakterite levikul;
- teab, kuidas vältida inimese sagedasemaid bakter- ja viirushaigusi, ning väärtustab tervislikke eluviise;
- selgitab mikroorganismidega seotud elukutseid;
- väärtustab bakterite tähtsust looduses ja inimese elus.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, **e**lukestev õpe ja karjääri planeerimine, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet.

Lõiming:

Matemaatika: diagrammide, graafikute lugemine ja koostamine; ühikud ja nende teisendamine; protsent; sõltumatu/sõltuv muutuja.

Keeled: bioloogilised mõisted eesti ja inglise keeles; eesliidete tähendus.

Füüsika: optika; läätsed.

Keemia: hapnik; keemilised reaktsioonid.

Inimeseõpetus: tervislikud eluviisid; HIV ja AIDS; vaktsineerimise tähtsus.

Üldpädevused: õpipädevus, suhtluspädevus, matemaatika- ja loodusteadustepädevused,

EDUVALLEMAA KOOL

tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, digipädevus**.**
Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul; kontrolltöö „Mikroorganismide ehitus ja eluprotsessid".

5. Ökoloogia ja keskkonnakaitse (13 õppetundi)
Organismide jaotamine liikidesse. Populatsioonide, ökosüsteemi ja biosfääri struktuur. Looduslik tasakaal.
Eluta ja elusloodus tegurid (ökoloogilised tegurid) ning nende mõju eri organismirühmadele. Biomassi juurdekasvu püramiidi moodustumine ning toiduahela lülide arvukuse leidmine. Inimmõju populatsioonidele ja ökosüsteemidele. Bioloogilise mitmekesisuse tähtsus. Liigi- ja elupaigakaitse Eestis. Inimtegevus keskkonnaprobleemide lahendamisel.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: praktiline uuring populatsioonide arvukuse sõltuvuse kohta ökoloogilistest teguritest; arvutimudeliga seoste leidmine toiduahela lülide arvukuse ja biomassi juurdekasvu vahel biomassi püramiidi ülesannete lahendamine; loodusliku tasakaalu muutumise seaduspärasuste uurimine arvutimudeliga. http://bio.edu.ee/loomad/; http://bio.edu.ee/taimed/; http://www.koolielu.edu.ee/signeloodus/Geograafia/Meri_kliima/.
Õpitulemused. Õpilane:

- selgitab populatsioonide, liikide, ökosüsteemide ja biosfääri struktuuri ning toob selle kohta näiteid;
- selgitab loodusliku tasakaalu kujunemist ökosüsteemides, hindab inimtegevuse positiivset ja negatiivset mõju populatsioonide ja ökosüsteemide muutumisele ning võimalusi lahendada keskkonnaprobleeme;
- analüüsib diagrammidel ja tabelites esitatud infot ökoloogiliste tegurite mõju kohta organismide arvukusele;
- hindab liigisisese ja liikidevahelise konkurentsi tähtsust loomade ning taimede näitel;
- lahendab biomassi püramiidi ülesandeid;
- lahendab bioloogilise mitmekesisuse kaitsega seotud dilemma probleeme;
- väärtustab bioloogilist mitmekesisust ning suhtub vastutustundega ja säästvalt erinevatesse ökosüsteemidesse ning elupaikadesse.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet.
Lõiming:
Matemaatika: diagrammide, graafikute lugemine ja koostamine; ühikud ja nende teisendamine; protsent; sõltumatu/sõltuv muutuja.
Keemia: osoon; happevihmad; väetised; veekogude saastamine; raskemetallid.
Geograafia: kaardid; õhu saastamine; inimtegevus ja keskkonnaprobleemid.
Keeled: bioloogilised mõisted eesti ja inglise keeles; eesliidete tähendus.
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus**.**
Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul; praktiliste tööde vormistamine infotehnoloogia abil.

9. klass – 70 tundi

Oodatavad õpitulemused:

1) õpilane oskab võrrelda imetaja, linnu, kahepaikse, roomaja ning kala luustikku;
2) õpilane seostab luude ja lihaste ehitust ning talitlust;

EDU VALEM ERAKOOL

3) õpilane oskab analüüsida treeningu mõju tugi- ja liikumiselundkonnale;
4) õpilane peab oluliseks enda tervislikku treenimist.
5) õpilane väärtustab tervislikke eluviise, oskab vältida HIViga nakatumist;
6) õpilane oskab selgitada treeningu mõju vereringeelundkonnale;
7) õpilane järgib tervisliku toitumise põhimõtteid.
8) õpilane oskab analüüsida treeningu mõju hingamiselundkonnale
9) õpilane oskab lahendada pere plaanimisega seotud dilemmaprobleeme;
10) õpilane selgitab muutusi inimese loote arengus
11) õpilane oskab seostada närviraku ehitust selle talitlusega;
12) õpilane oskab selgitada bioloogilise evolutsiooni olemust ja toob selle kohta näiteid;
13) õpilane seostab inimese elundkondi nende põhiülesannetega;
14) õpilane oskab selgitada naha ülesandeid;
15) õpilane oskab analüüsida naha ehituse ja talitluse kooskõla kompimis-, kaitse-, termoregulatsiooni- ja eritusfunktsiooni täites;
16) õpilane väärtustab naha tervishoiuga seotud tervislikku eluviisi.

1. Inimese elundkonnad (4 õppetundi)

Inimese elundkondade põhiülesanded.
Naha ehitus ja ülesanded infovahetuses väliskeskkonnaga.
Õpitulemused. Õpilane:

- seostab inimese elundkondi nende põhiülesannetega;
- selgitab naha ülesandeid;
- analüüsib naha ehituse ja talitluse kooskõla kompimis-, kaitse-, termoregulatsiooni- ja eritusfunktsiooni täites;
- väärtustab naha tervishoiuga seotud tervislikku eluviisi.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus**.**
Lõiming:
Bioloogia: selgroogsete välisehituse võrdlus; mikroskoop ja luup.
Keeled: bioloogilised mõisted eesti ja inglise keeles.
Üldpädevused: kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, enesemääratluspädevus, õpipädevus, suhtluspädevus, matemaatika- ja loodusteadustepädevus, tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul.

2. Luud ja lihased (6 õppetundi)

Luude ja lihaste osa inimese ning teiste selgroogsete loomade tugi- ja liikumiselundkonnas. Luude ehituse iseärasused. Luudevaheliste ühenduste tüübid ja tähtsus. Inimese luustiku võrdlus teiste selgroogsete loomadega. Lihaste ehituse ja talitluse kooskõla. Luu- ja lihaskoe mikroskoopiline ehitus ning selle seos talitlusega.
Treeningu mõju tugi- ja liikumiselundkonnale. Luumurdude, lihasvenituste ja -rebendite olemus ning tekkepõhjused.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: loomsete kudede ehituse võrdlemine mikroskoobiga; uurimistöö lihasväsimuse tekke ja treenituse seosest.
Õpitulemused. Õpilane:

- eristab joonisel või mudelil inimese skeleti peamisi luid ning lihaseid;
- võrdleb imetaja, linnu, kahepaikse, roomaja ning kala luustikku;
- seostab luude ja lihaste ehitust ning talitlust;
- selgitab luudevaheliste ühenduste tüüpe ja toob nende kohta näiteid;

EDUVALEM ERAKOOL

- võrdleb sile-, vööt- ja südamelihaste ehitust ning talitlust;
- selgitab luumurru ning lihase venituse ja rebendi olemust ning nende tekkepõhjusi;
- analüüsib treeningu mõju tugi- ja liikumiselundkonnale;
- peab oluliseks enda tervislikku treenimist.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, kultuuriline identiteet.
Lõiming:
Kehaline kasvatus: treeningu mõju tugi- ja liikumiselundkonnale.
Keeled: bioloogilised mõisted eesti ja inglise keeles.
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus**.**
Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul, praktiline töö.

3. Vereringe (8 õppetundi)
Südame ning suure ja väikese vereringe osa inimese aine- ja energiavahetuses.
Inimese ning teiste imetajate vereringeelundkonna erisused võrreldes teiste selgroogsete loomadega.
Erinevate veresoonte ehituslik ja talitluslik seos.
Vere koostisosade ülesanded.
Vere osa organismi immuunsüsteemis.
Immuunsuse kujunemine: lühi- ja pikaajaline immuunsus. Immuunsüsteemi ja vaktsineerimise osa bakter- ja viirushaiguste vältimisel. Immuunsüsteemi häired, allergia, AIDS.
Treeningu mõju vereringeelundkonnale. Südamelihase ala- ja ülekoormuse tagajärjed.
Veresoonte lupjumise ning kõrge ja madala vererõhu põhjused ja tagajärjed.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: uurimistöö füüsilise koormuse mõjust pulsile või vererõhule.
Õpitulemused. Õpilane:

- analüüsib inimese vereringeelundkonna jooniseid ja skeeme ning selgitab nende alusel elundkonna talitlust;
- seostab südame, erinevate veresoonte ja vere koostisosade ehituse eripära nende talitlusega;
- selgitab viiruste põhjustatud muutusi raku elutegevuses ning immuunsüsteemi osa bakter- ja viirushaiguste tõkestamisel ning neist tervenemisel;
- väärtustab tervislikke eluviise, mis väldivad HIViga nakatumist;
- selgitab treeningu mõju vereringeelundkonnale;
- seostab inimese sagedasemaid südame- ja veresoonkonnahaigusi nende tekkepõhjustega, sh suitsetamise ja ebatervisliku toitumisega;
- väärtustab südant, vereringeelundkonda ja immuunsüsteemi tugevdavat ning säästvat eluviisi.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet.
Lõiming:
Kehaline kasvatus: treeningu mõju vereringeelundkonnale.
Keeled: bioloogilised mõisted eesti ja inglise keeles.
Üldpädevused: õpipädevus, suhtluspädevus, matemaatika- ja loodusteadustepädevus, tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, digipädevus**.**
Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul, praktiline töö.

EDU VALEM ERAKOOL

4. Seedimine ja eritamine (6 õppetundi)
Inimese seedeelundkonna ehitus ja talitlus.
Organismi energiavajadust mõjutavad tegurid. Tervislik toitumine, üle- ja alakaalulisuse põhjused ning tagajärjed.
Neerude üldine tööpõhimõte vere püsiva koostise tagamisel.
Kopsude, naha ja soolestiku eritamisülesanne.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: inimese energiavajadust mõjutavate tegurite uurimine praktilise tööga või arvutimudeliga; isikliku toitumisharjumuse analüüs.
Õpitulemused. Õpilane

- koostab ning analüüsib seedeelundkonna ehituse jooniseid ja skeeme ning selgitab nende alusel toidu seedimist ja toitainete imendumist;
- selgitab valkude, rasvade, süsivesikute, vitamiinide, mineraalainete ja vee ülesandeid inimorganismis ning nende üle- või alatarbimisega kaasnevaid probleeme;
- hindab neerude, kopsude, naha ja soolestiku osa jääkainete eritamisel;
- järgib tervisliku toitumise põhimõtteid.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, **e**lukestev õpe ja karjääri planeerimine, teabekeskkond, **t**ehnoloogia ja innovatsioon, **t**ervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet.
Lõiming:
Käsitöö ja kodundus: toit ja toiduained; toiduvalmistamine.
Keeled: bioloogilised mõisted eesti ja inglise keeles.
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus**.**
Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul; praktiline töö; kontrolltöö „Seedimine ja eritamine“.

5. Hingamine (5 õppetundi)
Hingamiselundkonna ehituse ja talitluse seos.
Sisse- ja väljahingatava õhu koostise võrdlus.
Hapniku ülesanne rakkudes. Organismi hapnikuvajadust määravad tegurid ja hingamise regulatsioon.
Treeningu mõju hingamiselundkonnale. Hingamiselundkonna levinumad haigused ning nende ärahoidmine.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: praktilise töö või arvutimudeliga kopsumahu, hingamissügavuse ja -sageduse ning omastatava hapniku hulga seoste uurimine.
Õpitulemused. Õpilane:

- analüüsib hingamiselundkonna ehituse ja talitluse kooskõla;
- koostab ning analüüsib jooniseid ja skeeme hingamiselundkonna ehitusest ning sisse- ja väljahingatava õhu koostisest ning selgitab nende alusel hingamise olemust;
- analüüsib treeningu mõju hingamiselundkonnale;
- selgitab hingamiselundite levinumate haiguste tekkepõhjusi ja haiguste vältimise võimalusi;
- suhtub vastutustundlikult oma hingamiselundkonna tervisesse.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet.
Lõiming:
Kehaline kasvatus: treeningu mõju hingamisele.
Keeled: bioloogilised mõisted eesti ja inglise keeles.
Füüsika: soojusliikumine.

EDUVALEMI ERAKOOL

Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul; praktiline töö.

6. Paljunemine ja areng (9 õppetundi)
Mehe ja naise suguelundkonna ehituse ning talitluse võrdlus. Muna- ja seemnerakkude küpsemine.
Suguelundkonna tervishoid, suguhaiguste levik, haigestumise vältimise võimalused.
Munaraku viljastumine, loote areng, raseduse kulg ja sünnitus.
Pere plaanimine, abordiga kaasnevad riskid.
Inimorganismi talitluse muutused sünnist surmani.
Õpitulemused. Õpilane:

- Õpilane: võrdleb naise ja mehe suguelundkonna ehitust ning talitlust;
- võrdleb inimese muna- ja seemnerakkude ehitust ning arengut;
- selgitab sagedasemate suguhaiguste levimise viise ja neisse haigestumise vältimise võimalusi;
- analüüsib munaraku viljastumist mõjutavaid tegureid;
- lahendab pere plaanimisega seotud dilemmaprobleeme;
- selgitab muutusi inimese loote arengus;
- seostab inimorganismi anatoomilisi vanuselisi muutusi talitluslike muutustega.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet.
Lõiming:
Keeled: bioloogilised mõisted eesti ja inglise keeles.
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul.

7. Talitluste regulatsioon (8 õppetundi)
Kesk- ja piirdenärvisüsteemi ehitus ning ülesanded. Närviraku ehitus ja rakuosade ülesanded.
Refleksikaare ehitus ja talitlus. Närvisüsteemi tervishoid.
Peamiste sisenõrenäärmete toodetavate hormoonide ülesanded.
Elundkondade koostöö inimese terviklikkuse tagamisel. Närvisüsteemi ja hormoonide osa elundkondade talitluste regulatsioonis.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: uurimistöö reaktsioonikiirust mõjutavate tegurite määramiseks ja õpilaste reaktsioonikiiruse võrdlemiseks; refleksikaare töö uurimine arvutimudeliga.
Õpitulemused. Õpilane:

- selgitab kesk- ja piirdenärvisüsteemi põhiülesandeid;
- seostab närviraku ehitust selle talitlusega;
- koostab ja analüüsib refleksikaare skeeme ning selgitab nende alusel selle talitlust;
- seostab erinevaid sisenõrenäärmeid nende toodetavate hormoonidega;
- kirjeldab hormoonide ülesandeid ja toob nende kohta näiteid;
- selgitab närvisüsteemi ja hormoonide osa elundkondade talitluste regulatsioonis;
- suhtub kriitiliselt närvisüsteemi kahjustavate ainete tarbimisse.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet.
Lõiming:
Keeled: bioloogilised mõisted eesti ja inglise keeles.

EDUVALEM ERAKOOL

Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul; praktiline töö.

8. Infovahetus väliskeskkonnaga (7 õppetundi)
Silma ehituse ja talitluse seos. Nägemishäirete vältimine ja korrigeerimine.
Kõrvade ehituse seos kuulmis- ja tasakaalumeelega.
Kuulmishäirete vältimine ja korrigeerimine. Haistmis- ja maitsmismeelega seotud organite ehituse ja talitluse seosed.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: uurimistöö meeleelundite tundlikkuse määramiseks; nägemisaistingu tekke ja kuulmise uurimine arvutimudeliga.
Õpitulemused. Õpilane:

- analüüsib silma osade ja suuraju nägemiskeskuse koostööd nägemisaistingu tekkimisel ning tõlgendamisel;
- selgitab kaug- ja lühinägelikkuse tekkepõhjusi ning nägemishäirete vältimise ja korrigeerimise viise;
- seostab kõrva ehitust kuulmis- ja tasakaalumeelega;
- võrdleb ning seostab haistmis- ja maitsmismeelega seotud organite ehitust ning talitlust;
- väärtustab meeleelundeid säästvat eluviisi.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet.
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul; praktiline töö kasutades infotehnoloogilisi vahendeid.

9. Pärilikkus ja muutlikkus (10 õppetundi)
Pärilikkus ja muutlikkus organismide tunnuste kujunemisel. DNA, geenide ja kromosoomide osa pärilikkuses. Geenide pärandumine ja nende määratud tunnuste avaldumine. Lihtsamate geneetikaülesannete lahendamine. Päriliku muutlikkuse tähtsus.
Mittepäriliku muutlikkuse tekkepõhjused ja tähtsus. Organismide pärilikkuse muutmise võimalused ning sellega kaasnevad teaduslikud ja eetilised küsimused. Pärilike ja päriliku eelsoodumusega haiguste võrdlus ning haigestumise vältimine.
Geenitehnoloogia tegevusvaldkond ja sellega seotud elukutsed.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: pärilikkuse seaduspärasuste avaldumise ja muutlikkuse tekkemehhanismide uurimine arvutimudeliga; uurimistöö mittepäriliku muutlikkuse ulatusest vabalt valitud organismide tunnuste põhjal
Õpitulemused. Õpilane:

- analüüsib pärilikkuse ja muutlikkuse osa inimese tunnuste näitel;
- selgitab DNA, geenide ning kromosoomide seost ja osa pärilikkuses ning geenide pärandumist ja avaldumist;
- lahendab dominantsete ja retsessiivsete geenialleelide avaldumisega seotud lihtsamaid geneetikaülesandeid;
- hindab päriliku ja mittepäriliku muutlikkuse osa inimese tunnuste näitel ning analüüsib diagrammidel ja tabelites esitatud infot mittepäriliku muutlikkuse ulatusest;
- hindab organismide geneetilise muutmise võimalusi, tuginedes teaduslikele ja teistele olulistele seisukohtadele;
- analüüsib pärilike ja päriliku eelsoodumusega haiguste vältimise võimalusi;

EDUVALEMI RAKOOL

- kirjeldab geenitehnoloogia tegevusvaldkondi ning sellega seotud elukutseid;
- suhtub mõistvalt inimeste pärilikku ja mittepärilikku mitmekesisusse.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet.
Lõiming:
Matemaatika: tõenäosusteooria.
Keeled: bioloogilised mõisted eesti ja inglise keeles.
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul; praktiline töö kasutades infotehnoloogilisi vahendeid.

10. Evolutsioon (7 õppetundi)
Bioloogilise evolutsiooni olemus, põhisuunad ja tõendid. Loodusliku valiku kujunemine olelusvõitluse tagajärjel.
Liikide teke ja muutumine. Kohastumise tähtsus organismide evolutsioonis. Evolutsiooni tähtsamad etapid.
Inimese evolutsiooni eripära.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: evolutsioonitegurite uurimine arvutimudeliga.
Õpitulemused. Õpilane:

- selgitab bioloogilise evolutsiooni olemust ja toob selle kohta näiteid;
- toob näiteid evolutsiooni tõendite kohta;
- seostab olelusvõitlust loodusliku valikuga;
- analüüsib liikide tekke ja muutumise üldist kulgu;
- hindab suuremate evolutsiooniliste muutuste osa organismide mitmekesistumises ja levikus;
- võrdleb inimese ja teiste selgroogsete evolutsiooni;
- seostab evolutsiooniteooria seisukohti loodusteaduste arenguga.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet.
Lõiming:
Ajalugu: evolutsiooni tähtsamad etapid.
Keeled: bioloogilised mõisted eesti ja inglise keeles.
Geograafia: kivimid.
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul; praktiline töö kasutades infotehnoloogilisi vahendeid.

GEOGRAAFIA

III kooliaste

Eesmärk: geograafiat õppides arendada õpilaste loodusteaduste- ja tehnoloogiaalast kirjaoskust, kujundada arusaama Maast kui tervikust ning keskkonna ja inimtegevuse vastastikusest mõjust.

Põhikooli geograafia ainekavad on koostatud põhimõttel, et põhikooli lõpetades õpilane:

1) tunneb huvi geograafia ning teiste loodus- ja sotsiaalteaduste vastu ning saab aru nende tähtsusest igapäevaelus ja ühiskonna arengus;

EDU-VALEMI ERAKOOL

2) on omandanud ülevaate looduses ja ühiskonnas toimuvatest nähtustest ning protsessidest, nende ruumilisest paiknemisest ja vastastikustest seostest;
3) väärtustab nii kodukoha, Eesti kui ka teiste maade looduslikku ja kultuurilist mitmekesisust;
4) mõistab inimtegevuse sõltumist Maa piiratud ressurssidest ja inimtegevuse tagajärgi keskkonnale; suhtub vastutustundlikult keskkonda, järgides säästva arengu põhimõtteid;
5) rakendab loodusteaduslikku meetodit probleeme lahendades, plaanib ja teeb uurimistöid, vaatlusi ja mõõdistamisi ning tõlgendab ja esitab saadud tulemusi;
6) kasutab teabeallikaid ja hindab kriitiliselt neis sisalduvat geograafiainfot ning loeb ja mõtestab lihtsat loodusteaduslikku teksti;
7) on omandanud ülevaate geograafiaga seotud elukutsetest ning mõistab geograafiateadmiste ja -oskuste vajalikkust erinevates töövaldkondades;
8) mõistab loodusteaduste- ja tehnoloogiaalase kirjaoskuse olulisust igapäevaelus, on loov ning motiveeritud elukestvaks õppeks.

7. klass – 35 tundi

Oodatavad õpitulemused:

6) õpilane huvitub looduses ning ühiskonnas toimuvatest nähtustest ja protsessidest ning saab aru loodusja sotsiaalteaduste tähtsusest ühiskonna arengus;
7) õpilane kasutab teabeallikaid geograafiainfo leidmiseks, sünteesib ja hindab kriitiliselt neis sisalduvat teavet ning rakendab seda looduses ja ühiskonnas toimuvaid protsesse selgitades, nähtusi ja objekte kirjeldades ning probleeme lahendades;
8) õpilane on omandanud ülevaate geograafiaga seotud elukutsetest, hindab geograafias omandatud teadmisi ja oskusi karjääri plaanides ning on motiveeritud elukestvaks õppeks.

Õppesisu

1. Kaardiõpetus (11 õppetundi)

Õppesisu

Maa kuju ja suurus. Kaartide mitmekesisus ja otstarve. Üldgeograafilised ja temaatilised kaardid, sh maailma ja Euroopa poliitiline kaart. Trüki- ja digitaalsed kaardid, sh interaktiivsed kaardid. Mõõtkava, vahemaade mõõtmine looduses ja kaardil. Suundade määramine looduses ja kaardil. Asukoht ja selle määramine, geograafilised koordinaadid. Ajavööndid.
Põhimõisted: plaan, kaart, üldgeograafiline ja teemakaart, digitaalne kaart, interaktiivne kaart, satelliidifoto, aerofoto, asimuut, leppemärgid, mõõtkava, suure- ja väikesemõõtkavaline kaart, kaardi üldistamine, poolus, paralleel, ekvaator, meridiaan, algmeridiaan, geograafiline laius, geograafiline pikkus, geograafilised koordinaadid, kaardivõrk, ajavöönd, maailmaaeg, vööndiaeg, kohalik päikeseaeg.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: info leidmiseks interaktiivse kaardi kasutamine (vahemaade mõõtmine, aadressi järgi otsing, koordinaatide määramine, objektide leidmine ja tähistamine).
Õpitulemused. Õpilane:

- leiab vajaliku kaardi teatmeteostest või internetist ning kasutab atlase kohanimede registrit;

EDU VALEM E-PAKOOL

- määrab suundi kaardil kaardivõrgu ja looduses kompassi järgi;
- mõõdab vahemaid kaardil erinevalt esitatud mõõtkava kasutades ning looduses sammupaari abil;
- määrab etteantud koha geograafilised koordinaadid ja leiab koordinaatide järgi asukoha;
- määrab ajavööndite kaardi abil kellaaja erinevuse maakera eri kohtades;
- koostab lihtsa plaani etteantud kohast;
- kasutab trüki- ja arvutikaarte, tabeleid, graafikuid, diagramme, jooniseid, pilte ja tekste, et leida infot, kirjeldada protsesse ja nähtusi, leida nendevahelisi seoseid ning teha järeldusi.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon**.**

Lõiming:
Matemaatika
Keeled

Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus, digipädevus.

Hindamine: numbriline hindamine; praktiline töö "Geograafilised koordinaadid".

2. Geoloogia (10 õppetundi)

Õppesisu

Maa siseehitus. Laamad ja laamade liikumine. Maavärinad. Vulkaaniline tegevus. Inimeste elu ja majandustegevus seismilistes ning vulkaanilistes piirkondades. Kivimid ja nende teke.

Põhimõisted: maakoor, vahevöö, tuum, mandriline ja ookeaniline maakoor, laam, kurrutus, magma, vulkaan, magmakolle, vulkaani lõõr, kraater, laava, tegutsev ja kustunud vulkaan, kuumaveeallikas, geiser, maavärin, murrang, seismilised lained, epitsenter, fookus, tsunami, murenemine, murendmaterjal, sete, settekivim, tardkivim, paljand, kivistis ehk fossiil.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: kivimite (liivakivi, lubjakivi, põlevkivi, kivisöe, graniidi) ja setete (liiva, kruusa, savi) kirjeldamine ning võrdlemine; teabeallikate põhjal lühiülevaate või esitluse koostamine ühest geoloogilisest nähtusest (maavärinast või vulkaanist) või mõne piirkonna iseloomustamine geoloogilisest aspektist.

Õpitulemused. Õpilane:

- kirjeldab jooniste abil Maa siseehitust ja toob näiteid selle uurimise võimalustest;
- iseloomustab etteantud jooniste ja kaartide järgi laamade liikumist ning laamade servaaladel esinevaid geoloogilisi protsesse: vulkanismi, maavärinaid, pinnavormide ja kivimite teket ning muutumist;
- teab maavärinate ja vulkaanipursete tekkepõhjusi, näitab kaardil nende peamisi esinemispiirkondi, toob näiteid tagajärgede kohta ning oskab võimaliku ohu puhul käituda;
- toob näiteid inimeste elu ja majandustegevuse kohta seismilistes ning vulkaanilistes piirkondades;
- selgitab kivimite murenemist, murendmaterjali ärakannet ja settimist ning sette- ja tardkivimite teket;
- iseloomustab ja tunneb nii looduses kui ka pildil ära liiva, kruusa, savi, moreeni, graniidi, liivakivi, lubjakivi, põlevkivi ja kivisöe ning toob näiteid nende kasutamise kohta;
- mõistab geoloogiliste uuringute vajalikkust ja omab ettekujutust geoloogide tööst.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon,

EDUVALEMIERAKOOL

väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon**.**
Lõiming:
Füüsika
Keemia
Keeled
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline hindamine; praktiline töö ”Laamad ja laamade liikumine”.

3. Pinnamood (8 õppetundi)

Õppesisu

Pinnavormid ja pinnamood. Pinnamoe kujutamine kaartidel. Mäestikud ja mägismaad. Inimese elu ja majandustegevus mägise pinnamoega aladel. Tasandikud. Inimese elu ja majandustegevus tasase pinnamoega aladel. Maailmamere põhjareljeef. Pinnamoe ja pinnavormide muutumine aja jooksul.
Põhimõisted: pinnamood ehk reljeef, samakõrgusjoon ehk horisontaal, absoluutne kõrgus, suhteline kõrgus, profiiljoon, pinnavorm, mägi, mäeahelik, mäestik, mägismaa, tasandik, kiltmaa, madalik, alamik, mandrilava, mandrinõlv, ookeani keskmäestik, süvik, erosioon, uhtorg.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: kaartide ja muude teabeallikate järgi ühe piirkonna pinnavormide ja pinnamoe iseloomustuse koostamine.
Õpitulemused. Õpilane:

- on omandanud ülevaate maailma mägisema ja tasasema reljeefiga piirkondadest, nimetab ning leiab kaardil mäestikud, mägismaad, kõrgemad tipud ja tasandikud (kiltmaad, lauskmaad, madalikud, alamikud);
- iseloomustab suuremõõtkavalise kaardi järgi pinnavorme ja pinnamoodi;
- iseloomustab piltide, jooniste ja kaardi järgi etteantud koha pinnamoodi ning pinnavorme;
- kirjeldab joonise ja kaardi järgi maailmamere põhjareljeefi ning seostab ookeani keskaheliku ja süvikute paiknemise laamade liikumisega;
- toob näiteid pinnavormide ja pinnamoe muutumisest erinevate tegurite (murenemise, tuule, vee, inimtegevuse) toimel;
- toob näiteid inimeste elu ja majandustegevuse kohta mägistel ja tasastel aladel, mägedes liikumisega kaasnevatest riskidest ning nende vältimise võimalustest linnastumisega kaasnevate probleemide kohta.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon,
väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon**.**
Lõiming:
Matemaatika
Bioloogia
Keeled
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline hindamine; praktiline töö ”Mäestikud ja mägismaad. Tasandikud”.

4. Rahvastik (6 õppetundi)

Õppesisu

E-PÕHIVALEM ERAKOOL

Riigid maailma kaardil. Erinevad rassid ja rahvad. Rahvastiku paiknemine ja tihedus. Maailma rahvaarv ja selle muutumine. Linnastumine.
Põhimõisted: riik, poliitiline kaart, geograafiline asend, rahvastik, rass, rahvastiku tihedus, linnastumine, linn, linnastu.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: kaartide ja muude teabeallikate järgi ühe riigi üldandmete ning sümboolika leidmine, geograafilise asendi ja rahvastiku paiknemise iseloomustamine
Õpitulemused. Õpilane:

- iseloomustab etteantud riigi geograafilist asendit;
- nimetab ning näitab maailmakaardil suuremaid riike ja linnu;
- toob näiteid rahvaste kultuurilise mitmekesisuse kohta ning väärtustab eri rahvaste keelt ja traditsioone;
- leiab kaardilt ja nimetab maailma tihedamalt ja hõredamalt asustatud alad ning iseloomustab rahvastiku paiknemist etteantud riigis;
- iseloomustab kaardi ja jooniste järgi maailma või mõne piirkonna rahvaarvu muutumist;
- kirjeldab linnastumist, toob näiteid linnastumise põhjustest.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon,
väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon**.**
Lõiming:
Ajalugu
Kirjandus
Bioloogia
Keeled
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline hindamine; praktiline töö ”Riigid maailma kaardil”.

8. klass – 70 tundi

Oodatavad õpitulemused:

1) õpilane on omandanud ülevaate looduse ja ühiskonna olulisematest nähtustest ja protsessidest ning saab aru nende ruumilisest paiknemisest ja vastastikustest seostest;
2) õpilane suhtub vastutustundlikult elukeskkonda, väärtustades nii kodukoha, Eesti kui ka teiste maade loodust ja kultuuri ning säästva arengu põhimõtteid;
3) õpilane kasutab geograafiateadmisi ja loodusteaduslikku meetodit probleeme lahendades.

Õppesisu

1. Kliima (18 õppetunditundi)

Õppesisu

Ilm ja kliima. Kliimadiagrammid ja kliimakaardid. Kliimat kujundavad tegurid. Päikesekiirguse jaotumine Maal. Aastaaegade kujunemine. Temperatuuri ja õhurõhu seos. Üldine õhuringlus. Ookeanide, merede ja pinnamoe mõju kliimale. Kliimavöötmed. Ilma ja kliima mõju inimtegevusele.
Põhimõisted: ilm, kliima, ilmakaart, kliimakaart, kliimadiagramm, kuu ja aasta keskmine temperatuur, päikesekiirgus, õhumass, passaadid, mandriline ja mereline kliima, briisid,

EDU VALEM ERAKOOL

lumepiir, tuulepealne ja tuulealune nõlv, kliimavööde.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: internetist ilmaandmete leidmine ja nende põhjal ilma kirjeldamine etteantud kohas; kliima võrdlemine kliimakaartide ja -diagrammide järgi kahes etteantud kohas ning erinevuste selgitamine.
Õpitulemused. Õpilane:

- teab, mis näitajatega iseloomustatakse ilma ja kliimat;
- leiab teavet Eesti ja muu maailma ilmaolude kohta ning teeb selle põhjal praktilisi järeldusi oma tegevust ja riietust planeerides;
- selgitab päikesekiirguse jaotumist Maal ning teab aastaaegade vaheldumise põhjusi;
- iseloomustab joonise järgi üldist õhuringlust;
- selgitab ookeanide, merede ja pinnamoe mõju kliimale;
- leiab kliimavöötmete kaardil põhi- ja vahekliimavöötmed ning viib tüüpilise kliimadiagrammi kokku vastava kliimavöötmega;
- iseloomustab ja võrdleb temaatiliste kaartide ja kliimadiagrammide järgi etteantud kohtade kliimat ning selgitab saadud informatsiooni;
- toob näiteid ilma ja kliima mõju kohta inimtegevusele.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon.
Lõiming:
Matemaatika
Bioloogia
Keemia
Keeled
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline hindamine; praktiline töö "Kliimadiagrammid ja kliimakaardid".

2. Veestik (17 õppetundi)

Õppesisu

Veeressursside jaotumine Maal. Veeringe. Maailmameri ja selle osad. Temperatuur, soolsus ja jääolud maailmamere eri osades. Mägi- ja tasandikujõed, vooluvee mõju pinnamoe kujunemisele. Jõgede veerežiim, üleujutused. Järved ja veehoidlad. Veekogude kasutamine ja kaitse.
Põhimõisted: veeringe, maailmameri, ookean, laht, väin, sisemeri, ääremeri, vee soolsus, lang, voolukiirus, põrke- ja laugveer, soot, jõeorg, sälk-, lamm- ja kanjonorg, delta, kõrgvesi, madalvesi, üleujutus, soolajärv.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: jooniste, fotode, sh satelliidifotode ja kaartide järgi vooluvee kulutava ja kuhjava tegevuse uurimine etteantud jõe erinevatel lõikudel; teabeallikate järgi ülevaate koostamine etteantud mere kohta.
Õpitulemused. Õpilane:

- seostab etteantud piirkonna veekogude arvukuse ja veetaseme muutusi kliimaga;
- iseloomustab ja võrdleb teabeallikate järgi meresid, sh Läänemerd, ning toob esile erinevuste põhjused;
- iseloomustab ja võrdleb jooniste, fotode, sh satelliidifotode ja kaartide põhjal jõgesid ning vee kulutavat, edasikandvat ja kuhjavat tegevust erinevatel lõikudel;
- põhjendab teabeallikate, sh kliimadiagrammide abil veetaseme muutumist jões;
- iseloomustab teabeallikate põhjal järvi ja veehoidlad ning nende kasutamist;

EDU VALEM ERAKOOL

- iseloomustab veeringet, selgitab vee ja veekogude tähtsust looduses ja inimtegevusele ning toob näiteid vee kasutamise ja kaitse vajaduse kohta.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon**.**

Lõiming:
Matemaatika
Bioloogia
Keeled

Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus, digipädevus.

Hindamine: numbriline hindamine; praktiline töö "Jõgede veerežiim, üleujutused".

3. Loodusvööndid (35 õppetundi)

Õppesisu

Looduskomponentide (kliima, muldade, taimkatte, loomastiku, veestiku, pinnamoe) vastastikused seosed. Loodusvööndid ja nende paiknemise seaduspärasused. Jäävöönd. Tundra. Parasvöötme okas ja lehtmets. Parasvöötme rohtla. Vahemereline põõsastik ja mets. Kõrb. Savann. Ekvatoriaalne vihmamets. Kõrgusvööndilisus erinevates mäestikes. Inimtegevus ja keskkonnaprobleemid erinevates loodusvööndites ning mäestikes.

Põhimõisted: loodusvöönd, põhja- ja lõunapöörijoon, seniit, põhja- ja lõunapolaarjoon, polaaröö ja -päev, igikelts, taiga, stepp, preeria, oaas, kõrbestumine, leet-, must- ja punamuld, erosioon, bioloogiline mitmekesisus, põlisrahvas, kõrgusvööndilisus, kõrgmäestik, metsapiir, mandri- ja mägiliustik, Arktika, Antarktika.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: teabeallikate põhjal etteantud piirkonna iseloomustuse koostamine, kus on analüüsitud looduskomponentide vastastikuseid seoseid ning inimtegevust ja keskkonnaprobleeme; ühe loodusvööndi kohta mõistekaardi koostamine.

Õpitulemused. Õpilane:

- tunneb joonistel ja piltidel ära loodusvööndid ning iseloomustab kaardi järgi nende paiknemist;
- kirjeldab loodusvööndite kliimat, veestikku, mullatekke tingimusi, tüüpilisi taimi ja loomi ning analüüsib nendevahelisi seoseid;
- tunneb ära loodusvööndite tüüpilised kliimadiagrammid ning joonistel ja piltidel maastiku, taimed, loomad ja mullad;
- teab kõrgusvööndilisuse tekkepõhjusi ning võrdleb kõrgusvööndilisust eri mäestikes;
- selgitab liustike tekkepõhjusi ning kirjeldab nende paiknemist ja tähtsust;
- toob näiteid looduse ja inimtegevuse vastastikmõju kohta erinevates loodusvööndites ja mäestikes;
- kirjeldab ja võrdleb teabeallikate põhjal etteantud piirkondi: geograafilist asendit, pinnamoodi, kliimat, veestikku, mullastikku, taimestikku, maakasutust, loodusvarasid, rahvastikku, asustust, teedevõrku ja majandust ning analüüsib nendevahelisi seoseid.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus**.**

Lõiming:
Ajalugu
Bioloogia
Keeled

EDUVALEM ERAKOOL

Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline hindamine; praktilised tööd: "Arktika, Antarktika"; „Ühe loodusvööndi kohta mõistekaardi koostamine".

9. klass – 70 tundi

Oodatavad õpitulemused:

1) õpilane huvitub looduses ning ühiskonnas toimuvatest nähtustest ja protsessidest ning saab aru loodus-ja sotsiaalteaduste tähtsusest ühiskonna arengus;
2) õpilane on omandanud ülevaate looduse ja ühiskonna olulisematest nähtustest ja protsessidest ning saab aru nende ruumilisest paiknemisest ja vastastikustest seostest;
3) õpilane suhtub vastutustundlikult elukeskkonda, väärtustades nii kodukoha, Eesti kui ka teiste maade loodust ja kultuuri ning säästva arengu põhimõtteid;
4) õpilane kasutab geograafiateadmisi ja loodusteaduslikku meetodit probleeme lahendades;
5) õpilane kasutab teabeallikaid geograafiainfo leidmiseks, analüüsib, sünteesib ja hindab kriitiliselt neis sisalduvat teavet ning rakendab seda looduses ja ühiskonnas toimuvaid protsesse selgitades, nähtusi ja objekte kirjeldades ning probleeme lahendades;
6) õpilane on omandanud ülevaate geograafiaga seotud elukutsetest, hindab geograafias omandatud teadmisi ja oskusi karjääri plaanides ning on motiveeritud elukestvaks õppeks.

Õppesisu

1. Euroopa ja Eesti geograafiline asend, pinnamood ning geoloogia (14 õppetundi)

Õppesisu

Euroopa ja Eesti asend, suurus ning piirid. Euroopa pinnamood. Pinnamoe seos geoloogilise ehitusega. Eesti pinnamood. Eesti geoloogiline ehitus ja maavarad. Mandrijää tegevus Euroopa, sh Eesti pinnamoe kujunemises.
Põhimõisted: loodusgeograafiline ja majandusgeograafiline asend, Eesti põhikaart, maastik, kõrg- ja madalmäestik, lauskmaa, kurdmäestik, noor ja vana mäestik, platvorm, kilp, geokronoloogiline skaala, kõrgustik, madalik, lavamaa, mandrijää, moreen, moreenküngas, voor, moreentasandik.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: Eesti ja mõne teise Euroopa riigi geograafilise asendi võrdlemine; teabeallikate põhjal ülevaate koostamine.
Õpitulemused. Õpilane:

- iseloomustab etteantud Euroopa riigi, sh Eesti geograafilist asendit;
- kirjeldab ja võrdleb kaardi järgi etteantud piirkonna, sh Eesti pinnavorme ja pinnamoodi;
- seostab Euroopa suuremaid pinnavorme geoloogilise ehitusega;
- kirjeldab jooniste, temaatiliste kaartide ning geokronoloogilise skaala järgi Eesti geoloogilist ehitust;
- iseloomustab kaardi järgi maavarade paiknemist Euroopas, sh Eestis;
- iseloomustab mandrijää tegevust pinnamoe kujundajana Euroopas, sh Eestis;
- nimetab ning leiab Euroopa ja Eesti kaardil mäestikud, kõrgustikud, kõrgemad tipud, tasandikud: lauskmaad, lavamaad, madalikud, alamikud.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon,

EDUVALEM ERAKOOL

väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon**.**
Lõiming:
Ajalugu
Füüsika
Keeled
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline hindamine; praktiline töö: "Euroopa riigi geograafilise asendi võrdlemine".

2. Euroopa ja Eesti kliima (8 õppetundi)

Õppesisu

Euroopa, sh Eesti kliimat kujundavad tegurid. Regionaalsed kliimaerinevused Euroopas. Eesti kliima. Euroopa ilmakaart. Kliimamuutuste võimalikud tagajärjed Euroopas.
Põhimõisted: samatemperatuurijoon ehk isoterm, õhurõhk, hoovus, läänetuuled, kõrg- ja madalrõhuala, soe ja külm front, tsüklon, antitsüklon.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: internetiandmete järgi ilma võrdlemine etteantud kohtades ning erinevuste põhjendamine.
Õpitulemused. Õpilane:

- kirjeldab Euroopa, sh Eesti kliima regionaalseid erinevusi ja selgitab kliimat kujundavate tegurite mõju etteantud koha kliimale;
- iseloomustab ilmakaardi järgi etteantud koha ilma (õhurõhk, kõrg- või madalrõhuala, soe ja külm front, sademed, tuuled);
- mõistab kliimamuutuste uurimise tähtsust ja toob näiteid tänapäevaste uurimisvõimaluste kohta;
- toob näiteid kliimamuutuste võimalike tagajärgede kohta;
- toob näiteid ilma ja kliima mõju kohta inimtegevusele.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon,
väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon**.**
Lõiming:
Bioloogia
Füüsika
Keeled
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline hindamine; kontrolltöö: "Regionaalsed kliimaerinevused Euroopas".

3. Euroopa ja Eesti veestik (14 õppetundi)

Õppesisu

Läänemere eripära ja selle põhjused. Läänemeri kui piiriveekogu, selle majanduslik kasutamine ja keskkonnaprobleemid. Läänemere eriilmelised rannikud. Põhjavee kujunemine ja liikumine. Põhjaveega seotud probleemid Eestis. Sood Euroopas, sh Eestis.
Põhimõisted: valgla, veelahe, riimvesi, pankrannik, laidrannik, skäärrannik, luide, maasäär, rannavall, põhjavesi, veega küllastunud ja küllastamata kihid, põhjavee tase, vett läbilaskvad ning vett pidavad kivimid ja setted.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: kodukoha joogivee omaduste ja kasutamise uurimine.

EELU VALEM ERAKOOL

Õpitulemused. Õpilane:

- iseloomustab Läänemere eripära ja keskkonnaprobleeme ning toob näiteid nende lahendamise võimaluste kohta;
- kirjeldab ja võrdleb eriilmelisi Läänemere rannikulõike: pank-, laid- ja skäärrannikut;
- selgitab põhjavee kujunemist ja liikumist, põhjavee kasutamist kodukohas ning põhjaveega seotud probleeme Eestis;
- teab soode levikut Euroopas, sh Eestis, ning selgitab soode ökoloogilist ja majanduslikku tähtsust;
- kirjeldab Euroopa, sh Eesti rannajoont ja veestikku, nimetab ning näitab Euroopa ja Eesti kaardil suuremaid lahtesid, väinu, saari, poolsaari, järvi ning jõgesid.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon,
väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon**.**

Lõiming:
Bioloogia
Matemaatika
Keeled

Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus, digipädevus.

Hindamine: numbriline hindamine; kontrolltöö: "Läänemeri".

4. Euroopa ja Eesti rahvastik (12 õppetundi)

Õppesisu

Euroopa, sh Eesti rahvaarv ja selle muutumine. Sündimuse, suremuse ja loomuliku iibe erinevused Euroopa riikides. Rahvastiku soolis-vanuseline koosseis ja rahvastiku vananemisega kaasnevad probleemid. Ränded ja nende põhjused. Eesti rahvuslik koosseis ja selle kujunemine. Rahvuslik mitmekesisus Euroopas.

Põhimõisted: rahvaloendus, rahvastikuregister, sündimus, suremus, loomulik iive, rahvastikupüramiid, rahvastiku vananemine, ränne ehk migratsioon, sisseränne, väljaränne, vabatahtlik ränne, sundränne, pagulased, rahvuslik koosseis.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: teabeallikate järgi oma maakonna või koduasula rahvastiku analüüsimine; rahvastikupüramiidi põhjal rahvastiku soolis-vanuselise koosseisu analüüsimine etteantud Euroopa riigis.

Õpitulemused. Õpilane:

- otsib teabeallikaist infot riikide rahvastiku kohta, toob näiteid rahvastiku uurimise ja selle olulisuse kohta;
- analüüsib teabeallikate järgi Euroopa või mõne piirkonna, sh Eesti rahvaarvu ning selle muutumist;
- iseloomustab ja analüüsib teabeallikate, sh rahvastikupüramiidi järgi etteantud riigi, sh Eesti rahvastikku ja selle muutumist;
- toob näiteid rahvastiku vananemisega kaasnevate probleemide kohta Euroopas, sh Eestis, ning nende lahendamise võimaluste kohta;
- selgitab rännete põhjusi, toob konkreetseid näiteid Eestist ja mujalt Euroopast;
- iseloomustab Eesti rahvuslikku koosseisu ning toob näiteid Euroopa kultuurilise mitmekesisuse kohta.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon,
väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon**.**

Lõiming:

EDUVALLA ERAKOOL

Ajalugu
Kirjandus
Matemaatika
Keeled
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline hindamine; praktiline töö: "Euroopa, sh Eesti rahvaarv".

5. **Euroopa ja Eesti asustus (4 õppetundi)**

Õppesisu

Rahvastiku paiknemine Euroopas. Linnad ja maa-asulad. Linnastumise põhjused ja linnastumine Euroopas. Rahvastiku paiknemine Eestis. Eesti asulad. Linnastumisega kaasnevad majandus-, sotsiaal ja keskkonnaprobleemid.
Põhimõisted: linnastumine, linnastu, valglinnastumine.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: lühiuurimuse koostamine kodulinnaosast.
Õpitulemused. Õpilane:

- analüüsib kaardi järgi rahvastiku paiknemist Euroopas, sh Eestis;
- analüüsib linnade tekke, asukoha ja arengu vahelisi seoseid Euroopa, sh Eesti näitel;
- nimetab linnastumise põhjusi, toob näiteid linnastumisega kaasnevate probleemide kohta Euroopas, sh Eestis, ja kirjeldab nende lahendamise võimalusi;
- võrdleb linna ja maa-asulaid ning analüüsib linna- ja maaelu erinevusi;
- nimetab ning näitab kaardil Euroopa riike ja pealinnu ning Eesti suuremaid linnu.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon,
väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon**.**
Lõiming:
Ajalugu
Kunst
Keeled
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline hindamine; praktiline töö: "Eesti linnad".

6. Euroopa ja Eesti majandus (4 õppetundi)

Õppesisu

Majandusressursid. Majanduse struktuur, uued ja vanad tööstusharud. Energiaallikad, nende kasutamise eelised ja puudused. Euroopa energiamajandus ja energiaprobleemid. Eesti energiamajandus. Põlevkivi kasutamine ja keskkonnaprobleemid. Euroopa peamised majanduspiirkonnad.
Põhimõisted: majanduskaardid, majandusressursid, taastuvad ja taastumatud loodusvarad, kapital, tööjõud, tööjõu kvaliteet, esmasektor, tööstus, teenindus, energiamajandus, energiaallikad: soojus-, tuuma-, hüdro-, tuule- ja päikeseenergia.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: kahe Euroopa riigi energiaallikate kasutamise analüüsimine elektrienergia tootmisel.
Õpitulemused. Õpilane:

- analüüsib loodusressursside, tööjõu, kapitali ja turgude mõju Eesti majandusele ning toob näiteid majanduse spetsialiseerumise kohta;
- rühmitab majandustegevused esmasektori, tööstuse ja teeninduse vahel;

EDUVALLEMAAKOOL

- selgitab energiamajanduse tähtsust, toob näiteid energiaallikate ja energiatootmise mõju kohta keskkonnale;
- analüüsib soojus-, tuuma- ja hüdroelektrijaama või tuulepargi kasutamise eeliseid ning puudusi elektrienergiat tootes;
- analüüsib teabeallikate järgi Eesti energiamajandust; iseloomustab põlevkivi kasutamist energiat tootes;
- toob näiteid Euroopa, sh Eesti energiaprobleemide kohta;
- teab energia säästmise võimalusi ning väärtustab säästlikku energia tarbimist;
- toob näiteid Euroopa peamiste majanduspiirkondade kohta.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon**.**

Lõiming:
Füüsika
Bioloogia
Keeled

Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus, digipädevus.

Hindamine: numbriline hindamine.

7. Euroopa ja Eesti põllumajandus ning toiduainetööstus (4 õppetundi)

Õppesisu

Põllumajanduse arengut mõjutavad looduslikud tegurid. Eri tüüpi põllumajandusettevõtted ja toiduainetööstus Euroopas. Eesti põllumajandus ja toiduainetööstus. Põllumajandusega seotud keskkonnaprobleemid.

Põhimõisted: taimekasvatus ja loomakasvatus, maakasutus, haritav maa, looduslik rohumaa, taimekasvuperiood, looma- ja taimekasvatustalud, istandused.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: toidukaupade päritolu uurimine ning kodu- ja välismaise kauba osatähtsuse hindamine tootegrupiti.

Õpitulemused. Õpilane:

- toob näiteid taime- ja loomakasvatusharude kohta;
- iseloomustab põllumajanduse arengueeldusi Eestis ja põhjendab spetsialiseerumist;
- kirjeldab mulda kui ressurssi;
- toob näiteid eri tüüpi põllumajandusettevõtete kohta Euroopas, sh Eestis;
- toob näiteid kodumaise toidukauba eeliste kohta ja väärtustab Eesti tooteid;
- toob näiteid põllumajandusega seotud keskkonnaprobleemide ja nende lahendamise võimaluste kohta.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus**.**

Lõiming:
Keemia
Bioloogia
Keeled

Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus, digipädevus.

Hindamine: numbriline hindamine.

8. **Euroopa ja Eesti teenindus(10 õppetundi)**

VÕRU VALEMI ERAKOOL

Õppesisu

Teenindus ja selle jaotumine. Turism kui kiiresti arenev majandusharu. Turismi liigid. Euroopa peamised turismiressursid. Turismiga kaasnevad keskkonnaprobleemid. Eesti turismimajandus. Transpordi liigid, nende eelised ja puudused sõitjate ning erinevate kaupade veol. Euroopa peamised transpordikoridorid. Eesti transport.
Põhimõisted: isiku- ja äriteenused, avaliku ja erasektori teenused, turism, transport, transiitveod.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: teabeallikate põhjal ülevaate koostamine oma linna või maakonna turismiarengu eeldustest ja peamistest vaatamisväärsustest; reisi marsruudi ja graafiku koostamine, kasutades teabeallikaid.
Õpitulemused. Õpilane:

- toob näiteid erinevate teenuste kohta;
- iseloomustab ja analüüsib teabeallikate järgi etteantud Euroopa riigi, sh Eesti turismi arengueeldusi ja turismimajandust;
- toob näiteid turismi positiivsete ja negatiivsete mõjude kohta riigi või piirkonna majandus- ja sotsiaalelule ning looduskeskkonnale;
- analüüsib transpordiliikide eeliseid ja puudusi reisijate ning erinevate kaupade veol;
- toob näiteid Euroopa peamiste transpordikoridoride kohta;
- iseloomustab ning analüüsib teabeallikate järgi eri transpordiliikide osa Eesti-sisestes sõitjate- ja kaubavedudes;
- toob näiteid transpordiga seotud keskkonnaprobleemide ja nende lahendamise võimaluste kohta ning väärtustab keskkonnasäästlikku transpordi kasutamist.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon,
väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus**.**
Lõiming:
Ajalugu
Bioloogia
Keeled
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline hindamine.

FÜÜSIKA

III kooliaste (8. – 9. klass)

Põhikooli füüsikaõpetusega eesmärk on, et põhikooli lõpuks:

1) õpilane tunneb huvi füüsika ja teiste loodusteaduste vastu ning saab aru nende tähtsusest igapäevaelus ja ühiskonna arengus;
2) õpilane on omandanud argielus toimimiseks ja elukestvaks õppimiseks vajalikke füüsikateadmisi ning protsessioskusi;
3) õpilane oskab probleeme lahendades rakendada loodusteaduslikku meetodit;
4) õpilane on omandanud ülevaate füüsika keelest ja oskab seda lihtsamatel juhtudel kasutada;
5) õpilane arendab loodusteadusteksti lugemise ja mõistmise oskust, õpib teatmeteostest ning internetist leidma füüsikateavet;
6) õpilane väärtustab ühiskonna jätkusuutlikku arengut ning suhtub vastutustundlikult loodusesse ja ühiskonnasse;

EDU VALLEMÄE-RAKOOL

7) õpilane on omandanud ülevaate füüsika seosest tehnika ja tehnoloogiaga ning vastavatest elukutsetest, hindab füüsikas omandatud teadmisi ja oskusi karjääri plaanides;
8) õpilane arendab loodusteaduste- ja tehnoloogiaalast kirjaoskust, loovust ja süsteemset mõtlemist ning on motiveeritud elukestvaks õppeks.

Füüsika õppe- ja kasvatuseesmärgid III kooliastmes

Põhikooli lõpuks õpilane:

1) kasutab füüsikamõisteid, füüsikalisi suurusi, seoseid ning rakendusi loodus- ja tehnikanähtusi kirjeldades, selgitades ning prognoosides;
2) lahendab situatsioon-, arvutus- ja graafilisi ülesandeid, mille lahenduse üksikosa sisaldab kuni kaks valemiga esitatud seost, ning hindab saadud tulemuse tõepärasust;
3) teisendab mõõtühikuid, kasutades eesliiteid mega-, kilo-, detsi-, senti-, milli-, mikro- ja nano-;
4) sõnastab etteantud situatsioonikirjelduse põhjal uurimisküsimuse või -küsimusi, kavandab ja korraldab eksperimendi, töötleb katseandmeid (tabel, aritmeetiline keskmine, mõõtemääramatuse hindamine, graafik) ning teeb järeldusi uurimisküsimuses sisalduva hüpoteesi kehtivuse kohta;
5) leiab füüsikaalast infot käsiraamatutest ja tabelitest ning kasutab leitud teavet ülesandeid lahendades;
6) visandab füüsikaliste objektide, nähtuste ja rakenduste jooniseid;
7) lahendab rakendusliku sisuga osaülesanneteks taandatavaid kompleksülesandeid;
8) tunneb ära füüsikateemasid, -probleeme ja -küsimusi erinevates olukordades (loodusteaduslikud tekstid, isiklikud kogemused) ning pakub neile võimalikke selgitusi.

8. klass – 70 tundi

Õppesisu

1. Valgusõpetus

1. 1.Valgus ja valguse sirgjooneline levimine (7 õppetundi)

Valgusallikas. Valgus kui liitvalgus. Päike. Täht. Valgus kui energia. Valguse spektraalne koostis. Valguse sirgjooneline levimine.

Põhimõisted: täht, täis- ja poolvari.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: täis- ja poolvarju uurimine; kuu ja päikesevarjutus; valguskiirte käik prismas; http://www.youtube.com/watch?v=HEheh1BH34Q; http://phet.colorado.edu/en/simulation/color-vision.

Õpitulemused. Õpilane:

- selgitab Päikese kui valgusallika tähtsaid tunnuseid;
- selgitab mõistete valgusallikas, valgusallikate liigid ja liitvalgus olulisi tunnuseid;
- teab seose, et optiliselt ühtlases keskkonnas levib valgus sirgjooneliselt, tähendust.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon.

Lõiming:

Bioloogia: valgus ja elusloodus.

Inimeseõpetus: silma kaitse päikeseprillidega; valgusallikad töökeskkonnas.

Keemia: reaktsioonide toimumise tingimused: fotosüntees; valgus ja fotokeemilised reaktsioonid.

Ajalugu: tehnika areng.

Kunst: varjud.

Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus**.**

EDU VALEM ERAKOOL

Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul.

1. 2. Valguse peegeldumine (6 õppetundi)

Peegeldumisseadus. Tasapeegel, eseme ja kujutise sümmeetrilisus. Mattpind. Valguse peegeldumise nähtus looduses ja tehnikas. Kuu faaside teke. Kumer- ja nõguspeegel.
Põhimõisted: langemis-, murdumis- ning peegeldumisnurk, mattpind.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: http://mudelid.5dvision.ee/valgus/index.htm.
Õpitulemused. Õpilane:

- teab peegeldumise ja valguse neeldumise tähtsaid tunnuseid, kirjeldab seost teiste nähtustega ning kasutab neid praktikas;
- nimetab mõistete langemisnurk, peegeldumisnurk ja mattpind olulisi tunnuseid;
- selgitab peegeldumisseadust (s.o valguse peegeldumisel on peegeldumisnurk võrdne langemisnurgaga) ja selle tähendust, kirjeldab seose õigsust kinnitavat katset ning kasutab seost praktikas;
- toob näiteid tasapeegli, kumer- ja nõguspeegli kasutamise kohta.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon.
Lõiming:
Matemaatika: nurga mõiste, nurga mõõtmine malliga. Nurkade joonestamine malli abil.
Geograafia: päikesekiirte langemisnurk maapinnale; Kliima: päikesekiirgus ja pinnamoe mõju kliimale.
Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, digipädevus**.**
Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul.

1. 3. Valguse murdumine (7 tundi)

Õppesisu
Valguse murdumine. Prisma. Kumerlääts. Nõguslääts. Läätse fookuskaugus. Läätse optiline tugevus. Silm. Luup. Kaug- ja lühinägelikkus. Fotoaparaat. Valguse murdumise nähtus looduses ja tehnikas. Kehade värvus. Valguse neeldumine, valgusfilter.
Põhimõisted: fookus, lääts, fookuskaugus, optiline tugevus, tõeline kujutis, näiv kujutis, prillid.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: läätsede ja kujutiste uurimine; läätsede optilise tugevuse määramine; valguskiire murdumist kinnitavate nähtuste uurimine; värvuste ja värvilise valguse uurimine valgusfiltritega.
Õpitulemused. Õpilane:

- kirjeldab valguse murdumise tähtsaid tunnuseid, selgitab seost teiste nähtustega ning kasutab neid probleeme lahendades;
- kirjeldab mõistete murdumisnurk, fookus, tõeline kujutis ja näiv kujutis olulisi tunnuseid;
- selgitab fookuskauguse ja läätse optilise tugevuse tähendust ning mõõtmise viisi, teab kasutatavat mõõtühikut;
- selgitab valguse murdumise seaduspärasust, s.o valguse üleminekul ühest keskkonnast teise murdub valguskiir sõltuvalt valguse kiirusest ainetes kas pinna ristsirge poole või pinna ristsirgest eemale; selgitab seose $D = \frac{1}{f}$ tähendust ning kasutab seost probleeme lahendades;
- kirjeldab kumerläätse, nõguslääte, prillide ja valgusfiltrite otstarvet ning toob nende kasutamise näiteid;
- teeb eksperimendi, mõõtes kumerläätse fookuskaugust või tekitades kumerläätsega

EDU VALEM ERAKOOL

esemest suurendatud või vähendatud kujutise, oskab kirjeldada tekkinud kujutist, konstrueerida katseseadme joonist, millele kannab eseme, läätse ja ekraani omavahelised kaugused, ning töödelda katseandmeid.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon.

Lõiming:

Matemaatika: võrdeline ja pöördvõrdeline sõltuvus; seose $a = \frac{b}{c}$. teisendused.

Bioloogia: infovahetus väliskeskkonnaga: silma ehituse ja talituse seos, nägemishäirete ennetamine ja korrigeerimine; erinevate elusolendite silmad.

Inimeseõpetus: silm ja nägemine, prillide kasutamine .

Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, digipädevus, ettevõtlikkuspädevus**.**

Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul; kontrolltöö „Valguse murdumine".

2. Mehaanika

2.1. Liikumine ja jõud (10 õppetundi)

Õppesisu

Mass kui keha inertsuse mõõt. Aine tihedus. Kehade vastastikmõju. Jõud kui keha kiireneva või aeglustuva liikumise põhjustaja. Kehale mõjuva jõu rakenduspunkt. Jõudude tasakaal ja keha liikumine. Liikumine ja jõud looduses ning tehnikas.

Põhimõisted: tihedus, kiirus, mass.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: keha ainelise koostise uurimine (tuntud ainete tiheduse määramine).

Õpitulemused. Õpilane:

- kirjeldab nähtuse liikumine olulisi tunnuseid ja seost teiste nähtustega;
- selgitab pikkuse, ruumala, massi, pindala, tiheduse, kiiruse, keskmise kiiruse ja jõu tähendust ning mõõtmise viise, teab kasutatavaid mõõtühikuid;
- teab seose $l = vt$ tähendust ja kasutab seost probleeme lahendades;
- kasutab liikumisgraafikuid liikumise kirjeldamiseks;
- teab, et seose vastastikmõju tõttu muutuvad kehade kiirused seda vähem, mida suurem on keha mass;
- teab seose $\rho = \frac{m}{V}$ tähendust ning kasutab seost probleeme lahendades;
- selgitab mõõteriistade mõõtejoonlaud, nihik, mõõtesilinder ja kaalud otstarvet ja kasutamise reegleid ning kasutab mõõteriistu praktikas;
- korraldab eksperimendi, mõõtes proovikeha massi ja ruumala, töötleb katseandmeid, teeb katseandmete põhjal vajalikud arvutused ning teeb tabeliandmete põhjal järelduse proovikeha materjali kohta;
- teab, et kui kehale mõjuvad jõud tasakaalustavad üksteist, siis on keha paigal või liigub ühtlaselt sirgjooneliselt;
- teab jõudude tasakaalu kehade ühtlase liikumise korral.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon, elukestev õpe ja karjääri plaanimine.

Lõiming:

Geograafia: kaardiõpetus: vahemaade mõõtmine looduses ja kaardil.

Matemaatika: positiivsed ja negatiivsed täisarvud; lihtsamad graafikud, võrdelise sõltuvuse graafik; geomeetrilised kujundid; pikkuste kaudne mõõtmine; statistika algmõisted; aritmeetiline keskmine.

EDUVALEM ERAKOOL

Keemia: millega tegeleb keemia; ainete füüsikalised omadused; aine tihedus; lahuste tihedus.
Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, digipädevus, ettevõtlikkuspädevus**.**
Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul.

2.2. Kehade vastastikmõju (6 õppetundi)

Õppesisu
Gravitatsioon. Päikesesüsteem. Raskusjõud. Hõõrdumine, hõõrdejõud. Kehade elastsus ja plastsus. Deformeerimine, elastsusjõud. Dünamomeetri tööpõhimõte. Vastastikmõju esinemine looduses ja selle rakendamine tehnikas.
Põhimõisted: jõud, gravitatsioon, raskusjõud, hõõrdejõud, elastsusjõud.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: raskusjõu ja hõõrdejõu seose uurimine dünamomeetriga; http://mudelid.5dvision.ee/hoordejoud/index.htm.
Õpitulemused. Õpilane:

- kirjeldab nähtuste vastastikmõju, gravitatsioon, hõõrdumine ja deformatsioon tähtsaid tunnuseid, selgitab seost teiste nähtustega ning kasutab neid nähtusi probleeme lahendades;
- selgitab Päikesesüsteemi ehitust;
- nimetab mõistete raskusjõud, hõõrdejõud ja elastsusjõud olulisi tunnuseid;
- teab seose $F = m \cdot g$ tähendust ning kasutab seost probleeme lahendades;
- selgitab dünamomeetri otstarvet ja kasutamise reegleid ning kasutab dünamomeetrit jõude mõõtes;
- korraldab eksperimendi, mõõtes dünamomeetriga proovikehade raskusjõudu ja hõõrdejõudu kehade liikumise korral, töötleb katseandmeid ning teeb järeldusi uurimusküsimuses sisalduva hüpoteesi kehtivuse kohta;
- toob näiteid jõudude kohta looduses ja tehnikas ning loetleb nende rakendusi.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon, elukestev õpe ja karjääri planeerimine.
Lõiming:
Tehnoloogia
Kehaline kasvatus
Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, digipädevus**.**
Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul.

2.3. Rõhumisjõud looduses ja tehnikas (12 õppetundi)

Õppesisu
Rõhk. Pascali seadus. Manomeeter. Maa atmosfäär. Õhurõhk. Baromeeter. Rõhk vedelikes erinevatel sügavustel. Üleslükkejõud. Keha ujumine, ujumise ja uppumise tingimus. Areomeeter. Rõhk looduses ja selle rakendamine tehnikas.
Põhimõisted: rõhk, üleslükkejõud.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: üleslükkejõu uurimine; pendli võnkumise uurimine; http://mudelid.5dvision.ee/yleslyke/index.htm.
Õpitulemused. Õpilane:

- nimetab nähtuse ujumine olulisi tunnuseid ja seoseid teiste nähtustega ning selgitab seost teiste nähtustega ja kasutamist praktikas;
- selgitab rõhu tähendust, nimetab mõõtühikuid ja kirjeldab mõõtmise viisi;
- kirjeldab mõisteid õhurõhk ja üleslükkejõud;
- sõnastab seosed, et rõhk vedelikes ja gaasides antakse edasi igas suunas ühtviisi (Pascali seadus) ning et ujumisel ja heljumisel on üleslükkejõud võrdne kehale mõjuva

EDUVALEM ERAKOOL

raskusjõuga;

- selgitab seoste $p = \frac{F}{S}$; $p = \rho g h$; $F_{ü} = \rho Vg$ tähendust ja kasutab neid probleemide lahendamisel;
- selgitab baromeetri otstarvet ja kasutamise reegleid;
- teeb eksperimendi, mõõtes erinevate katsetingimuste korral kehale mõjuvat üleslükkejõudu.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon.
Lõiming:
Geograafia: kliima: õhurõhk; rõhkkonnad, õhurõhu mõõtmine, õhurõhu ühikud.
Bioloogia: vereringe: vererõhk.
Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, digipädevus**.**
Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul.

2.4. Mehaaniline töö ja energia (9 õppetundi)

Õppesisu
Töö. Võimsus. Energia, kineetiline ja potentsiaalne energia. Mehaanilise energia jäävuse seadus.
Lihtmehhanism, kasutegur. Lihtmehhanismid looduses ja nende rakendamine tehnikas.
Põhimõisted: mehaaniline töö, võimsus, potentsiaalne energia, kineetiline energia, kasutegur.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: http://mudelid.5dvision.ee/kang/index.htm, kang.
Õpitulemused. Õpilane:

- selgitab mehaanilise töö, mehaanilise energia ja võimsuse tähendust ning määramisviisi, teab kasutatavaid mõõtühikuid;
- selgitab mõisteid potentsiaalne energia, kineetiline energia ja kasutegur;
- selgitab seoseid, et:
  - keha saab tööd teha ainult siis, kui tal on energiat;
  - tehtud töö on võrdne energia muutusega;
  - keha või kehade süsteemi mehaaniline energia ei teki ega kao, energia võib ainult muunduda ühest liigist teise (mehaanilise energia jäävuse seadus);
  - kogu tehtud töö on alati suurem kasulikust tööst;
  - ükski lihtmehhanism ei anna võitu töös (energia jäävuse seadus lihtmehhanismide korral);
- selgitab seoste $A = F s$; $N = \frac{A}{t}$ tähendust ning kasutab neid probleemide lahendamisel;
- selgitab lihtmehhanismide: kang, kaldpind, pöör, hammasülekanne otstarvet, kasutamise viise ning ohutusnõudeid.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon.
Lõiming:
Keemia, bioloogia, geograafia: energia mõiste teistes loodusainetes.
Geograafia: tööstus ja energiamajandus: energia liigid.
Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, digipädevus, elukestev õpe ja karjääri planeerimine.
Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul.

EDUVALLA ÕPIKOOL

2.5. Võnkumine ja laine (13 õppetundi)

Õppesisu

Võnkumine. Võnkumise amplituud, periood, sagedus. Lained. Heli, heli kiirus, võnkesageduse ja heli kõrguse seos. Heli valjus. Elusorganismide hääleaparaat. Kõrv ja kuulmine. Müra ja mürakaitse. Võnkumiste avaldumine looduses ja rakendamine tehnikas.

Põhimõisted: võnkeamplituud, võnkesagedus, võnkeperiood, heli kõrgus.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: pendli võnkumise uurimine.

Õpitulemused. Õpilane:

- kirjeldab nähtuste võnkumine, heli ja laine olulisi tunnuseid ning seost teiste nähtustega;
- selgitab võnkeperioodi ja võnkesageduse tähendust ning mõõtmise viisi, teab kasutatavaid mõõtühikuid;
- nimetab mõistete võnkeamplituud, heli valjus, heli kõrgus ja heli kiirus olulisi tunnuseid;
- korraldab eksperimendi, mõõtes niitpendli (vedrupendli) võnkeperioodi sõltuvust pendli pikkusest, proovikeha massist ja võnkeamplituudist, töötleb katseandmeid ning teeb järeldusi uurimisküsimuse sisalduva hüpoteesi kohta.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon.

Lõiming:

Geograafia: geoloogia: maavärin, seismilised lained; merelained.

Bioloogia: infovahetus väliskeskkonnaga: kuulmine, kõrvaehitus.

Inimeseõpetus: häälepaelad; mürareostus.

Muusika: füüsika ja muusika ühised teemad akustikas ehk heliõpetuses: heli teke, lainete liik ja levik, lainete levimise kiirus, heliaisting, kuulmismehhanism, muusikaline heli ehk toon, mittemuusikaline heli ehk müra, heli kõrgus, heli tugevus, heli tämber, resonants; pillid ja heli.

Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, ettevõtlikkuspädevus, elukestev õpe ja karjääri planeerimine.

Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul; kontrolltöö „Mehaanika“.

9. klass – 70 tundi

Õppesisu

1. Elektriõpetus.

1.1 Elektriline vastastikmõju (5 õppetundi)

Õppesisu

Kehade elektriseerimine. Elektrilaeng. Elementaarlaeng. Elektriväli. Juht. Isolaator. Laetud kehadega seotud nähtused looduses ja tehnikas.

Põhimõisted: elektriseeritud keha, elektrilaeng, elementaarlaeng, elektriväli.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: kehade elektriseerimise nähtuse uurimine; erinevatest materjalidest kehade elektriseerimine http://phet.colorado.edu/en/simulation/balloons; elektrivälja tugevuse sõltuvus laetud kehade kaugusest ja nende laengu suurusest; http://phet.colorado.edu/en/simulation/charges-and-fields.

Õpitulemused. Õpilane:

EDU VALEM ERAKOOL

- kirjeldab nähtuste, kehade elektriseerimise ja elektrilise vastasmõju tähtsamaid tunnuseid ning selgitab seost teiste nähtustega;
- loetleb mõistete elektriseeritud keha, elektrilaeng, elementaarlaeng, keha elektrilaeng ja elektriväli olulisi tunnuseid;
- selgitab seoseid, et samanimeliste elektrilaengutega kehad tõukuvad, erinimeliste elektrilaengutega kehad tõmbuvad ning sooritab seoste õigsust kinnitavat katse;
- korraldab katse, et uurida kehade elektriseerumist ja nendevahelist mõju ning teeb järeldusi elektrilise vastastikmõju suuruse kohta.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon.

Lõiming:

Keemia: aatomiehitus. Perioodilisustabel. Ainete koostised: aatomi koostisosad; ioonide vaheline vastastikmõju, tuuma ja elektronkatte vaheline vastastikmõju; ioonide laengud, aatomi koostis; reaktsioonivõrrandi tasakaalustamine kui elektrilaengu jäävuse seadus.

Ajalugu: Vana Kreeka 6.saj. e.m.a; 16.-17. saj. Inglismaa; 18. saj. Ameerika; B. Franklini.

Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus**.**

Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul.

1.2. Elektrivool (6 õppetundi)

Õppesisu

Vabad laengukandjad. Elektrivool metallis ja ioone sisaldavas lahuses. Elektrivoolu toimed. Voolutugevus, ampermeeter. Elektrivool looduses ja tehnikas.

Põhimõisted: elektrivool, vabad laengukandjad, elektrijuht, isolaator.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: http://phet.colorado.edu/en/simulation/sugar-and-salt-solutions ; http://mudelid.5dvision.ee/elektrivool/index.htm.

Õpitulemused. Õpilane:

- loetleb mõistete elektrivool, vabad laengukandjad, elektrijuht ja isolaator olulisi tunnuseid;
- nimetab nähtuste elektrivool metallis ja elektrivool ioone sisaldavas lahuses tähtsaid tunnuseid, selgitab seost teiste nähtustega ning kasutamist praktikas;
- selgitab mõiste voolutugevus tähendust, nimetab voolutugevuse mõõtühiku ning selgitab ampermeetri otstarvet ja kasutamise reegleid;
- selgitab seoseid, et juht soojeneb elektrivoolu toimel, elektrivooluga juht avaldab magnetilist mõju, elektrivool avaldab keemilist toimet, ning selgitab seost teiste nähtustega ja kasutamist praktikas.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon.

Lõiming:

Keemia: soolad, alused ja happed – ained, mis annavad vesilahustesse ioone; metallide elektronstruktuuri eripära; ainete tootmine elektrolüüsil; aatomiehitus, perioodilisustabel, ainete koostised: metallide elektronstruktuur, ioonid; tuntumad liht- ja liitained; metallide elektrijuhtivus, metalliline side.

Bioloogia: koevedelik kui soolalahus; elusorganism kui hea elektrijuht; närvisignaalide elektriline olemus; talituse regulatsioon: närv, närviimpulss.

Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus**.**

Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul.

1.3. Vooluring (13 õppetundi)

EDU VALEMI ERAKOOL

Õppesisu
Vooluallikas. Vooluringi osad. Pinge, voltmeeter. Ohmi seadus. Elektritakistus. Eritakistus. Juhi takistuse sõltuvus materjalist ja juhi mõõtmetest. Takisti. Juhtide jada- ja rööpühendus. Jada- ja rööpühenduse kasutamise näited.
Põhimõisted: elektritakistus, vooluallikas, vooluring, juhtide jada- ja rööpühendus, voolutugevus, pinge, lüliti.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: juhtide jada- ja rööpühenduse uurimine; voolutugevuse ja pinge mõõtmine ning takistuse arvutamine; http://mudelid.5dvision.ee/jadapara/index.htm.
Õpitulemused. Õpilane:

- selgitab füüsikaliste suuruste pinge, elektritakistus ja eritakistus tähendust ning mõõtmise viisi, teab kasutatavaid mõõtühikuid;
- selgitab mõiste vooluring olulisi tunnuseid;
- selgitab seoseid, et:
  - voolutugevus on võrdeline pingega (Ohmi seadus) $I = \frac{U}{R}$;
- jadamisi ühendatud juhtides on voolutugevus ühesuurune I = I_1 = I_2 = ... ja ahela kogupinge on üksikjuhtide otstel olevate pingete summa $U = U_1 + U_2$;
- rööbiti ühendatud juhtide otstel on pinge ühesuurune U = U1 = U2 = ... ja ahela kogu voolutugevus on üksikjuhte läbivate voolutugevuste summa $I = I_1 + I_2$;
- juhi takistus $R = \rho \frac{l}{S}$ kasutab eelnimetatud seoseid probleeme lahendades;
- selgitab voltmeetri otstarvet ja kasutamise reegleid;
- selgitab takisti kasutamise otstarvet ja ohutusnõudeid ning toob näiteid takistite kasutamise kohta;
- selgitab elektritarvete kasutamise otstarvet ja ohutusnõudeid ning toob näiteid elektritarvete kasutamise kohta;
- leiab jada- ja rööpühenduse korral vooluringi osal pinge, voolutugevuse ning takistuse;
- korraldab eksperimendi, mõõtes otseselt voolutugevust ja pinget, arvutab takistust, töötleb katseandmeid ning teeb järeldusi voolutugevuse ja pinge vahelise seose kohta.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon.
Lõiming:
Keemia: keemiline vooluallikas – elektronide loovutamine ja liitmine redoksreaktsioonides.
Bioloogia: elektrielunditega kalad.
Matemaatika**:** võrdeline ja pöördvõrdeline seos.
Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus, ettevõtlikkuspädevus**.**
Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul.

1.4. Elektrivoolu töö ja võimsus (9 õppetundi)

Õppesisu
Elektrivoolu töö. Elektrivoolu võimsus. Elektrisoojendusriist. Elektriohutus. Lühis. Kaitse. Kaitsemaandus.
Põhimõisted: elektrienergia tarviti, elektrivoolu töö, elektrivoolu võimsus, lühis, kaitse, kaitsemaandus.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: http://mudelid.5dvision.ee/olmeelekter/index.htm.

EDU VALEM ERAKOOL

Õpitulemused. Õpilane:

- selgitab elektrivoolu töö ja elektrivoolu võimsuse tähendust ning mõõtmise viisi, teab kasutatavaid mõõtühikuid;
- loetleb mõistete elektrienergia tarviti, lühis, kaitse ja kaitsemaandus olulisi tunnuseid;
- selgitab valemite A = I·U·t, N = I·U ja $A = N \cdot t$ tähendust ja seost vastavate nähtustega ning kasutab seoseid probleeme lahendades;
- kirjeldab elektriliste soojendusseadmete otstarvet, töötamise põhimõtet, kasutamise näiteid ja ohutusnõudeid;
- leiab kasutatavate elektritarvitite koguvõimsuse ning hindab selle vastavust kaitsme väärtusega.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon.

Lõiming:

Geograafia: tööstus ja energiamajandus: energia säästlik tarbimine.

Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus, ettevõtlikkuspädevus**.**

Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul.

2. Magnetnähtused (6 õppetundi)

Õppesisu

Püsimagnet. Magnetnõel. Magnetväli. Elektromagnet. Elektrimootor ja elektrigeneraator kui energiamuundurid. Magnetnähtused looduses ja tehnikas.

Põhimõisted: magnetväli.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: elektromagneti valmistamine ja uurimine.

Õpitulemused. Õpilane:

- loetleb magnetvälja olulisi tunnuseid;
- selgitab nähtusi Maa magnetväli ja magnetpoolused;
- teab seoseid, et magnetite erinimelised poolused tõmbuvad, magnetite samanimelised poolused tõukuvad, et magnetvälja tekitavad liikuvad elektriliselt laetud osakesed, ning selgitab nende seoste tähtsust praktikas, kirjeldades või kasutades sobivaid nähtusi;
- selgitab voolu magnetilise toime avaldumist elektromagneti ja elektrimootori näitel, kirjeldab elektrimootori ja elektrigeneraatori töö energeetilisi aspekte ning selgitab ohutusnõudeid neid seadmeid kasutades;
- korraldab eksperimendi, valmistades elektromagneti, uurib selle omadusi ning teeb järeldusi elektromagneti omaduste vahelise seose kohta.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon.

Lõiming:

Keemia: magneetuvad metallid – VIII B rühmast ja IV perioodist Fe, Co, Ni.

Geograafia: magnetpooluste asukoha leidmine kaardil, magnet- ja geograafilised poolused. Kompassi kasutamine.

Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus, ettevõtlikkuspädevus**.**

Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul; kontrolltöö „Elektriõpetus“.

3. Soojusõpetus. Tuumaenergia

3.1. Aine ehituse mudel. Soojusliikumine (5 õppetundi)

EDUVALEMI ERAKOOL

Õppesisu
Gaas, vedelik, tahkis. Aineosakeste kiiruse ja temperatuuri seos. Soojuspaisumine. Temperatuuriskaalad.
Põhimõisted: soojusliikumine, soojuspaisumine, Celsiuse skaala.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: http://phet.colorado.edu/en/simulation/states-of-matter; http://www.youtube.com/watch?v=ntQ7qGilqZE; http://mudelid.5dvision.ee/temperatuur/index.htm.
Õpitulemused. Õpilane:

- kirjeldab tahkise, vedeliku, gaasi ja osakestevahelise vastastikmõju mudeleid;
- kirjeldab soojusliikumise ja soojuspaisumise olulisi tunnuseid, seost teiste nähtustega ning kasutamist praktikas;
- kirjeldab Celsiuse temperatuuriskaala saamist;
- selgitab seost, et mida kiiremini liiguvad aineosakesed, seda kõrgem on temperatuur;
- selgitab termomeetri otstarvet ja kasutamise reegleid.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon.
Lõiming:
Keemia: millega tegeleb keemia; ainete füüsikalise omadused, agregaatolek; reaktsioonide kiirendamise võimalused, temp mõju reaktsiooni kiirusele; keemiline side ja osakeste vaheline jõud; molekulimudelid.
Ajalugu: atomistika Vanas-Kreekas ja renessansi ajal.
Bioloogia: lõhnade levimine; elusolendite kehatemperatuur; temperatuuri mõju taimedele.
Geograafia: soojuspaisumise mõju mullale ja kivimitele; temperatuur Maa eri piirkondades; erinevates riikides kasutatavad temperatuuriskaalad.
Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus, ettevõtlikkuspädevus**.**
Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul.

3.2. Soojusülekanne (9 õppetundi)

Õppesisu
Keha soojenemine ja jahtumine. Siseenergia. Soojushulk. Aine erisoojus. Soojusülekanne. Soojusjuhtivus. Konvektsioon. Soojuskiirguse seaduspärasused. Termos. Päikeseküte. Energia jäävuse seadus soojusprotsessides. Aastaaegade vaheldumine. Soojusülekanne looduses ja tehnikas.
Põhimõisted: siseenergia, temperatuurimuut, soojusjuhtivus, konvektsioon, soojuskiirgus.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: kalorimeetri tundmaõppimine ja keha erisoojuse määramine.
Õpitulemused. Õpilane:

- kirjeldab soojusülekande olulisi tunnuseid, seost teiste nähtustega ja selle kasutamist praktikas;
- selgitab soojushulga tähendust ja mõõtmise viisi ning teab kasutatavaid mõõtühikuid;
- selgitab aine erisoojuse tähendust, teab seejuures kasutatavaid mõõtühikuid;
- nimetab mõistete siseenergia, temperatuurimuut, soojusjuhtivus, konvektsioon ja soojuskiirgus tähtsaid tunnuseid;
- sõnastab järgmised seosed ning kasutab neid soojusnähtusi selgitades: soojusülekande korral levib siseenergia soojemalt kehalt külmemale; keha siseenergiat saab muuta kahel viisil: töö ja soojusülekande teel; kahe keha soojusvahetuse korral suureneb ühe keha siseenergia täpselt niisama palju, kui väheneb teise keha siseenergia; mida suurem on keha temperatuur, seda suurema soojushulga keha ajaühikus kiirgab; mida tumedam on keha pind, seda suurema soojushulga keha ajaühikus kiirgab ja ka neelab;

EDU VALEMI ERAKOOL

- selgitab seose $Q = c\,m\,(t_2 - t_1)$ või $Q = c\,m\,\Delta t$, kus $\Delta t = t_2 - t_1$, tähendust ja seost soojusnähtustega ning kasutab seoseid probleeme lahendades;
- selgitab termose, päikesekütte ja soojustusmaterjalide otstarvet, töötamise põhimõtet, kasutamise näiteid ning ohutusnõudeid;
- korraldab eksperimendi, mõõtes katseliselt keha erisoojuse, töötleb katseandmeid ning teeb järeldusi keha materjali kohta.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon.
Lõiming:
Keemia: aine hulk; moolarvutused; normaaltingimused; reaktsiooni käigus vabanev soojus.
Geograafia: Euroopa ja Eesti kliima ning veestik; hoovuste mõju kliimale; loodusvööndid; polaarjooned, polaaröö ja –päev; kliima; päikesekiirguse jaotumine Maal; aastaaegade kujunemine; merede ja ookeanide mõju; õhuringlus ja tuuled; soojuslik tasakaal Maal; maapinna, õhu, vee soojusjuhtivus; tuul ja hoovused kui konvektsioon; Päikese soojuskiirgus; soojushulad veekogude soojenemisel ja jahtumisel.
Bioloogia: vesi ja selle suur erisoojus.
Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus, ettevõtlikkuspädevus**.**
Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul.

3.3. Aine olekute muutused. Soojustehnilised rakendused (9 õppetundi)

Õppesisu
Sulamine ja tahkumine, sulamissoojus. Aurumine ja kondenseerumine, keemissoojus. Kütuse küttevääртus. Soojustehnilised rakendused.
Põhimõisted: sulamissoojus, keemissoojus; kütuse küttevääртus.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: fail:Soojeneminejahtumine.swf. Erinevate kehade omavaheline soojuse ülekanne.
Õpitulemused. Õpilane:
- loetleb sulamise, tahkumise, aurumise ja kondenseerumise olulisi tunnuseid, seostab neid teiste nähtustega ning kasutab neid praktikas;
- selgitab sulamissoojuse, keemissoojuse ja kütuse küttevääртuse tähendust, teab kasutatavaid mõõtühikuid;
- selgitab seoste $Q = \lambda\, m$, $Q = L\, m$ ja $Q = r\, m$ tähendusi, seostab neid teiste nähtustega ning kasutab neid probleemide lahendades;
- lahendab rakendussisuga osaülesanneteks taandatavaid kompleksülesandeid.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon.
Lõiming:
Geograafia: veekogude jäätumisel vabanev soojushulk.
Matemaatika: graafikud.
Bioloogia: taimede lehed ja aurumine; muld ja aurumine püsisoojased ja higistamine
Kehalinekasvatus: sportimine ja higistamine, esmaabi sporditrauma puhul.
Keemia**:** destilleerimine. Süsinik ja süsinikuühendid: Energia eraldumine ja neeldumine keemilistes reaktsioonides, süsinikuühendid kütusena. Orgaanilise aine põlemine, põlemisreaktsioonid.
Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus, ettevõtlikkuspädevus**.**
Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul, kontrollõpetus „Soojusõpetus“.

3.4. Tuumaenergia (8 õppetundi)

EDU-TALLINN ERAKOOL

Õppesisu
Aatomi mudelid. Aatomituuma ehitus. Tuuma seoseenergia. Tuumade lõhustumine ja süntees. Radioaktiivne kiirgus. Kiirguskaitse. Dosimeeter. Päike. Aatomielektrijaam.
Põhimõisted: prooton, neutron, isotoop, radioaktiivne lagunemine, α-, β- ja γ-kiirgus, tuumareaktsioon.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: http://phet.colorado.edu/en/simulation/beta-decay; http://phet.colorado.edu/en/simulation/alpha-decay.
Õpitulemused. Õpilane:

- nimetab aatomi tuuma, elektronkatte, prootoni, neutroni, isotoobi, radioaktiivse lagunemise ja tuumareaktsiooni olulisi tunnuseid;
- selgitab seose, et kergete tuumade ühinemisel ja raskete tuumade lõhustamisel vabaneb energiat, tähendust, seostab seda teiste nähtustega;
- iseloomustab α-, β- ja γ-kiirgust ning nimetab kiirguste erinevusi;
- selgitab tuumareaktori ja kiirguskaitse otstarvet, töötamise põhimõtet, kasutamise näiteid ning ohutusnõudeid;
- selgitab dosimeetri otstarvet ja kasutamise reegleid.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon.
Lõiming:
Keemia: aatomiehitus; perioodilisuse tabel; keemilise elemendi sümbol; ainete ehitus.
Geograafia: tööstus ja energiamajandus: erinevate elektrijaamade eelised, puudused; Eestile lähemal asuvate TEJ asukoht kaardil, uraani leiukohad.
Ajalugu: tehnika ja teaduse arenguetapid.
Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus; digipädevus, ettevõtlikkuspädevus**.**
Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul.

KEEMIA

III kooliaste (8. – 9. klass)

Eesmärk: kujundada lihtne, kuid terviklik arusaama looduses ja tehiskeskkonnas kulgevatest ning inimtegevuses kasutatavatest keemilistest protsessidest, nende vastastikustest seostest ja mõjust elukeskkonnale.

8. klass – 70 tundi

Oodatavad õpitulemused:

1) õpilane märkab keemiaga seotud probleeme igapäevaelus, keskkonnas ja praktilises inimtegevuses;
2) õpilane kasutab korrektselt ainekavakohast keemiaterminoloogiat ja keemiasümboleid ning saab aru lihtsamast keemiatekstist;
3) õpilane kasutab vajaliku teabe leidmiseks perioodilisustabelit, lahustuvustabelit ja metallide pingerida ning leiab tabelitest ja graafikutelt füüsikaliste suuruste väärtusi (lahustuvus, lahuse tihedus, sulamis- ja keemistemperatuur vms);
4) õpilane mõistab keemiliste reaktsioonide võrrandites sisalduvat teavet ning koostab lihtsamaid reaktsioonivõrrandeid (õpitud reaktsioonitüüpide piires);
5) õpilane rakendab teadusuuringute põhimõtteid (probleem > hüpotees > katse > järeldused);

EDU VALEM ERAKOOL

6) õpilane planeerib ja teeb ohutult lihtsamaid keemiakatseid, mõistab igapäevaelus kasutatavate kemikaalide ja materjalide ohtlikkust ning rakendab neid kasutades vajalikke ohutusnõudeid;
7) õpilane teeb lihtsamaid arvutusi ainevalemite ja reaktsioonivõrrandite ning lahuste koostise alusel, kontrollib lahenduskäigu õigsust dimensioonanalüüsiga ning hindab arvutustulemuste vastavust reaalsusele;
8) õpilane väärtustab tervisliku toitumise ja tervislike eluviiside põhimõtteid ning elukeskkonda ja sellesse säästvat suhtumist.

Õppesisu

1. Millega tegeleb keemia? (10 õppetundi)

Keemia meie ümber. Ainete füüsikalised omadused (7. klassi loodusõpetuses õpitu rakendamine ainete omadusi uurides). Keemilised reaktsioonid ja nende tunnused. Põhilised ohutusnõuded. Kemikaalide kasutamine laboritöödes ja argielus. Ohutusnõuete järgimise vajalikkus Tähtsamad laborivahendid katseklaas, keeduklaas, kolb, mõõtesilinder, lehter, uhmer, portselankauss, piirituslamp, katseklaasihoidja, statiiv) ning nende kasutamine praktilistes töödes.
Lahused ja pihused, pihuste alaliigid (vaht, aerosool, emulsioon, suspensioon), tarded. Lahused ja pihused looduses ning igapäevaelus. Lahuste protsendilise koostise arvutused (massi järgi).
Põhimõisted: kemikaal, lahusti, lahustunud aine, pihus, emulsioon, suspensioon, aerosool, vaht, tarre, lahuse massiprotsent.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: ainete füüsikaliste omaduste uurimine kirjeldamine (agregaatolek, sulamis- ja keemistemperatuur, tihedus vee suhtes, värvus jt); eri tüüpi pihuste valmistamine (suspensioon, emulsioon, vaht jms) ning nende omaduste uurimine; keemilise reaktsiooni tunnuste uurimine.
Õpitulemused. Õpilane:

- võrdleb ja liigitab aineid füüsikaliste omaduste põhjal: sulamis- ja keemistemperatuur, tihedus, kõvadus, elektrijuhtivus, värvus jms (seostab varem loodusõpetuses õpituga);
- teab keemiliste reaktsioonide esilekutsumise võimalusi, tunneb ära reaktsiooni toimumist iseloomulike tunnuste järgi;
- järgib põhilisi ohutusnõudeid, kasutades kemikaale laboritöödes ja argielus, ning mõistab ohutusnõuete järgimise vajalikkust;
- tunneb tähtsamaid laborivahendeid (nt katseklaas, keeduklaas, kolb, mõõtesilinder, lehter, uhmer, portselankauss, piirituslamp, katseklaasihoidja, statiiv) ja kasutab neid praktilisi töid tehes õigesti;
- eristab lahuseid ja pihuseid ning toob näiteid lahuste ja pihuste kohta looduses ja igapäevaelus;
- lahendab lahuse protsendilisel koostisel põhinevaid arvutusülesandeid (kasutades lahuse, lahusti, lahustunud aine massi ning lahuse massiprotsendi vahelisi seoseid).

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon.
Lõiming:
Matemaatika: lahuste protsendilise koostise arvutused (massi järgi).
Bioloogia: lahused ja pihused, pihuste alaliigid Lahused ja pihused looduses ning igapäevaelus.
Füüsika**:** ainete füüsikalised omadused.

EDU VALEM ERAKOOL

Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus**.**
Hindamine: praktiline töö: eri tüüpi pihuste valmistamine (suspensioon, emulsioon, vaht jms) ning nende omaduste uurimine.

2. Aatomiehitus, perioodilisustabel. Ainete ehitus (12 õppetundi)

Aatomi ehitus. Keemilised elemendid, nende tähised. Keemiliste elementide omaduste perioodilisus, perioodilisustabel. Perioodilisustabeli seos aatomite elektronstruktuuriga: tuumalaeng, elektronkihtide arv, väliskihi elektronide arv (elektronskeemid). Keemiliste elementide metallilised ja mittemetallilised omadused, metallilised ja mittemetallilised elemendid perioodilisustabelis, metallid ja mittemetallid ning nende kasutamine igapäevaelus.
Liht- ja liitained (keemilised ühendid). Molekulid, aine valem. Ettekujutus keemilisest sidemest aatomite vahel molekulis (kovalentne side).
Ioonide teke aatomitest, ioonide laengud. Aatomite ja ioonide erinevus. Ioonidest koosnevad ained (ioonsed ained). Ettekujutus ioonilisest sidemest (tutvustavalt). Molekulaarsed ja mittemolekulaarsed ained.
Põhimõisted: keemiline element, elemendi aatomnumber (järjenumber), väliskihi elektronide arv, perioodilisustabel, lihtaine, liitaine (keemiline ühend), aatommass, metall, mittemetall, ioon, katioon, anioon, kovalentne side, iooniline side.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: internetist andmete otsimine keemiliste elementide kohta, nende võrdlemine ja süstematiseerimine; molekulimudelite koostamine ja uurimine.
Õpitulemused. Õpilane:

- selgitab aatomiehitust (seostab varem loodusõpetuses õpituga);
- seostab omavahel tähtsamate keemiliste elementide nimetusi ja tähiseid (sümboleid) (~25, nt H, F, Cl, Br, I, O, S, N, P, C, Si, Na, K, Mg, Ca, Ba, Al, Sn, Pb, Fe, Cu, Zn, Ag, Au, Hg); loeb õigesti keemiliste elementide sümboleid aine valemis;
- seostab keemilise elemendi asukohta perioodilisustabelis (A-rühmades) elemendi aatomi ehitusega (tuumalaeng ehk prootonite arv tuumas, elektronkihtide arv, väliskihi elektronide arv) ning koostab keemilise elemendi järjenumbri põhjal elemendi elektronskeemi (1.–4. perioodi A-rühmade elementidel);
- teab keemiliste elementide liigitamist metallilisteks ja mittemetallilisteks ning nende paiknemist perioodilisustabelis; toob näiteid metallide ja mittemetallide kasutamise kohta igapäevaelus;
- eristab liht- ja liitaineid (keemilisi ühendeid), selgitab aine valemi põhjal aine koostist;
- eristab ioone neutraalsetest aatomitest ning selgitab ioonide tekkimist ja iooni laengut;
- selgitab kovalentse ja ioonilise sideme erinevust;
- teab, et on olemas molekulaarsete (molekulidest koosnevate) ja mittemolekulaarsete ainete erinevus ning toob nende kohta näiteid.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon.
Lõiming:
Füüsika: aatomi ehitus.
Matemaatika.
Geograafia: metallid ja mittemetallid ning nende kasutamine igapäevaelus.
Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus; digipädevus**.**
Hindamine: numbriline hindamine teema jooksul; kontrolltöö.

3. Hapnik ja vesinik. Oksiidid (16 õppetundi)

Hapnik, selle omadused ja roll põlemisreaktsioonides ning elusloodusesi. Osoonikihi

EDU VALEM ERAKOOL

hõrenemine keskkonnaprobleemina.
Põlemisreaktsioonid, oksiidide teke. Oksüdatsiooniaste. Oksiidide nimetused ja valemite koostamine. Oksiidid igapäevaelus. Ühinemisreaktsioon. Lihtsamate põlemisreaktsioonide võrrandite koostamine ja tasakaalustamine. Gaaside kogumise võtteid.
Vesinik, selle füüsikalised omadused.
Põhimõisted: põlemisreaktsioon, oksiid, oksüdatsiooniaste, ühinemisreaktsioon.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: hapniku saamine ja tõestamine, küünla põletamine kupli all; põlemisreaktsiooni kujutamine molekulimudelitega; vesiniku saamine ja puhtuse kontrollimine; oksiidide saamine lihtainete põlemisel.
Õpitulemused. Õpilane:

- selgitab hapniku rolli põlemisreaktsioonides ning elusloodus es (seostab varem loodusõpetuses ja bioloogias õpituga), analüüsib osoonikihi tähtsust ja lagunemist saastamise tagajärjel;
- kirjeldab hapniku ja vesiniku põhilisi omadusi;
- seostab gaasi (hapniku, vesiniku, süsinikdioksiidi jt) kogumiseks sobivaid võtteid vastava gaasi omadustega (gaasi tihedusega õhu suhtes ja lahustuvusega vees);
- määrab aine valemi põhjal tema koostiselementide oksüdatsiooniastmeid ning koostab elementide oksüdatsiooniastmete alusel oksiidide valemeid;
- koostab oksiidide nimetuste alusel nende valemeid ja vastupidi;
- koostab reaktsioonivõrrandeid tuntumate lihtainete (nt H2, S, C, Na, Ca, Al jt) ühinemisreaktsioonide kohta hapnikuga ning toob näiteid igapäevaelus tuntumate oksiidide ja nende tähtsuse kohta (nt H2O, SO2, CO2, SiO2, CaO, Fe2O3).

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon, elukestev õpe ja karjääri planeerimine.
Lõiming:
Bioloogia: hapnik, selle omadused ja roll põlemisreaktsioonides ning elusloodus es. Osoonikihi hõrenemine keskkonnaprobleemina.
Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus.
Hindamine Praktiline töö: hapniku saamine ja tõestamine, küünla põletamine kupli all;
praktiline töö: vesiniku saamine ja puhtuse kontrollimine.

4. Happed ja alused – vastandlike omadustega ained (16 õppetundi)

Happed, nende koostis. Tähtsamad happed. Ohutusnõuded tugevate hapete kasutamise korral. Hüdroksiidide (kui tuntumate aluste) koostis ja nimetused. Ohutusnõuded tugevaid aluseid (leelisi) kasutades. Hapete reageerimine alustega, neutralisatsioonireaktsioon. Lahuste pH-skaala, selle kasutamine ainete lahuste happelisust/aluselisust iseloomustades. Soolad, nende koostis ja nimetused. Happed, alused ja soolad igapäevaelus.
Põhimõisted: hape, alus, indikaator, neutralisatsioonireaktsioon, lahuste pH-skaala, sool.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: hapete ja aluste kindlakstegemine indikaatoriga, neutralisatsioonireaktsiooni uurimine, soolade saamine neutralisatsioonireaktsioonil.
Õpitulemused. Õpilane:

- tunneb valemi järgi happeid, hüdroksiide (kui tuntumaid aluseid) ja soolasid;
- seostab omavahel tähtsamate hapete ning happeanioonide valemeid ja nimetusi (HCl, H2SO4, H2SO3, H2S, HNO3, H3PO4, H2CO3, H2SiO3); koostab hüdroksiidide ning soolade nimetuste alusel nende valemeid (ja vastupidi);
- mõistab hapete ja aluste vastandlikkust (võimet teineteist neutraliseerida);
- hindab lahuse happelisust, aluselisust või neutraalsust lahuse pH väärtuse järgi; määrab indikaatoriga keskkonda lahuses (neutraalne, happeline või aluseline);
- toob näiteid tuntumate hapete, aluste ja soolade kasutamise kohta igapäevaelus;

EDU VALEMIERAKOOL

- järgib leeliste ja tugevate hapetega töötades ohutusnõudeid;
- koostab ning tasakaalustab lihtsamate hapete ja aluste vaheliste reaktsioonide võrrandeid, korraldab neid reaktsioone ohutult;
- mõistab reaktsioonivõrrandite tasakaalustamise põhimõtet (keemilistes reaktsioonides elementide aatomite arv ei muutu).

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon, elukestev õpe ja karjääri planeerimine.

Lõiming:

Bioloogia: happed, nende koostis; tähtsamad happed; lahuste pH-skaala; happed, alused ja soolad igapäevaelus.

Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus.

Hindamine Praktiline töö: hapete ja aluste kindlakstegemine indikaatoriga, neutralisatsioonireaktsiooni uurimine, soolade saamine neutralisatsioonireaktsioonil.

5. **Metallid (16 õppetundi)**

Metallid, metallide iseloomulikud omadused, ettekujutus metallilisest sidemest (tutvustavalt). Metallide füüsikaliste omaduste võrdlus.

Metallide reageerimine hapnikuga lihtainetega. Keemiliste elementide oksüdatsiooniastmete muutumine keemilistes reaktsioonides. Metallid kui redutseerijad ja hapnik kui oksüdeerija. Metallide reageerimine hapete lahustega. Ettekujutus reaktsiooni kiirusest (metalli ja happelahuse vahelise reaktsiooni näitel). Erinevate metallide aktiivsuse võrdlus (aktiivsed, keskmise aktiivsusega ja väheaktiivsed metallid), metallide pingerea tutvustus.

Tähtsamad metallid ja nende sulamid igapäevaelus (Fe, Al, Cu jt). Metallide korrosioon (raua näitel).

Põhimõisted: aktiivne, keskmise aktiivsusega ja väheaktiivne metall, metallide pingerida, redutseerija, redutseerumine, oksüdeerija, oksüdeerumine, redoksreaktsioon, reaktsiooni kiirus, sulam, metalli korrosioon.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: metallide füüsikaliste omaduste võrdlemine (kõvadus, tihedus, magnetilised omadused vms); internetist andmete otsimine metallide omaduste ja rakendusvõimaluste kohta, nende võrdlemine ja süstematiseerimine; metallide aktiivsuse võrdlemine reageerimisel happe lahusega (nt Zn, Fe, Sn, Cu); raua korrosiooni uurimine erinevates tingimustes.

Õpitulemused. Õpilane:

- seostab metallide iseloomulikke füüsikalisi omadusi (hea elektri- ja soojusjuhtivus, läige, plastilisus) metallilise sideme iseärasustega;
- eristab aktiivseid, keskmise aktiivsusega ja väheaktiivseid metalle; hindab metalli aktiivsust (aktiivne, keskmise aktiivsusega või väheaktiivne) metalli asukoha järgi metallide pingereas;
- teeb ohutusnõudeid arvestades katseid metallide ja hapete vaheliste reaktsioonide uurimiseks, võrdleb nende reaktsioonide kiirust (kvalitatiivselt), seostab kiiruse erinevust metallide aktiivsuse erinevusega ja reaktsiooni tingimustega (temperatuur, tahke aine peenestatus);
- seostab redoksreaktsioone keemiliste elementide oksüdatsiooniastmete muutumisega reaktsioonis;
- teab metallide käitumist keemilistes reaktsioonides redutseerijana ja hapniku käitumist oksüdeerijana;
- koostab reaktsioonivõrrandeid metallide iseloomulike keemiliste reaktsioonide kohta (metall + hapnik, metall + happelahus);

EDU VALEM ERAKOOL

- hindab tuntumate metallide ja nende sulamite (Fe, Al, Cu jt) rakendamise võimalusi igapäevaelus, seostades neid vastavate metallide iseloomulike füüsikaliste ning keemiliste omadustega;
- seostab metallide, sh raua korrosiooni aatomite üleminekuga püsivamasse olekusse (keemilisse ühendisse); nimetab põhilisi raua korrosiooni (roostetamist) soodustavaid tegureid ja selgitab korrosioonitõrje võimalusi.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon, elukestev õpe ja karjääri planeerimine.
Lõiming:
Geograafia: metallid, metallide iseloomulikud omadused, ettekujutus metallilisest sidemest (tutvustavalt).
Füüsika: metallide füüsikaliste omaduste võrdlus.
Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, digipädevus.
Hindamine: praktiline töö: metallide aktiivsuse võrdlemine reageerimisel happe lahusega (nt Zn, Fe, Sn, Cu); kontrolltöö.

9. klass – 70 tundi

Oodatavad õpitulemused:

1) õpilane tunneb huvi keemia ja teiste loodusteaduste vastu ning mõistab keemia rolli inimühiskonna ajaloolises arengus, tänapäeva tehnoloogias ja igapäevaelus;
2) õpilane suhtub vastutustundlikult elukeskkonda, väärtustades säästva arengu põhimõtteid, märkab, analüüsib ja hindab inimtegevuse tagajärgi ning hindab ja arvestab inimtegevuses kasutatavate materjalide ohtlikkust;
3) õpilane kujundab erinevates loodusainetes õpitu põhjal seostatud maailmapildi, mõistab keemiliste nähtuste füüsikalist olemust ning looduslike protsesside keemilist tagapõhja;
4) õpilane kasutab erinevaid keemia teabeallikaid, analüüsib kogutud teavet ja hindab seda kriitiliselt;
5) õpilane omandab põhikooli tasemele vastava loodusteaduste- ja tehnoloogiaalase kirjaoskuse, sh funktsionaalse kirjaoskuse keemias;
6) õpilane rakendab probleeme lahendades loodusteaduslikku meetodit; tunneb keemiaga seotud eluvaldkondi ning hindab keemiateadmisi ja -oskusi karjääri planeerides;
7) õpilane suhtub probleemide lahendamisesse süsteemselt ja loovalt ning on motiveeritud elukestvaks õppeks.

Õppesisu

1. Anorgaaniliste ainete põhiklassid (20 õppetundi)
Oksiidid. Happelised ja aluselised oksiidid, nende reageerimine veega.
Happed. Tugevad ja nõrgad happed. Hapete keemilised omadused (reageerimine metallide, aluseliste oksiidide ja alustega). Happed argielus.
Alused. Aluste liigitamine (tugevad ja nõrgad alused, hästi lahustuvad ja rasklahustuvad alused) ning keemilised omadused (reageerimine happeliste oksiidide ja hapetega). Hüdroksiidide koostis ja nimetused.
Soolad. Vesiniksoolad (söögisooda näitel). Soolade saamise võimalusi (õpitud reaktsioonitüüpide piires). Vesi lahustina. Ainete lahustuvus vees (kvantitatiivselt), selle sõltuvus temperatuurist (gaaside ja soolade näitel). Lahustuvustabel. Lahuste protsendilise koostise arvutused (tiheduse arvestamisega).

EDUVALLIKOOL

Seosed anorgaaniliste ainete põhiklasside vahel.
Anorgaanilised ühendid igapäevaelus. Vee karedus, väetised, ehitusmaterjalid. Põhilised keemilise saaste allikad, keskkonnaprobleemid: happevihmad (happesademed), keskkonna saastumine raskmetallide ühenditega, veekogude saastumine.
Põhimõisted: happeline oksiid, aluseline oksiid, tugev hape, nõrk hape, tugev alus (leelis), nõrk alus, vee karedus, lahustuvus.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: erinevate oksiidide ja vee vahelise reaktsiooni uurimine (nt CaO, SO2 + H2O); erinevate oksiidide hapete ja alustega reageerimise uurimine (nt CuO + H2SO4, CO2 + NaOH); internetist andmete otsimine olmekemikaalide happelisuse/aluselisuse kohta, järelduste tegemine; erinevat tüüpi hapete ja aluste vaheliste reaktsioonide uurimine; soolade lahustuvuse uurimine erinevatel temperatuuridel.
Õpitulemused. Õpilane:

- eristab tugevaid ja nõrku happeid ning aluseid; seostab lahuse happelisi omadusi H+-ioonide ja aluselisi omadusi OH–-ioonide esinemisega lahuses;
- kasutab aineklassidevahelisi seoseid ainetevahelisi reaktsioone põhjendades ja vastavaid reaktsioonivõrrandeid koostades (õpitud reaktsioonitüüpide piires: lihtaine + O2, happeline oksiid + vesi, (tugevalt) aluseline oksiid + vesi, hape + metall, hape + alus, aluseline oksiid + hape, happeline oksiid + alus); korraldab neid reaktsioone ohutult;
- kasutab info saamiseks lahustuvustabelit;
- selgitab temperatuuri mõju gaaside ning (enamiku) soolade lahustuvusele vees, kasutab ainete lahustuvuse graafikut, et leida vajalikku infot ning teha arvutusi ja järeldusi;
- lahendab lahuse protsendilisel koostisel põhinevaid arvutusülesandeid (sh lahuse ruumala ja tihedust kasutades);
- kirjeldab ja analüüsib mõningate tähtsamate anorgaaniliste ühendite (H2O, CO, CO2, SiO2, CaO, HCl, H2SO4, NaOH, Ca(OH)2, NaCl, Na2CO3, NaHCO3, CaSO4, CaCO3 jt) peamisi omadusi ning selgitab nende ühendite kasutamist igapäevaelus;
- analüüsib keemilise saaste allikaid ja saastumise tekkepõhjusi, saastumisest tingitud keskkonnaprobleeme (happesademed, raskmetallide ühendid, üleväetamine) ning võimalikke keskkonna säästmise meetmeid.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon.
Lõiming:
Bioloogia: happelised ja aluselised oksiidid, nende reageerimine veega; anorgaanilised ühendid igapäevaelus.
Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, digipädevus**.**
Hindamine: praktiline töö: erinevate oksiidide hapete ja alustega reageerimise uurimine (nt CuO + H2SO4, CO2 + NaOH); praktiline töö: erinevat tüüpi hapete ja aluste vaheliste reaktsioonide uurimine.

2. **Aine hulk. Moolarvutused (14 õppetundi)**

Aine hulk, mool. Molaarmass ja gaasimolaarruumala (normaaltingimustel). Ainekoguste ühikud ja nende teisendused.
Aine massi jäävus keemilistes reaktsioonides. Reaktsioonivõrrandi kordajate tähendus. Keemilise reaktsiooni võrrandis sisalduva (kvalitatiivse ja kvantitatiivse) info analüüs. Arvutused reaktsioonivõrrandite põhjal moolides (sh lähtudes massist või ruumalast).
Põhimõisted: ainehulk, mool, molaarmass, gaasi molaarruumala, normaaltingimused.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: erinevate oksiidide ja vee vahelise reaktsiooni

EDU VALEM ERAKOOL

uurimine (nt CaO, SO2 + H2O); erinevate oksiidide hapete ja alustega reageerimise uurimine (nt CuO + H2SO4, CO2 + NaOH); internetist andmete otsimine olmekemikaalide happelisuse/aluselisuse kohta, järelduste tegemine; erinevat tüüpi hapete ja aluste vaheliste reaktsioonide uurimine; soolade lahustuvuse uurimine erinevatel temperatuuridel.
Õpitulemused. Õpilane:

- tunneb põhilisi aine hulga, massi ja ruumala ühikuid (mol, kmol, g, kg, t, cm3, dm3, m3, ml, l) ning teeb vajalikke ühikute teisendusi;
- teeb arvutusi aine hulga, massi ja gaasi ruumala vaheliste seoste alusel ning põhjendab neid loogiliselt;
- mõistab ainete massi jäävust keemilistes reaktsioonides ja reaktsioonivõrrandi kordajate tähendust (reageerivate ainete hulkade suhe);
- analüüsib keemilise reaktsiooni võrrandis sisalduvat (kvalitatiivset ja kvantitatiivset) infot; lahendab reaktsioonivõrranditel põhinevaid arvutusülesandeid, lähtudes reaktsioonivõrrandite kordajatest (ainete moolsuhtest) ning reaktsioonis osalevate ainete hulkadest (moolide arvust), tehes vajaduse korral ümberarvutusi ainehulga, massi ja (gaasi) ruumala vaheliste seoste alusel; põhjendab lahenduskäiku;
- hindab loogiliselt arvutustulemuste õigsust ning teeb arvutustulemuste põhjal järeldusi ja otsustusi.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon.
Lõiming:
Matemaatika.
Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus**.**
Hindamine: numbriline hindamine; kontrolltöö.

3. **Süsinik ja süsinikuühendid (24 õppetundi)**

Süsinik lihtainena. Süsinikuoksiidid. Süsivesinikud. Süsinikuühendite paljusus. Süsiniku võime moodustada lineaarseid ja hargnevaid ahelaid, tsükleid ning kordseid sidemeid. Molekulimudelid ja struktuurivalemid. Ettekujutus polümeeridest.
Süsivesinike esinemisvormid looduses (maagaas, nafta) ja kasutusalad (kütused, määrdeained) ning nende kasutamise võimalused. Süsivesinike täielik põlemine (reaktsioonivõrrandide koostamine ja tasakaalustamine). Hüdrofiilsed ja hüdrofoobsed ained.
Alkoholide ja karboksüülhapete tähtsamad esindajad (etanool, etaanhape), nende omadused ja tähtsus igapäevaelus, etanooli füsioloogiline toime.
Põhimõisted: süsivesinik, struktuurivalem, polümeer, märgumine, alkohol, karboksüülhape.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: CO2 saamine ja kasutamine tule kustutamisel; lihtsamate süsivesinike jt süsinikuühendite molekulide mudelite koostamine; süsinikuühendite molekulide mudelite koostamine ja uurimine digitaalses keskkonnas, kasutades vastavat tarkvara; süsivesinike omaduste uurimine (lahustuvus, märguvus veega); erinevate süsinikuühendite (nt etanooli ja parafiini) põlemisreaktsioonide uurimine; etaan uurimine (nt etaanhape + leeliselahus).
Õpitulemused. Õpilane:

- võrdleb ning põhjendab süsiniku lihtainete omadusi, võrdleb süsinikuoksiidide omadusi;
- analüüsib süsinikuühendite paljususe põhjust (süsiniku võime moodustada lineaarseid ja hargnevaid ahelaid, tsükleid, kordseid sidemeid);
- koostab süsinikuühendite struktuurivalemeid etteantud aatomite (C, H, O) arvu järgi (arvestades süsiniku, hapniku ja vesiniku aatomite moodustatavate kovalentsete sidemete arvu);

EDUVALEM ERAKOOL

- teab materjalide liigitamist hüdrofiilseteks ja hüdrofoobseteks ning oskab tuua nende kohta näiteid igapäevaelust;
- kirjeldab süsivesinike esinemisvorme looduses (maagaas, nafta) ja kasutusalasid (kütused, määrdeained) ning selgitab nende kasutamise võimalusi praktikas;
- eristab struktuurivalemi põhjal süsivesinikke, alkohole ja karboksüülhappeid;
- koostab süsivesinike ja etanooli täieliku põlemise reaktsioonivõrrandeid;
- koostab etaanhappe iseloomulike keemiliste reaktsioonide võrrandeid (õpitud reaktsioonitüüpide piires) ning teeb katseid nende reaktsioonide uurimiseks;
- hindab etanooli füsioloogilist toimet ja sellega seotud probleeme igapäevaelus.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon.

Lõiming:

Geograafia: süsivesinikud. Süsivesinike esinemisvormid looduses (maagaas, nafta) ja kasutusalad (kütused, määrdeained) ning nende kasutamise võimalused.

Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus**.**

Hindamine: numbriline hindamine; kontrolltöö.

4. **Süsinikuühendite roll looduses, süsinikuühendid materjalidena (12 õppetundi)**

Energia eraldumine ja neeldumine keemilistes reaktsioonides, ekso- ja endotermilised reaktsioonid. Eluks olulised süsinikuühendid (sahhariidid, rasvad, valgud), nende roll organismis. Tervisliku toitumise põhimõtted, tervislik eluviis.

Süsinikuühendid kütusena. Keskkonnaprobleemid: kasvuhoonegaasid. Tarbekeemia saadused, plastid ja kiudained. Polümeerid igapäevaelus.

Põhimõisted: eksotermiline reaktsioon, endotermiline reaktsioon, reaktsiooni soojusefekt (kvalitatiivselt).

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: rasva sulatamine, rasva lahustuvuse uurimine erinevates lahustites; ekso-ja endotermilise reaktsiooni uurimine; toiduainete tärklisesisalduse uurimine; valkude püsivuse uurimine; päevamenüü koostamine ja analüüsimine (www.toitumine.ee).

Õpitulemused. Õpilane:

- selgitab keemiliste reaktsioonide soojusefekti (energia eraldumist või neeldumist);
- hindab eluks oluliste süsinikuühendite (sahhariidide, rasvade, valkude) rolli elusorganismides ja teab nende muundumise lõppsaadusi organismis (vesi ja süsinikdioksiid) (seostab varem loodusõpetuses ja bioloogias õpituga);
- analüüsib süsinikuühendite kasutusvõimalusi kütusena ning eristab taastuvaid ja taastumatuid energiaallikaid (seostab varem loodusõpetuses õpituga);
- iseloomustab tuntumaid süsinikuühenditel põhinevaid materjale (kiudained, plastid) ning analüüsib nende põhiomadusi ja kasutusvõimalusi;
- mõistab elukeskkonda säästva suhtumise vajalikkust ning analüüsib keskkonna säästmise võimalusi.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon.

Lõiming:

Bioloogia: eluks olulised süsinikuühendid (sahhariidid, rasvad, valgud), nende roll organismis. Tervisliku toitumise põhimõtted, tervislik eluviis. Süsinikuühendid kütusena. Keskkonnaprobleemid: kasvuhoonegaasid.

Geograafia: tarbekeemia saadused, plastid ja kiudained.

Üldpädevused: õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika- ja loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, digipädevus**.**

EDUVALEM ERAKOOL

Hindamine: numbriline hindamine; kontrolltöö.

EDU VALEM ERAKOOL

EDU VALEM ERAKOOL

Ainevaldkond „Sotsiaalained“

Ainevaldkonna õppeainete õpetamise eesmärk põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane sotsiaalvaldkondlik pädevus: suutlikkus mõista ühiskonnas toimuvate muutuste põhjusi ja tagajärgi; tunda ning austada inimõigusi ja demokraatiat; vallata teadmisi kodanikuõigustest ja -vastutusest ning käituda nendega kooskõlas; ära tunda kultuurilist eripära; järgida üldtunnustatud käitumisreegleid; olla huvitatud oma kogukonna, rahva, riigi ja maailma arengust; kujundada oma arvamust ning olla aktiivne ja vastutustundlik kodanik; tunda ja kasutada lihtsamaid sotsiaalteaduste uurimismeetodeid; tunda huvi ümbritseva maailma vastu.

Sotsiaalainete õpetamise kaudu taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:
1) mõistab ühiskonnas toimuvate muutuste põhjusi ja tagajärgi;
2) valdab adekvaatset minapilti, oskab analüüsida oma võimalusi ja kavandab neist lähtuvalt tulevikuplaane;
3) tunneb ning austab demokraatiat ja inimõigusi, teab kodanikuõigusi ja -kohustusi, järgib üldtunnustatud käitumisreegleid ning on seaduskuulekas;
4) huvitub iseenda, oma kogukonna, rahva ja maailma arengust, kujundab oma arvamust ning mõistab oma võimalusi olla aktiivne ja vastutustundlik kodanik;
5) tunneb lihtsamaid uurimismeetodeid ja kasutab neist mõnda õppes;
6) teadvustab kultuurilist eripära ning suhtub lugupidavalt individuaalsetesse, kultuurilistesse ja maailmavaatelistesse erinevustesse juhul, kui need pole inimväärikust alandavad;
7) käitub üldtunnustatud sotsiaalsete normide ja suhtlemistavade järgi, mis aitavad toime tulla eakaaslaste hulgas, perekonnas, kogukonnas ning ühiskonnas, väärtustades neid;
8) on omandanud teadmisi ja oskusi enesekontrolli, enesekasvatuse, oma võimete arendamise, tervist tugevdava käitumise ja tervisliku eluviisi kohta ning suhtub positiivselt endasse ja teistesse;
9) hindab vabadust, inimväärikust, võrdõiguslikkust, ausust, hoolivust, sallivust, vastutustunnet,
õiglust ja isamaalisust ning tunneb austust enda, teiste inimeste ja keskkonna vastu.

Ainevaldkonna õppeained ja maht
Ainevaldkonna õppeained on ajalugu, ühiskonnaõpetus ja inimeseõpetus.
Õppeainete kavades esitatud taotletavaid õpitulemusi ja õppesisu koostades on aluseks võetud arvestuslik nädalatundide jagunemine III kooliastmes alljärgnevalt:

ajalugu – 6 nädalatundi (7., 8. ja 9. klassis 2 ainetundi)
inimeseõpetus – 2 nädalatundi (7. ja 8. klassis 1 ainetund)
ühiskonnaõpetus – 2 nädalatundi (9. klassis 2 ainetundi)

Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming
Sotsiaalainetes käsitletakse inimese ja ühiskonna toimimist minevikus ning tänapäeval. Sotsiaalainete vahendusel kujundatakse õpilastes oskusi näha ühiskonna arengus põhjuse-tagajärje seoseid ning teha teadlikke valikuid, lähtudes ühiskonnas kehtivatest väärtustest ja moraalinormidest. Õppe vältel kujundatakse õpilastes tahet toimida kõlbelise ja vastutustundliku ühiskonnaliikme ning isiksusena.
Ajalugu õppides omandavad õpilased kultuuriruumis orienteerumiseks vajalikke teadmisi oma kodukoha ja maailma minevikust ning kultuuripärandist. Aine vahendusel suunatakse õpilane teadvustama, analüüsima ja kriitiliselt hindama ning tõlgendama minevikus aset leidnud sündmusi ja protsesse, nende omavahelisi seoseid ja seoseid tänapäevaga ning ajaloosündmuste erineva tõlgendamise põhjusi. Ajalooõpetus aitab kaasa teistes õppeainetes

EDU VALEM ERAKOOL

õpitava tervikuks sidumisele ning kujundab oskust mõista minevikunähtuste mõjul toimuvat arengut.
Inimeseõpetus lõimib õppesisu kõigis kooliastmeis, toetades õpilase toimetulekut eakaaslaste hulgas, peres, kogukonnas ja ühiskonnas ning aitab õpilasel kujuneda sotsiaalselt küpseks ja teovõimeliseks isiksuseks. Inimeseõpetuse üldeesmärk on aidata kaasa õpilase sotsiaalses elus vajalike toimetulekuoskuste arengule, mille elluviimiseks kujundatakse õpilases terviklikku isiksust, sotsiaalset kompetentsust, terviseteadlikkust ja ausust, hoolivust, vastutustunnet ning õiglust. Inimeseõpetuse kaudu kujundatakse esmased teadmised ja hoiakud soolise võrdsuse osas.
Ühiskonnaõpetuses omandavad õpilased sotsiaalse kirjaoskuse: teadmised, oskused ja hoiakud ühiskonnas toimimiseks ning vastutustundlike otsuste tegemiseks. Õppeaine üldeesmärk on luua eeldused kodanikuidentiteedi ja ühiskonna sidususe tugevnemiseks ning aktiivse kodaniku kujunemiseks.
Kõik sotsiaalvaldkonna ained on toeks, et õpilasel areneks suutlikkus analüüsida oma käitumist ja selle tagajärgi, sobival viisil väljendada oma tundeid, aktseptida inimeste erinevusi ning arvestada neid suheldes; ennast kehtestada, seista vastu ebaõiglusele viisil, mis ei kahjusta enda ega teiste huve ega vajadusi. Sotsiaalvaldkonna õppeainete kaudu õpitakse tundma ning järgima ühiskondlikke väärtusi, norme ja reegleid, omandatakse teadmisi, oskusi ja hoiakuid sotsiaalselt aktseptitud käitumisest ning inimeste vastastikustest suhetest, mis aitavad kaasa tõhusale kohanemisele ja toimetulekule perekonnas, eakaaslaste hulgas, kogukonnas ning ühiskonnas. Sotsiaalainete kaudu kujundatakse alus maailmavaatelise mitmekesisusega arvestamiseks ning valmisolek dialoogiks erineva maailmavaate esindajatega. Sotsiaalainetes käsitletavate õppeteemade kaudu kujundatakse õpilastes esmane valmisolek märgata naiste ja meeste ebavõrdsust ühiskonnas ja aidata kaasa soolise võrdõiguslikkuse edendamisele.
Valdkonnasisese lõiminguga taotletakse, et õpilane areneks terviklikuks isiksuseks, kes suhtub endasse ja teistesse positiivselt, arvestab kaasinimesi, lähtub oma tegevuses üldinimlikest väärtustest ning näeb ja mõistab ühiskonnas toimuvat. Kõigi sotsiaalvaldkonna õppeainete seisukohalt on tähtis koostööoskus ja töötamine rühmas. Tal on tõhusad oskused ja valmidus ühiskonnaellu sekkuda ning selles osaleda.
Õppesisu käsitluses teeb valiku aineõpetaja arvestusega, et kooliastmeti kirjeldatud õpitulemused, üld-ja valdkonnapädevused ning õpitulemused oleksid saavutatud.

Üldpädevuste kujundamise võimalusi
Sotsiaalainete valdkonna õppeainete õppimise kaudu kujundatakse õpilastes kõiki riiklikus õppekavas kirjeldatud üldpädevusi. Pädevustes eristatava nelja omavahel seotud komponendi – teadmiste, oskuste, väärtushinnangute ning käitumise – kujundamisel on kandev roll õpetajal, kelle väärtushinnangud, suhtlemis- ja sotsiaalsed oskused loovad sobiliku õpikeskkonna ning mõjutavad õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist.
Kultuuri- ja väärtuspädevuse ning sotsiaalse ja kodanikupädevuse kujundamist toetavad kõik ainevaldkonna õppeained erinevate rõhuasetuste kaudu. Suutlikkust mõista humanismi, demokraatia ja ühiskonna jätkusuutliku arengu põhimõtteid ning nendest oma tegutsemises juhinduda toetavad ajalugu ja ühiskonnaõpetus. Kõik sotsiaalained süvendavad lugupidavat suhtumist erinevatesse maailmavaatelistesse tõekspidamistesse. Inimeseõpetus ning usundiõpetus toetavad väärtussüsteemide mõistmist, mõtete, sõnade ja tunnetega kooskõlas elamist, oma valikute põhjendamist ning enda heaolu kõrval teiste arvestamist. Oskus seista vastu kesksete normide rikkumisele ning sotsiaalse õigluse ja eri soost inimeste võrdse kohtlemise põhimõtete järgimine on üks õppekava üldeesmärke, mille kujundamisel on suurem rõhk ühiskonnaõpetusel ja inimeseõpetusel.

EDUVALEM FRAKOOL

Enesemääratluspädevuse aluseks on suutlikkus mõista ja hinnata iseennast; hinnata oma nõrku ja tugevaid külgi ning arendada positiivset suhtumist endasse ja teistesse; järgida tervislikke eluviise; lahendada tõhusalt ja turvaliselt iseendaga, oma vaimse, füüsilise, emotsionaalse ning sotsiaalse tervisega seonduvaid ja inimsuhetes tekkivaid probleeme. Pädevuse kujundamist toetab peamiselt inimeseõpetus, ent rahvusliku, kultuurilise ja riikliku enesemääratluse kujundajana teisedki valdkonna õppeained.
Õpipädevus. Iga sotsiaalvaldkonna õppeaine kujundab suutlikkust organiseerida õpikeskkonda ning hankida õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet, samuti oma õppimise plaanimist ning õpitu kasutamist erinevates kontekstides ja probleeme lahendades. Õppetegevuse ja tagasiside kaudu omandavad õppijad eneseanalüüsi oskuse ning suudavad selle järgi kavandada oma edasiõppimist.
Suhtluspädevus. Kõik valdkonna õppeained kujundavad suutlikkust ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada erinevates suhtlusolukordades; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust. Väljendusrikast keelt taotlevad kõik valdkonna õppeained.
Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus. Kõik valdkonna õppeained toetavad oskust kasutada erinevaid ülesandeid lahendades matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades. Õpitakse eristama sotsiaalteadusi loodusteadustest (sh mõistma nendes kasutatavate uurimismeetodite eripära). Õpitakse otsima teavet, kasutades tehnoloogilisi abivahendeid, ja tegema saadud teabe alusel tõenduspõhiseid otsuseid.
Ettevõtlikkuspädevus. Ennekõike ühiskonnaõpetus, kuid ka teised valdkonna õppeained õpetavad nägema probleeme ja neis peituvaid võimalusi, seadma eesmärke, genereerima ideid ning neid ellu viima. Aineõpetuse kaudu kujundatakse algatusvõimet ja vastutustunnet, et teha eesmärkide saavutamiseks koostööd; õpitakse tegevust lõpule viima, reageerima paindlikult muutustele, võtma arukaid riske ning tulema toime ebakindlusega; õpitakse ideede teostamiseks valima sobivaid ja loovaid meetodeid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ja ressursside adekvaatsele analüüsile ja tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega.

Sotsiaalainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega

Sotsiaalained on teiste ainevaldkondadega seotud valdkonnapädevuste kujundamise kaudu.
Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled. Kujundatakse oskust väljendada end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult; lugeda ja mõista erinevaid tekste. Õpilasi juhitakse kasutama kohaseid keelevahendeid, ainealast sõnavara ja väljendusrikast keelt ning järgima õigekeelsusnõudeid. Tähtsustatakse teksti kriitilise analüüsi oskust, meediakirjaoskust, teabe hankimist, selle kriitilist hindamist, tööde vormistamist ning intellektuaalse omandi kaitset. Sotsiaalainete õppimise kaudu täiendatakse õpilaste teadmisi erinevatest kultuuridest ja traditsioonidest. Õpilasi suunatakse märkama oma kultuuri ja teiste kultuuride erinevusi ning neist lugu pidama. Juhitakse tähelepanu erinevate suhtluskeskkondade reeglitele ning ühiskondlikule mitmekesisusele. Selgitatakse võõrkeelse algupäraga mõisteid, võõrkeeleoskust arendatakse ka lisamaterjali otsimisel ja mõistmisel.
Matemaatika. Kujundatakse järgmisi oskusi: ajaarvamine; ressursside plaanimine (aeg, raha); matemaatiline kirjaoskus, arvandmete esitlemine ja tõlgendamine (graafikud, tabelid, diagrammid); oskus probleeme seada, sobivaid lahendusstrateegiaid leida ja neid rakendada, lahendusideid analüüsida ning tulemuse tõesust kontrollida; oskus loogiliselt arutleda, põhjendada ja tõestada ning väärtustada matemaatilist käsitlust, mõista selle sotsiaalset, kultuurilist ja personaalset tähendust.

EDUVALEMI ERAKOOL

Loodusained. Õpitakse mõistma looduskeskkonna ja geograafilise asendi mõju inimühiskonna arengule, inimese arengut ja rahvastikuprotsesse; majanduse ressursse; ühiskonna jätkusuutlikku säästlikku tarbimist, üleilmastumist, globaalprobleemide, sh keskkonnaprobleemide märkamist ja mõistmist ning jätkusuutliku ja vastutustundliku eluviisi väärtustamist.
Tehnoloogia. Käsitletavate teemade kaudu kujundatakse oskust hinnata tehnoloogia rakendamisega kaasnevaid võimalusi ja ohte; rakendada nüüdisaegseid tehnoloogiaid tõhusalt ning eetiliselt oma õpi-, töö- ja suhtluskeskkonda kujundades; kasutada tehnovahendeid eesmärgipäraselt ja säästlikult, järgides ohutuse ning intellektuaalomandi kaitse nõudeid.
Kunstiained. Käsitletakse Eesti, Euroopa ja maailma erinevate rahvaste kultuuriteemasid, iluhinnangute muutumist ajas; esteetilist arengut ja eneseteostuse võimalusi, rahvakultuuri ning loomingulist eneseväljendusoskust.
Kehaline kasvatus. Kujundatakse oskust mõista ja väärtustada kehalise aktiivsuse tähtsust tervisliku eluviisi osana eri ajastuil; arendatakse sallivat suhtumist kaaslastesse ning koostööpõhimõtteid tervislikku eluviisi järgides.

Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Elukestev õpe ja karjääri plaanimine. Kujundatakse iseseisva õppimise oskus, mis on tähtis alus elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisele. Sotsiaalainete kaudu kujundatakse hoiakuid, mida on õpilasele vaja tulevases tööelus. Õpilastele tutvustatakse sotsiaalvaldkonnaga enim seotud ameteid, erialasid ja edasiõppimisvõimalusi. Kujundatakse arusaama ühiskonnas toimuvate muutuste põhjustest ja tagajärgedest ning sellest, mil moel mõjutavad need õpilase valikuid ja tulevikku määravaid otsuseid.
Erinevate õppetegevuste kaudu saavad õpilased ülevaate tööturu üldisest olukorrast ja tulevikuprognoosidest, tööõigusest, erinevatest töödest eri tegevusvaldkondade ameti- ja kutsealadel ning kasutada seda infot nii tulevast õpitavat eriala valides kui ka pikemaajalist karjääri plaanides. Erinevaid ameteid ja elukutseid tutvustades pööratakse tähelepanu töö iseloomule, töökeskkonnale, töötingimustele ning vajalikele teadmistele, oskustele ja isiksuseomadustele.
Õpe annab õpilasele teadmised sellest, et erinevate tööde tegemisel on erinevad nõuded ja töötingimused. Õpilast juhitakse analüüsima, millised on tema eeldused huvipakkuva töö tegemiseks, sh sobiv terviseseisund, füüsiline vorm, füsioloogilised eeldused. Õpilane hakkab analüüsima oma võimeid, oskusi ja väärtusi ning seostama neid tulevase haridustee ja tööelu valikutega, koostades esmase karjääriplaani.
Keskkond ja jätkusuutlik areng. Toetatakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes püüab leida lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele, pidades silmas nende jätkusuutlikkust.
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Toetatakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähendust, on ühiskonda lõimitud, toetub oma tegevuses riigi kultuuritraditsioonidele ja arengusuundadele ning on kaasatud kohalikku kogukonda käsitlevate otsuste tegemisse.
Kultuuriline identiteet. Toetatakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaadi kujundajana ja kultuuride muutumist ajaloo vältel ning kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktika eripärast nii ühiskonna ja terviku tasandil (rahvuskultuur) kui ka ühiskonna sees (regionaalne, professionaalne, klassi-, noorte jms kultuur; subkultuur ja vastukultuur) ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust, on kultuuriliselt salliv ning koostööaldis.

EDUVALLEMAAKOOL

Teabekeskkond. Toetatakse õpilase kujunemist infoteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat infokeskkonda ning suudab seda kriitiliselt analüüsida ja selles toimida olenevalt oma eesmärkidest ning ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetikast.
Tehnoloogia ja innovatsioon. Toetatakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja tänapäevaseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.
Tervis ja ohutus. Toetatakse õpilase kasvamist vaimselt, emotsionaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline käituma turvaliselt ning kujundama tervet keskkonda.
Väärtused ja kõlblus. Toetatakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes mõistab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

Õppetegevuse kavandamine ning korraldamine

Õppetegevust kavandades ja korraldades:
1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab õpilasele piisavalt aega puhata ja huvialadega tegelda;
3) võimaldatakse nii üksi- kui ka ühisõpet (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd ning teised kooperatiivse õppimise vormid), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseiks ja iseseisvaiks õppijaiks ning loovaiks ja kriitiliselt mõtlevaiks ühiskonnaliikmeiks;
4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
6) arendatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid, sealjuures on põhirõhk hoiakute kujundamisel;
7) arvestatakse õpilaste võimeid ja suutlikkust, kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas;
8) kasutatakse mitmekülgset õppemeetodite valikut rõhuasetusega aktiivõppemeetodeile: vestlus, arutelu, diskussioon, juhtumianalüüs, paaristöö, projektõpe, rollimäng, rühmatöö, väitlus, ajurünnak; ajaloolise kujutluse loomine, tegevuspõhine õpe (nt dramatiseeringud, mudelite ja makettide valmistamine, ühistegevus ja vabatahtlik töö, heategevusprojekt);
9) luuakse võimalused koostada referaat, ajajoon, õpimapp ja uurimistöö, teha praktilisi uurimistöid (nt töö allikate ja kaardiga, töölehtede ja kontuurkaardi täitmine, küsitluse korraldamine, loovtöö/arutluse/arvamusloo kirjutamine, töö esitlemine, infootsing teabeallikatest, infoanalüüs, klassielu reeglite, päevaplaani ja isikliku eelarve koostamine, statistika ning juriidilise dokumendi lugemine, dokumendiplankide täitmine), osaleda temaatilistes mängudes (nt tarbijakaitse), kriitiliselt analüüsida reklaami, teemakohaseid filme jms;
10) laiendatakse õpikeskkonda: sotsiaal-kultuuriline ja ajaloolis-kultuuriline keskkond (muistised, ehitised), arvuti/ multimeediaklass, asutused, muuseumid, näitused, raamatukogu, looduskeskkond, kohaliku omavalitsuse ja riigiasutused, ettevõtted, mittetulundusühingud, arhiivid jm;
11) võimaldatakse siduda õpet koolivälise eluga (kohtuda erinevate inimestega, kaasata vanemaid jne), et kogu ainekäsitlus oleks võimalikult elulähedane.

Hindamise alused

EDUVALLEMEERAKOOL

Hindamise põhiülesanne on toetada õpilase arengut, et kujuneks positiivne minapilt ja adekvaatne enesehinnang. Ainekavas on kirjeldatud õppeaine õpitulemused kahel tasemel: üldised õpitulemused õpetamise eesmärkidena ning osaoskuste õpitulemused. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste, sh esituste ning kirjalike tööde alusel, arvestades teadmiste ja oskuste vastavust ainekavades taotletavatele õpitulemustele ning õpilase individuaalseid iseärasusi ja mõtlemise arengut. Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest.
Hoiakute ja väärtuste kohta (nt huvi tundmine, tähtsuse mõistmine, väärtustamine, vajaduste arvestamine, reeglite järgimine) antakse tagasisidet. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Õpitulemuste hindamise vormid on mitmekesised. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid. Tähtsal kohal on kujundav hindamine, mis keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Hindamise kriteeriumid ja hindamise korraldus täpsustakse kooli õppekavas.
Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Aineteadmisi ja -oskusi ning hoiakuid hinnates on põhirõhk kujundaval hindamisel.
Õpitulemusi hinnates kasutatakse mitmekesiseid ja õpitulemustega vastavuses olevaid vorme, mis sisaldavad suulisi, kirjalikke ja praktilisi ülesandeid. Hindamismeetodite valikul arvestatakse õpilaste vanuselisi iseärasusi, individuaalseid võimeid ning valmisolekut ühe või teise tegevusega toime tulla.
Praktiliste tööde puhul hinnatakse mitte ainult tulemust, vaid ka protsessi kulgu.
Suuliste ja kirjalike ülesannete puhul õpilane:
1) selgitab ning kirjeldab mõistete sisu ja nendevahelisi seoseid;
2) selgitab oma arvamusi, hinnanguid, seisukohti ja suhtumisi, seostades neid omandatud teadmistega;
3) eristab, rühmitab, võrdleb ja analüüsib olukordi, seisundeid, tegevusi ning tunnuseid lähtuvalt õpitulemustest;
4) demonstreerib faktide, mõistete ning seaduspärasuste tundmist, lähtudes õpiülesannete sisust.
Praktiliste ülesannete puhul õpilane:
1) rakendab õpisituatsioonis teoreetilisi teadmisi praktiliselt;
2) demonstreerib õpitulemustes määratud oskusi õpisituatsioonis;
3) kirjeldab õpitulemustes määratud teadmiste ja oskuste rakendamist igapäevaelus.
Inimeseõpetuses tähendab hindamine konkreetsete õpitulemuste saavutatuse ja õppija arengu toetamist, kusjuures põhirõhk on õpilase arengu toetamisel, seejuures pakkudes võimalusi enesehindamiseks. Aineteadmiste ja -oskuste kõrval antakse kujundavat tagasisidet ka väärtuste ning hoiakute kohta. Väärtuste ja hoiakute hindamist võimaldavad rollimängud, juhtumianalüüsid ning rühmatöö.
Ajaloo õpitulemuste kontrolli ja hindamise eesmärk on saada ülevaade ajalooõpetuse õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada saadud teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks. Õpitulemusi kontrollides jälgitakse teadmiste (ajaloolise sõnavara) ja oskuste tasakaalu.
Õpitulemuste kontrollimise ja hindamise vormid III kooliastmes on mitmekesised, sisaldavad suulist ja kirjalikku küsitlust, tööd kaartide, dokumentide, allikmaterjali ja piltidega, referaadi ja uurimistöö koostamist, loovtööd ning arutluse kirjutamist. Allikaanalüüsi puhul hinnatakse allikast olulise info leidmist, selle hindamist ja võrdlemist, katkendi põhjal vastamist, kommenteerimist ning usaldusväärsuse üle otsustamist. Üksikfaktide teadmisele eelistatakse tähtsamate ajaloosündmuste ja nähtuste analüüsi nõudvaid ülesandeid. Arutluse puhul hinnatakse vastavust teemale, ajastu ja teemakohaste faktide tundmist, analüüsi, võrdlemise ja

EDUVALEMI ERAKOOL

seoste loomise oskust ning isikliku suhtumise väljendamist põhjendatud hinnangute kaudu. III kooliastmes kasutatakse kontrollimiseks ja hindamiseks nii avatud kui ka etteantud vastusega ülesanded.
Ühiskonnaõpetuses kasutatakse III kooliastmes kokkuvõtvaks hindamiseks probleemküsimuste avamist, arvamuslugu, uurimust ja juhtumianalüüsi, dokumendi, statistiliste andmete ja karikatuuri analüüsi, kaardi tundmist, avatud ja etteantud vastustega ülesandeid: mõiste ja selgituse kokkuviimist, teabe tõlkimist teise vormi (graafikust tabelisse vms) ning info rühmitamist.
Praktiliste tööde puhul hinnatakse töö plaanimise, tegemise, tulemuste tõlgendamise, järeldamise, põhjendamise ning tulemuste esitamise oskust.
Õpilase ja õpetaja koostöös hinnatakse ka õpilase õpitulemusi koolivälises mitteformaalses õppes, kui seal omandatu vastab taotlevatele õpitulemustele (nt osavõtt projektidest, tegevus õpilasesinduses või kodanikuühendustes jm).

Füüsiline õpikeskkond
Kool korraldab valdava osa õppest klassis, kus on:
1) mööbli ümberpaigutamise võimalus rühmatööks ja ümarlauavestluseks ning toetavad demonstratsioonivahendid;
2) internetiühendus ning audiovisuaalse materjali kasutamise võimalus.
Kool võimaldab:

1) korraldada õppe sidumiseks igapäevaeluga õpet ja õppekäike väljaspool klassiruumi (muuseumis, arhiivis, näitusel, raamatukogus jm) vähemalt kaks korda õppeaasta jooksul;
2) kasutada klassiruumis ainekava eesmärke toetavaid õppematerjale ja -vahendeid:
    - Eesti Vabariigi põhiseadus;
    - ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioon;
    - ÜRO lapse õiguste konventsioon;
    - ajalooatlased, kontuur- ja seinakaardid;
    - allikakogumikud, käsiraamatud, erialased teatmeteosed;
    - elulooraamatud ja teabekirjandus;
    - auvised, digitaliseeritud andmebaasid ja arhiivid;
    - illustratiivne pildimaterjal (fotod, karikatuurid);
    - IKT-põhised õppematerjalid;
    - ajalehed ja ajakirjad;
    - statistilised ja metoodilised materjalid.

INIMESEÕPETUSE AINEKAVA

III kooliaste

Inimeseõpetuse maht III kooliastmes on 70 tundi, seitsmendas klassis 35 tundi ja kaheksandas klassis 35.
Inimeseõpetuses käsitletakse inimest ja tema sotsiaalset keskkonda tervikuna, integreerides õppesisu kõigis kooliastmetes.
Inimeseõpetus toetab õpilase toimetulekut eakaaslaste hulgas, peres, kogukonnas ja ühiskonnas ning aitab õpilasel kujuneda sotsiaalselt küpseks ja teovõimeliseks isiksuseks. Inimeseõpetuse üldeesmärk on aidata kaasa õpilase sotsiaalses elus vajalike toimetulekuoskuste arengule, mille elluviimiseks kujundatakse õpilases terviklikku isiksust, sotsiaalset kompetentsust, terviseteadlikkust ja üldinimlikke väärtusi, nagu ausus, hoolivus, vastutustunne ning õiglus.

EDU VALEM ERAKOOL

Põhikooli inimeseõpetusega taotletakse, et õpilane tunneb ja väärtustab isiksuse arenemisele ning sotsialiseerumisele kaasa aitavate teadmiste, oskuste ja hoiakute kujunemist järgmistes valdkondades:
1) enesekohased ja sotsiaalsed oskused;
2) füüsiline, vaimne, emotsionaalne ja sotsiaalne areng;
3) tervis ja tervislik eluviis;
4) turvalisus ja riskikäitumise ennetamine;
5) üldinimlikud väärtused: ausus, hoolivus, vastutustunne ja õiglus.

Hindamine
Hindamine inimeseõpetuses tähendab konkreetsete õpitulemuste saavutatuse ja õppija arengu toetamist. Inimeseõpetuses hindamise eesmärk on eelkõige õpilase arengu toetamine.
Hindamise põhiliseks ülesandeks on toetada õpilase arengut seoses positiivse minapilti ja adekvaatse enesehinnangu kujundamisega, kusjuures oluline on õpilase enda roll hindamisel, pakkudes võimalusi enesehindamiseks.
Inimeseõpetuses hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi, kuid ei hinnata hoiakuid ja väärtusi. Hoiakute ja väärtuste osas antakse õpilasele tagasisidet.
Õpitulemuste kontrollimise vormid on mitmekesised, sisaldades nii suulisi, kirjalikke kui ka praktilisi ülesandeid.
Suuliste ja kirjalike ülesannete puhul õpilane:
1) selgitab ning kirjeldab mõistete sisu ja omavahelisi seoseid;
2) selgitab oma arvamusi, hinnanguid, seisukohti ja suhtumisi, seostades neid omandatud teadmistega;
3) eristab, rühmitab, võrdleb ja analüüsib olukordi, seisundeid, tegevusi ning tunnuseid lähtuvalt õpitulemustest;
4) demonstreerib faktide, mõistete ning seaduspärasuste tundmist lähtuvalt õpiülesannete sisust.

Praktiliste ülesannete puhul õpilane:

1) rakendab teoreetilisi teadmisi praktiliselt õpisituatsioonis;
2) demonstreerib õpitulemustes määratud oskusi õpisituatsioonis;
3) kirjeldab õpitulemustes määratud teadmiste ja oskuste rakendamist igapäevaelus.

Ainekavad on koostatud põhimõttel, et põhikooli lõpetades õpilane:

1) teab ja oskab kasutada põhilisi enesekasvatuse viise ning analüüsib ennast, seostades seda oma valikutega elus ja väärtustades ennast;
2) teab ja oskab igapäevaelus planeerida tervislikke valikuid seoses oma füüsilise, vaimse, emotsionaalse ja sotsiaalse tervisega ning analüüsib valikuid mõjutavaid tegureid ja oma vastutuse osa selles;
3) teab tervisliku toitumise ja kehalise aktiivsuse põhimõtteid ning mõistab nende rakendamise olulisust igapäevaelus;
4) teab, millised arengumuutused toimuvad murdeeas ja mõistab murdeea eripära teiste eluperioodide seas;
5) mõistab seksuaalsuse olemust ja seksuaalse arengu individuaalsust ning teab turvalise seksuaalkäitumise põhimõtteid ja oma vastutust selles ning väärtustab seksuaalõigusi;

EDU VALEM ERAKOOL

6) analüüsib riskikäitumist mõjutavaid tegureid ja mõju inimese tervisele ning demonstreerib õpisituatsioonis, kuidas kasutada tõhusaid enesekohaseid ja sotsiaalseid oskusi riskikäitumisega seotud olukordades;
7) teab ja oskab otsida olulisi infoallikaid terviseteabe ja -abi saamiseks, analüüsides nende kasutusvõimalusi, ning demonstreerib õpisituatsioonis esmaabi põhilisi võtteid ja kirjeldab tõhusat käitumist ohuolukordades;
8) kirjeldab stressi ja kriisi olemust inimsuhetes ning teab, kuidas luua ja säilitada toetavaid ning lähedasi suhteid; väärtustab sõprust ja armastust vastastikuse toetuse allikana;
9) kirjeldab rühma mõju inimese käitumisele ja demonstreerib õpisituatsioonis oskust keelduda tegevusest, mis kahjustab teda ennast ja teisi;
10) teab kooselu reegleid ja norme toetavates inimsuhetes, mõistab nende vajalikkust rühmas ning väärtustab hoolivust, ausust, õiglust ja vastutustunnet.

7. klass – 35 tundi

Õppesisu

1. Inimese elukaar ja murdeea koht selles (5 õppetundi)
Areng ja kasvamine. Arengut ja kasvamist mõjutavad tegurid. Inimese elukaar. Murde- ja noorukiea koht elukaares.
Inimene oma elutee kujundajana. Enesekasvatuse alused ja võimalused. Vastutus seoses valikutega.
Elukaare etapid. Muutunud suhted lähedastega.
Õpitulemused. Õpilane:
- iseloomustab murde- ja noorukiea arenguülesandeid üleminekul lapseeast täiskasvanuikka;
- kirjeldab, kuidas mõjutavad inimese kasvamist ja arengut pärilikud ning keskkonnategurid;
- toob näiteid inimese võimaluste kohta ise oma eluteed kujundada ning mõistab enda vastutust oma elutee kujundajamisel;
- kirjeldab põhilisi enesekasvatusvõtteid: eneseveenmist, enesetreeningut, eneseergutust ja -karistust ning enesesisendust.

Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tervis ja ohutus.
Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Ajalugu
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, sotsiaalne pädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul.

2. Inimese mina (6 õppetundi)
Minapilt ja enesehinnang. Eneseanalüüs: oma iseloomujoonte, huvide, võimete ja väärtuste määramine.
Konfliktide vältimine ja lahendamine. Suhtlemise tasemed.
Konfliktid kodus, nende põhjused ja toimetulek.
Väärtused ja väärtuskonfliktid.
Haridus kui väärtus.

EDUVALEM ERAKOOL

Õpitulemused. Õpilane:

- selgitab, mis on minapilt ja enesehinnang;
- kirjeldab positiivse endassesuhtumise kujundamise ja säilitamise võimalusi;
- kasutab eneseanalüüsi oma teatud iseloomujooni, huve, võimeid ja väärtusi määrates;
- väärtustab võimalusi oma iseloomu, huve, võimeid ja väärtusi positiivses suunas kujundada ning toob nende kohta näiteid;
- kirjeldab inimeste erinevaid iseloomujooni, huve, võimeid ja väärtusi ning mõistab toetavate suhete rikastavat iseloomu;
- kirjeldab suhete säilitamise ning konfliktide vältimise võimalusi;
- demonstreerib õpisituatsioonis tõhusaid konfliktide lahendamise viise.

Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tervis ja ohutus.
Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Ajalugu
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, sotsiaalne pädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul.

3. Inimese ja rühm (7 õppetundi)

Erinevad rühmad ja rollid. Rollide suhtelisus ja kokkuleppelisus. Reeglid ja normid rühmas. Inimsuhteid toetavad reeglid ja normid.
Rühma kuulumine, selle positiivsed ja negatiivsed küljed. Hoolivus rühmas. Rühma surve ja toimetulek sellega. Sõltumatus, selle olemus. Autoriteet.
Murdeealise õigused ja kohustused.
Juhtimine, võim ja autoriteet grupis. Juhtimisstiilid .
Õpitulemused. Õpilane:

- iseloomustab erinevaid rühmi ning liigitab neid suuruse, liikmetevahelise läheduse ja ülesande järgi;
- kirjeldab inimeste erinevaid rolle rühmades ning nende mõju inimese käitumisele;
- mõistab normide ja reeglite vajalikkust ühiselu toimimisel ja korraldamisel;
- võrdleb erinevate rühmade norme ja reegleid ning kirjeldab nende erinevusi;
- kirjeldab rühma kuulumise positiivseid ja negatiivseid külgi;
- demonstreerib õpisituatsioonis toimetulekut rühma survega;
- selgitab sõltumatuse ja autoriteedi olemust inimsuhetes;
- väärtustab inimsuhteid toetavaid reegleid ja norme.

Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tervis ja ohutus.
Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Ajalugu
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, sotsiaalne pädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul.

4. Turvalisus ja riskikäitumine (7 õppetundi)

Tõhusad enesekohased ja sotsiaalsed oskused, et vältida riskikäitumist: emotsioonidega toimetulek, enesetunnetamine, kriitiline mõtlemine, probleemide lahendamine, suhtlusoskus.

EDUVALEM ERAKOOL

Hakkamasaamine kiusamise ja vägivallaga. Erinevad legaalsed ja illegaalsed uimastid. Uimastite tarvitamise lühi- ja pikaajaline mõju. Erinevate uimastitega seotud riskid.
Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamine eluliste probleemide lahendamisel .
Õpitulemused. Õpilane:

- demonstreerib õpisituatsioonis, kuidas kasutada tõhusaid sotsiaalseid oskusi uimastitega seotud olukordades: emotsioonidega toimetulek, enesetunnetamine, kriitiline mõtlemine, probleemide lahendamine ja suhtlemisoskus;
- demonstreerib õpisituatsioonis tõhusaid käitumisviise kiusamise ja vägivalla korral koolis;
- eristab legaalseid ja illegaalseid uimasteid;
- kirjeldab uimastite tarvitamise lühi- ja pikaajalist mõju inimese füüsilisele tervisele.

Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tervis ja ohutus.
Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Bioloogia
Ajalugu
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, sotsiaalne pädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul.

5. Inimese mina ja murdeea muutused (8 õppetundi)

Varane ja hiline küpsemine – igaühel oma tempo. Muutunud välimus. Nooruki põhimured küpsemisperioodil. Suguküpsus. Naiselikkus ja mehelikkus. Soorollid ja soostereotüübid. Lähedus suhetes. Sõprus. Armumine. Käimine. Lähedus ja seksuaalhuvi. Vastutus seksuaalsuhetes ja turvaline seksuaalkäitumine.
Ohud ja probleemid seoses füüsilise minaga. Oma füüsilise mina aktsepteerimine.
Meedia mõju mehelikkuse ja naiselikkuse mõistmisel ja hindamisel.
Kiindumussuhete olemus. Noorukite kiindumussuhted.
Õpitulemused. Õpilane:

- kirjeldab põhimuresid küpsemisperioodil ning nendega toimetuleku võimalusi;
- selgitab, milles seisneb suguküpsus;
- kirjeldab omadusi, mis teevad noormehe ja neiu meeldivateks suhtluskaaslasteks;
- selgitab soorolli olemust ning kirjeldab soostereotüüpset suhtumist;
- kirjeldab inimliku läheduse erinevaid avaldumisviise: vastastikust seotust ja meeldimist, sõprust ja armumist;
- kirjeldab, milles seisneb inimese vastutus seksuaalsuhetes;
- selgitab turvalise seksuaalkäitumise põhimõtteid.

Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tervis ja ohutus.
Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Bioloogia
Ajalugu
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, sotsiaalne pädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul.

EDUVALEMI ERAKOOL

6. Õnn (2 õppetundi)
Õnn. Toimetulek iseenda ja oma eluga õnne eeldusena.
Väärtused kui valikute mõõdupuu.
Õpitulemused. Õpilane:

- mõistab, et toimetulek iseenda ja oma eluga tagab õnne ning rahulolu.

Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tervis ja ohutus.
Lõiming:
Keel ja kirjandus
Võõrkeeled
Ajalugu
Kunst
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, sotsiaalne pädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul.

8. klass – 35 tundi

Õppesisu

1. Tervis (12 õppetundi)
Tervis kui heaoluseisund. Terviseaspektid: füüsiline, vaimne, emotsionaalne ja sotsiaalne tervis.
Terviseaspektide omavahelised seosed. Eesti rahvastiku tervisenäitajad. Tervislik eluviis ning sellega seonduvate valikute tegemine ja vastutus. Tegurid, mis mõjutavad tervisega seotud valikuid.
Tervisealased infoallikad ja teenused. Tervise infoallikate usaldusväärsus. Kehaline aktiivsus tervise tugevdajana. Kehaline vormisolek ja sobiva kehalise aktiivsuse valik. Toitumise mõju tervisele. Toitumist mõjutavad tegurid.
Vaimne heaolu. Vaimset heaolu säilitada aitavad tegevused ja mõttelaad. Stress. Stressorid. Stressi kujunemine. Stressiga toimetulek. Kriis, selle olemus. Käitumine kriisiolukorras. Abistamine, abi otsimine ja leidmine.
Enamlevinud nakkuslikud ja mittenakkuslikud haigused.
Dieedid. Lisaained toidus. Optimaalne kehakaal. Müüdid seoses toitumisega.
Treening. Ületreening. Tippsport. Vigastuste vältimine.
Inimese võimalused, õigused ja vastutus seoses meditsiiniabiga. Enesesisenduse võtted.
Kurvameelsus ja depressioon, põhjused, iseärasused noorukil.
Õpitulemused. Õpilane:

- kirjeldab füüsilise, vaimse, emotsionaalse ja sotsiaalse tervise vastastikust mõju ning
- seost;
- kirjeldab olulisi tervisenäitajaid rahvastiku tervise seisukohalt;
- analüüsib tegureid, mis võivad mõjutada otsuseid tervise kohta, ning demonstreerib õpisituatsioonis tõhusaid viise otsuste langetamisel tervisega seonduvate valikute puhul individuaalselt ja koostöös teistega;
- analüüsib ja hindab erinevate tervise infoallikate ning teenuste kasutamise võimalusi ja usaldusväärsust;
- analüüsib enda tervise seisundit ning teab, mis tegurid ja toimetulekumehhanismid aitavad säilitada inimese vaimset heaolu;
- analüüsib inimese kehalise aktiivsuse ja toitumise mõju tervisele;
- analüüsib oma igapäevatoidu vastavust tervisliku toidu põhimõtetele;

EDUVALEMI ERAKOOL

- selgitab kehalise aktiivsuse mõju inimese füüsilisele, vaimsele, emotsionaalsele ja
- sotsiaalsele tervisele;
- oskab planeerida eri tüüpi kehalist aktiivsust oma igapäevaellu ning väärtustab kehalist aktiivust eluviisi osana;
- selgitab stressi olemust, põhjuseid ja tunnuseid;
- kirjeldab stressiga toimetuleku viise ja eristab tõhusaid toimetulekuviise mittetõhusatest;
- kirjeldab kriisi olemust ja seda, kuidas käituda kriisiolukorras; teab abi ja toetuse võimalusi.

Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tervis ja ohutus.
Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Kehaline kasvatus
Kodundus
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, sotsiaalne pädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul.

2. Suhted ja seksuaalsus (11 õppetundi)
Sotsiaalne tervis ja suhted. Suhete loomine, säilitamine ja katkemine. Suhete väärtustamine. Armastus. Seksuaalsuse olemus: lähisuhted, seksuaalidentiteet, seksuaalne nauding, soojätkamine, seksuaalne areng.
Seksuaalne orientatsioon. Soorollide ja soostereotüüpide mõju inimese käitumisele ning tervisele. Seksuaalvahekord. Turvaline seksuaalkäitumine. Rasestumisvastased meetodid. Seksuaalõigused.
Seksuaalsel teel levivate haiguste vältimine. HIV ja AIDS. Abi ja nõu saamise võimalused. Õigused, kohustused ja vastutus seoses seksuaalsusega.
Seksuaalsusega seotud seadusandlus.
Turvalise seksuaalkäitumisega seotud väärtused ja otsused.
Seksuaalsel teel levivate haiguste ravivõimalused.
Ohud seoses prostitutsiooni kaasatusega.
Ühiskond ja seksuaalsus: moraalne ja kultuuriline aspekt seoses seksuaalsusega .
Õpitulemused. Õpilane:
- kirjeldab viise, kuidas luua ning säilitada mõistvaid, toetavaid ja lähedasi suhteid sotsiaalse tervise kontekstis;
- demonstreerib õpisituatsioonis oskusi, mis aitavad kaasa suhete loomisele ja säilitamisele: üksteise aitamine, jagamine, koostöö, teineteise eest hoolitsemine;
- väärtustab tundeid ja armastust suhetes;
- selgitab seksuaalsuse olemust ja seksuaalse arengu individuaalsust ning tunnete osa selles arengus;
- kirjeldab tunnete ja läheduse jagamise viise;
- selgitab, milles seisneb partnerite vastutus seksuaalsuhetes;
- selgitab soorollide ja soostereotüüpide mõju inimese käitumisele ning tervisele;
- kirjeldab, millised on tõhusad rasestumisvastased meetodid noortele ja millised käitumisviisid aitavad ära hoida nakatumist seksuaalsel teel levivatesse haigustesse;
- kirjeldab seksuaalsel teel levivate haiguste ärahoidmise võimalusi;

EDUVALLA ERAKOOL

- teab, mis on HIV ja AIDS ning HIVi nakatumise teid ja võimalusi nakatumise vältimiseks;
- eristab HIVi ja AIDSi müüte tegelikkusest;
- väärtustab vastutustundlikku käitumist seksuaalsuhetes ja kirjeldab seksuaalõigusi kui seksuaalsusega seotud inimõigusi;
- nimetab, kuhu saab pöörduda abi ja nõu saamiseks seksuaaltervise küsimustes.

Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tervis ja ohutus.
Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Kunst
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, sotsiaalne pädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul.

3. Turvalisus ja riskikäitumine (9 õppetundi)

Levinumad riskikäitumise liigid. Riskikäitumise mõju inimese tervisele ja toimetulekule. Tõhusad enesekohased ja sotsiaalsed oskused riskikäitumisega toimetulekul.
Uimastid ja nende toime kesknärvisüsteemile. Uimastitega seonduvad vääruskumused. Uimastite tarvitamise isiklikud, sotsiaalsed, majanduslikud ja juriidilised riskid. Sõltuvuse kujunemine.
Esmaabi põhimõtted ja käitumine ohuolukordades. Vägivald suhetes.
Tõhusad viisid vägivalla ennetuseks ja toimetulekuks.
Veebisuhtlus ja meediakasutus ennast ja teisi mittekahjustaval viisil.
Uimastid ühiskonnas .
Õpitulemused. Õpilane:

- kirjeldab levinumate riskikäitumiste tagajärgi, mõju inimese tervisele ja toimetulekule;
- kirjeldab ja selgitab levinumate riskikäitumiste ärahoidmise ja neisse sekkumise võimalusi indiviidi ja rühma tasandilt, lähtudes igapäevaelust, ning teadvustab ennetamise ja sekkumise võimalusi ühiskonna tasandil;
- kirjeldab, mis on vaimne ja füüsiline uimastisõltuvus ning kuidas see kujuneb;
- kirjeldab ja demonstreerib õpisituatsioonis, kuidas käituda uimastitega seotud olukordades;
- teab, kuidas käituda turvaliselt ohuolukorras ning kutsuda abi allergia, astma, diabeedi, elektrišoki, epilepsia, lämbumise, mürgituse, palaviku ja valu korral;
- demonstreerib õpisituatsioonis esmaabivõtteid kuumakahjustuse, teadvusekaotuse, südameseiskumise ja uppumise korral.

Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tervis ja ohutus.
Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Bioloogia
Kehaline kasvatus
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, sotsiaalne pädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul.

4. Inimene ja valikud (3 õppetundi)

EDU VALEM ERAKOOL

Huvide ja võimete mitmekesisus ning valikud. Edukus, väärtushinnangud ja prioriteedid elus. Mina ja teised kui väärtus.
Inimese huvide, võimete, iseloomu ja väärtuste seos kutsevalikuga.
Õpitulemused. Õpilane:

- analüüsib ennast oma huvide, võimete ja iseloomu põhjal ning seostab seda valikutega elus.

Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tervis ja ohutus.
Lõiming:
Keel ja kirjandus
Võõrkeeled
Karjääriõpe
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, sotsiaalne pädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul.

AINEKAVA AJALUGU

III kooliaste

Eesmärk: õpilane suunatakse teadvustama, analüüsima ja kriitiliselt hindama ning tõlgendama minevikus aset leidnud sündmusi ja protsesse, nende omavahelisi seoseid ja seoseid tänapäevaga ning ajaloosündmuste erineva tõlgendamise põhjusi. Ajalooõpetus aitab kaasa teistes õppeainetes õpitava tervikuks sidumisele ning kujundab oskust mõista minevikunähtuste mõjul toimuvat arengut.

Ainekavad on koostatud põhimõttel, et põhikooli lõpetades õpilane:

1) kirjeldab ajaloo põhietappe näidete kaudu;
2) mõistab eri ajastute kultuuripanust ning iseloomustab tähtsamaid ajaloosündmusi, isikuid ja kultuurinähtusi;
3) võrdleb ajaloosündmusi ja -nähtusi, leiab sarnasusi ja erinevusi, toob esile põhjusi ja tagajärgi, arutleb märksõnade/küsimuste toel, kujundab oma seisukoha ning põhjendab seda nii suuliselt kui ka kirjalikult;
4) teab Eesti ühiskonna arengujärke ja tähtsamaid ajaloosündmusi, seostab kodukoha, Eesti ja Euroopa ajalugu maailma ajalooga ning saab aru, et ajaloosündmusi võib tõlgendada mitmeti;
5) töötab mitmesuguste ajalooallikatega, kommenteerib ja hindab neid kriitiliselt;
6) otsib, analüüsib ja kasutab ajalooinfot, koostab kava ja mõistekaarti, ajalooreferaati ja lühiuurimust, esitleb seda suuliselt ja kirjalikult ning IKT vahendeid kasutades;
7) töötab kaardiga ja koostab lihtsamaid skeeme;
8) oskab asetada end minevikus elanud inimese olukorda ja mõistab nii ametite kui ka töö sisu muutumist ajas;
9) mõistab ajalooteadmiste vajalikkust igapäevaelus ning teab ajalooga seotud erialade õppimise võimalusi.

Ajalooõpetuse kaudu kujundatakse erinevaid oskusi:

1) oskus orienteeruda ajas ning analüüsida ajaloolise keskkonna kujunemist;
2) ajaloomõistete tundmine ja kontekstis kasutamine;
3) küsimuste esitamine ajaloo kohta ning neile vastamine;
4) funktsionaalne kirjaoskus, kriitiline mõtlemine, arutlusoskus, järelduste tegemine ja seoste loomine ning oma seisukoha kujundamine ja põhjendamine;

EDUVALEM ERAKOOL

5) empaatia, oskus asetada end kellegi teise olukorda ajastut arvestades; koostöö- ja konfliktilahendusoskus;
6) allikaanalüüs ja töö ajalookaardiga, info leidmine erinevatest teabeallikatest, selle kasutamine ja hindamine, suuline ja kirjalik eneseväljendus ning IKT vahendite kasutamine.

7. klass – 70 tundi

Õppesisu

1. Keskaegne ühiskond (4 õppetundi)
Keskaegse maailmapildi mõju maailma ajaloole, keskaja ühiskonna üldiseloomustus ja periodiseering. Läänikord, eluolu.
Õpitulemused. Õpilane:
- kirjeldab läänikorda, feodaalset hierarhiat, seisuslikku ühiskonda, naturaalmajandust ning talupoegade ja feodaalide elulaadi;
- seletab mõisteid senjöör, vasall, feodaal, pärisori.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: töö kaardiga.
Läbivad teemad: **k**ultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus.
Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Geograafia
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul.

2. Kirik keskajal (8 õppetundi)
Keskaegse maailmapildi mõju maailma ajaloole.
Kiriku ja kultuuri osa keskajal, ristiusu õpetuse alused, ristisõjad, keskaja ülikoolid ja teadus, romaani ja gooti stiil.
Õpitulemused. Õpilane:
- teab kiriku osa keskaja ühiskonnas nii kultuuripärandi säilitajana kui ka maailmapildi kujundajana;
- toob esile ristisõdade eesmärgid ja tulemused;
- seletab mõisteid paavst, patriarh, piiskop, preester, munk, nunn, Mõõgavendade Ordu, romaani stiil, gooti stiil.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: töö kaardiga.
Läbivad teemad: Väärtused ja kõlblus.
Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Geograafia;
Kunstiained
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul.

3. Frangi riik (5 õppetundi)

EDU VALEM ERAKOOL

Frangi riik, Frangi riigi teke, riik Karl Suure ajal, Frangi riigi jagunemine, kolm tuumikala: Itaalia, Prantsusmaa ja Saksamaa;
Skandinaavia eluviis ja ühiskond, viikingite retked.
Õpitulemused. Õpilane:

- kirjeldab läänikorda, feodaalset hierarhiat, seisuslikku ühiskonda, naturaalmajandust ning talupoegade ja feodaalide elulaadi;
- iseloomustab Frangi riigi osatähtsust varakeskaegses ühiskonnas ja Frangi riigi jagunemise tagajärgi;
- kirjeldab viikingite elu, nimetab ja näitab kaardil nende retkede põhisuundi;
- teab, kes olid Karl Suur ja Justinianus I, ning iseloomustab nende tegevust.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: töö kaardiga.
Läbivad teemad: Väärtused ja kõlblus.
Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Geograafia;
Kunstiained
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul.

4. Araablased ja Bütsants (10 õppetundi)

Araablased. Araabia ühiskond;
Muhamed. Islam, araabia kultuur ja selle mõju Euroopale;
Bütsants, Bütsantsi tugevuse põhjused, Justinianus I;
Vana-Vene riik.
Õpitulemused. Õpilane:

- iseloomustab araabia kultuuri ja selle mõju Euroopale, näitab kaardil araablaste vallutusi;
- teab, kuidas kujunes Bütsantsi riik ja tekkis Vana-Vene riik;
- seletab mõisteid: koraan, Muhamed, mošee, Meka.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: töö kaardiga.
Läbivad teemad: Väärtused ja kõlblus.
Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled:
Geograafia;
Kunstiained
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul. Kontrolltöö.

5. Linnad ja kaubandus (6 õppetundi)

Linnad ja kaubandus, linnade teke ja eluolu, hansakaubandus Põhja-Euroopas, tsunftikord, linnade valitsemine;
Eluolu keskajal.
Õpitulemused. Õpilane:

- teab, kuhu tekkisid keskaegsed linnad, ning kirjeldab keskaegse linna eluolu;
- seletab: raad, tsunft, gild, Hansa Liit.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: töö kaardiga.

EDU VALEM ERAKOOL

Läbivad teemad: väärtused ja kõlblus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet.
Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Geograafia;
Kunstiained
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, digipädevus, tehnoloogia ja innovatsioon.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul.

6. Põhja-Euroopa ja Eesti keskajal (11õppetundi)
Põhja-Euroopa ja Eesti;
Skandinaavia eluviis ja ühiskond, viikingite retked;
Eesti keskajal, eluolu muinasaja lõpus. Muinasmaakonnad, muistne vabadusvõitlus ja ristiusustamine, ühiskonna struktuur. Valitsemine, Liivi Ordu. Linnad.
Õpitulemused. Õpilane:
- kirjeldab viikingite elu, nimetab ja näitab kaardil nende retkede põhisuundi;
- nimetab Eesti muinasmaakondi ja suuremaid linnuseid, iseloomustab eestlaste eluolu muinasaja lõpul, Eesti ristiusustamist ning muistset vabadusvõitlust;
- seletab mõisteid piiskop, preester, munk, nunn, senjöör, vasall, feodaal, pärisori, raad, tsunft, gild, Hansa Liit, Mõõgavendade Ordu, Liivi Ordu, romaani stiil, gooti stiil.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: töö kaardiga.
Läbivad teemad: väärtused ja kõlblus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet.
Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Geograafia;
Kunstiained;
Kehaline kasvatus
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, digipädevus, tehnoloogia ja innovatsioon, keskkond ja jätkusuutlik areng.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul; kontrolltöö.

7. Keskaja ühiskond Saksamaa, Inglismaa ja Prantsusmaa näitel (6 õppetundi)
Keskaja ühiskond Saksamaa, Inglismaa ja Prantsusmaa näitel;
Saksa-Rooma keisririik, parlamendi kujunemine Inglismaal, Prantsusmaa ühendamine. Eluolu keskajal;
Asustus, tegevusalad ja eluolu kodukohas muinasaja lõpul.
Õpitulemused. Õpilane:
- oskab siduda saadavat infot varemõpituga- Rooma keisririigiga, teab, mida tähendab väljend „Canossas käima“ ;
- teab, miks Inglismaal kujunes parlament;
- oskab iseloomustada ühiskonna arengut;
- teab, kuidas Prantsuse kuningad riigis oma võimu kehtestasid;
- oskab kasutada kaarti sõja käigust jutustamiseks;
- oskab iseloomustada relvastuse arengut.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: töö kaardiga.

EDU VALEMI PÄRAKOOL

Läbivad teemad: väärtused ja kõlblus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet.
Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Geograafia;
Kunstiained
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, digipädevus, tehnoloogia ja innovatsioon, keskkond ja jätkusuutlik areng.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul.

8. Ühiskond varauusajal ja maadeavastused (10 õppetundi)
Ühiskond varauusajal, tehnoloogia, uue maailmapildi kujunemine;
Tehnoloogia areng, majandussuhted, humanism, kujutav kunst, Leonardo da Vinci.
Suured maadeavastused. Ameerika avastamine, maadeavastuste tähendus Euroopale ja Euroopa mõju avastatud maadele.
Õpitulemused. Õpilane:

- teab, kuidas mõjutasid varauusaegset ühiskonda maad avastused, tehnoloogia areng ja reformatsioon;
- seletab mõisteid maadeavastused, renessanss, humanism;
- teab, kes olid Kolumbus, Leonardo da Vinci, ning iseloomustab nende tegevust.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: töö kaardiga.
Läbivad teemad: väärtused ja kõlblus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet.
Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Kunstiained;
Geograafia;
Loodusained
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, digipädevus, tehnoloogia ja innovatsioon, elukestev õpe ja karjääri planeerimine.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul, praktiline töö.

9. Reformatsioon ja Eesti 16. sajandil (10 õppetundi)
Reformatsioon Saksamaal. Martin Luther;
Eesti 16. sajandil, reformatsioon, haldusjaotus ja linnad;
Liivi sõja põhjused ja tagajärjed.
Õpitulemused. Õpilane:

- teab, kuidas mõjutas varauusaegset ühiskonda reformatsioon;
- kirjeldab Eesti arengut 16. sajandil, majanduse ja linnade arengut ning reformatsiooni mõju;
- selgitab Liivi sõja põhjusi ja tagajärgi;
- selgitab mõisteid reformatsioon, protestandid, luteri usk;
- teab, kes olid Martin Luther ja iseloomustab tema tegevust **.**

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: töö kaardiga.
Läbivad teemad: väärtused ja kõlblus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet.
Lõiming:

EDU VALEM ERAKOOL

Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Geograafia;
Kunstiained;
Loodusained
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, digipädevus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, elukestev õpe ja karjääri planeerimine.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul; praktiline töö.

8. klass – 70 tundi

Õppesisu

1. Uusaja ühiskonna põhijooned Euroopas (10 õppetundi)
Absolutismi kujunemine, Louis XIV, valgustusfilosoofia;
Inglise kodusõda ja restauratsioon, Inglismaa ja Prantsusmaa;
18. sajandi valgustatud absolutism (Preisimaa näitel), Friedrich II.
Õpitulemused. Õpilane:

- selgitab valitsemiskorralduse muutusi uusajal: seisuslik riik, absolutism, valgustatud absolutism, parlamentarism;
- seletab ja kasutab kontekstis mõisteid *valgustus*, *valgustatud absolutism, restauratsioon*, *absolutism*, *parlamentarism*;
- teab, kes olid Louis XIV, Voltaire ning iseloomustab nende tegevust.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: töö kaardiga.
Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus.
Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Geograafia
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul; kontrolltöö.

2. Eesti Rootsi ja Vene riigi koosseisus (10 õppetundi)
Valitsemine, keskvõim ja aadli omavalitsus;
Balti erikord, Põhjasõda, Peeter I, Eesti talurahvas 17. ja 18. sajandil, muutused majanduses ja poliitikas, vaimuelu (religioon, haridus, kirjasõna).
Õpitulemused. Õpilane:

- teab, mis muutused toimusid Rootsi ja Vene ajal Eesti võimukorralduses, talurahva elus, hariduses ja kultuuris ning mis olid Põhjasõja tagajärjed Eestile;
- teab, kes on Peeter I ning iseloomustab tema tegevust.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: töö kaardiga.
Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus.
Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Geograafia

EDU VALEM ERAKOOL

Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul; kontrolltöö.

3. USA iseseisvumine (3 õppetundi)

Iseseisvussõda, USA riiklik korraldus.
Õpitulemused. Õpilane:

- teab, kuidas tekkisid Ameerika Ühendriigid;
- kirjeldab Ameerika Ühendriikide riigikorraldust**.**

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: töö kaardiga.
Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus.
Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Geograafia
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul.

4. Prantsuse revolutsioon ja Napoleoni ajastu (10 õppetundi)

Prantsuse revolutsiooni põhjused ja kulg, Napoleoni reformid;
Viini kongress ja poliitilised muutused Euroopa kaardil Vestfaali rahu ning Viini kongressi tulemusena;
Prantsuse revolutsiooni ja Napoleoni sõdade tähtsus Euroopa ajaloos.
Õpitulemused. Õpilane:

- selgitab Prantsuse revolutsiooni ning Napoleoni reformide põhjusi, tagajärgi ja mõju;
- toob esile ühiskonna ümberkorraldamise võimalusi reformide ja revolutsiooni teel, saab aru, mille poolest need erinevad;
- teab, kes on Napoleon, ning iseloomustab tema tegevust**.**

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: töö kaardiga.
Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus.
Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Geograafia
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul; kontrolltöö.

5. Kultuur: barokk, klassitsism (2 õppetundi)

Asustus ja eluolu paikkonnas 17.–18. sajandil.
Õpitulemused. Õpilane:

- kirjeldab baroki ja klassitsismi põhijooni.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: töö kaardiga.
Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus.
Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Kunstiained

EDU VALLA ERAKOOL

Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul; kontrolltöö.

6. Industriaalühiskonna kujunemine (7 õppetundi)

Tööstuslik pööre, vabrikutootmine, linnastumine, industriaalühiskonnasotsiaalne pale; 19. sajandi poliitilised õpetused.
Õpitulemused. Õpilane:

- selgitab ja kasutab kontekstis mõisteid :*monopol*, *linnastumine, liberalism, konservatism, sotsialism* **.**

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: töö kaardiga.
Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus, tervis ja ohutus.
Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Loodusained;
Geograafia;
Tehnoloogia
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus, matemaatikapädevus, keskkond ja jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul; kontrolltöö.

7. Rahvuslus ja rahvusriigid (7 õppetundi)

Rahvusluse kasv Euroopas;
rahvusriigi loomine Saksamaa näitel, Saksa keisririik.
Õpitulemused. Õpilane:

- kirjeldab rahvuslikku liikumist Eestis ja Euroopas;
- selgitab ja kasutab kontekstis mõisteid *rahvusriik*, *rahvuslik liikumine.*

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: töö kaardiga.
Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus.
Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Geograafia;
Kehaline kasvatus
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul.

8. Eesti 19. sajandil ja 20. sajandi algul (10 õppetundi)

Vene impeeriumi äärealade poliitika;
talurahvaseadused, rahvuslik ärkamine, selle eeldused, liidrid ja üritused, venestusaeg, 1905. aasta revolutsiooni tagajärjed.
Õpitulemused. Õpilane:

- selgitab Eesti iseseisvumist;
- selgitab ja kasutab kontekstis mõisteid: *venestamine*, *autonoomia.*

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: töö kaardiga.
Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus.

EDU VALEM ERAKOOL

Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Geograafia;
Kunstiained
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, digipädevus, sotsiaalne- ja kodanikupädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul; kontrolltöö.

9. Esimene maailmasõda (9 õppetundi)
Uue jõudude vahekorra kujunemine Euroopas, sõja põhjused, kulg ja tagajärjed, maailmasõja mõju Eestile;
Eesti iseseisvumine: autonoomiast Vabadussõjani.
Õpitulemused. Õpilane:

- näitab kaardil Esimeses maailmasõjas osalenud riikide liite;
- teab Esimese maailmasõja põhjusi ja tagajärgi;
- selgitab ja kasutab kontekstis mõisteid *Antant*, *Kolmikliit.*

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: töö kaardiga.
Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus tehnoloogia ja innovatsioon, teabekeskkond.
Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Geograafia;
Loodusteadused;
Matemaatika
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, digipädevus, sotsiaalne- ja kodanikupädevus, matemaatikapädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul; kontrolltöö.

10. Kultuur 19. sajandil ja 20. sajandi algul (2 õppetundi)
Eluolu, ajakirjandus, seltsiliikumine, sh kodukohas.
Õpitulemused. Õpilane:

- Iseloomustab 19. sajandi ja 20. sajandi alguse peamisi kultuurisaavutusi.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: töö kaardiga.
Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus tehnoloogia ja innovatsioon, teabekeskkond.
Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Kunstiained
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, digipädevus, sotsiaalne- ja kodanikupädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul.

9. klass – 70 tundi

Õppesisu

EDUVALEM ERAKOOL

1. Maailm kahe maailmasõja vahel 1918–1939 (25 õppetundi)
Rahvusvaheline olukord, Pariisi rahukonverents, poliitiline kaart pärast Esimest maailmasõda, Versailles' süsteem;
Rahvasteliidu tegevus ja mõju, sõjakollete kujunemine Aasias ja Euroopas;
maailmamajandus, ülemaailmse majanduskriisi põhjused, olemus ja tagajärjed;
demokraatia ja diktatuuri põhijooned;
demokraatia Ameerika Ühendriikide näitel, autoritarism Itaalia, näitel, totalitarism NSV Liidu ja Saksamaa näitel;
Eesti Vabariik, Vabadussõda, Asutav Kogu, maareform ja põhiseadus, demokraatliku parlamentarismi aastad, vaikiv ajastu, majandus, kultuur ja eluolu, välispoliitika;
kultuur ja eluolu kahe maailmasõja vahel, uued kultuurinähtused, teadus, tehnika areng, aatomiuuringud, auto ja lennuk, raadio, kino ja film, kirjandus ja kunst, uued propagandavahendid;
kultuur ja eluolu paikkonnas 20. sajandi algul.
Õpitulemused. Õpilane:

- näitab kaardil Esimese maailmasõja järel toimunud muutusi;
- iseloomustab ning võrdleb demokraatlikku ja diktatuurset ühiskonda;
- kirjeldab ning võrdleb Eesti Vabariigi arengut demokraatliku parlamentarismi aastail ja vaikival ajastul;
- kirjeldab kultuuri arengut ja eluolu Eesti Vabariigis ning maailmas, nimetab uusi kultuurinähtusi ja tähtsamaid kultuurisaavutusi;
- selgitab ja kasutab kontekstis mõisteid demokraatia, diktatuur, autoritarism, totalitarism, fašism, kommunism, natsionaalsotsialism, repressioon, Rahvaste Liit, Versailles' süsteem, vaikiv ajastu, parlamentarism, Tartu rahu;
- teab, kes olid Jossif Stalin, Benito Mussolini, Adolf Hitler, Franklin Delano Roosevelt, Konstantin Päts ja Jaan Tõnisson.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: töö kaardiga.
Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus.
Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Geograafia;
Matemaatika;
Kunstiained;
Loodusained
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, sotsiaalne- ja kodanikupädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul; kontrolltöö; praktiline töö.

2. Teine maailmasõda 1939–1945. (10 õppetundi)
Rahvusvaheline olukord;
lääneriikide järeleandmised Saksamaale, München; MRP;
sõjategevuse üldiseloomustus, sõja algus ja lõpp, sõdivad pooled;
sõjategevus, rinded: Idarinne, Läänerinne, Vaikse Ookeani ja Põhja-Aafrika piirkond;
holokaust, ÜRO asutamine;
Eesti Teise maailmasõja ajal, baaside ajastu, iseseisvuse kaotamine, juuniküüditamine, sõjategevus Eesti territooriumil, Nõukogude ja Saksa okupatsioon;
Teise maailmasõja mõjud paikkonnas.
Õpitulemused. Õpilane:

EDU VALEMI ERAKOOL

- teab, milline oli rahvusvaheline olukord Teise maailmasõja eel;
- teab, millal algas ja lõppes Teine maailmasõda, toob esile Teise maailmasõja puhkemise põhjused, sõja tulemused ja tagajärjed;
- kirjeldab ajalookaardile tuginedes Teise maailmasõja sõjategevuse kulgu;
- selgitab MRP ja baaside lepingu tähtsust Eesti ajaloos;
- iseloomustab Eesti Vabariigi iseseisvuse kaotamist;
- teab, mis riigid tegutsesid koostöös Saksamaaga ning mis riikidest moodustus Hitleri-vastane koalitsioon;
- selgitab mõisteid MRP, holokaust, küüditamine, baaside leping, okupatsioon, ÜRO.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: töö kaardiga.
Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus, teabekeskkond, tervis ja ohutus, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus.
Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Geograafia;
Tehnoloogia;
Kunstiained;
Kehaline kasvatus
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, sotsiaalne- ja kodanikupädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul; kontrolltöö.

3. Maailm pärast Teist maailmasõda 1945–2000 (35 õppetundi)

Õppesisu
Külm sõda, külma sõja põhijooned ja avaldumisvormid, kriisid ja sõjad;
läänemaailm USA ja Saksamaa Liitvabariigi näitel, USA ühiskond, sisepoliitika, ühiskondlikud liikumised, välispoliitika. Saksamaa Liitvabariigi majanduse areng, Ida- ja Lääne-Saksamaa suhted;
kommunistlikud riigid, kommunistliku süsteemi teke;
NSV Liit, stalinism, sula, stagnatsioon;
Eesti Nõukogude okupatsiooni all, piiride muutumine, repressioonid, kollektiviseerimine, industrialiseerimine, poliitiline juhtimine, kultuur ja eluolu;
kommunistliku süsteemi lagunemine, perestroika ja glasnost, Mihhail Gorbatšov, Boris Jeltsin, Saksamaa ühinemine;
Eesti Vabariigi iseseisvuse taastamine, laulev revolutsioon, Balti kett, põhiseadusliku korra taastamine;
maailm alates 1990. aastaist, üldülevaade, Euroopa Liidu laienemine, NATO laienemine, uued vastasseisud;
kultuur ja eluolu 20. sajandi teisel poolel;
teaduse ja tehnika areng, aatomiuuringud, infotehnoloogia, massikultuur, naine ja ühiskondlik elu, muutused mentaliteedis;
poliitilised liikumised, kultuur ja eluolu ning ajalooline mälu ja mäluasutused kodukohas.
Õpitulemused. Õpilane:

- teab külma sõja põhijooni ning toob esile selle avaldumist ja vorme, näitab kaardil tähtsamaid külma sõja aegseid kriisikoldeid;
- teab ja näitab muutusi maailma poliitilisel kaardil;
- kirjeldab tööstusriikide arengut USA ja Saksamaa Liitvabariigi näitel;

EDUVALEM ERAKOOL

- kirjeldab kommunistlikku ühiskonda NSV Liidu näitel ning Eesti arengut NSV Liidu koosseisus;
- toob esile kommunistliku süsteemi kokkuvarisemise põhjused ja tagajärjed;
- kirjeldab Eesti iseseisvuse taastamist ja Eesti Vabariigi arengut;
- teab ja selgitab: kollektiviseerimine, industrialiseerimine, metsavennad, plaanimajandus, massirepressioon, Atlandi Harta, Euroopa Liit, NATO, Balti kett, laulev revolutsioon;
- teab, kes olid Mihhail Gorbatšov, Boris Jeltsin, Arnold Rüütel, Lennart Meri, Edgar Savisaar ja Mart Laar, ning iseloomustab nende tegevust.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: töö kaardiga.
Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus, teabekeskkond, tervis ja ohutus, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus.
Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Tehnoloogia;
Kunstiained;
Loodusteadused;
Geograafia;
Kehaline kasvatus
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, sotsiaalne- ja kodanikupädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul; kontrolltöö.

AINEKAVA ÜHISKONNAÕPETUS

9. klass

III kooliastme ühiskonnaõpetuse eesmärk on:
1) õpilane teab demokraatia toimimise põhimõtteid ning toob näiteid nende rakendamise kohta; toimib demokraatia põhimõtteid arvestades; on orienteeritud enesearendamisele;
2) õpilane määratleb ja tunnetab end oma kogukonna ja Eesti ühiskonna liikmena, vastutustundliku kodanikuna Eesti Vabariigis, Euroopa Liidus ning maailmas;
3) õpilane teab ja järgib inimõigusi, märkab nende rikkumist ning kaitseb inimõigusi, tunnustab erinevaid inimrühmi võrdselt väärtuslikuna ja käitub sallivalt;
4) õpilane tunneb Eesti riigi põhiseadust ja ülesehitust ning halduskorraldust; oskab suhelda riigi- ja omavalitsusasutustega; oskab leida ja kasutada vajalikku õigusakti; järgib seadusi; kasutab kodanikuühiskonna tegutsemisvõimalusi; selgitab näidete kaudu vabaühenduste toimimise põhimõtteid ja eesmärke;
5) õpilane tunneb Euroopa Liidu ülesehitust ja väärtusi ning nimetab liikmesriike; nimetab teisi rahvusvahelisi organisatsioone ja selgitab nende tegevuse eesmärke;
6) õpilane selgitab üksikisiku, ettevõtja ja riigi rolli majanduses; teab, mis on avalik ja erasektor; teab maksustamise eesmärke ning üksikisiku õigusi ja kohustusi seoses maksudega;
7) õpilane kaalub oma võimalusi tulevase töötajana ja ettevõtjana ning kavandab edasist haridusteed lähtuvalt oma võimetest, huvidest, teadmistest, oskustest ja hoiakutest ning valikuid väliselt mõjutavatest teguritest;
8) õpilane hindab ressursside piisavust ning tarbib säästlikult; tunneb oma õigusi ja vastutust tarbijana;

EDUVALLEMEERAKOOL

9) õpilane oskab leida vajalikku teavet ja vahendeid; kasutab lihtsamaid uurimismeetodeid, arvestab autoriõiguste kaitset;
10) õpilane teab, mis on üleilmastumine, ja toob näiteid üleilmastumise mõjude kohta majandusele, kultuurile, keskkonnale jne;
11) teab riigi juhtimis- ja haldusstruktuuride ameteid, elukutseid ning nende töö sisu ja arutleb selle üle, mis on olulised eeldused selle töö tegemiseks;
12) valdab ülevaadet riigiteenistujaks kujunemise ja õppimise võimalustest.

9. klass – 70 tundi

Õppesisu

1. Ühiskond ja sotsiaalsed suhted.
1.1 Meedia ja teave (7 õppetundi)
Raamatukogu, internet.
Ajakirjanduse roll ühiskonnas: informeerimine, tähelepanu juhtimine probleemidele, avaliku arvamuse kujundamine, meelelahutus jne.
Kommunikatsioonieetika, avaliku ja eraelu piir.
Turunduskommunikatsiooni funktsioon ja liigid: valimisreklaam, sotsiaalreklaam, kommertsreklaam jne.
Autoriõigused ja -vastutus, teoste kasutamine: viitamine, tsiteerimine, üles- ja allalaadimine. Plagieerimine. Meedia ja teave**.**
Õpitulemused. Õpilane:

- teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid avalik arvamus, avalik elu, eraelu, ajakirjandusvabadus, ajakirjanduseetika, autoriõigus, autorivastutus, reklaam, intellektuaalomandi kaitse (plagiaat);
- iseloomustab näidete varal avaliku ja eraelu piiride seadmist ning ületamist;
- avaldab arvamust ajakirjanduses käsitletavate probleemide kohta; kasutab lihtsamaid uurimismeetodeid probleemide kirjeldamiseks;
- teab reklaami funktsioone ja liike;
- tunneb ja austab autori õigusi ning vastutust; viitab ja tsiteerib nõuetekohaselt.

Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus.
Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Ajalugu
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul.

1.2. Ühiskonna sotsiaalne struktuur (6 õppetundi).
Sotsiaalsed rühmad ühiskonnas: soolised, ealised, rahvuslikud, usulised, varanduslikud, regionaalsed jm.
Sotsiaalne kihistumine ja selle põhjused. Sotsiaalne sidusus. Sotsiaalne tõrjutus.
Sotsiaalne õiglus ja võrdõiguslikkus. Solidaarsus.
Väärtused ja identiteedid. Mitmekultuuriline ühiskond ja selle võimalused ning probleemid.
Õpitulemused. Õpilane:

EDU VALEMI ERAKOOL

- teab ja oskab kontekstis kasutada mõisteid sotsiaalsed erinevused, sotsiaalne kihistumine, sotsiaalne sidusus, sotsiaalne tõrjutus, identiteet, mitmekultuurilisus;
- märkab erinevusi sotsiaalsete rühmade vahel ja mõistab nende põhjusi;
- väärtustab sotsiaalset õiglust ja sidusust;
- väärtustab soolist võrdõiguslikkust;
- mõistab kultuuride erinevusi ja oskab suhelda teiste kultuuride esindajatega.

Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus.
Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Ajalugu
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul; essee „Sotsiaalne õiglus".

1.3. Ühiskonna institutsiooniline struktuur – avalik sektor, tulundus- või ärisektor, kolmas sektor (3 õppetundi)
Avalik sektor ja selle institutsioonid (riigiasutused, kohalik omavalitsus, avalik-õiguslikud asutused).
Erasektor kui kasumile suunatud sektor.
Kolmas sektor kui mittetulundussektor. Sihtasutused, heategevus, vabatahtlik töö, kodanikualgatused.
Õpitulemused. Õpilane:

- teab ja oskab kontekstis kasutada mõisteid avalik sektor, riigiasutus, avalik-õiguslik asutus, ärisektor, eraettevõte, mittetulundussektor, sihtasutus;
- selgitab ühiskonna sektorite spetsiifikat ja rolli ühiskonnas;
- teab sotsiaalse ettevõtluse ja vabatahtliku töö võimalusi.

Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus.
Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Ajalugu
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul.

1.4. Ühiskonnaliikmete õigused (6 õppetundi)
Inimõigused meie igapäevaelus, riigi ja üksikisiku roll nende tagamisel. Inimõiguste rikkumise ärahoidmine. Vägivald, kuritarvitamine, inimkaubandus jm.
Põhiõigused; sotsiaal-majanduslikud, poliitilised ja kultuurilised õigused.
Lapse õigused, kohustused ja vastutus. Lastekaitse rahvusvahelised probleemid.
Inimkaubandus, tööorjus, seksuaalne ekspluateerimine jm. UNICEFi tegevus**.**
Õpitulemused. Õpilane:

- teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid inimõigused, põhiõigused;
- tunneb inimõigusi ja lastekaitse põhimõtteid;

EDU VALEM ERAKOOL

- kirjeldab õiguste ja kohustuste, vabaduse ja vastutuse seost;
- tunneb riske, oskab vältida ohtusid ja teab, kust otsida abi.

Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus.
Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Ajalugu
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul.

2. Riik ja valitsemine
2.1. Demokraatia (16 õppetundi)
Demokraatliku ja mittedemokraatliku ühiskonna erinevused.
Demokraatliku valitsemise põhijooned: võimuorganite valitavus ja aruandlus, võimude lahusus ja tasakaal.
Õigusriik. Kodanikuvabadused ja -õigused.
Õpitulemused. Õpilane:

- teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid demokraatia, autokraatia, totalitarism; võimude lahusus ja tasakaal, õigusriik, kodanikuõigused, kodanikuvabadused, kodanikuühiskond, kodanikualgatus;
- selgitab demokraatia põhimõtteid ning nende rakendamist riigivalitsemises;
- tunneb demokraatlikus ühiskonnas kehtivaid reegleid (nt pluralismi, kaasamist, vähemusega arvestamist, igaühe võrdsust seaduse ees); käitub demokraatia põhimõtete järgi;
- eristab demokraatiat ja autokraatiat, võrdleb demokraatliku, autoritaarse ja totalitaarse ühiskonna põhijooni;
- selgitab õigusriigi toimimise põhimõtteid.

Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus.
Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Ajalugu
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul.

2.2 Eesti valitsemiskord (12 õppetundi)
Põhiseadus. Põhiseaduslikud institutsioonid. Riigikogu koosseis ja ülesanded. Valitsuse moodustamine ja ülesanded. Vabariigi President. Kontrollorganid: õiguskantsler, riigikontroll. Kohus. Kohalik omavalitsus.
Õigussüsteem. Eesti kohtusüsteem. Õigusaktide kasutamine. Alaealiste õiguslik vastutus.
Kodakondsus. Eesti kodakondsuse saamise tingimused. Kodanikuõigused ja -kohustused. Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikud, kodakondsuseta isikud ning kolmandate riikide kodanikud, nende õigused ja kohustused Eestis.

EDU VALEM ERAKOOL

Erakonnad. Erakonna ülesanded demokraatlikus riigis. Eesti parlamendierakonnad.
Valimised. Valimiste üldine protseduur. Kandidaadid ehk valitavad ja hääletajad ehk valijad; nende rollid. Valimiskampaania. Teadlik hääletamine.
Eesti Euroopa Liidu liikmena. Eesti rahvusvahelistes organisatsioonides.
Õpitulemused. Õpilane:

- teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid põhiseadus, põhiseaduslik institutsioon, põhiseaduslikud õigused, seadusandlik võim, opositsioon, koalitsioon, täidesaatev võim, president, õiguskantsler, riigikontroll, kohalik omavalitsus (KOV), kohus, õigusakt; erakond, valimised, kodakondsus, kodanik, alaline elanik;
- tunneb ja oskab kasutada Eesti Vabariigi põhiseadust ning iseloomustab Eesti riigi poliitilist ja halduskorraldust;
- mõistab seaduste järgimise vajadust ja seaduste eiramise tagajärgi ning teab, kuhu oma õiguste kaitseks pöörduda; oskab leida vajalikku õigusakti ning kasutada elektroonilist Riigi Teatajat (eRT);
- teab riigi- ja omavalitsusasutuste struktuuri, sh riigi- ja omavalitsusasutuste portaalide kasutusvõimalusi;
- tunneb kodanikuõigusi ja -kohustusi, Eesti Vabariigi ja Euroopa Liidu kodakondsuse saamise tingimusi;
- selgitab valimiste üldiseid põhimõtteid;
- teab peamisi rahvusvahelisi organisatsioone, mille liige Eesti on;
- nimetab Eesti parlamendierakondi;
- teab Euroopa Liidu liikmelisusest tulenevaid õigusi, võimalusi ja kohustusi.

Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus.
Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Ajalugu
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul.

3. Kodanikuühiskond (8 õppetundi)
Kodanikuühiskonna olemus ja põhijooned. Vabaühendused ja MTÜd. Kirik ja usuühendused. Kodanikuosalus ja kodanikualgatus. Kodanikuajakirjandus. Vabatahtlik tegevus, kaasatus ühendustesse ja organisatsioonidesse. Noorte osalusvõimalused. Õpilasomavalitsus ja õpilasorganisatsioonid. Noorteprojektid.
Käitumine kriisioludes. Põhiseadus. Põhiseaduslikud institutsioonid. Riigikogu koosseis ja ülesanded. Valitsuse moodustamine ja ülesanded. Vabariigi President. Kontrollorganid: õiguskantsler, riigikontroll. Kohus. Kohalik omavalitsus.
Õigussüsteem. Eesti kohtusüsteem. Õigusaktide kasutamine. Alaealiste õiguslik vastutus.
Kodakondsus. Eesti kodakondsuse saamise tingimused. Kodanikuõigused ja -kohustused. Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikud, kodakondsuseta isikud ning kolmandate riikide kodanikud, nende õigused ja kohustused Eestis.
Erakonnad. Erakonna ülesanded demokraatlikus riigis. Eesti parlamendierakonnad.
Valimised. Valimiste üldine protseduur. Kandidaadid ehk valitavad ja hääletajad ehk valijad; nende rollid. Valimiskampaania. Teadlik hääletamine.
Eesti Euroopa Liidu liikmena. Eesti rahvusvahelistes organisatsioonides.

EDU VALEM ERAKOOL

Õpitulemused. Õpilane:

- teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid kodanikuühiskond, vabaühendus, kodanikuosalus, kodanikualgatus;
- iseloomustab kodanikuühiskonna rolli demokraatia tagamisel;
- mõistab kodanikuühiskonna ja vabaühenduste toimimise põhimõtteid ning eesmärke;
- analüüsib kodanikuühiskonnas tegutsemise võimalusi ja probleeme ning pakub lahendusi.

Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus.

Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Ajalugu

Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, suhtluspädevus, digipädevus.

Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul.

4. Majandus (12 õppetundi)

Turumajanduse põhijooned. Nõudmine ja pakkumine. Konkurents. Tootlikkus ja kasum.
Ettevõtlusevormid: aktsiaselts (AS), osaühing (OÜ), füüsilisest isikust ettevõtja (FIE).
Ettevõtluse roll ühiskonnas.
Ressursside jagunemine maailmas.
Riigi roll majanduses: plaanimine ja regulatsioon. Riigieelarve. Maksud, maksustamise põhimõtted.
Tulude ümberjagamine. Ühishüved ja sotsiaalne turvalisus. Aus maksumaksmine. Sotsiaaltoetused ja sotsiaalkindlustus.
Tööturg. Tööturu mõiste. Tööandja ja töövõtja rollid töösuhetes. Tööõigus. Hõivepoliitika, tööturu meetmed tööandjaile ja tööotsijaile. Erinevast soost, erineva haridustaseme ning töö- ja erialase ettevalmistusega inimesed tööturul.
Isiklik majanduslik toimetulek. Eesmärkide seadmine ja ressursside hindamine. Palk ja palgaläbirääkimised. Isiklik eelarve. Elukestva õppe tähtsus pikaajalises toimetulekus. Säästmine ning investeerimine. Laenamine. Tarbijakäitumine, säästlik ja õiglane tarbimine. Tarbijakaitse kaupade ja teenuste turul. Tootemärgistused. Isiklik ettevõtlus.

Õpitulemused. Õpilane:

- teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid turumajandus, turg ja turusuhted, nõudmine, pakkumine, konkurents, tootlikkus, kasum, riigieelarve, riiklikud ja kohalikud maksud, ühishüve, sotsiaalne turvalisus, vaesus, sotsiaalkindlustus, sotsiaaltoetus, tööturg, bruto- ja netopalk, laen, investeering, tarbijakaitse;
- tunneb erineva haridusega inimeste võimalusi tööturul; teab, mida tähendab olla omanik, ettevõtja, tööandja, töövõtja, töötu;
- analüüsib ja hindab oma huve, võimeid ja võimalusi edasiõppimist ning karjääri plaanides;
- teab eelarve koostamise põhimõtteid, oskab arvutada netopalka;
- teab oma õigusi ja vastutust tarbijana ning tarbib säästlikult;
- kirjeldab tänapäeva turumajanduse põhimõtteid ning ettevõtluse ja riigi rolli majanduses;
- selgitab maksustamise eesmärke, teab Eestis kehtivaid makse, üksikisiku õigusi ja kohustusi seoses maksudega.

EDU VALEM ERAKOOL

Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus.
Lõiming:
Keel ja kirjandus;
Võõrkeeled;
Ajalugu
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus, suhtluspädevus, digipädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine teema jooksul; iseseisev töö „Minu iseseisva elu eelarve“.

EDU VALEM ERAKOOL

EDU VALEM ERAKOOL

Ainevaldkond „Kunstiained“

Üldalused
Kunstipädevus
Põhikoolis on kunstivaldkonna õppeainete õpetamise eesmärgiks kujundada õpilastes eakohane kunstipädevus: suutlikkus mõista kunstide mitmekesisust, arutleda kunsti ja muusika teemadel; väärtustada lähiümbruse, Eesti ja maailma kultuuripärandit; näha eri ajastute ja nüüdisaja kultuuri suhet; kasutada kunsti ja muusika väljendusvahendeid isiklikuks ja kollektiivseks loominguliseks tegevuseks, väärtustada enda ja kaaslaste loomingut.

Kunstivaldkonna ainete õpetamise kaudu taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:
1) on omandanud loovtegevuse ja eneseväljenduse kogemusi, tunnetab enda loomingulisi võimeid ning väärtustab isikupäraseid ja keskkonnasäästlikke lahendusi;
2) kasutab loovtöödes mitmekesiseid visuaalseid ja muusikalisi väljendusvahendeid, arutleb eakohaste kultuuriliste sõnumite ja väärtushinnangute üle, oskab kujundada oma arvamust ning väljendada kunsti abil emotsioone;
3) väärtustab kultuuri ja inimese loovust, osaleb nii individuaal- kui ka koostööprojektides ning peab tähtsaks lahenduste otsimist ja loovat mõtlemist;
4) märkab kultuuritraditsioone ning maailmakultuuri mitmekesisust, mõistab muusika ja kunsti osatähtsust nüüdisaegses ühiskonnas, aktsepteerib erinevaid kultuurinähtusi;
5) väärtustab ja hoiab Eesti ning siin elavate rahvusvähemuste kultuuri, tunneb vastutust kultuuritraditsioonide säilimise eest, seostab kunsti ja kultuuri ning teaduse ja tehnoloogia arengut nii minevikus kui ka tänapäeval;
6) omab ülevaadet kunstivaldkonnaga seonduvatest elukutsest, ametitest ja edasiõppimise võimalustest.

Ainevaldkonna õppeained ja nende maht
Kunsti ja muusikat õpitakse III kooliastmes kõikides klassides.
Kunstivaldkonna õppeainetes taotletavate õpitulemuste ja õppesisu koostamisel on aluseks võetud arvestuslik nädalatundide jagunemine III kooliastmes ja aineti alljärgnevalt.
kunst – 3 nädalatundi (7., 8. ja 9. klassis 1 ainetund)
muusika – 3 nädalatundi (7., 8. ja 9. klassis 1 ainetund)

Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming
Kunstide valdkonna aineid põhikoolis ühendab tähelepanu loovuse ja eneseväljendusoskuse arendamisele ning tervikliku maailmapildi kujundamisele. Kunstide kaudu saadakse teadmisi erinevate väljendusvahendite ja kultuuride kohta, õpitakse tundma ennast ning mõtestatakse kunstide rolli ühiskonnas.
Loomise, esitamise, teoste interpreteerimise ja analüüsimise kaudu õpitakse tundma traditsioonilisi ning nüüdisaegseid kunste, nende sisu, vorme ja tähendusi, kujundatakse mõistmist ning kriitikameelt. Arendatakse mõtlemise paindlikkust ning avatust kultuurilistele ja individuaalsetele erinevustele, mis toetab toimetulekut kiiresti muutuvas ja mitmekultuurilises maailmas.
Praktiline kunstidega tegelemine arendab õpilase tundemaailma, intuitiivset ja loovat mõtlemist.
Kunstidel on oluline osa igapäevaelu rikastava ning emotsionaalselt tasakaalustava harrastusena. Kunstitegevused tasakaalustavad valdavalt verbaalset ning analüütilist mõtlemist teistes õppeainetes, lisades kujundliku, sünteesiva ja intuitiivse poole. Selle tulemus on terviklik mõtlemine, mis võimaldab läheneda loovalt probleemidele ning väärtustada

EDU VALEM ERAKOOL

erinevaid lahendusi ja lahendite mitmetahulisust. Kunstidega tegelemine avaldab positiivset mõju kõikide ainete õppimisele.
Kunstiainete sisus, tegevustes ja taotlustes on ühised järgmised aspektid:

1) teadmised kunstidest (analüüs);
2) erinevate kunstide seostamine (süntees);
3) ainealane (verbaalne) keel;
4) loominguline eneseväljendus (loomine, esitamine);
5) kunstiloomingu vastuvõtmine (kommunikatsioon, kriitika);
6) oma-, kohaliku ja maailmakultuuri väärtustamine (mitmekultuurilisus);
7) kultuuriväärtuste kaitsmine (jätkusuutlikkus).

Õppesisu käsitlemisel teeb aineõpetaja valiku, arvestades, et kooliastmeti kirjeldatud õpitulemused, üld- ja valdkondlikud ning ainepädevused on saavutatavad.

Üldpädevuste kujundamise võimalusi

Kunstivaldkond võimaldab kujundada kõiki üldpädevusi igapäevases õppetöös nii teooria kui ka praktiliste tegevuste kaudu. Pädevustes eristatava nelja omavahel seotud komponendi – teadmiste, oskuste, väärtushoiakute ja -hinnangute – kujundamisel on kandev roll õpetajal, kes loob oma väärtushinnangute ja enesekehtestamisoskusega sobiliku õpikeskkonna ning mõjutab õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist. Üldpädevuste kujundamisel on oluline kooli ning kodu koostöö.

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Kunstivaldkonna õppeainetes rõhutatakse kultuuriteadmisi ja ühisel kultuuripärandil põhinevat kultuuriruumi õppija identiteedi osana. Tegevustes väärtustatakse individuaalset ning kultuurilist mitmekesisust. Käsitletavate teemade, analüüsitavate kunstiteoste ja -sündmuste kaudu toetatakse eetiliste ning esteetiliste väärtushoiakute kujunemist. Praktiline loominguline tegevus ja selle üle arutlemine õpetavad teadvustama kunsti ja muusikat eneseväljenduse vahendina, hindama erinevaid ideid, seisukohti ja probleemilahendusi ning austama autorsust. Kasvatatakse teadlikku ja kriitilist suhtumist kõikidesse infokanalitesse.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Uurimuslikud ja praktilised rühmatööd, loovtööd, arutlused ja esitlused, ühismusitseerimine, ühistes kunstiprojektides ning valdkondlikes ja valdkondadeülestes õppeprojektides osalemine kujundavad koostöövalmidust ning aitavad väärtustada üksteise toetamist. Kultuurisündmustel osalemine aitab kujundada kultuurilist ühtsustunnet. Kunstiteoste üle arutledes harjuvad õpilased oma seisukohti kaitsma ning teiste arvamustest lugu pidama.
Kunstiained teadvustavad inimese kui keskkonna kujundaja ja kasutaja mõju, juhtides teadlikult ning jätkusuutlikult tegutsema nii looduses kui ka inimeste loodud ruumilistes ja virtuaalsetes keskkondades.

Enesemääratluspädevus. Pidev tagasiside andmine ja eneseanalüüsi oskuse arendamine aitavad tundma õppida oma huve ja võimeid ning kujundada positiivset minapilti. Kultuuriliste ja sotsiaalsete teemade käsitlemine (vaadeldavad kultuurinähtused, kunstiteoste ja muusikapalade ainestik ning sõnumid jne) aitab kujundada personaalset, sotsiaalset ja kultuurilist identiteeti.

Õpipädevus. Kunstides kujundatakse õpipädevust eriilmeliste ülesannete, õppemeetodite ja töövormide kaudu, mis võimaldavad õpilastel teadvustada ning kasutada oma õpistiili. Nii individuaalselt kui ka rühmas lahendatavad uurimis- ja probleemülesanded eeldavad info hankimist, selle analüüsimist ja tõlgendamist ning õpitu kasutamist uudsetes olukordades. Kunstides saavad õpilased ise jõukohaseid ülesandeid luua, oma valikute sobivust kontrollida, uusi oskusi katsetada ning järjekindlalt harjutada. Pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad järjest suurendada õppija rolli oma õpitegevuse juhtijana.

EDU VALEM E-RAKOOL

Suhtluspädevus. Kunstiainetes on tähtsal kohal kunstiteostest, -stiilidest, -ajastutest jms rääkimine, kasutades kirjelduses nii korrektset emakeelt kui ka ainespetsiifilist terminoloogiat. Tööde esitlemine ning aruteludes erinevate seisukohtade võrdlemine ja kaitsmine toetavad väljendusoskust ning ainealase oskussõnavara kasutamist. Kunsti- ja muusikateemaliste referatiivsete ning loovtööde koostamine eeldab oskust mõista teabetekste ning suunab kasutama mitmesuguseid info esitamise viise (tekst, joonis, skeem, tabel, graafik jms). Kunstiainetes tutvutakse kunsti ja muusika kui kommunikatsioonivahenditega, õppides tundma neile eriomast mitteverbaalset keelt ning „tõlkides" sõnumeid ühest keelest teise.
Ettevõtlikkuspädevus. Vajalike oskuste kujunemist toetavad kunstiainetes individuaal- ja rühmatöö, uurimuslikud ning probleemipõhised ülesanded ja õpitava sidumine nüüdisaegse igapäevaeluga. Kunstiainetes väärtustatakse uuenduslikke ning loovaid lahendusi. Praktiline loovtegevus annab võimaluse katsetada erinevaid ideede väljendamise ja esitlemise võimalusi, valides leidlikult sobivaid meetodeid ning rõhutades oma tugevaid külgi. Õpitakse tegevust planeerima ja analüüsima, vastutama tööde lõpetamise ja tulemuse eest. Tutvutakse ka valdkonnaga seotud elukutsete ning institutsioonidega.
Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiapädevus. Kunstiainetes rakendatavate ülesannete lahendamiseks tuleb sõnastada probleeme, arutleda lahendusteede üle, põhjendada valikuid ja analüüsida tulemusi. Õpitakse kasutama kunstimõisteid (kompositsioon, struktuur, rütm jne), võrdlema ja liigitama erinevate nähtuste tunnuseid ning kasutama sümboleid. Kunstiterminoloogias kasutatakse matemaatika ja tehnoloogia sõnavara ja mõisteid. Loomeülesandeid täites õpitakse kasutama tehnoloogiavahendeid ning innovaatilisi lahendusi, mõistma teaduse ja tehnoloogia rolli muusika ning kunsti arengus.

Kunstiainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega
Nüüdisaegne kultuur on interdistsiplinaarne. Kunstiained on tihedalt seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisiga. Kunsti aineseks on inimeseks olemine, sotsiaalsed suhted ja maailm erinevates avaldumisvormides. Teiste ainevaldkondadega suhestumine on kunstivaldkonna õppeainete loomulik osa ning valdkondadeüleseks lõiminguks on palju võimalusi. Eri kultuuridega tutvutakse paljudes teiste valdkondade õppeainetes (keel ja kirjandus, võõrkeeled, ajalugu ja ühiskonnaõpetus, geograafia, käsitöö ja tehnoloogia, kehaline kasvatus) ning kujundatakse seeläbi väärtushoiakuid ja teadvustatakse maailma kultuurilist mitmekesisust.
Kunstiainetes keskendutakse võrreldes teiste õppeainetega kontsentreeritumalt kultuuridevahelise dialoogi mõtestamisele ja loovuse kasutamisele nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana. Mitmes ainevaldkonnas – keeltes ja kirjanduses, matemaatikas, tehnoloogias, kehalises kasvatuses – kasutatakse kunstiainetega kattuvaid mõisteid (nt kompositsioon, struktuur, mõõdud, nurgad, geomeetrilised kujundid, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika jms).
Kunstivaldkonna õppeainetes toetutakse teistes õppeainetes omandatud teadmistele, samas süvendatakse ja visualiseeritakse neid teadmisi. Praktiliste tegevuste kaudu kujundatakse arusaama, et teadmised ja pädevused on omavahel seotud ja igapäevaelus rakendatavad. Ainevaldkondade piire ületavad õppeprojektid võimaldavad lõimida kunstiaineid teiste ainevaldkondadega ja kujundada pädevusi.
Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled. Arendatakse suulist ja kirjalikku eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust ja vaadeldakse eri ajastute ning kultuuride lugusid muusikas ja kujutavas kunstis, teatri- ja filmikunstis.
Matemaatika. Arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid), samuti matemaatiliste sümbolite, kujundite ning mõistete tundmist.

EDUVALEMI ERAKOOL

Loodusained. Teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadusi.
Sotsiaalained. Vaadeldakse suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning eri kultuuride kommete ja pärimustega, kunsti ning kultuuri rolli ja muutumist ajaloo eri etappidel.
Tehnoloogia. Arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist, oskust innovaatilisi ideid kavandada ja praktikas ellu viia (loomisprotsess, tehnoloogiad ja tehnikad).
Kehaline kasvatus. Arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordinatsiooni.

Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Kunstiaineid on võimalik seostada kõigi läbivate teemadega. Õppekava läbivaid teemasid peetakse silmas valdkonna õppeainete eesmärgiseade puhul, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel lähtutakse kooliastmest ning õppeaine spetsiifikast.
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Kujundatakse iseseisva õppimise ja tegutsemise oskust, mis on oluline alus elukestva õppe harjumuste ning hoiakute omandamisel. Erinevate õppevormide kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mis on olulised tulevases tööelus. Kunst ja muusika võimaldavad õpilastel teadvustada oma võimeid ja huvisid, omandada nii ainealaseid kui ka üldisemaid mõtlemis- ning tegutsemisstrateegiaid. Tutvutakse kunstide mitmekülgsete väljunditega igapäevaelus, kunstidega seotud ametite ja elukutsetega, võimaldatakse vahetult kokku puutuda töömaailmaga, nt külastades loomeettevõtteid. Õpilastele tutvustatakse ainevaldkonnaga seotud erialasid ja edasiõppimise võimalusi.
Keskkond ja jätkusuutlik areng. Teabekeskkond. Need teemad hõlmavad mitmekülgseid oskusi, nagu info leidmine muusika ja kunsti kohta, helilise ja visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahendid, keskkonna visuaalne ning heliline kujundamine. Tutvutakse andmebaasidega, meediakeskkonna võimaluste ja ohtudega ning autorikaitse probleemidega. Teadvustatakse ümbritsevat loodus- või tehiskeskkonda loomingu allikana ja õpitakse keskkonda säästma. Väärtustatakse pärandkultuuri ning rahvuskultuuri jätkusuutlikku arengut. Osatakse näha võimalusi taaskasutuseks, analüüsitakse tehiskeskkonna objekte ökoloogilisest, esteetilisest ja eetilisest vaatepunktist.
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Kunstiainetes julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimuvate protsesside kohta ning ideesid katsetama ja ellu viima.
Tehnoloogia ja innovatsioon. Kunstiainetes kasutatakse praktiliste loovtegevuste kaudu erinevaid oskusi ja vahendeid ning leiutatakse ja katsetatakse uusi võimalusi, toetades pidevalt muutuvas tehnoloogilises elu-, õpi- ning töökeskkonnas toime tuleva inimese kujunemist.
Tervis ja ohutus. Kunstiainetes teadvustatakse kunstidega tegelemise emotsionaalselt tasakaalustavat mõju. Kujutavas kunstis kasutatakse materjale, töövahendeid ja instrumente, mille juures tuleb järgida ohutuse ning otstarbekuse printsiipe.
Väärtused ja kõlblus. Kultuuriline identiteet. Õppesisus ja -tegevustes tutvutakse kohaliku, Eesti ja maailma kultuuripärandiga, teadvustatakse kultuuri rolli igapäevaelus, pärandkultuuri arenemist tänapäevases globaliseeruvas maailmas. Kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist nii erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui ka nüüdisaja kultuurinähtustesse. Väärtustatakse uute ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loomingulist väljendamist.
Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid ja etendused). Tähtis on noorte endi osalemine/esinemine laulupidudel, muusika- ja kunstiüritustel.

EDUVALEM ERAKOOL

Õppetegevuse kavandamine ning korraldamine
Õppetegevust kavandades ja korraldades:
1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta jooksul ühtlaselt ning jätab õpilastele piisavalt aega puhata ja huvialadega tegelda;
3) võimaldatakse õpilasel õppida individuaalselt ning koos teistega, kasutades erinevaid õppemeetodeid ning arvestades õpilaste erinevaid õpistiile, et toetada nende kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad õpilaste huvisid ning suurendavad õpimotivatsiooni, arvestades sealjuures õpilaste individuaalsust ja konkreetse klassi võimekust;
5) rakendatakse nii traditsioonilisi kui ka tänapäevaseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
6) kasutatakse mitmekesist õpikeskkonda: loodus- ja linnakeskkond, arvuti/ multimeediaklass, virtuaalkeskkond jne, käiakse õppekäikudel kontsertidel, teatrites, muuseumides, stuudiotes, muusikakoolides, looduses, näitustel, raamatukogudes jne;
7) kasutatakse mitmekesist ja tänapäevast õppemetoodikat;
8) seostatakse õppesisu näidetega nii Eesti kui ka maailma kunstist ja rahvakultuurist;
9) leitakse tunnivälise loomingulise tegevuse võimalusi (koorilaul, solistid, ansamblid, orkestrid, näituste kavandamine, töötoad jms).

Hindamise alused
Kunstivaldkonna ainete õpetamisel ja pädevuste hindamisel lähtutakse iga õpilase võimetekohasest arengust ja õpitulemuste saavutatusest. Hindamise aluseks on põhikooli riikliku õppekava üldosas sätestatu, põhikooli riiklikus õppekavas esitatud õpitulemused. Hindamise kriteeriumid ja hindamise korraldus määratakse ja täpsustatakse kooli õppekavas. Kunstivaldkonna õppeainetes on hindamise eesmärk toetada õpilaste arengut, innustada õpilasi isikupäraste ideede ja loovate lahenduste leidmisel ning suunata neid sihikindlalt õppima; suunata õpilaste enesehinnangu kujunemist, tekitada neis muusika-, kunsti- ja kultuurihuvi ning luua alus elukestvale muusika- ja kunstiharrastusele; suunata ja toetada õpilasi haridustee valikul kunstide valdkonnas. Hindamine annab tagasisidet õpilaste individuaalse arengu kohta ning on lähtekohaks järgneva õppe kavandamisel.
Hindamisel lähtutakse ainevaldkonnas taotletavatest pädevustest, mille keskmes on:

1) õpilaste muusikaliste ja kunstialaste võimete areng;
2) teadmiste ja oskuste rakendamine musitseerimisel ja kunstiloomingus;
3) isikupärane lähenemine loovülesannete lahendamisel.
Hindamisel väärtustakse õpilaste teoreetilisi teadmisi, püüdlikkust ja osalemist õppeprotsessis ning pingutust tulemuste elluviimisel. Hindamisel on oluline tunnustada lahenduste erinevusi ja väärtustada õpilaste isikupära.
Õpitulemuste hindamise vormid on mitmekesised, õpilaste arengut motiveerivad ja vastavuses nende õpitulemustega. Õpitulemusi hinnatakse numbriliste hinnetega ning sõnaliste hinnangute abil. Numbrilisele hindamisele lisandub suuline tagasiside. Nii sõnaliste hinnangute kui ka numbrilise hindamise puhul peavad õpilased teadma, mida ja millal hinnatakse ning mis on hindamise kriteeriumid. Õpetajapoolsed suulised sõnalised hinnangud ning numbrilised hinded peavad motiveerima õpilaste arengut kunstivaldkonnas.

EDUVALLEMI ERAKOOL

Hindamisel kasutatakse kujundavat ja kokkuvõtvat hindamist, lähtudes püstitatud õppeülesandest ning kehtiva õppekava sisust ja eesmärkidest. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka
õigekirjavead.

Füüsiline õpikeskkond
Kool korraldab kunstivaldkonna ainete õppe klassis, kus on selleks vajalikud tingimused ja vahendid.
Kunst: individuaalseks ja rühmatööks vajalik pind;
2) 500luksise päevavalgusspektriga valgustus tööpinnal ning vesi/kanalisatsioon;
3) reguleeritava kõrgusega molbertid või lauad koos joonistusalustega ning tööde kuivatamise, hoiustamise ja eksponeerimise võimalused ning projektsioonitehnika;
4) vajalikud töövahendid ja materjalid;
5) kunstiraamatud, ajakirjad ja teatmeteosed;
6) DATA-projektori, foto- ja videokaamerate, skanneri ja printeri kasutamise võimalus ning internetiühendus.
Muusika:
1) muusikalisteks tegevusteks, sh rühmatööks ja liikumiseks vajalik pind;
2) fono- ja videoteegi (CD, DVD, VHS), DATA-projektori kasutamise võimalus;
3) vajalikud vahendid: naturaalklaver ja klaveritool, süntesaator, hifi- muusikakeskus, noodijoonestikuga tahvel, noodipuldid, rändnoot, astmetabel, klaviatuuritabel, internetiühenduse ja helikaardiga arvuti ning noodistusprogramm ja MIDIsalvestusprogramm;
4) Orffi instrumentaarium (rütmi- ja plaatpillid), plokkflöödid või kuuekeelsed väikekandled, akustilised kitarrid.

AINEKAVA MUUSIKA

III kooliaste

Eesmärk: muusikaõpetuse kaudu toetada õpilaste individuaalse eripära kujunemist muusikalise eneseväljenduse abil. Muusikaõpetuse kaudu kujundada harmoonilisi isiksusi, tasakaalustada ja toetada õpilaste emotsionaalset arengut, sh teiste õppeainete omandamisel.

Ainekavad on koostatud põhimõttel, et põhikooli lõpetades õpilane:

1) osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes ning kohalikus kultuurielus; aktsepteerib muusika erinevaid avaldusvorme;
2) laulab ühe- või mitmehäälselt rühmas olenevalt oma hääle omapärast;
3) laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või musitseerib erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes; mõistab ja väärtustab laulupeo sotsiaal-poliitilist olemust ning muusikahariduslikku tähendust;
4) oskab kuulata iseennast ja kaaslasi ning hindab enda ja teiste panust koos musitseerides; suhtub kohustetundlikult endale võetud ülesannetesse;
5) oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislaule;
6) kasutab noodist lauldes relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
7) rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid;
8) väljendab oma arvamust kuuldud muusikast ning põhjendab ja analüüsib seda muusika oskussõnavara kasutades suuliselt ja kirjalikult;
9) leiab iseloomulikke jooni teiste maade rahvamuusikas ning toob eesti rahvamuusikaga võrreldes esile erinevad ja sarnased tunnused;

EDU VALEM ERAKOOL

10) väärtustab heatasemelist muusikat elavas ja salvestatud ettekandes;
11) teab autoriõigusi ning sellega kaasnevaid õigusi ja kohustusi; huvitub muusikaalasest tegevusest ja väärtustab seda ning osaleb kohalikus kultuurielus;
12) valdab ülevaadet muusikaga seotud elukutsest ja võimalustest muusikat õppida;
13) kasutab infotehnoloogia vahendeid muusikalistes tegevustes.

Muusikaõpetuse õpitulemused ja õppesisu III kooliastmes
Õpitulemused
Laulmine. Õpilane:
1) laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili, järgib häälehoidu häälemurdeperioodil;
2) mõistab relatiivsete helikõrguste (astmete) vajalikkust noodist lauldes ning kasutab neid laulu õppimisel;
3) kasutab muusikalisi teadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes;
4) osaleb laulurepertuaari valimisel ja põhjendab oma seisukohti;
5) laulab ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
6) laulab peast kooliastme ühislaule: „Eesti hümn" (F. Pacius), „Mu isamaa on minu arm" (G. Ernesaks), „Jää vabaks, Eesti meri" (V. Oksvort), „Eestlane olen ja eestlaseks jään" (A. Mattiisen), „Laul Põhjamaast" (Ü. Vinter), „Saaremaa valss" (R. Valgre), „Kalevite kants" (P. Veebel), „Oma laulu ei leia ma üles" (V. Ojakäär).
Pillimäng. Õpilane:
1) kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti või kuuekeelset väikekannelt kaasmängudes ja/või ostinatodes;
2) rakendab musitseerides kitarri lihtsamaid akordmänguvõtteid ning lähtub absoluutsetest helikõrgustest (tähtnimedest) pillimängus;
3) kasutab muusikat esitades muusikalisi teadmisi ja oskusi.

Muusikaline liikumine. Õpilane:

1) tunnetab ja rakendab liikudes muusika väljendusvahendeid;
2) väljendab liikumise kaudu erinevate maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid.

Omalooming. Õpilane:
1) loob improvisatsioone keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
2) loob kindlas vormis rütmilis-meloodilisi kaasmänge ja/või ostinatosid keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
3) loob tekste (regivärsse, laulusõnu jne);
4) väljendab muusika karakterit ja meeleolu ning enda loomingulisi ideid liikumise kaudu.

Muusika kuulamine ja muusikalugu. Õpilane:
1) kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid (meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit) ning muusikateose ülesehitust;
2) eristab pop-, rokk-, džäss-, filmi- ja lavamuusikat;
3) eristab kõla ja kuju järgi keel-, puhk-, löök- ja klahvpille ning elektrofone ja pillikoosseise;
4) teab nimetada tuntud heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi (sh paikkondlikke);
5) tunneb eesti pärimusmuusika tänapäevaseid tõlgendusi;
6) on tutvunud Eesti ning valikuliselt Prantsuse, Itaalia, Hispaania, Põhja- ja Ladina-Ameerika, Aafrika või Idamaade muusikapärandiga ning suhtub sellesse lugupidavalt;
7) arutleb muusika üle muusika sõnavara kasutades, võtab kuulda ja arvestab teiste arvamust

EDU VALEM ERAKOOL

ning põhjendab enda seisukohti nii suuliselt kui ka kirjalikult;
8) tunneb autoriõigusi ja nendega kaasnevaid kohustusi intellektuaalse omandi kasutamisel (sh internetis).
Muusikaline kirjaoskus. Õpilane:
1) mõistab helivältuste, rütmifiguuride ja pausi tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes;
2) mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja laulurepertuaarist tulenevalt kaheksandiktaktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides;
3) kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ja seostab neid absoluutsete helikõrgustega (tähtnimed);
4) mõistab helistike C–a, G–e, F–d (repertuaarist tulenevalt D–h) tähendust ning lähtub nendest musitseerides;
5) teab bassivõtme tähendust ning rakendab seda musitseerides repertuaarist tulenevalt;
6) mõistab oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas. elektrofonid, sümfooniaorkester, kammerorkester, keelpilliorkester, džässorkester, partituur, muusikainstrumentide nimetused; ooper, operett, ballett, muusikal, sümfoonia, instrumentaalkontsert, spirituaal, gospel; rondo, variatsioon; pop- ja rokkmuusika, džässmuusika, süvamuusika.

7. klass – 35 tundi

Õppesisu

1. Laulmine
Erinevad laulud koolist, sügist, rahvast ja loodusest. Laul peast „Eesti hümn" (F. Pacius), „Eesti lipp" (E. Võrk), „Kas tunned maad" (J. Berad).
Vokaalmuusika. Vokaalteoste liigid: soololaul, koorilaul, eesti koorilaul, rahvalaul, romanss, aaria.
Mardi ja Kadripäev. Itaalia muusikatraditsioonid.
Advendiaeg. Jõulud muusikas. Temaatilised laulud eesti-, inglise- ja venekeelsed, saatega või saateta (talvelaul, jõululaul, regilaul); "Püha öö" (F. Gruber) inglise, vene ja eesti keeles.
Temaatilised laulud (talvest, koolist, pillidest) eesti- ja venekeelsed, saatega või saateta, kaanon. Temaatilised laulud (vastlapäev, iseseisvuspäev, sõbrapäev, prantsuse laulud) eesti- ja venekeelsed, saatega või saateta.
Prantsusmaa ja Eesti Vabariigi hümn.
Duur ja moll helilaad. Alteratsiooni märgid**.** Tähtnimed. Temaatilised laulud (prantsuse laul, kevadelaul) eesti- ja venekeelsed, saatega
Temaatilised laulud (kevad, loodus, ülestõusmispühad, English day) eesti-, inglise- ja venekeelsed, saatega või saateta.
Hispaania laulud. Temaatilised laulud (kevadepüha, emadepäev, Euroopa päev eesti-, inglise- ja venekeelse, saatega või saateta.
Tähtnimed (A,H,C,D,E,F,G).
Õpitulemused. Õpilane:

- laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt; on teadlik häälehoiu vajadusest;
- laulab ühehäälseid laule eesti ja teiste laule saatega; laulab kaanonit;
- laulab peast kooliastme ühislaule „Eesti hümn" (F. Pacius), „Mu isamaa on minu arm" (G. Ernesaks), „Laul Põhjamaast" (Ü. Vinter), Eesti lipp" (E. Võrk);
- kinnistab laulus esinevaid helivältusi;
- seostab ja laulab laulu õppimisel relatiivsed ja absoluutsed helikõrgused;

EDU KALEM ERAKOOL

- oskab kuulata iseennast ja teisi koos musitseerides, mõistab oma panust ning toetab ja tunnustab kaaslasi;
- laulab laule saatega ning peast;
- oskab laulda eesti rahvalaulu;
- laulab itaalia laulu (vene keeles) ja kaanonit (itaalia keeles);
- ”Püha öö" (F. Gruber)
- laulab voolavalt, vastavalt märgitud tempole ja dünaamikale;
- kasutab laulude õppimisel relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ja seostab neid absoluutsete helikõrgustega (tähtnimed);
- analüüsib ja hindab vastavalt hindamisskaalale enda ning kaaslaste lauluesitusi.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus**.**
Lõiming:
Kirjandus
Keeled
Matemaatika
Füüsika
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus, matemaatikapädevus.
Hindamisel arvestatakse:

- loomulikku kehahoidu, selget diktsiooni, väljendusrikkust;
- individuaalset ja/või rühmas laulmist lähtudes õpilase loomulikest võimetest ja nende arengust;
- aktiivset osavõttu ühislaulmisest;
- helikõrguste tabamist lähtudes õpilase võimetest.

2. Omalooming
Rahvamuusika: rütmi (ostinato) improvisatsioonid.
Vokaalteoste liigid: soolo- või ansamblilaulu, rahvalaulu, romansi, aaria esitlus (valitud liik).
Ostinato (saatelauluga).
Hispaania rahvatantsud ja rahvapillid (kitarr, kastanjetid, tamburiin).
Õpitulemused. Õpilane:

- kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi omaloomingus;
- julgeb esitada ideid ja rakendab võimetekohaselt oma loovust nii sõnalises kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes, sh infotehnoloogia võimalusi kasutades;
- loob liikumise vastavalt etteantud dünaamika ja tempo märkidele;
- loob kindlas vormis rütmilisi kaasmänge (ostinatosid) keha-ja rütmipillidel;
- iseloomustab hispaania rahvamuusikat ning -tantse ja rahvapillide (kitarr, kastanjetid, tamburiin) kõla;
- analüüsib ning võrdleb muusikalist oskussõnavara kasutades maailmakuulsate kitarrivirtuooside esitusi.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus**.**
Lõiming:
Kirjandus
Keeled
Matemaatika
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus, matemaatikapädevus.

EDUVALEM ERAKOOL

Hindamine: loovtöö viktoriinivormis: ”Vokaalmuusika: žanrid ja hääleliigid” (kuulamine); loovtöö viktoriinivormis (kuulamine): “Itaalia muusika ja ooper. Keelpillid“. Kujundav hindamine.

3. Muusika kuulamine ja muusikalugu

Rahva- ja professionaalne muusika. Muusikaheli. Muusikaheli omadused. Muusikakeel (elemendid). Vokaalmuusika: žanrid, hääleliigid. Tuntud heliloojad, interpreedid ja teosed.
Itaalia muusika. Ooper. Teosed ja heliloojad. Programmiline muusika: instrumentaalkontsert (A. Vivaldi).
Advendiaeg. Jõulud muusikas. Talvemuusika. Keelpillid: poogenpillid, näppepillid.
Puhkpillid: puupuhkpillid ja vaskpuhkpillid.
Prantsuse muusika. Prantsusmaa (”Marseljees”) ja Eesti Vabariigi hümn (võrdlemine).
Klassikaline ballett.
Prantsuse muusika: šansoon ja operett. Impressionism. Klahvpillid (klavikord, klavessiin, klaver; orel, akordion).
Hispaania muusika ja kultuur. Kitarr. Löökpillid: kindla helikõrgusega ja ebamäärase helikõrgusega rütmipillid.
Sümfooniaorkester. Beethoven Sümfoonia nr 5.

Õpitulemused. Õpilane:

- kirjeldab ning põhjendab suunavate küsimuste ja omandatud oskussõnade abil kuulatavat muusikat;
- suudab kuulata vaikust, analüüsib erinevaid kõlamaastikke;
- eristab kuulmise järgi muusikalisi ja mittemuusikalisi helisid;
- eristab generaatoriga tekitatud erinevaid helikõrgusi;
- teab heli tekkimise põhjuseid ja mehhanismi;
- teab mõistete absoluutne kuulmine, kammertoon, helihark, ultraheli ja infraheli tähendust;
- teadvustab muusikateoste autorikaitse vajalikkust ning on tutvunud sellega kaasnevate õiguste ja kohustustega;
- teab nimetada tuntud heliloojaid, interpreete ning muusika suursündmusi (sh paikkondlikke);
- tunneb ja eristab meeste ja naiste vokaalhääli (soolo või ansambel);
- tunneb ja eristab vokaalmuusika žanre kuulamisel ning kasutab neid praktikas: romanss, koorimuusika, rahvalaulud, kantaadid, oratooriumid, kirikumuusika žanrid (koraalid, missad, vaimulikud kontserdid);
- leiab iseloomulikke jooni eesti ja itaalia rahvamuusikas;
- on tutvunud Itaalia muusikatraditsioonidega;
- on tutvunud Itaalia muusikapärandiga ning suhtub sellesse lugupidavalt;
- leiab itaalia muusikas iseloomuliku rütmi, nimetab Itaalia rahvapille;
- tunneb ja eristab Itaalia rahvamuusikat: rahvalaulu, -pille, -tantse;
- teab nimetada tuntumaid Itaalia heliloojaid (Vivaldi, Verdi, Monteverdi, Bellini), interpreete (Bocelli, Caruso, Loretti, Pavarotti) ning muusika suursündmusi (ooperi arendamine);
- teab ja kasutab ooperit iseloomustades mõisteid libreto, aaria, intermezzo, primadonna, retsitatiiv jt;
- tunneb ja eristab kuulamisel instrumentaalkontserti;
- eristab kõla ja kuju järgi keelpillid: poogenpillid (viiul, vioola, altviiul, tšello, kontrabass; näppepillid: harf, kitarr; akustiline- ja elektrikitarr, basskitarr, bändžo, lauto);
- teab puupuhkpille: flööt, klarnet, oboe, fagott, kontrafagott, pikolo-flööt;

EDUVALEMI ERAKOOL

- teab ja kasutab pillide iseloomustamisel mõisteid: puupuhkpillid, tämber, aukhuulik, ühekordne lesthuulik, kahekordne lesthuulik, glissando. Klapisüsteem;
- teab vaskpuhkpille; trompet, metsasarv, tromboon, tuuba;
- teab ja kasutab mõisteid pillide kirjeldamisel: kausshuulik, kõlalehter, ventiilid, sordiin;
- oskab nimetada eesti tuntumaid puhkpillimängijaid;
- teab ja kasutab balletti iseloomustades mõisteid: koreograaf, pantomiim, kordeballett, libretist, lavastaja, helilooja, moderntants;
- teab tuntud ballette ja nende loojaid, teab Eesti tuntud balletiartiste ja koreograafe;
- tunneb ja eristab prantsuse rahva- ja professionaalset muusikat: rahvalaulu, -pille, -tantse; heliloojad;
- avaldab oma arvamust prantsuse muusikast ja põhjendab seda suuliselt ja kirjalikult;
- eristab lavamuusikat (ballett, ooper, operett);
- eristab kõla ja kuju järgi klahvpille, pillikoosseise (klavikord, klavessiin, klaver; orel, akordion);
- iseloomustab vokaalset ja instrumentaalset tämbrit, kirjeldab pilli visuaalset omapära;
- võrdleb Prantsuse šansooni ja tänapäeva popmuusikat;
- tunneb ja eristab löökpille: kindla helikõrgusega (timpan, ksülofon); ebamäärase helikõrgusega (rütmipillid), suur trumm, väike trumm, taldrikud;
- teadvustab muusikateoste autorikaitse vajalikkust ning on tutvunud sellega kaasnevate õiguste ja kohustustega;
- kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (keel-, puhk- ja löökpillid) ja sümfooniaorkestrit.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus**.**

Lõiming:
Kirjandus
Keeled
Matemaatika
Ajalugu
Geograafia
Tehnoloogia
Kunst

Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus, matemaatikapädevus.

Hindamine: loovtöö viktoriinivormis: ”Vokaalmuusika: žanrid ja hääleliigid” (kuulamine); loovtöö viktoriinivormis (kuulamine): “Itaalia muusika ja ooper. Keelpillid“. Kujundav hindamine.

4. Muusikaline kirjaoskus

Muusikaheli. Muusikaheli omadused. Muusikakeel (elemendid). Duur-helilaad ja tonaalsus. Vokaalhääleliigid. Vokaalmuusika žanrid. Tuntumad heliloojad ja teosed. Taktimõõt, rütmifiguurid (triool) ja pausid. Moll helilaad ja tonaalsus: d-moll, e-moll.
Tempo ja dünaamika märgid (itaalia ja eesti keeles) – korraldamine ja kinnistamine.
3/8 taktimõõt ning vastavad helivältused. Meloodia, harmoonia, akord, F-duur ja D-duur helistik. relatiivsed ja absoluutsed helikõrgused. Prantsuse rahvamuusika (kaanon). Kromaatiline helirida, alteratsioonimärgid, triool. F-duur, G-duur, e-moll ja E-duur.
Prantsuse muusika: šansoon ja operett. Klahvpillid.
C-duur ja d-moll helilaad, akord, tabulatuur; relatiivsed helikõrgused (astmed) ja absoluutsed helikõrgused (tähtnimed); 6/8 taktimõõt; Hispaania muusika sõnavara.

EDU VALEM ERAKOOL

Õpitulemused. Õpilane:

- mõistab oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas: rahva ja professionaalne muusika, helikõrgus, infraheli, ultraheli, tämber, helitegevus, helikestus, dünaamika, kammertoon, detsibell, kaja, akustika, viis, rütm, laad, kiirus, intonatsioon, kooskõla, kulminatsioon;
- mõistab helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:

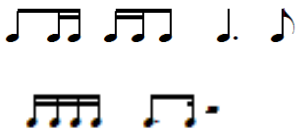

- tunneb duur-helilaadi, F-duur helistikku, teab heli tekkimise põhjuseid ja mehhanismi;
- tunneb *e-moll ja d-moll* helistikku, kolmkõla ja kasutab neid musitseerimisel;
- mõistab 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8 taktimõõtude tähendust, rütmifiguurid (triool) ja pausid;
- mõistab oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas. Meeshääled: bass, bariton, tenor; naishääled: kontraalt, metsosopran, sopran, koloratuursopran; lapsehääled: sopran, alt, tiiskant. Soolo, ansambel, koor;
- mõistab oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: romanss, aaria, ooper, koorimuusika, rahvalaulud, kantaadid, oratooriumid, kirikumuusika žanrid (koraalid, missad, vaimulikud kontserdid;
- Mõistab rütmifiguuride, taktimõõtu 2/4, 3/4, 4/4 ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:

- seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega;
- kasutab muusikalisi oskusi ja teadmisi muusikalises kirjaoskuses;
- mõistab dünaamika ja tempo tähendust ning kasutab neid praktikas: piano, forte, mezzopiano, mezzoforte, pianissimo, fortissimo, crescendo, diminuendo; vaikselt, valjult, poolvaikselt, õige tasa, ülivaljusti, valjenedes, vaikuses;
- tunneb/ kasutab musitseerimisel itaalia- ja eestikeelseid dünaamikamärke;
- mõistab oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas: tempo, andante, moderato, allegro, largo, ritenuto, accelerando, väga aeglaselt, rahulikult, mõõdukalt, kergelt, kiiresti, väga- ja ülikiiresti;
- tunneb ja kasutab musitseerimisel 3/8 taktimõõtu ning vastavaid helivältusi;
- teab ja kasutab mõisteid kunstmuusika, meloodia, harmoonia, akord;
- tunneb F-duur ja D-duur helistikku;
- kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi;
- teab ja kasutab prantsuse muusikat iseloomustades mõisteid: žonglöörid, trubaduurid, trüväärid, rüütlilaulik kultuur, fiidel;
- teab ja kasutab musitseerides mõisteid kromaatiline helirida, alteratsioonimärgid, triool;
- määrab laulu helistiku;
- tunneb tähtnimesid ja seostab astmenimed tähtnimedega;
- iseloomustab prantsuse muusika arengut, kasutades mõisteid šansoon, operett, ballett;
- teab klahvpillide heli tekitamise mehhanismi ning klahvpillide peamisi osi: klaviatuur, keeled, virblid, haamrite süsteem, pedaalid, viled, manuaalid, registrid;
- teab ja kasutab musitseerimisel mõisteid fermaat, D.C.al Fine, 1.volt ja 2.volt;
- teab ja kasutab musitseerimisel C-duuri astme- ja tähtnimesid;

EDU VALEM ERAKOOL

- mõistab oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas: taktimõõt, rütm, noodivältused, klaviatuur, noodinimetused, viiulivõti, alteratsioonimärgid, duur-ja moll helilaad; absoluutsed helikõrgused (tähtnimed) ja helistikumärgid;
- teab ja kasutab musitseerimisel 6/8 taktimõõtu ning kasutab hispaania muusikat iseloomustades mõisteid: flamenko, bolero, fandango, habaneera, vihuela;
- kasutab laulude ja mängude õppimisel relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ja seostab neid absoluutsete helikõrgustega (tähtnimed);
- vastab kirjalikult 7. klassi ainekava olulisematele küsimustele;
- mõistab helistike C–a, G–e, F–d tähendust;
- mõistab allolevate oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas: eeltakt, viiulivõti, toonika ehk põhiheli, juhuslikud märgid, diees (♯), bemoll (♭), bekarr (♮); paralleelhelistikud.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus**.**
Lõiming:
Kirjandus
Keeled
Matemaatika
Ajalugu
Geograafia
Tehnoloogia
Kunst
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus, matemaatikapädevus.
Hindamine: kirjalikud praktilised ülesanded (noodilugemine), kujundav hindamine.

5. Pillimäng
Rahvamuusika (keha ja rütmipillid).
Hispaania pillid: kitarr.
Õpitulemused. Õpilane:
- kasutab keha-, ja rütmipille;
- saadab õpitud laule erinevate pillidega.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus**.**
Lõiming:
Kirjandus
Keeled
Ajalugu
Geograafia
Tehnoloogia
Kunst
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, matemaatikapädevus.
Hindamine: numbriline hindamine, kujundav hindamine.

8. klass – 35 tundi

Õppesisu

1. Laulmine

EDU VALEM ERAKOOL

Erinevad laulud koolist, sügist ja loodusest; „Eesti hümn” (F. Pacius); „Eesti lipp” (E. Võrk).
Temaatilised laulud (india, hiina, jaapani muusika).
Mardi ja Kadripäev. Jaapani rahvalaul (vene keeles).
Advendiaeg. Jõulud muusikas. Temaatilised laulud eesti, inglise ja vene keeles, saatega või saateta (talvelaul, jõululaul, regilaul); "Püha öö" (F. Gruber) inglise, vene ja eesti keeles. Karaoke esitlus.
Temaatilised laulud (talvest, koolist) eesti ja vene keeles, saatega või saateta, kaanon.
Ladina-Ameerika laulud (vene ja inglise keeles).
Temaatilised laulud (vastlapäev, iseseisvuspäev, sõbrapäev, ameerika laulud) eesti, inglise ja vene keeles, saatega või saateta.
”Laul Põhjamaast” (Ü. Vinter); „Eestlane olen ja eestlaseks jään” (A. Mattiisen).
Duur ja moll helilaad. Alteratsiooni märgid. Tähtnimed.
Pop- ja rockmuusika.
Temaatilised laulud (kevad, loodus, ülestõusmispüha, English day) eesti, vene ja inglise keeles, saatega või saateta.
Temaatilised laulud (kevadepüha, emadepäev, euroopa päev) eesti, vene ja inglise keeles, saatega või saateta. „Oma laulu ei leia ma üles” (V. Ojakäär).

Õpitulemused. Õpilane:

- osaleb meeleldi laulmises;
- oskab kuulata iseennast ja teisi koos musitseerides, mõistab oma panust ning toetab ja tunnustab kaaslasi;
- laulab ühe- või kahehäälselt oma hääle omapära arvestades;
- laulab laule ja kaanoneid a cappella ja saatega;
- laulab peast kooliastme ühislaule: „Eesti hümn” (F. Pacius), „Laul Põhjamaast” (Ü. Vinter);
- laulab õige kehahoiu ning fraseerimisega, emotsionaalselt ja laulu iseloomu arvestades
- laulab väljendusrikkalt oma hääle iseloomu ja stiili arvestades;
- kinnistab laulus esinevaid helivältusi;
- seostab laulu õppimisel relatiivsed ja absoluutsed helikõrgusi;
- laulab selge diktsiooni, loomuliku hingamisega ning muusika päritolumaad arvestades;
- laulab hiina laulude meloodiat;
- oskab laulda jaapani rahvalaulu (vene keeles);
- laulab eakohaseid ühehäälseid laule saatega; mõistab rahvakalendri traditsioonide tähendust;
- oskab laulda eesti mardi- ja kadrilaule;
- oskab laulda ”Püha öö" (F. Gruber);
- laulab koolikooris õpetaja valikul, tunnis ning tunnivälises tegevuses;
- laulab voolavalt, vastavalt märgitud tempole ja dünaamikale, selge diktsiooniga võimalikult intonatsioonipuhtalt;
- laulab hoogsalt, vastavalt võimetele kahehäälselt;
- kasutab muusikalisi teadmisi ja oskusi noodist lauldes;
- laulab ilmekalt rokkmuusika stiili arvestades;
- laulab peast kooliastme ühislaulu: „Oma laulu ei leia ma üles” (V. Ojakäär);
- analüüsib ja hindab vastavalt hindamisskaalale enda ning kaaslaste laulu esitusi;
- analüüsib enda saavutusi ja tulemusi muusikaõpetuses õppeaasta jooksul.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus.
Lõiming:

EDU VALEMERAKOOL

Kirjandus
Keeled
Matemaatika
Ajalugu
Geograafia
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus, matemaatikapädevus.
Hindamisel arvestatakse:

- loomulikku kehahoidu, selget diktsiooni, väljendusrikkust;
- individuaalset ja/või rühmas laulmist lähtudes õpilase loomulikest võimetest ja nende arengust;
- aktiivset osavõttu ühislaulmisest;
- helikõrguste tabamist lähtudes õpilase võimetest.

2. Pillimäng

India rahvamuusika (keha ja rütmipillid.
Ladina-Ameerika tantsurütmid.
Pop ja rock muusika.
Õpitulemused. Õpilane:

- kasutab keha-, rütmipille mängudes;
- koostab sobiva ettekande koos liikumise ning kaasmänguga;
- saadab õpitud laule erinevate pillidega;
- mängib rütmilist kaasmängu laulule guirot, agoogot, kõlapulki, marakaad ja bongosid kasutades.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus**.,** kultuuriline identiteet.
Lõiming:
Kirjandus
Keeled
Matemaatika
Ajalugu
Geograafia
Arvutiõpetus
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus, matemaatikapädevus.
Hindamisel arvestatakse:

- loomulikku kehahoidu, selget diktsiooni, väljendusrikkust;
- individuaalset ja/või rühmas laulmist lähtudes õpilase loomulikest võimetest ja nende arengust;
- aktiivset osavõttu ühislaulmisest;
- helikõrguste tabamist lähtudes õpilase võimetest.

3. Omalooming

Muusikalise teksti töötlused: viisistamine, orkestriseade, transkriptsioon, arranžeering.
India ja hiina muusikatraditsioonid.
Pentatoonika.
Talve ja jõululaulud. Pop- ja rockmuusika.
Õpitulemused. Õpilane:

- loob rütmi-ostinato õpitud laulule;
- leiab esitluseks sobivat materjali internetist ning koostab power-point-esitluse;

EDU VALEN ERAKOOL

- julgeb esitada ideid ja rakendab võimetekohaselt oma loovust nii sõnalises kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes, sh infotehnoloogia võimalusi kasutades;
- arutleb ja avaldab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul viisil;
- loob lihtsa 4- taktilise pentatoonilise meloodia C-duuris;
- esitab meloodiat klaveril või plaatpillil;
- kasutab talve ja jõululaulu esitades vastavalt oma oskustele muusikainstrumente eel-, vahe- või järelmängus ja /või rütmiostinatona;
- loob laulule rokiliku rütmiostinato;
- analüüsib ja hindab vastavalt hindamisskaalale enda ning kaaslaste ettekandeid/esitusi.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus.

Lõiming:
Kirjandus
Keeled
Matemaatika
Ajalugu
Geograafia
Arvutiõpetus

Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus, matemaatikapädevus.

Hindamisel arvestatakse:
- loomulikku kehahoidu, selget diktsiooni, väljendusrikkust;
- individuaalset ja/või rühmas laulmist lähtudes õpilase loomulikest võimetest ja nende arengust;
- aktiivset osavõttu ühislaulmisest;
- helikõrguste tabamist lähtudes õpilase võimetest.

Iga õpilane valib ühe pop- või rockmuusika stiili koostab *power-point* ettekande ning esitleb muusikastiili klassikaaslastele koos muusikanäitega.

4. Muusika kuulamine ja muusikalugu

Muusikalise teksti töötlused: viisistamine, orkestriseade, transkriptsioon, arranžeering.
Idamaade muusika: India, Hiina ja Jaapani kultuur. India rahvamuusika. Idamaade kultuur: Hiina muusikatraditsioonid; Pekingi ooper. Pentatoonika. Jaapani ja Indoneesia (Bali ja Jaava saar) muusikatraditsioonid. Gagaku-orkester. Kabuki ja No-teater. Varjuteater.
Advendiaeg. Jõulud muusikas. Talvemuusika.
Ladina-Ameerika muusikatraditsioonid. Brasiilia, Kuuba, Argentiina, Jamaika ja Mehhiko rahva- ja professionaalne muusika: rahvalaulud, pillid, tantsud; heliloojad.
Põhja-Ameerika, Euroameerika ja Afroameerika muusikatraditsioonid. Indiaani ja eskimo traditsiooniline muusika.
Muusikatööstus ja äri. Pop- ja rockmuusika. Muusikatehnika areng 20. Sajandil**.** Rhytm and Blues, country ja country rock**.** Rock´n roll, briti biit**.** Folk-rock, reggae. Soul, funk, disko**.** Hard rock, punk rock, progressiivne rock, jazzrock. Hip-hop, elektroonilise tantsumuusika stiilid**.** Eesti ja vene rock ja pop muusika.

Õpitulemused. Õpilane:
- kirjeldab ning põhjendab suunavate küsimuste ja omandatud muusika oskussõnade abil kuulatavat muusikat; mõistab autorsuse tähendust; on tutvunud autoriõiguste teemaga ja Eesti Autorite Ühingu tegevuse ning eesmärkidega; tunneb autoriõigusi ja nendega kaasnevaid kohustusi intellektuaalse omandi kasutamisel (sh internetis); teab

EDUVALEM ERAKOOL

ja kasutab muusikatööstuse arengut iseloomustades mõisteid produtsent, mänedžer, levimuusika, fonogrammitootjad, piraatlus, fonograaf;

- on tutvunud Idamaade muusikapärandiga ning suhtub sellesse lugupidavalt;
- on tutvunud india kultuuritraditsioonide ja muusikaga;
- suudab kuulata vaikust, analüüsib erinevaid kõlamaastikke;
- teab ja kasutab india muusikat iseloomustades mõisteid hinduism, budism, veedad, raga, tala, veerandtoonid, burdoon; leiab ja analüüsib kuulatud muusikanäidete põhjal india muusikale iseloomulikke tunnuseid; iseloomustab india rahvapillide (sitar, tablad, vina, tanpura, pungi) ja rahvalaulude kõla
- on tutvunud hiina kultuuritraditsioonide ja muusikaga; leiab ja analüüsib kuulatud muusikanäidete põhjal hiina muusikale omaseid tunnuseid; teab ja kasutab hiina muusikat kuulamist iseloomustades mõisteid: taoism, konfutsianism, kammertoon, pentatoonika, Pekingi ooper; iseloomustab hiina rahvapillide (sheng, er-hu, pipa) ja hiina rahvalaulude kõla;
- leiab iseloomulikke jooni jaapani ja indoneesia rahvamuusikas; on tutvunud Japaani ja Indoneesia kultuuritraditsioonide ja muusikaga ning suhtub sellesse lugupidavalt; teab ja kasutab jaapani muusikat iseloomustades mõisteid: gagaku, kabukiteater, No-teater, Bunraku, jaapani rahvapillid (koto, shamisen, shakuhachi, taiko-trummid) ja jaapani rahvalaulud; leiab ja analüüsib kuulatud muusikanäidete põhjal jaapani ja indoneesia muusikale omaseid tunnuseid;
- võrdleb hiina ja jaapani muusikat;
- advendiaeg; talvemuusika;
- on tutvunud Ladina Ameerika muusikapärandi, kultuuritraditsioonide ja muusikaga. ning suhtub sellesse lugupidavalt; tunneb ja eristab Brasiilia, Kuuba, Argentiina, Jamaika ja Mehhiko rahva- ja professionaalset muusikat: rahvalaulu, -pille, -tantse; heliloojad; tunneb peamisi Ladina-Ameerikast pärit võistlustantse (tango, samba, rumba, tša-tša-tša, paso-doble, salsa); leiab ning analüüsib kuulatud esitluste põhjal Ladina-Ameerika tantsudele ja muusikale omaseid jooni;
- on tutvunud Põhja Ameerika, Euro- ja Afro-Ameerika muusikapärandiga ning suhtub sellesse lugupidavalt; on tutvunud Põhja Ameerika, Euro- ja Afro- Ameerika kultuuritraditsioonide ja muusikaga; iseloomustab indiaani ja eskimo traditsioonilist muusikat; oskab võrrelda ja leida seoseid loodusrahvaste muusikas ja traditsioonides; teab ja kasutab' afro-ja euroameerika muusikat iseloomustades mõisteid: blues-helilaad, a cappella, spirituaal, gospel, blues; laululiike kauboilaul, hillbilly ja cajun-muusika, töölaulud, spirituaalid, gospel ja blues; tunneb kõla järgi anglo-ameerika levinumaid pille (bandžo, akordion, suupill, viiul, kitarr) ja kantrimuusika pillikoosseise;
- eristab pop-, rokk-muusikat; teab nimetada tuntud pop ja rokk ansambleid; eristab kõla ja kuju järgi elektrofone ja pillikoosseise; leiab ja kirjeldab erinevaid muusikanäiteid kuulates pop- ja rockmuusika erinevusi; on tutvunud rock´n rolli ning briti 60. aastate pop- ja rockmuusika stiilidega ning kuulsate esindajatega; leiab ning analüüsib kuulatud ettekannete ning muusikanäidete põhjal rock´n rollile ja briti 60. aastate rock-ning popmuusikale omaseid tunnuseid;
- on tutvunud rhytm ´n bluesi ning countrymuusikaga ja kasutab muusikat iseloomustades mõisteid country, western, bluegrass, hillbilly, rhytm´n blues, mainstream;
- kasutab muusikat esitades muusikalisi teadmisi ja oskusi;
- on tutvunud folk-rocki ning reggae, soul, funk ja diskomuusika, hard-, punk-, progressiivse ja jazzrocki stiilidega ning kuulsate esindajatega; leiab ning analüüsib

EDUVALLIKOOL

kuulatud ettekannete ning muusikanäidete põhjal fok-rockile, folk-metal´ile ja reggae, soul, funk ja diskomuusika, hard-, punk-, progressiivse ja jazzrocki muusikale omaseid tunnuseid;
- oskab nimetada eesti ja vene heliloojaid, sõnade autoreid, muusikuid (lauljad, instrumentalistid, ansamblid);
- on tutvunud hip-hop ´i ning elektroonilise tantsumuusikaga ning tuntud esindajatega; leiab ning analüüsib kuulatud ettekannete ning muusikanäidete põhjal hip-hop´ile ning elektroonilisele tantsumuusikale omaseid tunnuseid;
- eristab kuulmise järgi pop-, rock-, ja džässmuusikat.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus.

Lõiming:
Kirjandus
Keeled
Matemaatika
Ajalugu
Geograafia
Arvutiõpetus

Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus, matemaatikapädevus.

Hindamine: Loovtööd viktoriinivormis ja testid „India ja Hiina muusika"; „Jaapani ja Indoneesia muusika"; "Ladina ja Põhja Ameerika muusika". Töövihiku ülesanded.

5. Muusikaline kirjaoskus

Noodivältused, rütmifiguurid ja pausid. Kromatism, pooltoonid, bemoll, diees, duur-ja moll helilaad; relatiivsed ja absoluutsed helikõrgused.
Hiina rahvalaulud: 4/4 taktimõõt, rütmifiguurid, C-duur ja a-moll helilaad (relatiivsed ja absoluutsed helikõrgused). Pentatoonika.
Noodilugemine ja nooditundmine lauludes (praktilised ülesanded).
Jaapani rahvamuusika.
Noodiõpetuse kordamine ja kinnistamine (taktimõõt, helistik, laad ja tonaalsus, rütm, dünaamika- ja tempomärgid.
Ladina-Ameerika tantsude rütmifiguurid, sünkopeeritud rütm, triool, punkteeritud rütm.
Helistiku helirea tähtnimed klaviatuuril; F-duur, D-duur, d-moll, e-moll, paralleelhelistikud; alteratsioonimärgid (bemoll, diees, bekarr); mõisted: eeltakt, pidekaar, taktimõõt C, alla breve; variatsioonivorm.
Pop-ja rockmuusika: instrumendid, akordika, harmoonia, meloodia, rütmika, taktimõõdud, esituslaad, blues-helilaad, triool, sünkoop.
Folk-rock, reggae, soul, funk, disko; hard rock, punk rock, progressiivne rock, jazzrock.
Duuri ja molli astme- ja tähtnimed, kuueteistkümnendik-noodid, segno, bassivõti, pidekaar, sünkoop.
Hip-hop, elektroonilise tantsumuusika stiilid.
Eesti ja vene rock- ja popmuusika.
Õpitud muusikaliste teadmiste ja oskuste kordamine ja kinnistamine.

Õpitulemused. Õpilane:
- kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi;
- mõistab helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes; noodivältused, rütmifiguurid ja pausid:

EDUVAILM ERAKOOL

- teab mõistete kromatism, pooltoonid, bemoll, diees tähendust ja kasutab neid musitseerimise;
- teab ja kasutab hiina muusikat iseloomustades mõisteid: taoism, konfutsianism, kammertoon, pentatoonika, Pekingi ooper, rahvapillid (sheng, erhu, pipa, king);
- seostab musitseerides relatiivseid ja absoluutseid helikõrgusi;
- mõistab helivältuste, rütmifiguuride ja pausi tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes;
- teab ja kasutab jaapani muusikat iseloomustades mõisteid: šintoism, zen-budism, gagaku, kabukiteater, No-teater, Bunraku, geiša, shomyo, nukuteater;
- tunneb Ladina-Ameerika tantsude rütmi, väljendab seda plaksutades vm viisil;
- kinnistab mõisteid taktimõõt, sünkoop, triool, punkteeritud rütmid, helistiku helirea tähtnimed klaviatuurile;
- on tutvunud Ladina-Ameerika muusikale iseloomulike mõistetega antifoonia, samba, bossanova, lambada, macarena, tango, son, mambo, rumba, tša-tša-tša, salsa, paso doble, habaneera, kalüpso, reggae;
- tunneb Ladina-Ameerika levinumate võistlustantsude iseloomulikke rütmifiguure;
- teab helistikku F-duur, d-moll, e-moll, on tutvunud D-duur helistikuga;
- teab ja kasutab musitseerimisel alteratsioonimärke (bemoll, diees, bekarr);
- teab ja kasutab musitseerimisel mõisteid: eeltakt, pidekaar, taktimõõt C, alla breve;
- on tutvunud pop-ja rockmuusika tunnustega (instrumendid, akordika, harmoonia, meloodia, rütmika, taktimõõdud, esituslaad, rock´n roll, mercy beat);
- tunneb ja kasutab musitseerimisel mõisteid: blues-helilaad, triool, sünkoop;
- tunneb ja kasutab muusikat kuulates mõisteid country, western, bluegrass, hillbilly, rhytm´n blues, mainstream;
- Teab ja kasutab folk-rocki ja reggae muusikat iseloomustades mõisteid: folkmuusika, folkrock, etno-folk, folk-metal, reggae
- teab ja kasutab soul, funk ja diskomuusikat iseloomustades mõisteid: afroameerika, gospel, blues, rhytm ´n blues, hook-lines, jazz-funk, europop;
- teab ja kasutab hard-, punk-, progressiivset ja jazzrocki iseloomustades mõisteid gospel, blues, rhytm ´n blues, heavy rock, psühhedeelne rock, soul, fusion;
- teab ja kasutab musitseerimisel duuri ja molli astme- ja tähtnimedega; kuueteistkümnendik-noodid, segno;
- teab ja kasutab hip-hopi ja elektroonilise muusika stiile iseloomustades mõisteid beat-box, räppimine, breiktants, scratching, cut&paste tehnika, DJ, house, techno, ambient, drum´n bass, dubstep.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus.

Lõiming:
Kirjandus
Keeled
Matemaatika
Ajalugu
Geograafia
Arvutiõpetus

Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus, matemaatikapädevus.

Hindamine: muusikaline kirjaoskuse test ja praktilised ülesanded noodivihikus, kujundav hindamine.

EDUVALEM ERAKOOL

9. klass – 35 tundi

Õppesisu

1. Laulmine

Erinevad laulud koolist, sügist ja loodusest; „Eesti hümn" (F. Pacius); „Eesti lipp" (E. Võrk).
Temaatilised laulud (kirikulaulud: palve, kaanon, Gregoriuse koraal, Luther koraal, partesnoe penije, spirituaal); erinevad laulud koolist, õpetajatest, sügisest (eesti ja vene keel).
Temaatilised laulud (talvest, koolist) eesti ja vene keeles, saatega või saateta.
Folklaul (autori,- bardilaul).
Temaatilised laulud eesti, inglise ja vene keeles, saatega või saateta (talvelaul, jõululaul, regilaul).
"Püha öö" (F. Gruber).
Juudi ja türgi laul.
Muusikal ja rokkooper.
Rock ja jazz.
Õpitulemused. Õpilane:

- osaleb meeleldi laulmises;
- oskab kuulata iseennast ja teisi koos musitseerides, mõistab oma panust ning toetab ja tunnustab kaaslasi;
- laulab ühe- või kahehäälselt oma hääle omapära arvestades;
- laulab laule ja kaanoneid a cappella ja saatega;
- laulab peast kooliastme ühislaule: „Eesti hümn" (F. Pacius), „Laul Põhjamaast" (Ü. Vinter);
- laulab õige kehahoiu ning fraseerimisega, emotsionaalselt ja laulu iseloomu arvestades
- laulab väljendusrikkalt oma hääle iseloomu ja stiili arvestades;
- kinnistab laulus esinevaid helivältusi;
- seostab laulu õppimisel relatiivsed ja absoluutsed helikõrgusi;
- laulab selge diktsiooni, loomuliku hingamisega ning muusika päritolumaad arvestades;
- laulab hiina laulude meloodiat;
- oskab laulda jaapani rahvalaulu (vene keeles);
- laulab eakohaseid ühehäälseid laule saatega; mõistab rahvakalendri traditsioonide tähendust;
- oskab laulda eesti mardi- ja kadrilaule;
- oskab laulda "Püha öö" (F. Gruber);
- laulab koolikooris õpetaja valikul, tunnis ning tunnivälises tegevuses;
- laulab voolavalt, vastavalt märgitud tempole ja dünaamikale, selge diktsiooniga võimalikult intonatsioonipuhtalt;
- laulab hoogsalt, vastavalt võimetele kahehäälselt;
- kasutab muusikalisi teadmisi ja oskusi noodist lauldes;
- laulab ilmekalt ja emotsionaalselt rokk- ja jazzmuusikat stiili arvestades;
- laulab peast kooliastme ühislaulu: „Oma laulu ei leia ma üles" (V. Ojakäär);
- analüüsib ja hindab vastavalt hindamisskaalale enda ning kaaslaste laulu esitusi;
- analüüsib enda saavutusi ja tulemusi muusikaõpetuses õppeaasta jooksul.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus.
Lõiming:
Kirjandus
Keeled
Matemaatika

EDU VALEMI ERAKOOL

Ajalugu
Geograafia
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus, matemaatikapädevus.
Hindamisel arvestatakse:

- loomulikku kehahoidu, selget diktsiooni, väljendusrikkust;
- individuaalset ja/või rühmas laulmist lähtudes õpilase loomulikest võimetest ja nende arengust;
- aktiivset osavõttu ühislaulmisest;
- helikõrguste tabamist lähtudes õpilase võimetest.

2. Muusikaline liikumine ja pillimäng

Juudi ja türgi laulud ja tantsud.
Lavamuusika: ballett.
Jazz-muusika stiilid.
Temaatilised laulud erinevate stiilides.
Õpitulemused. Õpilane:

- esitab liikumist rühmas või paarilisega;
- mängib plaatpillil laulu või meloodiat;
- mängib plaat- või kehapillil jazzimuusikat;
- kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi pillimängus;
- mängib laulule omaloodud rütmiostinatot Orffi-instrumentaariumi kasutades.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus**.**
Lõiming:
Kirjandus
Keeled
Matemaatika
Ajalugu
Geograafia
Arvutiõpetus
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus, matemaatikapädevus.
Hindamisel arvestatakse:

- loomulikku kehahoidu, selget diktsiooni, väljendusrikkust;
- individuaalset ja/või rühmas laulmist lähtudes õpilase loomulikest võimetest ja nende arengust;
- aktiivset osavõttu ühislaulmisest;
- helikõrguste tabamist lähtudes õpilase võimetest.

2. Omalooming

Kirikulaul: spirituaal.
Instrumentaalne ja vokaalne muusika: žanrid ja vormid.
Lauluetendus.
Jazz-muusika stiilid ja esindajad.
Filmimuusika, lööklaul, folklaul.
Õpitulemused. Õpilane:

- loob rütmi-ostinato õpitud laulule;
- leiab esitluseks sobivat materjali internetist ning koostab power-point-esitluse;

EDUVALEMI ERAKOOL

- julgeb esitada ideid ja rakendab võimetekohaselt oma loovust nii sõnalises kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes, sh infotehnoloogia võimalusi kasutades;
- arutleb ja avaldab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul viisil;
- esitab jazzmeloodiat klaveril või plaatpillil;
- kasutab talve ja jõululaulu esitades vastavalt oma oskustele muusikainstrumente eel-, vahe- või järelmängus ja /või rütmiostinatona;
- väljendab muusika karakterit ja meeleolu laulmise kaudu;
- analüüsib ja hindab vastavalt hindamisskaalale enda ning kaaslaste ettekandeid/esitusi.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus.

Lõiming:
Kirjandus
Keeled
Matemaatika
Ajalugu
Geograafia
Arvutiõpetus

Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus, matemaatikapädevus.

Hindamisel arvestatakse:
- loomulikku kehahoidu, selget diktsiooni, väljendusrikkust;
- individuaalset ja/või rühmas laulmist lähtudes õpilase loomulikest võimetest ja nende arengust;
- aktiivset osavõttu ühislaulmisest;
- helikõrguste tabamist lähtudes õpilase võimetest.

Iga õpilane koostab jazz-muusika esitajast *power-point* ettekande ning esitleb muusikut klassikaaslastele koos muusikanäitega.

3. Muusika kuulamine ja muusikalugu

Vokaalmuusika: kirikužanrid. Instrumentaalmuusika: žanrid ja vormid. Sonaaditsükkel. Sümfooniaorkester; rühmapillid. Maailmakuulsad heliloojad.
Juudi ja Türgi kultuur, muusika.
Jõulud. Talvemuusika.
Lavamuusika. Muusikateater. Ooper, operett, muusikal. Kuulsad ooperiheliloojad ja nende teosed.
Ooper ja ballett. Kuulsaid ooperi ja balletti heliloojad ja nende teosed.
Jazz-muusika stiilid ja põhijooned. Ragtime. Blues. New Orleansi jazz. Dixieland. Chicago jazz. Sving. Tuntud esindajad (S.Joplin, B.Smtih, M.Waters, L.Armstrong jt). Free jazz, jazz rock, tänapäeva jazzi stiilid. Eesti ja Vene jazz.

Õpitulemused. Õpilane:
- kirjeldab ning põhjendab suunavate küsimuste ja omandatud muusika oskussõnade abil kuulatavat muusikat; mõistab autorsuse tähendust; on tutvunud autoriõiguste teemaga ja Eesti Autorite Ühingu tegevuse ning eesmärkidega; tunneb autoriõigusi ja nendega kaasnevaid kohustusi intellektuaalse omandi kasutamisel (sh internetis); teab ja kasutab muusikatööstuse arengut iseloomustades mõisteid produtsent, mänedžer, levimuusika, fonogrammitootjad, piraatlus, fonograaf;
- tunneb ja eristab kuulmise järgi erinevaid vokaal- ja instrumentaalansamblite liike;
- teab ansamblite ja orkestrite nimetusi ja koosseise;
- seostab intervalli nimetust ansambli arvulise koosseisuga;

EDU VALEM ERAKOOL

- mõistab oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: missa, reekviem, passioon, oratoorium, kantaat;
- iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara;
- kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid (meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit) ning muusikateose ülesehitust;
- eristab kõla ja kuju järgi keel-, puhk-, löök- ja klahvpille ja pillikoosseise; teab nimetada tuntud heliloojaid;
- kuulab ja eristab muusikapalades esitaja, vormi ja kuju järgi erinevad žanrid ja vormid;
- kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid ning muusikateose ülesehitust;
- kuulab klassikalist muusikat, sümfooniaorkestrit, sonaaditsüklit;
- oskab nimetada eesti ja teiste rahvaste muusika suursündmusi;
- leiab ja analüüsib kuulatud muusikanäidete põhjal juudi ja türgi rahvamuusikale iseloomulikke tunnuseid;
- teab nimetada tuntud ja kuulsaid ooperiheliloojaid ja nende teoseid, interpreete,
- kinnistab teadmisi hääleliikidest, ansamblitest;
- tunneb ja iseloomustab kuulmise järgi ooperi muusikalisi osasid: avamäng, aaria, retsitatiiv, duett, ansambel;
- analüüsib ja avaldab oma arvamust kuulatud ooperikatkendite kohta muusikalist sõnavara kasutades;
- nimetab ja eristab muusikali, ooperit ja operett, teabi erinevusi ning sarnasusi;
- teab Eesti ja maailma tuntumaid muusikale ja nende loojaid;
- teab nimetada Eesti tuntud balletiartiste ja koreograafe;
- võrdleb klassikalist balletti kaasaja modernse balletiga, leiab sarnasusi ja erinevusi;
- eristab pop-, rokk-jazz muusikat; teab nimetada tuntud ansambleid ja esitajad;
- oskab nimetada õpitud jazzmuusika stiilide tuntud esindajaid (S.Joplin, B.Smtih, M.Waters, L. Armstrong jt);
- leiab ning analüüsib kuulatud ettekannete ning muusikanäidete põhjal Eesti ja Vene jazzmuusikale omaseid tunnuseid.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus**.**

Lõiming:
Kirjandus
Keeled
Ajalugu
Geograafia
Arvutiõpetus

Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus, matemaatikapädevus.

Hindamine: Iga õpilane valib ühe *jazz*muusika stiili ja koostab esitluse, kujundav hindamine.

4. Muusikaline kirjaoskus

Helivältused, rütmifiguurid ja paus. Taktimõõt 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8, dünaamika märgid, alteratsioonimärgid: diees, bemoll ja bekarr ja absoluutsed helikõrgused.
Muusikavormid, sonaaditsükkel ja sonaadivorm, polüfoonia ja homofoonia.

EDU VALENTERAKOOL

Sonaat, sonaaditsükkel (kiire, aeglane, tantsuline, finaal); kammeransambel, keelpillikvartett, polüfoonia, homofoonia, süit, sümfoonia, kontsert, sonaadivorm (ekspositsioon, töötlus, repriis ja koda), variatsioonivorm, rondovorm, missa, reekviem, passioon, oratoorium, kantaat.
Tempo märgid (itaalia keeles); helivältused, rütmifiguurid, taktimõõt, laad ja tonaalsus, alteratsiooni märgid.
Juudi ja Türgi muusika (rütmi,- lauluviisi ja laadi omapära).
Relatiivsed kõrgused (astmed), d-moll helistik, g-moll ja B-Duur helistik (paralleelsed helistikud).
Balletisõnavara
Jazz-muusika stiilid ja põhijooned. Free jazz, jazz rock, tänapäeva jazzi stiilid.
Õpitud muusikaliste teadmiste, oskuste kordamine.
Õpitulemused. Õpilane:

- kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi;
- mõistab helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes;

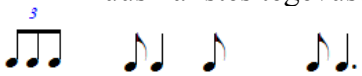

- mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja laulurepertuaarist tulenevalt kaheksandik taktimõõdu tähendust, dünaamika märke ning arvestab neid musitseerides;
- kinnistab mõisteid dünaamika, meetrum;
- teab alteratsiooni- märkide diees, bemoll ja bekarr tähendust;

- kasutab laulude õppimisel absoluutseid helikõrgusi;
- mõistab oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas. Sümfooniaorkester, kammerorkester, keelpilliorkester, partituur, orkestrijuht, sonaadivorm (ekspositsioon, töötlus, repriis ja koda), sonaaditsükkel (kiire, aeglane, tantsuline, finaal), uvertüür;
- teab ja kasutab juudi muusikat iseloomustades mõisteid: judaism, Toora, sünagoog, rabi, klezmer, sefardi; iseloomustab juudi rahvapillide (šofar, halil) ja rahvalaulude kõla
- teab ja kasutab türgi muusikat iseloomustades mõisteid: islam, koraan, Muhamed, Allah, sojaväeorkester; iseloomustab türgi rahvapillide (sazz, türki trumm) ja rahvalaulude kõla;
- teab ja kasutab balletti iseloomustades mõisteid koreograaf, pantomiim, kordeballett, libretist, lavastaja, helilooja, moderntants, priimabaleriin, pas de deux;
- mõistab helistike B-g tähendust ning lähtub nendest musitseerides;
- on tutvunud jazzmuusika põhijoontega ning kasutab jazzmuusika iseloomustamisel mõisteid improvisatsioon, 12-taktiline bluusivorm, tämber, blue notes, akordijärgnevus, sving, afro-ameerika muusika, spirituaal, gospel, ragtime, off-beat, bluus, blue notes, bluesi helirida, 12-taktiline bluusivorm, break, off-beat, dixieland, chicago jazz, sving, arranžeerimine, sümfooniline jazz, big band; oskab nimetada õpitud jazzmuusika stiilide tuntud esindajaid;
- tunneb ja kasutab musitseerimisel helistikke G-duur, e-moll ja mõisteid blue notes,2/2 taktimõõt, alteratsioonimärgid (diees, bemoll, bekarr), blues-helilaad, helistikke C-duur, sünkoop, pidekaar, bassivõti;
- tunneb ja kasutab musitseerimisel helistikke d-moll, F-duur, D-duur, triool, segno, latern;
- seostab musitseerides relatiivseid ja absoluutseid helikõrgusi;

EBUVALEM ERAKOOL

- on tutvunud ja oskab nimetada tuntud filmimuusika, poplaulude ja folklaulude autoreid Eestis ja välismaal;
- teab ja kasutab filmimuusikat iseloomustades väljendeid helioperaator, helirežissöör, heliefektid, originaalmuusika, helindamine, montaaž, filmipartituur, helirežii, soundtrack;
- on tutvunud ja kasutab muusika iseloomustamisel mõisteid löökmuusika, folkloor, rahvamuusika, bard, näitlejad ja luuletajad, linnaromanss, autorilaul;
- kasutab musitseerimisel teadlikult muusikalisi teadmisi ja oskusi.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus.

Lõiming:
Kirjandus
Keeled
Matemaatika
Ajalugu
Geograafia
Arvutiõpetus
Üldpädevused: õpipädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, digipädevus, matemaatikapädevus.
Hindamine: numbriline ja kujundav hindamine.

AINEKAVA KUNST

III kooliaste

Ainekavad on koostatud põhimõttel, et põhikooli lõpetades õpilane:

1) on omandanud loovtegevuse ja eneseväljenduse kogemusi, tunnetab enda loomingulisi võimeid ning väärtustab isikupäraseid ja keskkonnasäästlikke lahendusi;
2) kasutab loovtöödes mitmekesiseid visuaalseid ja muusikalisi väljendusvahendeid, arutleb eakohaste kultuuriliste sõnumite ja väärtushinnangute üle, oskab kujundada oma arvamust ning väljendada kunsti abil emotsioone;
3) väärtustab kultuuri ja inimese loovust, osaleb nii individuaal- kui ka koostööprojektides ning peab tähtsaks lahenduste otsimist ja loovat mõtlemist;
4) märkab kultuuritraditsioone ning maailmakultuuri mitmekesisust, mõistab muusika ja kunsti osatähtsust nüüdisaegses ühiskonnas, aktsepteerib erinevaid kultuurinähtusi;
5) väärtustab ja hoiab Eesti ning siin elavate rahvusvähemuste kultuuri, tunneb vastutust kultuuritraditsioonide säilimise eest, seostab kunsti ja kultuuri ning teaduse ja tehnoloogia arengut nii minevikus kui ka tänapäeval;
6) omab ülevaadet kunstivaldkonnaga seonduvatest elukutsest, ametitest ja edasiõppimise võimalustest.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest.
Hindamise eesmärk on anda õpilasele motiveerivat tagasisidet. Hindamisel on oluline tunnustada lahenduste erinevusi ja väärtustada õpilaste isikupära. Õpilane omab ettekujutust, mida hinnatakse ning mis on hindamise kriteeriumid. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Õpitulemusi hinnatakse suuliste sõnaliste ning numbriliste hinnetega. Õpitulemuste kontrollimise vormid on mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega. Õpilane teab, mida

EDUVALEM ERAKOOL

ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

III kooliastmes hinnatakse:

1) teadmisi Eesti ja maailma kunstikultuurist;
2) oskust kasutada kunstimõisteid ja teadmisi ümbritseva visuaalkultuuri, maailma kultuuripärandi ning nüüdiskunsti teemadel arutledes;
3) teadliku kunstialase ja kriitilise mõtlemise arengut, mis väljendub mitmekesiste loovülesannete lahendamises iseseisvalt või rühmatööna, enda ja kaaslaste kunstitööde analüüsimises;
4) teadmisi, oskusi ja ideid kasutada erinevaid kunstitehnikad, seostada ning esitada oma kunstiloomingut ka tehnoloogiavahendite abiga;
5) oskust lahendada disainiülesandeid eesmärgipäraselt, rakendada kahe- ja kolmemõõtmelist kavandamist ning maketeerimist.

7. klass – 35 tundi

Õppesisu

1. Kunstiteosed ja stiilid, lood ja sündmused uue teose loomise lähtepunktina.
Õpitulemused. Õpilane:

- omab ettekujutust ning informatsiooni kunstiraamatutest ja eri teabeallikatest, uurib ja võrdleb eri ajastute kunstiteoseid.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, tehnoloogia ja innovatsioon**.**
Lõiming:
Keeled
Kunst
Loodusained
Ajalugu, ühiskonnaõpetus
Matemaatika
Tehnoloogia, käsitöö
Kehaline kasvatus
Üldpädevused: sotsiaalne- ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus.

2. Esemete, olendite, sündmuste kujutamine omas laadis endale tähenduslikes töödes, lugude visuaalne jutustamine.
Õpitulemused. Õpilane:

- kujutab esemeid, olendeid, sündmusi nii vaatluste kui ka oma ideede põhjal, kasutades visuaalse kompositsiooni baasoskust.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, tehnoloogia ja innovatsioon**.**
Lõiming:
Keeled
Kunst
Loodusained
Ajalugu, ühiskonnaõpetus

EDU VALEM ERAKOOL

Matemaatika
Tehnoloogia, käsitöö
Kehaline kasvatus
Üldpädevused: sotsiaalne- ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus.

3. Mitmesugused kunstimaterjalid ja tehnikad (nt joonistamine, maal, kollaaž, skulptuur, installatsioon jne). Digitaalsete tehnoloogiate kasutamine loovtöödes (foto, video, animatsioon, digitaalgraafika).
Õpitulemused. Õpilane:

- kasutab ideest lähtudes sihipäraselt mitmekesiseid visuaalseid väljendusvahendeid. Kasutab praktikas loovalt tehnoloogiavahendeid.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, tehnoloogia ja innovatsioon**.**
Lõiming:
Keeled
Kunst
Loodusained
Ajalugu, ühiskonnaõpetus
Matemaatika
Tehnoloogia, käsitöö
Kehaline kasvatus
Üldpädevused: sotsiaalne- ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus.

4. Teksti ja pildi koosmõju graafilises disainis. Kirjatüübid ja graafilise kujunduse baasvõtted.
Õpitulemused. Õpilane:

- tunneb Eesti ja maailma kultuuripärandi olulisi kunstiteoseid;
- tunneb levinumai kirjatüüpe ja kirjutab kalligraafiliselt.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, tehnoloogia ja innovatsioon**.**
Lõiming:
Keeled
Kunst
Loodusained
Ajalugu, ühiskonnaõpetus
Matemaatika
Tehnoloogia, käsitöö
Kehaline kasvatus
Üldpädevused: sotsiaalne- ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus.

5. Erinevad mineviku ja nüüdiskunsti teosed Eestis ja maailmas, näited õpetaja valikul.
Õpitulemused. Õpilane:

- võrdleb eri ajastute kunsti näiteid, kirjeldades ning mõtestades sõnumite, väljendusvahendite ja hinnangute muutumist kultuuriajaloo vältel.

EDUVALEMI ERAKOOL

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, tehnoloogia ja innovatsioon**.**
Lõiming:
Keeled
Kunst
Loodusained
Ajalugu, ühiskonnaõpetus
Matemaatika
Tehnoloogia, käsitöö
Kehaline kasvatus
Üldpädevused: sotsiaalne- ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus.

8. klass – 35 tundi

Õppesisu

1. Kunstiteosed ja stiilid, lood ja sündmused uue teose loomise lähtepunktina. Kunstiteose vorm ja kompositsioon, materjalid ja tehnika, sõnum ja kontekst. Väljendusvahendite vastavus ideele, otstarbele ja sihtgrupile.
Õpitulemused. Õpilane:

- omab ettekujutust kunstistiilidest;
- arendab teadlikult oma kunstialaseid võimeid;
- loovülesannetes leiab erinevaid lahendusvariante ja isikupäraseid teostusvõimalusi, esitleb tulemusi ning põhjendab valikuid.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, tehnoloogia ja innovatsioon**.**
Lõiming:
Keeled
Kunst
Loodusained
Ajalugu, ühiskonnaõpetus
Matemaatika
Tehnoloogia, käsitöö
Kehaline kasvatus
Üldpädevused: sotsiaalne- ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus.

2. Sümbol, allegooria ja tsitaat kui sõnumikandjad. Kujutamisviisid.
Õpitulemused. Õpilane:

- kasutab ideest lähtudes sihipäraselt mitmekesiseid visuaalseid väljendusvahendeid.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, tehnoloogia ja innovatsioon**.**

EDU VALEMFRAKOOL

Lõiming:
Keeled
Kunst
Loodusained
Ajalugu, ühiskonnaõpetus
Matemaatika
Tehnoloogia, käsitöö
Kehaline kasvatus
Üldpädevused: sotsiaalne- ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus.

3. Erinevad mineviku ja nüüdiskunsti teosed Eestis ja maailmas, näited õpetaja valikul.
Õpitulemused. Õpilane:

- kasutab ideest lähtudes sihipäraselt mitmekesiseid visuaalseid väljendusvahendeid.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, tehnoloogia ja innovatsioon**.**
Lõiming:
Keeled
Kunst
Loodusained
Ajalugu, ühiskonnaõpetus
Matemaatika
Tehnoloogia, käsitöö
Kehaline kasvatus
Üldpädevused: sotsiaalne- ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus.

4. Arhitektuuri ja disaini funktsionaalsus, ökoloogilisus, esteetilisus ja eetilisus. Inimese ja ruumilise keskkonna suhted, disain kui probleemilahendus.
Õpitulemused. Õpilane:

- analüüsib looduslikke ja tehiskeskkondade objekte ning nendevahelisi seoseid ökoloogilisest, esteetilisest ja eetilisest vaatepunktist.
- omab ettekujutust disainist kui protsessist, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ja parem lahendus.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, tehnoloogia ja innovatsioon**.**
Lõiming:
Keeled
Kunst
Loodusained
Ajalugu, ühiskonnaõpetus
Matemaatika
Tehnoloogia, käsitöö
Kehaline kasvatus
Üldpädevused: sotsiaalne- ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus.

EDU VALEM ERAKOOL

9. klass – 35 tundi

Õppesisu

1. Kunst peegeldamas ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengut.
Kunstnike, kunstiajaloolaste, disainerite ja arhitektide erialane töö.
Infootsing erinevatest teabeallikatest. Uurimuste ja visualiseeritud esitluste koostamine ja kujundamine.
Õpitulemused. Õpilane:

- teadvustab kunsti rolli ühiskonnas. Seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ning teaduse ja tehnoloogia arengut.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, tehnoloogia ja innovatsioon**.**
Lõiming:
Keeled
Kunst
Loodusained
Ajalugu, ühiskonnaõpetus
Matemaatika
Tehnoloogia, käsitöö
Kehaline kasvatus
Üldpädevused: sotsiaalne- ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus.

2. Eesti kunsti suurkujud ja teosed. Erinevate kultuuride kunstiajaloo tuntumate teoste näiteid. Nüüdiskunsti olulised suunad ja aktuaalsed teemad.
Õpitulemused. Õpilane:

- omab ettekujutust Eesti ja maailma kultuuripärandi olulistest kunstiteostest;
- võrdleb eri ajastute kunstiteoste näiteid, kirjeldades ning mõtestades sõnumite, väljendusvahendite ja hinnangute muutumist kultuuriajaloo vältel.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, tehnoloogia ja innovatsioon**.**
Lõiming:
Keeled
Kunst
Loodusained
Ajalugu, ühiskonnaõpetus
Matemaatika
Tehnoloogia, käsitöö
Kehaline kasvatus
Üldpädevused: sotsiaalne- ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus.

3. Inimese ja ruumilise keskkonna suhted, disain kui probleemilahendus. Arhitektuur ja disain Eestis ning rahvusvahelised suundumused.
Õpitulemused. Õpilane:

EDU VALEM ERAKOOL

- mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ja parem lahendus.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, tehnoloogia ja innovatsioon**.**

Lõiming:
Keeled
Kunst
Loodusained
Ajalugu, ühiskonnaõpetus
Matemaatika
Tehnoloogia, käsitöö
Kehaline kasvatus

Üldpädevused: sotsiaalne- ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus.

4. Joonestamine. Kolmvaade. Isomeetria. Standardkiri.

Õpitulemused. Õpilane:

- planeerib, teostab ja vormistab joonestustöö.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, tehnoloogia ja innovatsioon**.**

Lõiming:
Keeled
Kunst
Loodusained
Ajalugu, ühiskonnaõpetus
Matemaatika
Tehnoloogia, käsitöö
Kehaline kasvatus

Üldpädevused: sotsiaalne- ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus.

5. Digitaalsete tehnoloogiate kasutamine loovtöödes.

Õpitulemused. Õpilane:

- kasutab ideest lähtudes sihipäraselt mitmekesiseid visuaalseid väljendusvahendeid.;
- kasutab praktikas loovalt mitmesuguseid tehnoloogilisi võimalusi.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, tehnoloogia ja innovatsioon**.**

Lõiming:
Keeled
Kunst
Loodusained
Ajalugu, ühiskonnaõpetus
Matemaatika
Tehnoloogia, käsitöö
Kehaline kasvatus

EDU VALEM ERAKOOL

Üldpädevused: sotsiaalne- ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus.

EDU VALEM ERAKOOL

EDU VALEM ERAKOOL

KEHALISE KASVATUSE AINEKAVA

III kooliaste

Ainekavad on koostatud põhimõttel, et põhikooli lõpetades õpilane:

1) kirjeldab kehalise aktiivsuse mõju tervisele ja töövõimele ning selgitab regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust; analüüsib oma igapäevast kehalist aktiivsust, sh liikumisharrastust, ning annab sellele hinnangu;
2) omandab põhikooli ainekavva kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika (vt alade õpitulemused õppesisu juures); suudab õpitud spordialasid/liikumisviise iseseisvalt sooritada;
3) järgib ohutus- ja hügieeninõudeid kehalise kasvatuse tundides, tunnivälistel spordiüritustel
ning iseseisvalt liikudes, sportides ja liigeldes; oskab vältida ohuolukordi ning teab, mida teha liikudes/sportides juhtuda võivate õnnetusjuhtumite korral;
4) sooritab kontrollharjutusi ja kehaliste võimete testi harjutusi (sh lihtsamaid enesekontrolli teste) ning annab hinnangu oma tulemustele;
5) teab, mis harjutused ja meetodid sobivad kehalise võimekuse parandamiseks, ning oskab neid iseseisvalt kasutada;
6) järgib sportides/liikudes reegleid ja võistlusmäärusi; liigub/spordib keskkonda hoides, oma kaaslasi austades ja nendega koostööd tehes; selgitab ausa mängu põhimõtete realiseerimist spordis ja elus;
7) kirjeldab oskussõnu kasutades nähtud võistlusi erinevatel spordialadel ja/või nähtud tantsuüritusi ning oma muljeid nendest; kirjeldab oma lemmikspordiala (või tantsustiili), loetleb sel alal toimuvaid võistlusi/üritusi ning ala tuntumaid esindajaid Eestis ja maailmas;
8) valdab teadmisi antiik- ja nüüdisolümpiamängudest ning Eesti sportlaste saavutustest olümpiamängudel;
9) harjutab aktiivselt kehalise kasvatuse tundides; tunneb huvi koolis ja/või väljaspool toimuvate spordi- ja tantsuürituste vastu, võtab neist osa võistleja (osaleja), pealtvaataja või kohtuniku/korraldajate abilisena; harrastab liikumist/sportimist iseseisvalt ja/või koos kaaslastega;
10) soovib õppida (sh iseseisvalt) uusi kehalisi harjutusi ja liikumisviise ning omandada iseseisvaks liikumisharrastuseks vajalikke teadmisi.

7. klass – 70 tundi

Õppesisu

1. Teadmised spordist ja liikumisviisidest
Õppesisu. Kehalise aktiivsuse mõju tervisele ja töövõimele, regulaarse liikumisharrastuse kui tervist ja töövõimet tagava tegevuse vajalikkus. Liikumissoovitused noorukitele ning täiskasvanutele.
Ohutu liikumine ja liiklemine. Loodust säästev liikumine.
Õpitud spordialade ja liikumisviiside oskussõnad ning harjutuste ja tegevuste kirjeldamine; õpitud spordialade võistlusmäärused. Aus mäng – ausus ja õiglus spordis ning elus.
Õpitulemused. Õpilane:

EDU VALEM ERAKOOL

- selgitab kehalise aktiivsuse ning regulaarse liikumisharrastuse mõju tervisele ja töövõimele;
- järgib kehalisi harjutusi tehes hügieeni- ja ohutusnõudeid ning väldib ohuolukordi;
- liigub/spordib reegleid ja võistlusmäärusi järgides, kaaslasi austades ja abistades ning keskkonda säästes.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus**.**
Lõiming:
Keeled
Kunst
Bioloogia
Füüsika
Matemaatika
Üldpädevused: sotsiaalne- ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus.
Hindamine: hinnatakse aktiivsust ja individuaalset arengut.

2. Võimlemine
Õppesisu.
Rivi -ja korraharjutused. Jagunemine ja liitumine, lahknemine ja ühinemine.
Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused. Harjutused vahendita ja vahenditega erinevate lihasrühmade treenimiseks, harjutuste valimine ja harjutuskomplekside koostamine, üldarendavate võimlemisharjutuste kirjeldamine. Üldarendavate võimlemisharjutuste kasutamine erinevate spordialade eelsoojendusharjutustena.
Rühi arengut toetavad harjutused. Harjutused lülisamba vastupidavuse arendamiseks; jõuharjutused selja-, kõhu-, tuhara- ja abaluulähendajatele lihastele; venitusharjutused õla- ja puusaliigese liikuvuse arendamiseks.
Iluvõimlemine (T). Harjutused rõngaga, harjutuskombinatsioon vahendiga muusika saatel.
Riistvõimlemine. Tireltõus rööbaspuudel ühe jala hoo ja teise tõukega (T); küünarvarstoengust hoogtõus taha ja harkistest tirel ette (P).
Akrobaatika. Kaks ratast kõrvale.
Tasakaaluharjutused poomil (T). Erinevad sammukombinatsioonid; sammuga ette pööre 180^0.
Toenghüpe. Harkhüpe.
Õpitulemused. Õpilane:
- sooritab õpitud vaba- või vahendiga harjutuskombinatsiooni muusika saatel;
- sooritab harjutuskombinatsiooni akrobaatikas;
- sooritab harjutuskombinatsiooni rööbaspuudel (T, P);
- sooritab õpitud hark- toenghüppe.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus**.**
Lõiming:
Keeled
Kunst
Bioloogia
Füüsika
Matemaatika
Muusika

EDU VALEMIRAKOOL

Üldpädevused: sotsiaalne- ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus.
Hindamine: hinnatakse aktiivsust ja individuaalset arengut.

3. Kergejõustik
Õppesisu.
Sprindi eelsoojendusharjutused.
Kestvusjooks.
Kaugushüppe eelsoojendusharjutused. Kaugushüpe täishoolt paku tabamisega.
Kõrgushüppe eelsoojendusharjutused. Kõrgushüpe (üleastumishüpe).
Pallivise hoojooksult (7. kl).
Õpitulemused. Õpilane:

- sooritab täishoolt kaugushüppe ja üleastumistehnikas kõrgushüppe;
- sooritab hoojooksult palliviske,
- jookseb kiirjooksu stardikäsklustega;
- suudab joosta järjest 9 minutit (T) / 12 minutit (P).

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus**.**
Lõiming:
Keeled
Kunst
Bioloogia
Füüsika
Matemaatika
Üldpädevused: sotsiaalne- ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus.
Hindamine: hinnatakse aktiivsust ja individuaalset arengut.

4. Sportmängud (kooli valikul õpetatakse kolmest sportmängust kahte)
Õppesisu.
Korvpall. Palli põrgatamine, söötmine, püüdmine ja vise korvile liikumiselt. Mäng reeglite järgi. Mäng 3 : 3 ja 5 : 5.
Võrkpall. Sööduharjutused paarides ja kolmikutes. Sööduharjutuste kombinatsioonid. Ülalt palling ja pallingu vastuvõtt.
Jalgpall. Jalgpallitehnika elementide täiustamine erinevate harjutuste ja kombinatsioonidega. Mäng.
Õpitulemused. Õpilane:

- sooritab tundides õpitud sportmängude tehnikaelemente.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus**.**
Lõiming:
Keeled
Kunst
Bioloogia
Füüsika
Matemaatika
Üldpädevused: sotsiaalne- ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus.

EDU VALEM ERAKOOL

Hindamine: hinnatakse aktiivsust ja individuaalset arengut.

5. Taliala (kooli valikul kas suusatamine või uisutamine)
5.1. Suusatamine
Õppesisu.
Laskumine madalasendis.
Sahkpööre.
Tõusu- ja laskumisviiside ning pidurduste kasutamine maastikul.
Paaristõukeline ühe- ja kahesammuline sõiduviis.
Üleminek paaristõukeliselt sõiduviisilt vahelduvtõukelisele ja vastupidi.
Õpitulemused. Õpilane:

- suusatab paaristõukelise ühe- ja kahesammulise sõiduviisiga;
- läbib järjest suusatades 5 km (T) / 8 km (P) distantsi.

5.2. Uisutamine
Õppesisu.
Paralleelpidurdus.
Tagurpidisõit.
Kestvusuisutamine
Õpitulemused. Õpilane:

- uisutab tagurpidi ,
- suudab uisutada järjest 9 minutit.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus**.**
Lõiming:
Keeled
Kunst
Bioloogia
Füüsika
Matemaatika
Üldpädevused: sotsiaalne- ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus.
Hindamine: hinnatakse aktiivsust ja individuaalset arengut.

6. Orienteerumine
Õppesisu.
Üldsuuna ja täpse suuna (asimuudi) määramine.
Orienteerumisharjutused kaardi ja kompassiga. Kaardi peenlugemine – väikeste objektide lugemine ja meeldejätmine.
Orienteerumisraja iseseisev läbimine.
Õpitulemused. Õpilane:

- läbib orienteerumisraja oma võimete kohaselt;
- oskab määrata suunda kompassiga, lugeda kaarti ja maastikku.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus**.**
Lõiming:
Keeled
Kunst
Bioloogia
Füüsika
Matemaatika

EDU VALEM ERAKOOL

Geograafia
Üldpädevused: sotsiaalne- ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus.
Hindamine: hinnatakse aktiivsust ja individuaalset arengut.

7. Tantsuline liikumine
Õppesisu.
Tantsud õpetaja valikul.
Omandatakse mõisted, oskussõnad, põhisammud ja kombinatsioonid. Soorollid tantsus.
Erinevate liikumiste ja stiilide loov kasutamine.
Õpitulemused. Õpilane:

- tantsib õpitud paaris- ja rühmatantse ning kombinatsioone autoritantsudest.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus**.**
Lõiming:
Keeled
Kunst
Bioloogia
Füüsika
Matemaatika
Muusika
Üldpädevused: sotsiaalne- ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus.
Hindamine: hinnatakse aktiivsust ja individuaalset arengut.

8. klass – 70 tundi

Õppesisu

1. Teadmised spordist ja liikumisviisidest
Õppesisu.
Tegutsemine (spordi)traumade ja õnnetusjuhtumite korral. Esmaabivõtted.
Teadmised iseseisva liikumisharrastuse kohta (eesmärkide seadmine, spordiala/tegevuse valik,
spordivarustuse valik, harjutamise põhimõtted jm). Kehalise töövõime arendamine: erinevate kehaliste võimete arendamiseks sobivad harjutused, harjutamise metoodika. Kehalise võimekuse
testid ja enesekontrollivõtted, testitulemuste analüüs.
Õpitulemused. Õpilane:

- teab, kuidas toimida sportides/liikudes juhtuda võivate õnnetusjuhtumite ja traumade puhul;
- oskab anda elementaarset esmaabi;
- osaleb aktiivselt kehalise kasvatuse tundides, harrastab liikumist/sportimist iseseisvalt (tunniväliselt), käib spordi- ja tantsuüritustel ning jälgib seal toimuvat; oskab tegutseda abikohtunikuna võistlustel.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus**.**
Lõiming:
Keeled

EDU VALEM ERAKOOL

Kunst
Bioloogia
Füüsika
Matemaatika
Üldpädevused: sotsiaalne- ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus.
Hindamine: hinnatakse aktiivsust ja individuaalset arengut.

2. Võimlemine
Õppesisu.
Rivi -ja korraharjutused. Ristlemine.
Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused. Harjutused vahendita ja vahenditega erinevate lihasrühmade treenimiseks, harjutuste valimine ja harjutuskomplekside koostamine, üldarendavate võimlemisharjutuste kirjeldamine. Üldarendavate võimlemisharjutuste kasutamine erinevate spordialade eelsoojendusharjutustena.
Rühi arengut toetavad harjutused. Harjutused lülisamba vastupidavuse arendamiseks; jõuharjutused selja-, kõhu-, tuhara- ja abaluulähendajatele lihastele; venitusharjutused õla- ja puusaliigese liikuvuse arendamiseks.
Iluvõimlemine (T). Harjutused palliga, harjutuskombinatsioon vahendiga muusika saatel.
Riistvõimlemine. kangil tireltõus jõuga; käärhöör (P).
Akrobaatika. kätelseis.
Tasakaaluharjutused poomil (T). Erinevad sammukombinatsioonid; sammuga ette pööre 180^0; jala hooga taha pööre 180^0; poolspagaadist tõus taga oleva jala sammuga ette; erinevad mahahüpped.
Toenghüpe. Hark- ja/või kägarhüpe.
Õpitulemused. Õpilane:

- sooritab õpitud vaba- või vahendiga harjutuskombinatsiooni muusika saatel;
- sooritab harjutuskombinatsiooni akrobaatikas;
- sooritab harjutuskombinatsiooni rööbaspuudel (P) ja poomil (T).

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus**.**
Lõiming:
Keeled
Kunst
Bioloogia
Füüsika
Matemaatika
Muusika
Üldpädevused: sotsiaalne- ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus.
Hindamine: hinnatakse aktiivsust ja individuaalset arengut.

3. Kergejõustik
Õppesisu.
Sprindi eelsoojendusharjutused. Ringteatejooks.
Kestvusjooks.
Kaugushüppe eelsoojendusharjutused. Kaugushüpe täishoolt paku tabamisega.
Kõrgushüppe eelsoojendusharjutused. Kõrgushüpe (üleastumishüpe).

EDU VALEMERAKOOL

Pallivise hoojooksult (7. kl).
Kuulitõuke soojendusharjutused. Kuulitõuge.
Õpitulemused. Õpilane:

- sooritab täishoolt kaugushüppe ja üleastumistehnikas kõrgushüppe;
- sooritab hoojooksult palliviske (7. kl) ning paigalt ja hooga kuulitõuke;
- jookseb kiirjooksu stardikäsklustega;
- suudab joosta järjest 9 minutit (T) / 12 minutit (P).

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus**.**
Lõiming:
Keeled
Kunst
Bioloogia
Füüsika
Matemaatika
Üldpädevused: sotsiaalne- ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus.
Hindamine: hinnatakse aktiivsust ja individuaalset arengut.

4. Sportmängud (kooli valikul õpetatakse kolmest sportmängust kahte)
Õppesisu.
Korvpall. Algteadmised kaitsemängust. Korvpalli võistlusmäärused. Mäng reeglite järgi. Mäng 3 : 3 ja 5 : 5.
Võrkpall. Sööduharjutuste kombinatsioonid. Ülalt palling ja pallingu vastuvõtt. Ründelöök hüppeta.
Mängijate asetus platsil ja liikumine pallingu sooritamiseks. Mäng reeglite järgi.
Jalgpall. Jalgpallitehnika elementide täiustamine erinevate harjutuste ja kombinatsioonidega. Jalgpalluri erinevate positsioonide (kaitsja, poolkaitsja ja ründaja) ning nende ülesannete mõistmine. Mäng.
Õpitulemused. Õpilane:

- sooritab tundides õpitud sportmängude tehnikaelemente;
- mängib kaht õpitud sportmängu reeglite järgi.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus**.**
Lõiming:
Keeled
Kunst
Bioloogia
Füüsika
Matemaatika
Üldpädevused: sotsiaalne- ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus.
Hindamine: hinnatakse aktiivsust ja individuaalset arengut.

5. Taliala (kooli valikul kas suusatamine või uisutamine)
5.1. Suusatamine
Õppesisu.
Libisamm-tõusuviis. Uisusammpööre.
Kepitõuketa uisusamm-sõiduviisi tempovariant.

EDUVALEMI ERAKOOL

Õpitud sõiduviiside tehnikate täiustamine ja kinnistamine.
Õpitulemused. Õpilane:

- suusatab kepitõuketa uisusamm-sõiduviisiga tempovarianti;
- läbib järjest suusatades 5 km (T) / 8 km (P) distantsi.

5.2. Uisutamine
Õppesisu.
Tagurpidi ülejalasõit.
Kestvusuisutamine.
Õpitulemused. Õpilane:

- uisutab tagurpidi ning tagurpidi ülejalasõitu;
- suudab uisutada järjest 9 minutit.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus**.**
Lõiming:
Keeled
Kunst
Bioloogia
Füüsika
Matemaatika
Üldpädevused: sotsiaalne- ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus.
Hindamine: hinnatakse aktiivsust ja individuaalset arengut.

6. Orienteerumine
Õppesisu.
Sobivaima teevariandi valik. Orienteerumine maastikul kaardi ja kompassiga.
Orienteerumisraja iseseisev läbimine. Läbitud tee ja kontrollpunktide mälu järgi kirjeldamine.
Suund- ja valikorienteerumine. Sobiva koormuse ja liikumistempo valimine pinnasetüübi, reljeefivormi ja takistuste järgi.
Õpitulemused. Õpilane:

- oskab valida õiget liikumistempot ja -viisi ning teevarianti maastikul;
- oskab mälu järgi kirjeldada läbitud orienteerumisrada.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus**.**
Lõiming:
Keeled
Kunst
Bioloogia
Füüsika
Matemaatika
Geograafia
Üldpädevused: sotsiaalne- ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus.
Hindamine: hinnatakse aktiivsust ja individuaalset arengut.

7. Tantsuline liikumine
Õppesisu.
Tantsud õpetaja valikul .
Omandatakse mõisted, oskussõnad, põhisammud ja kombinatsioonid. Soorollid

EDUVALEM ERAKOOL

tantsus. Traditsioonilisus ja nüüdisaegsus. Popkultuur. Tants kui sport. Tants kui kunst ja kultuur, tants kui meelelahutus.
Õpitulemused. Õpilane:

- tantsib õpitud paaris- ja rühmatantse ning kombinatsioone autoritantsudest;
- arutleb erinevate tantsustiilide üle.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus**.**
Lõiming:
Keeled
Kunst
Bioloogia
Füüsika
Matemaatika
Muusika
Üldpädevused: sotsiaalne- ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus.
Hindamine: hinnatakse loovust, aktiivsust ja individuaalset arengut.

9. klass – 70 tundi

Õppesisu

1. Teadmised spordist ja liikumisviisidest
Õppesisu.
Teadmised iseseisva liikumisharrastuse kohta (eesmärkide seadmine, spordiala/tegevuse valik, spordivarustuse valik, harjutamise põhimõtted jm).
Kehalise töövõime arendamine: erinevate kehaliste võimete arendamiseks sobivad harjutused, harjutamise metoodika.
Kehalise võimekuse testid ja enesekontrollivõtted, testitulemuste analüüs.
Teadmised õpitud spordialade/tantsustiilide tekkest, peetavatest (suur)võistlustest/üritustest ning tuntumatest sportlastest/tantsijatest Eestis ja maailmas.
Teadmised olümpiamängudest (sh antiikolümpiamängudest) ja tuntumatest olümpiavõitjatest.
Teadmised spordiüritustest ning neil osalemise võimalustest. Liikumine „Sport kõigile".
Õpitulemused. Õpilane:

- oskab iseseisvalt treenida: analüüsib oma kehalise vormisoleku taset, seab liikumisharrastusele eesmärgi, leiab endale sobiva (jõukohase) spordiala/liikumisviisi, õpib uusi liikumisoskusi ja arendab oma kehalisi võimeid.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, tehnoloogia ja innovatsioon**.**
Lõiming:
Keeled
Kunst
Bioloogia
Ajalugu
Matemaatika
Üldpädevused: sotsiaalne- ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus.
Hindamine: hinnatakse aktiivsust ja individuaalset arengut.

EDUVALEM ERAKOOL

2. Võimlemine
Õppesisu.
Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused. Harjutused vahendita ja vahenditega erinevate lihasrühmade treenimiseks, harjutuste valimine ja harjutuskomplekside koostamine, üldarendavate võimlemisharjutuste kirjeldamine. Üldarendavate võimlemisharjutuste kasutamine erinevate spordialade eelsoojendusharjutustena.
Rühi arengut toetavad harjutused. Harjutused lülisamba vastupidavuse arendamiseks; jõuharjutused selja-, kõhu-, tuhara- ja abaluulähendajatele lihastele; venitusharjutused õla- ja puusaliigese liikuvuse arendamiseks.
Iluvõimlemine (T). Harjutused lindiga; harjutuskombinatsioon vahendiga muusika saatel.
Riistvõimlemine. Küünarvarstoengust hoogtõus taha ja harkistest tirel ette (P); kangil tireltõus jõuga; käärhöör (P).
Akrobaatika. Kaks ratast kõrvale; kätelseis.
Tasakaaluharjutused poomil (T). Erinevad sammukombinatsioonid.
Toenghüpe. Hark- ja/või kägarhüpe.
Aeroobika. (T) Aeroobika põhisammud. Aeroobika tervisespordialana.
Õpitulemused. Õpilane:

- sooritab õpitud vaba- või vahendiga harjutuskombinatsiooni muusika saatel;
- sooritab harjutuskombinatsiooni akrobaatikas;
- sooritab harjutuskombinatsiooni rööbaspuudel (T, P) ja kangil (P);
- sooritab õpitud toenghüppe (hark- ja/või kägarhüpe).

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, tehnoloogia ja innovatsioon**.**
Lõiming:
Keeled
Kunst
Bioloogia
Füüsika
Matemaatika
Muusika
Üldpädevused: sotsiaalne- ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus.
Hindamine: hinnatakse loovust, aktiivsust ja individuaalset arengut.

3. Kergejõustik
Õppesisu.
Sprindi eelsoojendusharjutused. Ringteatejooks.
Kestvusjooks.
Kaugushüppe eelsoojendusharjutused. Kaugushüpe täishoolt paku tabamisega.
Kõrgushüppe eelsoojendusharjutused. Kõrgushüpe (üleastumishüpe). Flopi tutvustamine.
Pallivise hoojooksult (7. kl).
Kuulitõuke soojendusharjutused. Kuulitõuge.
Õpitulemused. Õpilane:

- sooritab täishoolt kaugushüppe ja üleastumistehnikas kõrgushüppe;
- sooritab hoojooksult palliviske (7. kl) ning paigalt ja hooga kuulitõuke;
- jookseb kiirjooksu stardikäsklustega;
- suudab joosta järjest 9 minutit (T) / 12 minutit (P).

EDUVALEM E-PAKOOL

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, tehnoloogia ja innovatsioon**.**
Lõiming:
Keeled
Kunst
Bioloogia
Füüsika
Matemaatika
Üldpädevused: sotsiaalne- ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus.
Hindamine: hinnatakse aktiivsust ja individuaalset arengut.

4. Sportmängud (kooli valikul õpetatakse kolmest sportmängust kahte)
Õppesisu.
Korvpall. Läbimurded paigalt ja liikumiselt. Petted. Korvpalli võistlusmäärused. Mäng reeglite järgi.
Võrkpall. Sööduharjutused paarides ja kolmikutes. Sööduharjutuste kombinatsioonid. Ülalt palling ja pallingu vastuvõtt. Ründelöök hüppeta ja hüppega (P) ning kaitsemäng. Mängijate asetus platsil ja liikumine pallingu sooritamiseks. Mäng reeglite järgi.
Jalgpall. Jalgpallitehnika elementide täiustamine erinevate harjutuste ja kombinatsioonidega. Jalgpalluri erinevate positsioonide (kaitsja, poolkaitsja ja ründaja) ning nende ülesannete mõistmine. Mäng.
Õpitulemused. Õpilane:

- sooritab tundides õpitud sportmängude tehnikaelemente;
- sooritab läbimurded paigalt ja liikumiselt ning petted korvpallis;
- sooritab ülalt pallingu, ründelöögi ja nende vastuvõtu võrkpallis;
- mõistab erinevatel positsioonidel mängivate jalgpallurite ülesandeid ja täidab neid mängus;
- mängib kaht õpitud sportmängu reeglite järgi.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, tehnoloogia ja innovatsioon**.**
Lõiming:
Keeled
Kunst
Bioloogia
Füüsika
Matemaatika
Üldpädevused: sotsiaalne- ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus.
Hindamine: hinnatakse aktiivsust ja individuaalset arengut.

5. Taliala (kooli valikul kas suusatamine või uisutamine)
5.1. Suusatamine
Õppesisu.
Laskumine madalasendis.
Libisamm-tõusuviis. Sahk-, uisusamm-, paralleel- ja käärpööre.
Tõusu- ja laskumisviiside ning pidurduste kasutamine maastikul.

EDU VALEM ERAKOOL

Paaristõukeline ühe- ja kahesammuline sõiduviis.
Üleminek paaristõukeliselt sõiduviisilt vahelduvtõukelisele ja vastupidi.
Kepitõuketa uisusamm-sõiduviisi tempovariant.
Õpitud sõiduviiside tehnikate täiustamine ja kinnistamine.
Õpitulemused. Õpilane:

- suusatab paaristõukelise ühe- ja kahesammulise sõiduviisiga;
- suusatab kepitõuketa uisusamm-sõiduviisiga tempovarianti;
- läbib järjest suusatades 5 km (T) / 8 km (P) distantsi.

5.2. Uisutamine
Õppesisu.
Paralleelpidurdus.
Tagurpidisõit. Tagurpidi ülejalasõit.
Kestvusuisutamine.
Ringette ja/või jäähoki.
Õpitulemused. Õpilane:

- uisutab tagurpidi ning tagurpidi ülejalasõitu;
- suudab uisutada järjest 9 minutit;
- mängib *ringette*'i ja/või jäähokit.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, tehnoloogia ja innovatsioon**.**
Lõiming:
Keeled
Kunst
Bioloogia
Füüsika
Matemaatika
Üldpädevused: sotsiaalne- ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus.
Hindamine: hinnatakse aktiivsust ja individuaalset arengut.

6. Orienteerumine
Õppesisu.
Üldsuuna ja täpse suuna (asimuudi) määramine.
Orienteerumisharjutused kaardi ja kompassiga. Kaardi peenlugemine – väikeste objektide lugemine ja meeldejätmine. Sobivaima teevariandi valik. Orienteerumine maastikul kaardi ja kompassiga.
Orienteerumisraja iseseisev läbimine. Läbitud tee ja kontrollpunktide mälu järgi kirjeldamine.
Suund- ja valikorienteerumine. Sobiva koormuse ja liikumistempo valimine pinnasetüübi, reljeefivormi ja takistuste järgi.
Õpitulemused. Õpilane:

- läbib orienteerumisraja oma võimete kohaselt;
- oskab määrata suunda kompassiga, lugeda kaarti ja maastikku;
- oskab valida õiget liikumistempot ja -viisi ning teevarianti maastikul;
- oskab mälu järgi kirjeldada läbitud orienteerumisrada.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, tehnoloogia ja innovatsioon**.**
Lõiming:

EDU VALEM ERAKOOL

Keeled
Kunst
Bioloogia
Füüsika
Matemaatika
Geograafia
Üldpädevused: sotsiaalne- ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus.
Hindamine: hinnatakse aktiivsust ja individuaalset arengut.

7. Tantsuline liikumine
Õppesisu.
Tantsud õpetaja valikul vastavalt neidude ja noormeeste arvule klassis.
Omandatakse mõisted, oskussõnad, põhisammud ja kombinatsioonid. Soorollid tantsus.
Erinevate liikumiste ja stiilide loov kasutamine.
Traditsioonilisus ja nüüdisaegsus. Popkultuur. Tants kui sport. Tants kui kunst ja kultuur, tants kui meelelahutus.
Õpitulemused. Õpilane:

- tantsib õpitud paaris- ja rühmatantse ning kombinatsioone autoritantsudest;
- arutleb erinevate tantsustiilide üle;
- teab Eesti tantsupidude ja tantsukultuuri traditsioone.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri plaanimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, tehnoloogia ja innovatsioon**.**
Lõiming:
Keeled
Kunst
Füüsika
Matemaatika
Muusika
Üldpädevused: sotsiaalne- ja kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, suhtluspädevus, enesemääratluspädevus, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus, ettevõtlikkuspädevus.
Hindamine: hinnatakse loovust, aktiivsust ja individuaalset arengut.

EDU VALEM ERAKOOL

EDU VALEM ERAKOOL

AINEVALDKOND KEEL JA KIRJANDUS

III kooliaste

Eesmärk: Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpetamise eesmärgiks põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane keele- ja kirjanduspädevus, see tähendab suutlikkus mõista eakohaseid ilukirjandustekste ja nende osatähtsust Eesti ja maailma kultuuriloos ning tajuda keelt ja kirjandust kui rahvusliku ja iseenda identiteedi alust; keeleteadlikkus ja oskus end vastavalt suhtlussituatsioonile ja keelekasutuseesmärkidele nii suuliselt kui ka kirjalikult väljendada; arusaamine, et lugemine teeb vaimselt rikkamaks.

Põhikooli lõpetaja:

1) väärtustab vene keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit;
2) tajub keeleoskust õpioskuste alusena ning oma identiteedi olulise osana;
3) on omandanud põhiteadmised keelest ning õigekirjaoskuse;
4) on keeleteadlik, väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, arvestades kultuuris väljakujunenud keelekasutustavasid;
5) kuulab, loeb ja kirjutab mõtestatult eri liiki tekste ning esitab teavet eri viisidel;
6) kasutab asjakohaselt eri suhtluskanaleid; suudab leida, kriitiliselt hinnata ning kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet;
7) tunneb ja väärtustab nii rahvuskirjandust kui ka teiste rahvaste kirjandust, nii oma rahvuslikku pärimuskultuuri kui ka kodumaa kultuuritraditsioone ning kultuurilist mitmekesisust;
8) on lugenud eakohast väärtkirjandust, kujundanud kirjanduse kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning rikastanud mõtte- ja tundemaailma, arenenud isiksusena;
9) tajub kirjandusteost kui kunstiteost, mõistab teose sisu ning hindab selle kunstilisi väärtusi;
10) suudab kujundada ja väljendada oma isiklikku arvamust ning tunnustab ja arvestab teiste inimeste arvamust;
11) väärtustab ausust ja õiglust ning inimväärikat ja vastutustundelist käitumist;
12) oskab õppida, hangib teavet eri allikatest ning kasutab sõnaraamatuid ja käsiraamatuid.

Ainevaldkonna õppeained ja nädalatundidetundide jaotumine klassiti põhikooli III kooliastmes:

Vene keel – 6 nädalatundi
Kirjandus – 6 nädalatundi

Vene keele ja kirjanduse nädalatundide jaotus klassiti:

Õppeaine	7.	8.	9.	Kokku
Vene keel	2	2	2	6
Kirjandus	2	2	2	6

Põhikooli III kooliastmes on vene keel ja kirjandus eri õppeained, mida seob tekstikeskne käsitlusviis ning keeleliste osaoskuste arendamine.
Kirjandustundides kujundatakse õpilaste kirjandushuvi ja lugejavõimeid ning kõlbelis-emotsionaalset arengut loetud kirjandusteoseid mõtestades, kuid vaadeldakse ka ilukirjanduskeele eripära ning arendatakse suulist ja kirjalikku väljendusoskust.

EDU VALEM ERAKOOL

Ainevaldkonnasisese lõimingu põhialus on avar tekstikäsitlus, mis hõlmab nii suulisi kui ka kirjalikke tarbe- ja ilukirjandustekste, samuti pildilisi, graafilisi ning teist liiki tekste. Ainevaldkonna õppeainete koostoimes omandatakse teiste õppeainete õppimiseks vajalikke kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisstrateegiaid, kujuneb soov ning oskus omamõtteid väljendada.
Keelekasutust ning oskust tekste mõista ja luua arendatakse teksti- ja õigekeelsusõpetuse kaudu. Vene keelt ja kirjandust õppides omandab õpilane keelelise suhtluse oskused ja vilumused, õpib oma mõtteid ning tundeid väljendama, kuuldut ja loetut analüüsima ning kogutud teavet üldistama. Kirjanduslike tekstidelugemine ja käsitlemine tundides avardab õpilaste kultuuri- ja elukogemust, rikastab sõnavara, soodustab kirjandushuvi ning lugejavõimete ja isiksuse arengut.
Keeleliste osaoskuste lõimimise tulemusel arenevad õpilaste mõtlemisvõime, suhtlusoskus ja enesetunnetus.
Õpilased on võimelised eetiliselt, olusid ja partnerit arvestades suhtlema, teadlikumalt õppima ja tegutsema.

Üldpädevused
Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete kaudu kujundatakse õpilastes kõiki riiklikus õppekavas kirjeldatud üldpädevusi. Seda tehakse erinevate tekstide lugemise, nende üle arutlemise reflekteerimise ja kirjutamise kaudu ning kasutades mitmesuguseid koostöövorme (ühisarutelud, projektid jne). Saavutatud üldpädevused kajastuvad tekstiloomes, esitlustes, arutlustes. Pädevustes eristatava nelja omavahel seotud komponendi –teadmiste, oskuste, väärtushinnangute ning käitumise kujundamisel on kandev roll õpetajal, kes oma väärtushinnangute ja enesekehtestamisoskusega loob sobiva õpikeskkonna ning mõjutab õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist.

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Kirjandusõpetuses kujundatakse kõlbelisi ja esteetilis-emotsionaalseid
väärtusi ning kultuuriväärtuste mõistmist ilukirjandus- ja aimetekstide kaudu.
Keeleõpetus rõhutab vaimseid ja kultuuriväärtusi: keele kui rahvuskultuuri kandja tähtsust, keeleoskust kui inimese identiteedi olulist osa. Keeleõpetuses väärtustatakse funktsionaalset kirjaoskust ning teadlikku kriitilist suhtumist teabeallikatesse, sh meediasse.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Keele- ja kirjandustundides kasutatava paaris- ja rühmatöö käigus
kujundatakse koostööoskust, julgustatakse oma arvamust välja ütlema, kaaslaste ideid tunnustama ja
teistega arvestama, ühiseid seisukohti otsima. Eri laadi ülesannete kaudu kujundatakse oskust suhelda
eetiliselt ja olusid arvestades nii suuliselt kui ka kirjalikult, nii vahetult kui ka veebikeskkonnas.

Enesemääratluspädevus. Tekstide üle arutledes kujundatakse õpilastes positiivset minapilti.
Õpiolukordades luuakse võimalused suhestuda käsitletavate teemadega, loovülesannete kaudu tuuakse
esile õpilaste eripärad ja anded, vormitakse maailmavaade.

Õpipädevus. Keele- ja kirjandustundides arendatakse kuulamis- ja lugemisoskust, eri liiki tekstide mõistmist, fakti ja arvamuse eristamist, erinevatest allikatest teabe hankimist ja selle kriitilist kasutamist, eri liiki tekstide koostamist ning oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist.

EDU VALEM ERAKOOL

Suhtluspädevus. Keele- ja kirjandustundides kujundatakse suulise ja kirjaliku suhtluse oskust,
suhtluspartneri ja tema suulise ja kirjaliku kõne mõistmist, suhtluspartneriga arvestamist ning sobiva
käitumisviisi valikut, oma seisukohtade esitamise ja põhjendamise oskust. Õppetegevuse ja õppetekstide kaudu pannakse alus õpilaste diskuteerimis- ja väitlemis- ning tänapäevasele kirjaliku suhtlemise oskusele.

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus. Teabetekstide abil arendatakse oskust
lugeda teabegraafikat või muul viisil visuaalselt esitatud infot, leida arvandmeid, lugeda ja mõista tabelite, skeemide, graafikute ning diagrammidena esitatud infot ning seda analüüsida, sõnalise teabega seostada ja tõlgendada. Vanemates tekstides kasutatud mõõtühikute teisendamise kaudu edendatakse arvutusoskust. Õpitakse eristama teaduslikku teavet ilukirjanduslikust ja populaarteaduslikust teabest ning kasutama tehnoloogilisi abivahendeid tekstide loomisel, korrigeerimisel ja esitamisel.

Ettevõtlikkuspädevus. Ettevõtlikkuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii meedia- ja
kirjandustekstidest kui ka igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamisega, nende suhtes
seisukoha võtmise ja neile lahenduste otsimisega nii keele- ja kirjandustundides kui ka loovtöödes.
Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste
omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest.

Ainevaldkonna õppeainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega
Keele ja kirjanduse valdkonna õppeained toetavad pädevuste saavutamist teistes valdkondades. Keele- ja kirjandustundides arendavad õpilased kõikides õppeainetes vajalikku suulist ja kirjalikku väljendus- ning suhtlusoskust, õpivad lugema ja mõistma eri liiki tekste, sh teabe- ja tarbetekste, arendavad kirjandustekste lugedes sõnavara ning avardavad maailmapilti; õpivad kirjutama eri tüüpi tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja õpitud termineid ning sobivat stiili; õpivad koostama ja vormistama uurimistööd, kasutama allikaid ja viitama neile; harjuvad kasutama eri liiki sõna- ja käsiraamatuid. Arutlusoskust ning info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskusi arendatakse nii keele ja kirjanduse valdkonna kui ka teiste ainete õppes, töötades sisult erinevate tekstidega, samuti diskussioonide ja väitluste kaudu. Lõimingut toetab elementaarsete õigekirjanõuete järgimine teiste ainevaldkondade tundides.

Võõrkeeled. Eesti/vene keele õpetuse kaudu arendatakse õpilaste kirjalikku ja suulist eneseväljendus- ning arutlusoskust, oskust luua tekste ning neist aru saada. Võõrkeelte õppimisel on abiks eesti/vene keele tundides omandatud keelemõisted. Omandatud võõrsõnad toetavad võõrkeelte õppimist. Maailmakirjanduse autorite ja teostega tutvumine tekitab huvi võõrkeelte õppimise vastu. Õpitavas võõrkeeles kirjutavate autorite teoste lugemine ja arutamine süvendab huvi selle keele maa ja kultuuri ning ka kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.

EDU VALEM ERAKOOL

Matemaatika. Õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist soodustab eesti/vene keele ja kirjanduse tundidesarendatav lugemisoskus. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist.

Loodusained. Loodusteaduslike õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab head lugemisoskust ja tööd
tekstiga. Kohanimede ning loodusnähtuste ja -objektide nimetuste õigekirja kinnistatakse keele- ja
kirjandustundides. Loodusteemalised tekstid õppe- ning ilukirjanduses aitavad loodust tundma õppida ja väärtustada. Loodusainetes omandatud sõnavara ning teadmised soodustavad omakorda kirjandusteoste looduskirjelduste mõistmist ja kujutluspiltide teket ning võimendavad seeläbi emotsionaalset mõju lugejale.

Sotsiaalained. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajaloosündmuste mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Kirjandustekste valides ja käsitledes peetakse silmas ühiskonnas olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus; suhted kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Sotsiaalainete õppimise käigus omandatud teadmised ajaloost, ühiskonna arengust ja toimimisest ning inimese staatusest ühiskonnas toetavad kirjandusteoste käsitlemisel ühiskondlike probleemide ja inimsuhete mõistmist. Keeletundides õpitakse riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste isikute, ajaloosündmuste nimede õigekirja norme, mida ajaloo- ja ühiskonnatundides kinnistatakse konkreetsete näidete varal.

Kunstiained. Kunstiainete õpet toetab lähenemine kirjandusele kui kunstiainele. Kirjandusteose analüüs seostatuna illustratsioonide vaatlusega soodustab kunsti väljendusvahendite eripära mõistmist. Reklaami käsitlemine keeleõppes eeldab ka visuaalsete ja auditiivsete komponentide eritlemist ja analüüsi. Kirjandusteose käsitluse illustreerimine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning kunstilistest väljendusvahenditest. Kirjanduse ja muusikaõpetuse ühisosa on (rahva)laul, selle tekst ja esitus.

Kehaline kasvatus. Meedia- ja kirjandustekstide valiku kaudu saadakse elukogemusi. Plakateid ja esitlusi koostades kujundatakse tervist väärtustavat eluhoiakut. Väitlustes propageeritakse tervislikku eluviisi ning dramatiseeringutes ja rollimängudes saab läbi mängida mitmesuguseid elulisi olukordi.

Tehnoloogia. Õppe- ja teabetekstide kaudu kujundatakse oskust hinnata tehnoloogia rakendamisega
kaasnevaid võimalusi ja ohte, kasutada eetiliselt nüüdisaegseid tehnoloogiaid oma õpi-, töö- ja suhtluskeskkonna kujundamisel ning järgida tehnilisi vahendeid kasutades ohutus- ning intellektuaalomandi
kaitse nõudeid.

Läbivad teemad
Õppekava läbivaid teemasid peetakse silmas valdkonna õppeainetes eesmärkide seadmisel, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel, lähtudes kooliastmest ning õppeaine spetsiifikast.

Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine. Rollimängude, tekstide käsitlemise, arutelude ja loovtööde kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mis on olulised tulevases tööelus. Arendatakse suutlikkust kujundada oma arvamust, väljendada end selgelt ja

EDUVALEM ERAKOOL

asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, lahendada probleeme. Õppetegevus võimaldab õpilasel kujundada eneseanalüüsiks vajalikku sõnavara, et analüüsida oma huvisid, võimeid, nii ainealaseid kui ka teisi oskusi ja teadmisi ning õpilast suunatakse kasutama eneseanalüüsi tulemusi oma tulevase haridustee ja tööelu planeerimisel. Õppetegevus võimaldab töömaailmaga ka vahetult kokku puutuda (nt õppekäigud ettevõtetesse, ainevaldkonnaga seotud ametite tutvustus). Kujundatakse oskust koostada õpingute jätkamiseks ja tööle kandideerimiseks vajalikke dokumente. Meediatekstide analüüsi kaudu juhitakse õpilasi märkama ühiskonnas toimuvaid protsesse ja arutlema selle üle, kuidas need mõjutavad haridusteed ning tulevast tööelu.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Tervis ja ohutus. Teemakohaste tekstide varal, probleemülesannete lahendamise ning suuliste ja kirjalike arutluste kaudu toetatakse õpilaste kujunemist sotsiaalselt aktiivseteks, keskkonnateadlikeks, vastutustundlikeks ning tervist ja turvalisust väärtustavateks inimesteks.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Eri liiki tekstide käsitluse kaudu suunatakse õpilasi märkama ühiskonna probleeme ja neile lahendusi otsima. Projektides osalemine aitab kasvatada aktiivset ellusuhtumist.

Kultuuriline identiteet. Keele ja kirjanduse kui rahvuskultuuri kandjate toel kujuneb õpilastes arusaam endast, teadmine oma juurtest, eesti keele erikujudest (nt Mulgi, Võru, Setu, Kihnu murre). Emakeele ja kirjanduse väärtustamise kaudu õpitakse lugu pidama endast ja oma rahvast, teiste rahvaste tekstide abil kujundatakse arusaam kultuuride erinevustest, aga ka tõdemus inimkonna kultuurilisest ühisosast.

Teabekeskkond. Erinevatest allikatest (sh internetist) teabe hankimine, selle kriitiline hindamine ja
kasutamine on nii keele- ja õppeteemakohaste teadmiste laiendamise kui ka tekstiloome eelduseks.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Õpiülesannete lahendamiseks kasutatakse teadlikult infoühiskonna
võimalusi, õpilasi suunatakse alternatiivseid lahendusi otsima, oma ideid ellu rakendama.

Väärtused ja kõlblus. Ilukirjandust ning kultuuriteemalisi teabetekste lugedes ja analüüsides, nende üle arutledes ning nende põhjal kirjutades pööratakse tähelepanu õpilaste kujunemisele kõlbelisteks isiksusteks, kes teavad ja tunnustavad üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi. Tekstide analüüsi abil kujundatakse julgust astuda välja taunimisväärsete tegude ja hoiakute vastu.

Hindamine

Hindamise eesmärk on:
1) toetada õpilase arengut;
2) anda tagasisidet õpilase õppeedukuse kohta;
3) innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima;
4) suunata õpilase enesehinnangu kujunemist, suunata ja toetada õpilast edasise haridustee valikul;
5) suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;
6) anda alus õpilase järgmisse klassi üleviimiseks ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks.

Teadmiste ja oskuste hindamine kui kokkuvõtvate hinnete alus.

EDU VALEM ERAKOOL

Õpilase ainealaseid teadmisi ja oskusi võrreldakse õpilase õppe aluseks olevas ainekavas toodud oodatavate õpitulemustega ja tema õppele püstitatud eesmärkidega. Ainealaseid teadmisi ja oskusi võib hinnata nii õppe käigus kui ka õppeteema lõppedes, aluseks on õppekava üldosas toodud hindamisjuhend.

III kooliastmes hinnatakse kõiki osaoskusi kas eraldi või integreeritult.
Igal õppeveerandil saab õpilane tagasisidet kas suulise või kirjaliku sõnalise hinnangu või hinde vormis kõigi osaoskuste kohta.

Füüsiline õppekeskkond

Kool korraldab keele ja kirjanduse valdkonna aineteõpet:
1) klassis, kus saab mööblit ümber paigutada liikumistegevusteks (nt dramatiseeringud, õppemängud) ning rühmatööks;
2) kooli raamatukogus ja linnaraamatukogus (vähemalt üks kord õppeaastas) ning väljaspool kooli vastavalt kooli õppekavas sätestatule.

Kool võimaldab:
1) klassiruumis kasutada õigekeelsussõnaraamatuid ja võõrsõnade leksikone;
2) kasutada info- ja kommunikatsioonitehnoloogia õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid, sealhulgas veebisõnaraamatuid. (igas klassiruumis on arvuti , projektor)
3) vajadusel toimub tund arvutiklassis.

IKT rakendamine

1) Õpikutele lisatud CD-plaatide kasutamine,
2) internetikeskkondade kasutamine www.miksike.ee, www.solnet.ee, www.lukoshko.net;
3) videote näitamine tundides;
4) infootsingud internetist otsingumootoritega, nt. www.google.com, www.neti.ee;
5) õpikutes antud netilinkide kasutamine: http://onlinetestpad.com/ru-ru; www.gramota.ru/slovari/info/lop; http://www.kokch.kts.ru/cdo/index.htm; http://onlinetestpad.com/ru-ru; www.razumniki.ru/dikta; www.samsdam.net/rusliter; www.examen.ru/add/tests/Russian.

VENE KEELE AINEKAVA

Õppesisu III kooliastmes

III kooliastmes täiustatakse kõiki kõneoskuse liike ning taotletakse kommunikatiivse kompetentsuse saavutamist kõnetegevuse põhilistes valdkondades. Põhitähelepanu pööratakse mitmesuguste kõnevormide arendamisele konkreetsetes situatsioonides, oskusele kasutada keele kõigi tasandite vahendeid adekvaatseks eneseväljenduseks. Õpilased õpivad aru saama erinevatest tekstidest, sh tarbetekstidest, neid analüüsima ja looma.

7. klass – 70 õppetundi

Õpitulemused:

7. klassi õpilane:
1) mõistab emakeele õppimise tähtsust;
2) teab ja oskab kasutada üldkeelereegleid;
3) kasutab saadud lingvistilisi teadmisi selleks, et edasi arendada oma kõneoskust;
4) suudab kasutada vene kirjakeele norme arvutiprogrammide kaudu;
5) oskab otsida, analüüsida, läbi töötada teabetekste ja meediatekste. Oskab kasutada erinevate tekstitüüpide, stiili ja žanri tekste;

EDU VALEM ERAKOOL

6) on omandanud üldoskuse toimetada tekste ja püüab iseseisvalt hinnata loodud teksti;
7) kõneteksti loomisel oskab arvestada väite eesmärke, iseloomustada adressaati. Suudab kasutada vastavaid keelevõimalusi ning jälgib vene kirjandusliku keele norme;
8) kasutab erinevad informatsiooni allikad: e-sõnastikud, lisaõppematerjale, ajakirju, ajalehti, entsüklopeediaid ja interneti otsingumootoreid;
9) oskab eristada keele eripärasid, stiile ja žanre erinevate kuuldud tekstide kaudu;
10) oskab määrata põhiteemat ja mõtet tekstis;
11) oskab eristada suulisi tekste (monoloog, dialoog, polüloog), teab erinevaid kõnetüüpe ja -žanre (intervjuu, diskussioon, teade);
12) audiotekstide alusel teeb erinevaid suulisi ülesandeid;
13) oskab ümber jutustada teksti allikast;
14) püüab formuleerida probleemi, avaldada oma arvamust ja teha järeldusi;
15) püüab luua väidet monoloogi ja dialoogi vormis arvestades situatsiooni ja adressaati;
16) õpib kasutama kirjanduslikke keelenorme ja kõnekäitumist;
17) suudab lugeda ja analüüsida tabeleid, diagramme ja skeeme;
18) oskab leida informatsiooni erinevate allikate kaudu;
19) koostab referaati, avaldust, elulookirjeldust;
20) suudab kriitiliselt analüüsida esitatud tekste internetis;
21) kasutab erinevad õigekeelsuse reegleid ja kirjamärke kirjalike tekstide koostamisel;
22) omandab põhiteadmisi teksti toimetamisel.

Õppesisu

1. **Üldteadmised vene keelest.** Slaavi keeled.
2. **Foneetika. Ortoeepia.** Ortoeepiasõnastikud.
3. **Morfoloogia.** Kesksõna. Kesksõna grammatilised tunnused. Tegusõna ja omadussõna tunnused kesksõnal. Oleviku ja mineviku kesksõnad. Aktiivi ja passiivi kesksõnad. Passiivi kesksõna täis- ja lühivormid. Kesksõnaühendid. Kesksõna süntaktilised funktsioonid. Kesksõna kõnes kasutamise normid. Tegusõna vormid.
4. **Süntaks.**
   Sõnaühend. Alistusseose liigid (ühildumine, rektsioon, külgnemine). Sõnade ühendamise normid (leksikaalsed, grammatilised, stilistilised).
   Lause. Aluse tekstifunktsioonid Lause kõrvalliikmed: täiend (ühilduv, mitteühilduv; lisand), sihitis (otse- ja kaudsihitis), määruse liigid. Täis- ja väljajättelised laused Lihtlause laiendamine (samaliigilised lauseliikmed, lauselühendid, sõnad ja konstruktsioonid, mis lauseliikmete hulka ei kuulu). Samaliigilised lauseliikmed. Kaudne kõne. Otse- ja kaudse kõnelausete sünonüümsus. Tsiteerimisviisid. Liitlause.
5. **Tekst.** Tekstide liigid: arutlev kirjand, kirjeldav ja jutustav, referaat, uurimus, projekt, teadaanne, avaldus, iseloomustus, diskussioon, esinemine antud teemal. Mõttesiirded lausete ja tekstiosade vahel.
6. **Ortograafia ja interpunktsioon.** Sufiksite õigekiri eri sõnaliikide sõnades. Sõnalõppude õigekiri eri sõnaliikide sõnades *и* ja *нн* õigekiri eri sõnaliikide sõnades. *не* kokku- ja lahkukirjutamine kesksõnade ning gerundiumiga Lauseliikmete kirjavahemärkidega eraldamise reeglid.

Õppeteemad. I ja II kooliastmes alustatud alateemad jätkuvad osaoskuste arengu põhjal. Neile lisanduvad järgmised alateemad:

1) **Mina ja teised.** Võimed; inimestevahelised suhted; virtuaalne suhtlemine. Probleemkirjad, eakaaslaste probleemid; kiri ja e-kiri.

EDUVALEM ERAKOOL

2) **Kodu ja lähiümbrus.** Kodu ja lähiümbruse korrashoid; käitumine koduümbruses ja looduses, keskkonnasäästlikkus, turvalisus; peretraditsioonid. Minu kodu, kodused tööd, lemmikloomad, peresündmused, sünnipäev.
3) **Eesti.** Eesti geograafiline kaart; haldusjaotus; looduskaitse; Eesti vaatamisväärsused. Meie ja maailm, loodus ja meie, kodukoha muistendid.
4) **Riigid ja nende kultuur.** Maailmajaod, maailma riigid, nende looduslik ja kultuuriline eripära, looduskaunid kohad, loodusnähtused. Leiutised meil ja mujal, transpordivahendite ajaloost.
5) **Igapäevaelu. Õppimine ja töö.** Tervislik eluviis; raha; hädaolukorrad; arstiabi; edasiõppimine; õpilasvahetus; huvirühmad koolis; meedia ja reklaam. Sport, igapäevane toidulaud ja vitamiinid, maiustused.
6) **Vaba aeg.** Ettevalmistus reisiks ja reisimise viisid; reisid teistesse maadesse; vaba aja veetmise viisid. Raamatud ja meie.

Õppetegevus

1) Jätkub kõigi nelja osaoskuse võrdne arendamine.
2) Tunnis suheldakse eesti keeles. Õpetaja julgustab õpilast kasutama eesti keelt aktiivselt ka keelekeskkonnas (nt muuseumitund, raamatukogus, õppekäigul). Senisest enam osalevad õpilased eesti kultuurielus (nt teatri, kontserdi ja muuseumi ühiskülastus).
3) Õpetaja suunab õpilast lugema lühemaid nii kohandatud kui ka autentseid eakohaseid ilukirjandus, teabe-, tarbe- ja meediatekste.
4) Kirjutamisoskuse arendamiseks kasutatakse erinevat liiki lühemaid ja pikemaid loovtöid.
5) Õpilased hakkavad lähenema keeleõppele analüüsivalt, õppides nägema eri keelte sarnasusi ja erinevusi ning märkama enda ja teiste keelekasutusvigu.
6) Õpilane õpib mõistma kultuurierinevusi, neid teadvustama ning nendega arvestama. Õpetaja ergutab õpilast huvi tundma eesti kultuuri ja ühiskonnas toimuva vastu ning selles ka osalema.
7) Õpilane õpib väärtustama mõtteviiside mitmekesisust, avaldama oma arvamust ja arvestama erinevate seisukohtadega.

Osaoskuste arendamiseks kasutatakse:
1) eri liiki eakohaste tekstide kuulamine ja lugemine, sh iseseisev lugemine;
2) meedia- ja autentsete audiovisuaalsete materjalide kasutamine (ajaleheartiklid, uudised, filmid);
3) loovtööd (nt lühikirjandid, isiklikud kirjad, teadaanded, kuulutused, lühiülevaated);
4) projektitööd;
5) referaat, lihtsam uurimistöö;
6) suulised ettekanded (nt projektitööde, referaatide, iseseisva lugemise kokkuvõtted);
7) rolli- ja suhtlusmängud;
8) info otsimine eestikeelsetest teatmeallikatest (nt käsiraamatud, meediaväljaanded, internet).

8. klass – 70 õppetundi

Õpitulemused:

8. klassi õpilane:
1) teab ja oskab kasutada üldkeelereegleid;

2) kasutab saadud lingvistilisi teadmisi kõneoskuse arendamiseks;
3) suudab kasutada vene kirjakeele norme arvutiprogrammide kaudu;
4) oskab otsida, analüüsida, läbi töötada teabetekste ja meediatekste. Oskab kasutada erinevaid tekstitüüpe, stiile ja žanre;
5) omandab üldoskused toimetada tekste ja püüab iseseisvalt hinnata loodud teksti;
6) kõneteksti loomisel arvestab eesmärke, adressaati, iseloomustu. Suudab kasutada vastavaid keelevõimalusi ning jälgib vene kirjandusliku keele norme;
7) kasutab erinevaid informatsiooniallikad: e-sõnastikud, lisaõppematerjale, ajakirju, ajalehti, entsüklopeediaid ja interneti otsingumootoreid;
8) oskab eristada keele eripärasid, stiile ja žanre erinevates kuuldud tekstides;
9) määrab põhiteema ja mõtte tekstis;
10) oskab eristada suulisi tekste (monoloog, dialoog, polüloog), teab erinevaid kõnetüüpe ja žanre (intervjuu, diskussioon, teade);
11) audiotekste alusel teeb erinevaid suulisi ülesandeid;
12) oskab ümber jutustada lihtsamat teksti;
13) oskab formuleerida probleemi, avaldada oma arvamust ja teha järeldusi;
14) arvestades situatsiooni ja adressaati püstitab väite monoloogi ja dialoogi vormis;
15) õpib kasutama kirjanduslikke keelenorme;
16) oskab eristada fakte, arvamusi ja põhimõtet;
17) oskab lugeda ja analüüsida tabeleid, diagramme ja skeeme;
18) suudab leida informatsiooni erinevate allikate kaudu;
19) koostab referaati, avaldust, elulookirjeldust;
20) suudab kriitiliselt analüüsida esitatud tekste internetis;
21) kirjalike tekstide koostamisel kasutab erinevaid õigekeelsuse reegleid ja kirjamärke;
22) on omandanud põhiteadmised teksti toimetamisest.

Õppesisu

1. **Üldteadmised vene keelest.** Vene keel maailma teiste keelte seas.
2. **Foneetika. Ortoeepia.** Ortoeepiasõnastikud.
3. **Süntaks.**
   Sõnaühend. Alistusseose liigid (ühildumine, rektsioon, külgnemine). Sõnade ühendamise normid (leksikaalsed, grammatilised, stilistilised).
   Lause. Kahe ja ühe pealiikmega laused Ühe pealiikmega lausete tüübid Lauseliikmete (täiendi, lisandi, määruse, sihitise) kirjavahemärkidega eraldamine.
4. **Tekst.** Lausete ja tekstiosade vaheliste mõtteseoste väljendamise vahendid Mõttesiirded lausete ja tekstiosade vahel.
5. **Ortograafia ja interpunktsioon.** Sufiksite õigekiri eri sõnaliikide sõnades. Sõnalõppude õigekiri eri sõnaliikide sõnades *н* ja *нн* õigekiri eri sõnaliikide sõnades. *не* kokku- ja lahkukirjutamine kesksõnade ning gerundiumiga.

Õppeteemad. I ja II kooliastmes alustatud alateemad jätkuvad osaoskuste arengu põhjal. Neile lisanduvad järgmised alateemad:

1) **Mina ja teised.** Võimed; inimestevahelised suhted; virtuaalne suhtlemine. Lapsed ja probleemid, probleemide lahendused, noorteprobleemid.
2) **Kodu ja lähiümbrus.** Kodu ja lähiümbruse korrashoid; käitumine koduümbruses ja looduses, keskkonnasäästlikkus, turvalisus; peretraditsioonid. Minu ümbrus, keskkond.

EDUVALEMERAKOOL

3) **Eesti.** Eesti geograafiline kaart; haldusjaotus; looduskaitse; Eesti vaatamisväärsused. Eesti väikesaared, Eesti lauljad. Meie ja teised elusolendid.
4) **Riigid ja nende kultuur.** Maailmajaod, maailma riigid, nende looduslik ja kultuuriline eripära, looduskaunid kohad, loodusnähtused. Teekond ümber maailma, mereriigid, maailma saladuslikud ehitised.
5) **Igapäevaelu. Õppimine ja töö.** Tervislik eluviis; raha; hädaolukorrad; arstiabi; edasiõppimine; õpilasvahetus; huvirühmad koolis; meedia ja reklaam. Kool ja riietus, värvide mõju õppimisele, tee juhatamine, kodumasinad.
6) **Vaba aeg.** Ettevalmistus reisiks ja reisimise viisid; reisid teistesse maadesse; vaba aja veetmise viisid. Ekstreemsport, meelelahutus ja vaba aeg, teiste maade noorte harrastused, filmikunst.

Õppetegevus

1) Jätkub kõigi nelja osaoskuse võrdne arendamine.
2) Tunnis suheldakse eesti keeles. Õpetaja julgustab õpilast kasutama eesti keelt aktiivselt ka keelekeskkonnas (nt muuseumitund, raamatukogus, õppekäigul). Senisest enam osalevad õpilased eesti kultuurielus (nt teatri, kontserdi ja muuseumi ühiskülastus).
3) Õpetaja suunab õpilast lugema lühemaid nii kohandatud kui ka autentseid eakohaseid ilukirjandus, teabe-, tarbe- ja meediatekste.
4) Kirjutamisoskuse arendamiseks kasutatakse erinevat liiki lühemaid ja pikemaid loovtöid.
5) Õpilased hakkavad lähenema keeleõppele analüüsivalt, õppides nägema eri keelte sarnasusi ja erinevusi ning märkama enda ja teiste keelekasutusvigu.
6) Õpilane õpib mõistma kultuurierinevusi, neid teadvustama ning nendega arvestama. Õpetaja ergutab õpilast huvi tundma eesti kultuuri ja ühiskonnas toimuva vastu ning selles ka osalema.
7) Õpilane õpib väärtustama mõtteviiside mitmekesisust, avaldama oma arvamust ja arvestama erinevate seisukohtadega.

Osaoskuste arendamiseks kasutatakse:

1) eri liiki eakohaste tekstide kuulamine ja lugemine, sh iseseisev lugemine;
2) meedia- ja autentsete audiovisuaalsete materjalide kasutamine (ajaleheartiklid, uudised, filmid);
3) loovtööd (nt lühikirjandid, isiklikud kirjad, teadaanded, kuulutused, lühiülevaated);
4) projektitööd;
5) referaat, lihtsam uurimistöö;
6) suulised ettekanded (nt projektitööde, referaatide, iseseisva lugemise kokkuvõtted);
7) rolli- ja suhtlusmängud;
8) info otsimine eestikeelsetest teatmeallikatest, koostöö raamatukoguga (nt käsiraamatud, meediaväljaanded, internet).

9. klass – 70 õppetundi

Õpitulemused:

Põhikooli lõpetaja:
1) analüüsib vastavalt õppesisule kõigi keeletasandite ühikuid; kasutab omandatud keeleteadmisi oma kõneoskuse arendamiseks;

2) oskab analüüsida teksti sisu;
3) tunnetab tüübilt, stiililt ja žanrilt erinevate tekstide keelelist omapära;
4) loob ja mõistab tüübilt, stiililt ning žanrilt erinevaid suulisi ja kirjalikke tekste;
5) on omandanud redigeerimiskogemuse ning annab loodud tekstile hinnangu.

Kuulamine

Põhikooli lõpetaja:
1) kuulates eri žanridesse kuuluvaid tekste, saab aru teksti sisust, tunnetab selle keelelist omapära ja stiilikuuluvust;
2) mõistab kuulatava teksti sisu, määrab teksti teema ja põhilise mõtte;
3) eristab vormilt (monoloog, dialoog, polüloog), kõnetüübilt (puhtad ja segatüübid) ning žanrilt (intervjuu, diskussioon, teadaanne) erinevaid suulisi tekste;
4) täidab audioteksti põhjal mitmesuguseid suulisi ülesandeid.

Suuline kõne

Põhikooli lõpetaja:
1) jutustab lähteteksti ümber rohkem või vähem kokkusurutult;
2) formuleerib probleemi, väljendab ja argumenteerib oma arvamust, teeb järeldusi;
3) loob suulist teksti monoloogi ja dialoogi vormis, võttes arvesse olukorda ja adressaadi eripära ning kasutades sobivaid keelevahendeid;
4) järgib kirjakeele norme;
5) valdab kõnekultuuri.

Lugemine

Põhikooli lõpetaja:
1) loeb ja analüüsib mitmesuguseid tekste;
2) eristab lugedes fakte ja arvamusi ning peamist ja teisejärgulist infot;
3) loeb keerukaid tabeleid, diagramme, skeeme ja tinglikke tähiseid ning kasutab neid oma teksti ette valmistades;
4) hangib teavet mitmesugustest kirjalikest allikatest.

Kirjutamine

Põhikooli lõpetaja:
1) loob ja vormistab korrektselt eri tüüpi tekste, kasutades keelevahendite rikkust ning järgides keelenorme;
2) formuleerib probleemi kirjalikult, väljendab oma arvamust ja argumenteerib seda, teeb järeldusi;
3) kirjutab arutlevat, kirjeldavat ja jutustavat laadi kirjandeid;
4) kirjutab uurimuse ja lühiettekande teksti;
5) koostab referaadi, avalduse ning iseloomustuse;
6) hindab oma tekste koostades kriitiliselt internetis leiduvaid analoogseid tekste;
7) kirjutab õigesti õpitud ortogrammidega sõnu ning kirjavahemärgistab õigesti õpitud punktogrammidega lauseid;
8) on omandanud teksti redigeerimise oskuse.

EDUVALEMIERAKOOL

Õppesisu

1. **Üldteadmised vene keelest.** Keel kui arenev nähtus. Keelesõnastike peamised liigid.
2. **Foneetika. Ortoeepia.** Ortoeepiasõnastikud. Sõnarõhu rasked juhud.
3. **Süntaks.**
   Sõnaühend. Alistusseose liigid (ühildumine, rektsioon, külgnemine). Sõnade ühendamise normid (leksikaalsed, grammatilised, stilistilised).

Lause. Alistuse ja rinnastuse mõiste kõrvutavalt seosetüüpidega sõnaühendis. Rindlaused, põimlaused, sidesõnata liitlaused. Ühetüübiliste ja erinevate seoseliikidega liitlaused. Üeldise tekstifunktsioonid.

4. **Tekst.** Tekstid elektroonilises keskkonnas. Lausete grammatilised seosed.
5. **Ortograafia ja interpunktsioon.** Sufiksite õigekiri eri sõnaliikide sõnades. Sõnalõppude õigekiri eri sõnaliikide sõnades *н* ja *нн* õigekiri eri sõnaliikide sõnades. *не* kokku- ja lahkukirjutamine kesksõnade ning gerundiumiga. Kirjavahemärgid lauseliikmetega grammatiliselt sidumata sõnade puhul. Võrdlustarindid. Kirjavahemärgid liitlauses: rindlauses, põimlauses, sidesõnata lauses ning erinevate seoseliikidega liitlauses. Mõiste autori kirjavahemärgid.

Õppeteemad. I ja II kooliastmes alustatud alateemad jätkuvad osaoskuste arengu põhjal. Neile lisanduvad järgmised alateemad:

1) **Mina ja teised.** Võimed; inimestevahelised suhted; virtuaalne suhtlemine. Inimeste kirjeldus, konfliktid.
2) **Kodu ja lähiümbrus.** Kodu ja lähiümbruse korrashoid; käitumine koduümbruses ja looduses, keskkonnasäästlikkus, turvalisus; peretraditsioonid. Seadused ja käitumisreeglid, meie ja loomad, käitumine matkal, looduses.
3) **Eesti.** Eesti geograafiline kaart; haldusjaotus; looduskaitse; Eesti vaatamisväärsused. Kliima ja ilm, rahvuspargid ja looduskaitsealad, maakonnad.
4) **Riigid ja nende kultuur.** Maailmajaod, maailma riigid, nende looduslik ja kultuuriline eripära, looduskaunid kohad, loodusnähtused. Eesti ja teised riigid. Euroopa Liidu riigid. Tuntud isikud.
5) **Igapäevaelu. Õppimine ja töö.** Tervislik eluviis; raha; hädaolukorrad; arstiabi; edasiõppimine; õpilasvahetus; huvirühmad koolis; meedia ja reklaam. Edasiõppimine, ametid, raha ja ostmine, mobiiltelefonid, huvirühmad koolis, kool ja eksamid.
6) **Vaba aeg.** Ettevalmistus reisiks ja reisimise viisid; reisid teistesse maadesse; vaba aja veetmise viisid. Reisimine, rattaretked, harrastused.

Õppetegevus

1) Jätkub kõigi nelja osaoskuse võrdne arendamine.
2) Tunnis suheldakse eesti keeles. Õpetaja julgustab õpilast kasutama eesti keelt aktiivselt ka keelekeskkonnas (nt muuseumitund, raamatukogus, õppekäigul). Senisest enam osalevad õpilased eesti kultuurielus (nt teatri, kontserdi ja muuseumi ühiskülastus).
3) Õpetaja suunab õpilast lugema lühemaid nii kohandatud kui ka autentseid eakohaseid ilukirjandus, teabe-, tarbe- ja meediatekste.
4) Kirjutamisoskuse arendamiseks kasutatakse erinevat liiki lühemaid ja pikemaid loovtöid.
5) Õpilased hakkavad lähenema keeleõppele analüüsivalt, õppides nägema eri keelte sarnasusi ja erinevusi ning märkama enda ja teiste keelekasutusvigu.
6) Õpilane õpib mõistma kultuurierinevusi, neid teadvustama ning nendega arvestama. Õpetaja ergutab õpilast huvi tundma eesti kultuuri ja ühiskonnas toimuva vastu ning selles ka osalema.
7) Õpilane õpib väärtustama mõtteviiside mitmekesisust, avaldama oma arvamust ja arvestama erinevate seisukohtadega.

Osaoskuste arendamiseks kasutatakse:

1) eri liiki eakohaste tekstide kuulamine ja lugemine, sh iseseisev lugemine;

EELNÕU

2) meedia- ja autentsete audiovisuaalsete materjalide kasutamine (ajaleheartiklid, uudised, filmid);
3) loovtööd (nt lühikirjandid, isiklikud kirjad, teadaanded, kuulutused, lühiülevaated);
4) projektitööd (nt raamatukogus);
5) referaat, lihtsam uurimistöö;
6) suulised ettekanded (nt projektitööde, referaatide, iseseisva lugemise kokkuvõtted);
7) rolli- ja suhtlusmängud;
8) info otsimine eestikeelsetest teatmeallikatest (nt käsiraamatud, meediaväljaanded, internet).

KIRJANDUSE AINEKAVA

Õppe- ja kasvatuseesmärgid kirjanduses. Põhikooli kirjandusõpetusega taotletakse, et õpilane:
1) loeb eakohast ilukirjandust ja arendab oma lugemisoskust, omandab püsiva lugemisharjumuse kui maailma ja iseenda mõistmise vahendi;
2) väärtustab kirjandust oma rahvuskultuuri olulise osana, tutvub eri rahvaste kirjanduse ja kultuuriga;
3) mõistab ilukirjanduse kujundlikku keelt, rikastab oma sõnavara, arendab suulist ja kirjalikku väljendusoskust;
4) arendab oma loomevõimeid ja suhtub lugupidamisega loometöösse;
5) kujundab kirjanduse abil oma esteetilisi ja eetilisi väärtushoiakuid;
6) laiendab oma silmaringi, rikastab mõtte- ja tundemaailma;
7) annab iseseisvaid hinnanguid, sõnastab ja esitab oma mõtteid;
8) hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt erinevaid infoallikaid.

III kooliastme õpitulemused kirjanduses
Põhikooli lõpetaja:
1) on lugenud eakohast erižanrilist ilukirjandust, kujundanud selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning arendanud lugejaoskusi;
2) mõistab käsitletud kirjandusteoste ideelis-kunstilisi iseärasusi ja iseloomustab nende žanrilist eripära;
3) märkab kirjandustekstis õpitud kõnekujundeid/troope, selgitab nende rolli tekstis ning kasutab neid oma tekstides;
4) avaldab arvamust loetud teoste kohta, iseloomustab teoste põhiproblemaatikat arutluselementidega kirjandis või arvustuses;
5) loeb ilmekalt kirjandusteoseid (või katkendeid), järgides kirjakeelse hääldusе norme;
6) iseloomustab üldjoontes õpitud kirjandusvoole ja -suundi, kõrvutab vene ja maailmakirjanduse temaatiliselt lähedasi teoseid;
7) kasutab kooli ja linna raamatukogusid ning internetti teabe otsimiseks etteantud teemal ning omal valikul vastavalt vajadusele.

Loominguline tegevus ja esinemine III kooliastmes

Õpilastelt oodatakse oskust väljendada oma seisukohta loetu kohta, seostada autori tõstatatud probleeme tänapäevaeluga. Erilist tähelepanu pööratakse eri liiki loovtöödele ja tegevustele, mis eeldavad teatavat iseseisvust: kirjanditele, esinemistele klassikaaslaste ees, osalemisele diskussioonides, sõnavõtuks või ettekandeks valmistumisele jms. Loominguline tegevus hõlmab eri žanrites ning erineva suunitlusega tekstide loomist. Kirjandusteoste süvendatud

EDU VALEM ERAKOOL

käsitlemiseks kasutatakse teksti tõlkimist teise kunstiliigi keelde (eelkõige teatri- ja filmikeelde). Õpilaste loominguline tegevus avaldub esseede, kirjandite kirjutamises, samuti retsensioonide kirjutamises lavastustele ja filmidele, mis on loodud kirjandusteoste alusel (viimasel juhul eeldatakse kirjandusteose originaalteksti kõrvutamist selle lavaversiooni või ekraniseeringuga), temaatiliste presentatsioonide loomist.

7. klass – 70 õppetundi

Õpitulemused

7. klassi õpilane:

1) Lugedes erinevate žanrite tekste oskab väljendada oma arusaamu ja tõekspidamisi.
2) Teab erinevad kirjandužanre ning suudab selgitada nende erinevusi.
3) Oskab leida tekstis erinevaid kõnekujundeid ning seletada nende tähendust.
4) Oskab lugeda ilmekalt kirjandusteoseid.
5) Töötades kirjandusteosega oskab kasutada kooli- ja linnaraamatukogu ning otsida lisainformatsiooni internetist.
6) Väljendab kirjalikult oma arvamust.
7) Oskab peast esitada luuletusi ning ümber jutustada erinevaid lühikesi proosatekste.
8) Esitab klassi ees omaloodud teksti.
9) Oskab ümber jutustada plaani abil kokkuvõtlikult loetud teksti.
10) Oskab iseloomustada tegelaskujusid nende tegude kaudu.
11) Oskab argumenteerida ja seletada klassikaaslastele oma nägemust loetud teksti kohta.
12) Oskab leida kirjandusteostes kõnekujundeid ning näeb nende rolli teoses.
13) Oskab kasutada troope oma tekstides.
14) Oskab esitada peast luule-, proosa- või draamateksti.
15) Oskab koostada ja esitada ettekannet loetud kirjanduseteksti kohta.

Õppesisu

1. **Ajaloolis-kirjanduslikud teadmised ja mõisted.**

Inimese isiksus on peamine loomingulise mõtestamise objekt kirjanduses.
Autori, jutustaja ja kirjandusliku kangelase vahekord teoses. Lüüriline kangelane, lüüriline subjekt ja teised luuleteose tegelased. Teose staatiline kompositsioon (personaalne struktuur). Autobiograafiline jutustus.
Tegelase süžeeliste funktsioonide määramine, tegelaste vastastikuste suhete analüüs. Tegelaskõne (monoloog ja dialoog). Tegelase karakteri loomise vahendid: portree, autori iseloomustus, kõneline iseloomustus, olukorra kirjeldus jms. Draamateose tegelaste kujutamise iseärasused.
Kirjandusteose süžee, süžee elemendid. Lüüriline süžee, selle spetsiifika.
Proosateose kompositsioon, selle põhielemendid: ekspositsioon, sõlmitus, tegevuse areng, kulminatsioon. Eri žanris teoste kunstispetsiifika. Lühijutt. Novell. Jutustus. Ajalooline romaan/jutustus. Proosaluuletus. Lüüriline miniatuur.
Klassitsism. Romantism. Rahvusromantism. Romantiline kangelane. Realism kirjanduses. Ekspressionism kirjanduses
Uusromantism, uusrealism. Sümbolism, akmeism, futurism. Allegooria. Sümbol. Poeetilised arhaismid ja neologismid. Mõisted: luuletsükkel ja luuleraamat.

2. **Kirjandusteoste valik.**

Kolmandal kooliastmel on tähelepanu keskmes üksikud kirjandusteosed, kuid suurenenud on ajaloolis-kirjanduslike ning kirjandusteoreetiliste teadmiste osakaal õppesisus, mis suunab ka kirjandusteoste valikut. Loetavad ja tundides käsitletavad kirjandusteosed valitakse vene, eesti

EDU VALEM ERAKOOL

ja väliskirjanike teoste hulgast arvestusega, et oleks esindatud eri ajastud ja kirjandusvoolud ning kirjanduse eri liigid ja žanrid. Kirjandusteoste valikul arvestatakse ainekavas väljatoodud III kooliastmel arutlemiseks sobivaid teemasid ja probleeme.

3. Peamised teemad ja probleemid arutlemiseks.

3.1 Inimese kõlbelised kohustused. Halastuse ja kaastunde probleem.

3.2 Täiskasvanuks saamine. Sõbrad ja vaenlased Inimese vastutus ümbritsevate ees Pideva enesekasvatuse vajadus. Inimene lähedaste ringis. Peresisesed suhted. Perekond kui tõeliste inimlike väärtuste kese/keskpunkt.

3.3 Isiksus ja ajastu. Patriotism ja vabadusearmastus.

3.4 „Oma" ja „võõras" kultuuris. Kultuuride mitmekesisus. Rahvuslikud ja regionaalsed kultuurid. Erinevate rahvaste kombed ja uskumused Austav suhtumine teistesse kultuuridesse. Eesti rahvuskultuuri traditsioonide, pärimuste ja kommete säilitamine ja arendamine.

3.5 Kodanikuühiskond ja rahvusvahelised suhted. Mina kui Eesti ühiskonna täisväärtuslik liige; minu päritolu; mineviku, oleviku ja tuleviku seosed minu elus. Ajalooline mälu (ajaloolised sündmused ja traditsioonid, mis kujundavad/moodustavad/loovad ajaloolise järjepidevuse).

3.6 Keskkond ja jätkusuutlik areng. Säästva ja austava suhtumise vajalikkus elusasse ja elutusse loodusesse. Inimene ja loodus.

3.7 Teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon. Teabe otsimise ja edastamise võimalused tänapäeval.

4. Teoseid lugemiseks.

Arthur Conan Doyle „Tantsivad mehikesed", „Punapeade Liit", Oskar Luts „Kevade", Friedebert Tuglas „Väike Illimar.

8. klass – 70 õppetundi

Õpitulemused

8. klassi õpilane:

1) oskab väljendada oma arusaamasid ja tõekspidamisi lugedes erinevate žanrite tekste;
2) teab erinevaid kirjandužanre ning suudab seletada nende erinevusi;
3) oskab leida tekstist erinevaid kõnekujundeid ning seletada nende tähendust;
4) avaldab arvamust loetud teoste kohta, suudab leida teoste põhiprobleeme arutlevas kirjandis;
5) oskab lugeda ilmekalt kirjandusteoseid ning jälgib kirjakeele norme;
6) teab erinevaid kirjandusvoole ja kirjandussuundi, eristab vene ja maailmakirjanduse temaatiliselt lähedasi teoseid;
7) töötades kirjandusteosega oskab kasutada kooli- ja linnaraamatukogu ning otsida lisainformatsiooni internetist.
8) oskab ümber jutustada kokkuvõtlikult plaani abil loetud teksti;
9) oskab esitada peast luule-, proosa- või draamateksti;
10) oskab koostada ja esitada ettekannet loetud kirjandusteksti kohta.

Õppesisu

1. Ajaloolis-kirjanduslikud teadmised ja mõisted.

Kirjandusteos kui autori looming, kirjaniku fantaasia produkt.

Mõisted persoon ja tegelane. Teose staatiline kompositsioon (personaalne struktuur). Autobiograafiline jutustus.

EDU VALEM ERAKOOL

Tegelase karakteristika: sotsiokultuuriline, psühholoogiline, väline. Tegelase karakteri loomise vahendid: portree, autori iseloomustus, kõneline iseloomustus, olukorra kirjeldus jms. Draamateose tegelaste kujutamise iseärasused.
Proosateose kompositsioon, selle põhielemendid: lahendus, epiloog.

2. Kirjandusteoste valik.

Kolmandal kooliastmel on tähelepanu keskmes üksikud kirjandusteosed, kuid suurenenud on ajaloolis-kirjanduslike ning kirjandusteoreetiliste teadmiste osakaal õppesisus, mis suunab ka kirjandusteoste valikut. Loetavad ja tundides käsitletavad kirjandusteosed valitakse vene, eesti ja väliskirjanike teoste hulgast arvestusega, et oleks esindatud eri ajastud ja kirjandusvoolud ning kirjanduse eri liigid ja žanrid. Kirjandusteoste valikul arvestatakse ainekavas väljatoodud III kooliastmel arutlemiseks sobivaid teemasid ja probleeme.

3. Peamised teemad ja probleemid arutlemiseks.

3.1 Inimese kõlbelised kohustused. Tunde ja kohustuse konflikt.
3.2 Täiskasvanuks saamine. Enesetunnetuse esimesed kogemused; „Murdemomentide" tähendus inimese isiksuse ja iseloomu kujunemisel. Inimese vastutus ümbritsevate ees. Pideva enesekasvatuse vajadus. Inimene lähedaste ringis. Peresisesed suhted. Perekond kui tõeliste inimlike väärtuste kese/keskpunkt.
3.3 Isiksus ja ajastu. Kangelane ajaloo palge ees. Isiklikud- ja grupiväärtused. Ajatud kõlbelised väärtused.
3.4 „Oma" ja „võõras" kultuuris. Kultuuride mitmekesisus. Rahvuslikud ja regionaalsed kultuurid. Eri kultuuride esindajate kontaktide mitmekesisus. Austav suhtumine teistesse kultuuridesse. Rahvuskultuur.
3.5 Kodanikuühiskond ja rahvusvahelised suhted. Sallivus ja austus teise vastu kui rahvusvaheliste kontaktide alus.
3.6 Keskkond ja jätkusuutlik areng. Looduslik tasakaal. Inimene ja loodus.
3.7 Teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon. Veebiressursid kui teabeallikas ja silmaringi laiendamise viis.

4. Teoseid lugemiseks.

Leonid Andrejev „Noorsugu", Toomas Vint „Varastatud luik", Maksim Gorki „Inimeste seas", Jack London „Valgekihv", Mati Unt „Hüvasti, kollane kass", Varlam Šalamov „Major Pugatšovi viimne lahing".

9. klass – 70 õppetundi

Õpitulemused

Põhikooli lõpetaja:
1) on lugenud eakohast erižanrilist ilukirjandust, kujundanud selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning arendanud lugejaoskusi;
2) mõistab käsitletud kirjandusteoste ideelis-kunstilisi iseärasusi ja iseloomustab nende žanrilist eripära;
3) märkab kirjandustekstis õpitud kõnekujundeid/troope, selgitab nende rolli tekstis ning kasutab neid oma tekstides;
4) avaldab arvamust loetud teoste kohta, iseloomustab teoste põhiproblemaatikat arutluselementidega kirjandis või arvustuses;
5) loeb ilmekalt kirjandusteoseid (või katkendeid), järgides kirjakeelse hääldusе norme;
6) iseloomustab üldjoontes õpitud kirjandusvoole ja -suundi, kõrvutab vene ja maailmakirjanduse temaatiliselt lähedasi teoseid;
7) kasutab kooli ja linna raamatukogusid ning internetti teabe otsimiseks etteantud teemal ning omal valikul vastavalt vajadusele.

Lugemine

Põhikooli lõpetaja:

EDU VALEM ERAKOOL

1) kirjutab eriliigilisi omaloomingulisi töid, sh kirjeldavat ja jutustavat teksti ning lühiarvamust loetud teose kohta;
2) esitab peast luuletuse, lühikese proosateksti või näidendi rolliteksti;
3) esitab kaaslastele omaloodud teksti.

Ümberjutustamine

Põhikooli lõpetaja:
1) jutustab kokkuvõtlikult loetud teose sisust;
2) oskab loetut ümber jutustada eri konkreetsuse astmel ja eri vaatepunktist.

Teksti mõtestamine ja analüüs

Põhikooli lõpetaja:
1) leiab teostes võtmesündmused ja põhjuse-tagajärje seosed;
2) iseloomustab teose tegelasi;
3) toob välja tegelaste karakteriseerimise erinevad viisid;
4) määrab autori suhtumise teose tegelastesse;
5) määrab autori suhtumise teoses kujutatud sündmustesse;
6) määrab teose põhiprobleemid ja idee;
7) arutleb klassikaaslastega loetud teose üle, avaldab ja põhjendab oma isiklikku arvamust.

Kujundliku mõtlemise arendamine ja töö keele ilmekusega

Põhikooli lõpetaja:
1) leiab kirjandusteostest kõnekujundeid/troope (epiteet, võrdlus, metafoor, metonüümia, hüperbool, litootes) ning selgitab nende rolli kirjandustekstis;
2) kasutab kõnekujundeid oma tekstides.

Loominguline tegevus ja esinemine

Põhikooli lõpetaja:
1) kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega kokkuvõtvaid, jutustavaid, kirjeldavaid ja arutluselementidega tekste;
2) kirjutab kirjandusteose põhjal arutleva kirjandi, väljendades oma seisukohti ja põhjendades neid näidetega alustekstist või mujalt ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja nõudeid;
3) esitab peast luule-, proosa- või draamateksti, jälgides esituse ladusust, selgust ning tekstitäpsust;
4) koostab ja esitab kirjandusteost tutvustava ettekande.

EDU VALEM ERAKOOL

Õppesisu

1. Ajaloolis-kirjanduslikud teadmised ja mõisted.

Kirjandusteos kui autori looming, kirjaniku fantaasia produkt.
Kirjandusteose persoon ja tema prototüüp. Erinevused tegelaste konstrueerimisel (eepilise teose kangelane, ettekujutus lüürilisest kangelasest ja rollilüürikast, tegelane draamas). Antagonist ja protagonist. Autobiograafiline jutustus.
Tegelase ajalooline ja kultuuriline paratamatus. Tegelase „biograafia“ ja evolutsioon. Erinevate teoste tegelaskujude võrdlus. Tegelase karakteri loomise vahendid: portree, autori iseloomustus, kõneline iseloomustus, olukorra kirjeldus jms. Draamateose tegelaste kujutamise iseärasused.
Mõiste teose põhikonflikt, põhikonflikti olemuse määramine (sotsiaalne, eetiline).
Kirjeldavad ja jutustavad elemendid, nende roll. Põhjus-tagajärg seosed proosajutustuses.
Kunstiline ruum ja aeg poeetilises tekstis. Teose ajaloolis-kultuuriline kontekst. Tekst kui kunstiline tervik.
Kirjandussuunad ja -rühmitused 20. sajandi alguse vene kirjanduses. Luulekeele uuenemine.

2. Kirjandusteoste valik.

Kolmandal kooliastmel on tähelepanu keskmes üksikud kirjandusteosed, kuid suurenenud on ajaloolis-kirjanduslike ning kirjandusteoreetiliste teadmiste osakaal õppesisus, mis suunab ka kirjandusteoste valikut. Loetavad ja tundides käsitletavad kirjandusteosed valitakse vene, eesti ja väliskirjanike teoste hulgast arvestusega, et oleks esindatud eri ajastud ja kirjandusvoolud ning kirjanduse eri liigid ja žanrid. Kirjandusteoste valikul arvestatakse ainekavas väljatoodud III kooliastmel arutlemiseks sobivaid teemasid ja probleeme.

3. Peamised teemad ja probleemid arutlemiseks.

3.1 Inimese kõlbelised kohustused. Isikliku kõlbelise valiku probleem. Kõlbelised ideaalid ja elutõde. Isiksuse kõlbeline väärikus.

3.2 Täiskasvanuks saamine. Alaealise suhted täiskasvanute ja eakaaslastega. Põlvkondade konflikt. Inimese vastutus ümbritsevate ees. Pideva enesekasvatuse vajadus. Inimene lähedaste ringis. Peresisesed suhted. Perekond kui tõeliste inimlike väärtuste kese/keskpunkt.

3.3 Isiksus ja ajastu. Inimese vastutus maailma eest, kus ta elab. „Oma" ja „võõra" kokkupõrge. Ajatud kõlbelised väärtused. Inimeste võõrandumine tänapäeva maailmas.

3.4 „Oma" ja „võõras" kultuuris. Kultuuride mitmekesisus. Rahvuslikud ja regionaalsed kultuurid. Eri kultuuride esindajate kontaktide mitmekesisus. Austav suhtumine teistesse kultuuridesse. Rahvuskultuur.

3.5 Looming kui maailma ümberkujundamise viis. Kunst ja armastus kui inimelu kõrgeimad väärtused. Lüüriline teos kui isikliku maailmapildi peegeldus. Lüüriline kangelane - poeedi „teisik".

3.6 Kodanikuühiskond ja rahvusvahelised suhted. Suhted teiste rahvustega (kontaktid eesti ja vene rahva esindajate vahel).

3.7 Keskkond ja jätkusuutlik areng. Loodus kui üks inimelu kõrgemaid väärtusi. Keskkonnakaitse ja ülemaailmsed probleemid.

3.8 Teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon. Internet kui võimalike ohtude allikas (võrguportaalides käitumise probleemid, keelemõjud). Kino ja fotograafia kui ajaloo jäädvustamise (säilitamise) viisid.

4. Teoseid lugemiseks.

Mihhail Bulgakov „Koera süda", Kir Bulõtšov „Tulukesed", Ivan Bunin „Antonovka õunad", Maksim Gorki „Vanaeit Izergil", Mihhail Zoštšenko „Kuusk", August Kitzberg „Libahunt", Aleksandr Kuprin „Junkur", Viktor Nekrassov „Reamees Ljutikov", Antoine de Saint-Exupéry „Väike prints"; Mihhail Šolohhov „Inimese saatus", Vassili Šukšin „Naljatilk".

EDU VALEM ERAKOOL

EDU VALEM ERAKOOL

Valikaine ARVUTIÕPETUS AINEKAVA

III kooliaste

7.klass 35 õppetundi

Informaatika õpetamise üldeesmärk on tagada põhikooli lõpetaja info- ja kommunikatsioonivahendite rakendamise pädevused igapäevase töö- ja õpikeskkonna kujundamiseks eelkõige koolis, mitte niivõrd tulevase ametikoha nõudmisi arvestades. Põhikooli informaatikaõpetuses ei ole tarvis lähtuda arvutiteaduse kui kooliinformaatika kaudseks aluseks oleva teadusdistsipliini ülesehitusest ega sisust, vaid pigem igapäevase arvuti- ning internetikasutaja vajadustest. Informaatika õpetamise põhimõtted põhikoolis on:

1) elulähedus: näited, ülesanded jm võetakse õpilasele tuttavast igapäevaelust (kool, kodu, huvitegevus, meedia);
2) aktiivõpe ja loomingulisus: eelistatakse õpilasi aktiviseerivaid ning loomingulisust esiletoovaid õppemeetodeid;
3) uuenduslikkus: läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon" vaimus eelistatakse uuenduslikke tehnoloogiaid ning lahendusi;
4) ühisõpe: nii informaatikatundides kui ka kodutööde puhul on eelistatud koostöös õppimise meetodid;
5) teadmusloome: uut teadmust õpitakse üheskoos luues;
6) vaba tarkvara ja avatud sisu: võimaluse korral eelistatakse kommertstarkvarale vaba tarkvara;
7) turvalisus: kool tagab õpilastele turvalise veebipõhise töökeskkonna ning propageerib ohutuid käitumisviise võrgukeskkonnas;
8) lõimitus: õpiülesannetes (nt referaatides, esitlustes) kasutatakse teiste õppeainete teemasid;
9) sõltumatus tarkvaratootjast: õpe ei tohi olla üles ehitatud üksnes ühe tarkvaratootja või platvormi kasutamisele; koolil on kohustus tutvustada ka alternatiive.

Informaatika on kergesti lõimitav kõigi teiste õppeainetega, kuna info- ja kommunikatsioonitehnoloogia moodustab loomuliku osa tänapäevasest õpikeskkonnast. See lõiming toimub mõlemal suunal: ühelt poolt kasutatakse informaatika õppeülesandeid koostades teiste õppeainete teemasid, et luua mõtestatud õppimine, ning teiselt poolt kujundatakse IKT pädevusi teistes õppeainetes referaate ja esitlusi tehes, andmeid kogudes ning analüüsides. Eraldi tuleks esile tõsta tugeva lõimingu võimalusi uuenenud ühiskonnaõpetuse ja informaatika ainekava vahel, käsitledes e-riigi, e-kaasamise ja virtuaalsete kogukondade teemasid. Informaatika ainekavaga luuakse eeldused integreerida tehnoloogiat ja uuenduslikkust läbiva teemana teistesse õppeainetesse.

Informaatika ainekäsitlus on tavapäraselt kontsentriline, varem õpitu juurde tullakse igas järgmises kooliastmes uuesti tagasi süvendatult. Põhirõhk on praktilisel arvutikasutusel erinevaid õppeaineid õppides.

Põhikooli informaatikaõpetusega taotletakse, et õpilane:

1) valdab peamisi töövõtteid arvutil igapäevases õppetöös eelkõige infot otsides, töödeldes ja analüüsides ning tekstidokumente ja esitlusi koostades;
2) teadvustab ning oskab vältida info- ka kommunikatsioonitehnoloogia (edaspidi IKT) kasutamisel tekkida võivaid ohte oma tervisele, turvalisusele ja isikuandmete kaitsele;

EDU VALEM ERAKOOL

3) koostab IKT vahendeid kasutades toimiva ja efektiivse õpikeskkonna;
4) osaleb virtuaalsetes võrgustikes ning kasutab veebikeskkonda digitaalsete materjalide avaldamiseks kooskõlas intellektuaalomandi kaitse heade tavadega.

Hindamine
Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest.
Informaatika valikaine õpitulemusi hinnatakse jooksvalt õpiülesannete järgi ja kokkuvõtvalt kursuse lõpul üldjuhul e-portfoolio abil. Õpiülesanded ja e-portfoolio võivad olla tehtud kas üksi või rühmatööna. Portfoolio kaitsmise põhjal saadud hinne on kursuse kokkuvõtvaks hindeks Nii jooksvate õpiülesannete lahendamise kui ka e-portfoolio esitluse puhul hinnatakse:

1) õppe plaanipärasust, loomingulisust ja ratsionaalsust;
2) õppekavas ettenähtud õpitulemuste saavutamist;
3) arvutiga loodud materjalide tehnilist teostust, esteetilisust ning originaalsust;
4) õpilasepoolset praktilise tegevuse mõtestamist;
5) õpilase arengut.

Õppesisu

1 Arvuti töövahendina
Õppesisu. Füüsiline õpikeskkond arvutiga: Istumisasend. arvuti taga; arvuti hooldus.
Teoreetiline ja praktiline tegevus tunnis: Arutelu: erinevad IKT alased töövahendid ja nende kasutamine (asend, tööaeg, puhtus). Õpilased teavad, kuidas ei tohi arvuti taga istuda; õpetaja tutvustab tervisekaitse soovitatud nõudeid ja võimlemisharjutusi; Õpetaja tutvustab õpilastele arvuti hooldamiseks vajaminevaid vahendeid (puhastusvahendid kui ka programmid nt. viirusetõrje, pahavara eemaldaja); õpilased kirjeldavad kuidas on olukord nende kodus, vanemate tööl vms.
Arutelu: IKT-d puudutavad ametid.
Kasutatav lisamaterjal veebis: arvuti ja tervis; tervisekaitse nõuded; programm arvutikasutuse jälgimiseks www.arvutikaitse.ee.
Õpitulemused. Õpilane:

- teab, mis on õige tööasend arvuti taga jm. ohutusnõuded;
- tekib arusaam arvuti riist- ja tarkvaralise hoolduse vajadusest;
- tunneb IKT-d puudutavaid ameteid;
- õpimappi pildid, kuidas ei tohiks arvutit kasutada.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon, elukestev õpe ja karjääri planeerimine.
Lõiming:
Keeled
Tehnoloogia
Kehaline kasvatus
Üldpädevused: kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, enesemääratluspädevus, õpipädevus, suhtluspädevus, digipädevus**.**

2. Arvuti töövahendina, e-post
Õppesisu. Õpikeskkonna ettevalmistus, e-posti aadressi tegemine (vajadusel).
Teoreetiline ja praktiline tegevus tunnis: Õpetaja tutvustab õpilastele valitud õpimapi kasutust (e-portfoolio, kaustad vms.) Õpilased loovad e-posti aadressi või saavad ligipääsud kooli e-posti aadressile. E-posti saatmise algpõhimõtted (www vs @, kirja korrektne saatmine) Ülesanne: reflekteeri (failis, postituses) eelmises tunnis õpitut; saada klassikaaslasele kiri ja vasta saadud kirjadele.

EDUVALEMI ERAKOOL

Õpitulemused. Õpilane:

- saab hakkama kasutatavas keskkonnas (arvuti, portfoolio – kasutab oskuslikult graafilist kasutajaliidest, oskab faili salvestada ettenähtud kohta vms);
- oskab saata e-kirja ja sellele vastata (algtase);
- õpimapp: eelmises tunnis toimunu reflektsioon.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon, elukestev õpe ja karjääri planeerimine.
Lõiming:
Keeled
Tehnoloogia
Inimeseõpetus
Üldpädevused: kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, enesemääratluspädevus, õpipädevus, suhtluspädevus, digipädevus.

3. Arvuti töövahendina
Õppesisu. Töökeskkond arvutis Operatsiooni-süsteem, rakendus-programm, arvutikomplekt.
Teoreetiline ja praktiline tegevus tunnis: Arutelu: erinevad operatsioonisüsteemid. (Windows). Õpetaja tutvustab millest koosneb arvuti (arvutikomplekti osad, sisend- ja väljundseadmed, arvuti sisu ja tegevuspõhimõte (aknad, kataloogid, otsimine, failide vaaterežiim). Ülesanne: õpilased uurivad kuidas turvaliselt ühendada ja lahti ühendada arvutiga lisaseadmeid; ülesanne: õpilased koostavad rühmatöös ülevaate (kasutades arvutit), milliseid programme nad oma igapäevaelus kasutavad (programmid jaotatakse alamrühmadesse: töö, lõbu, suhtlemine jne. Õpetaja tutvustab tarkvara liike (vabavara, tasuline tarkvara), mida tähendab arvutipiraatlus.
Kasutatav lisamaterjal veebis: test arvutiprogrammide kohta.
Õpitulemused. Õpilane:

- eristab operatsioonisüsteemi ja rakendustarkvara põhiolemust;
- oskab turvaliselt arvuti külge ühendada/lahti ühendada seadmeid, kasutab oskuslikult graafilist kasutajaliidest, oskab faili salvestada ettenähtud kohta, mõistab erinevaid faili suuruseid ja võimalust andmete ülekandeks;
- mõistab algtasemel tarkvara liikide erinevusi;
- õpimappi: ülevaade ja analüüs kasutatavatest programmidest.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon, elukestev õpe ja karjääri planeerimine.
Lõiming:
Keeled
Tehnoloogia
Inimeseõpetus
Üldpädevused: kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, enesemääratluspädevus, õpipädevus, suhtluspädevus, digipädevus.

4. Infootsing
Õppesisu. Otsing internetis ja otsingu-tulemuste haldamine.
Teoreetiline ja praktiline tegevus tunnis: Õpetaja tutvustab otsinguvõimalusi erinevates keskkondades (märksõnad, fraas, kataloogipuu, andmebaasid, lisavõimalused nt. failitüüp).
Õpetaja teatab otsingumängu tulemused ja tehtud vead. Ülesanded: kiirotsing internetist; tõlkida naljakaid fraase eesti, vene või inglise muud keelde. Tutvustatakse veebipõhist tõlkeprogrammi Google Translate.
Kasutatav lisamaterjal veebis: Google Translate.
Õpitulemused. Õpilane:

- oskab internetist otsida teavet, kasutades erinevaid tööriistu;

EDU VALEM ERAKOOL

- oskab ja mõistab vajadust otsingutulemusi kollektsioneerida ja struktureerida;
- õpimappi: otsingumängu küsimused ja tulemused;
- tõuseb otsinguefektiivsus ja tulemuste kontrolli vajadus (info kriitiline hindamine);
- kriitilisus veebiabimeeste kasutamisel;
- õpimappi: tunnis toimunu reflektsioon.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon, elukestev õpe ja karjääri planeerimine.
Lõiming:
Keeled
Inimeseõpetus
Üldpädevused: kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, enesemääratluspädevus, õpipädevus, suhtluspädevus, digipädevus.

5. Sissejuhatus tekstitöötlusesse
Õppesisu. Tekstitöötlus: teksti sisestamine, vormindamine ja kopeerimine.
Teoreetiline ja praktiline tegevus tunnis: Arutelu: teksti sisestamise põhialused (suur ja väike täht, kirjavahemärgid, tühikud, reavahetused, lõik). Õige käeasend trükkimisel. Ülesanne: vigase teksti parandamine; tööjuhise alusel teksti muutmine (poolpaks, kald- ja allajoonitud kiri; üla- ja alaindeks; sõna-, rea-, lõiguvahe; teksti joondamine; laadid ja dokumendimallid; loetelud; värvid).
Arutelu: teksti erinevad liigid ja esinemisvorm: plakat, reklaam (internetis, T-särgil, lendlehel), artikkel, referaat jne. Ülesanne: internetist info kopeerimine (moodused ja kopeeritu töötlemine).
Kasutatav lisamaterjal veebis: kiire trükkimine.
Õpitulemused. Õpilane:

- tunneb tekstitöötluse põhialused (erinevad tööriistad ja nende kasutamine);
- oskab infot kopeerida internetist (pilt, tekst, tabel);
- teksti kujundamine ja loetavus;
- õpimappi: sooritatud ülesanded.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon, elukestev õpe ja karjääri planeerimine.
Lõiming:
Keeled
Kunst
Inimeseõpetus
Üldpädevused: kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, enesemääratluspädevus, õpipädevus, suhtluspädevus, digipädevus.

6. Tekstitöötlus
Õppesisu. Tabeli loomine.
Teoreetiline ja praktiline tegevus tunnis: Õpetaja selgitab tekstitöötlusprogrammis tabeli koostamist ja kujundamist. Õpilased koguvad andmeid ja kujundavad tabeli: klassikaaslaste andmebaas; huvitavate IT uudiste andmebaas.
Kasutatav lisamaterjal veebis: tabel tekstitöötlusprogrammis.
Õpitulemused. Õpilane:

- oskab tabelit koostada, kujundada tekstitöötlusprogrammis;
- oskab infot koguda ja struktureerida;
- oskab vastavalt ülesandele lisainfot saada (uudised);
- õpimapp: tabel andmetega.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon, elukestev õpe ja karjääri planeerimine.

EDU VALEM ERAKOOL

Lõiming:
Keeled
Matemaatika
Kunst
Inimeseõpetus
Üldpädevused: kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, enesemääratluspädevus, õpipädevus, suhtluspädevus, digipädevus.

7. Internet
Õppesisu. Turvalisus, isikukaitse, e-ohutus, pildid, videod internetis, identiteet, turvaline parool, e-kirja saatmine manusega.
Teoreetiline ja praktiline tegevus tunnis: Situatsioonimäng müütide ja tõdede kohta internetis (pildid, videod, postitamine, sotsiaalvõrgustikud, parool). Klassi interneti reeglite koostamine (rühmatöös) ja arutelu klassiga. Ühise reeglistiku (spikri kujul) kokkupanek, printimine ja päeviku siseküljele kleepimine. Iga õpilane saadab spikri ka vanematele ja sõpradele.
Kasutatav lisamaterjal veebis: paroolitugevuse kontroll.
Õpitulemused. Õpilane:

- mõistab käitumisreegleid Internetis (privaatsus, parool, ohud internetis info avaldamisel);
- oskab saata e-kirja, lisada manust;
- õpimappi: spikker.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon, elukestev õpe ja karjääri planeerimine.
Lõiming:
Keeled
Inimeseõpetus
Üldpädevused: kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, enesemääratluspädevus, õpipädevus, suhtluspädevus, digipädevus.

8. Töö meediafailidega
Õppesisu. Fotode, videote ja helisalvestiste ülekandmine kaamerast.
Teoreetiline ja praktiline tegevus tunnis: Meediamaterjali kogumine: õpilased pildistavad üles rühmas IKT õppevara ja näidised (arvuti, monitor, emaplaat, videokaart, mälu, hiir (manuaal ja optiline), pordid arvutis, lisaseadmed, telefonid. Pildistada võib nii kooli kui ka enda vahenditega.
Kasutatav lisamaterjal veebis: fotode transportimine.
Õpitulemused. Õpilane:

- oskab käsitseda erinevaid seadmeid (fotoaparaat, mobiiltelefon, skanner, veebikaamera);
- oskab andmeid üle kanda arvutisse (üle interneti);
- õpimapp: meediamaterjali kogu, tegevuse ülevaade.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon, elukestev õpe ja karjääri planeerimine.
Lõiming:
Keeled
Kunst
Muusika
Inimeseõpetus
Üldpädevused: kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, enesemääratluspädevus, õpipädevus, suhtluspädevus, digipädevus.

EDU VALEM E-RAKOOL

9. Esitluse koostamine
Õppesisu. Esitluse koostamise põhialused, esitluse esitamine.
Teoreetiline ja praktiline tegevus tunnis: Õpetaja selgitab esitluse põhialuseid (slaidi ülesehitus, kujundus, esteetika). Õpilased tutvuvad „hea esitluse soovituslike reeglitega". Ülesanne: esitluse koostamine arvuti riistvara/tarkvara teemal (loositakse erinevad alateemad). Kasutatakse oskuseid: otsing internetis, viitamine, kriitiline allika hindamine, omalooming; esitlus sisaldab pilte, videot, teksti. Vastavalt hindamismudelile hinnata kaasõpilase esinemist, esitlust ja teha ettepanekud, küsida küsimusi, vastata küsimustele.
Kasutatav lisamaterjal veebis: slaidiprogrammi koostamine.
Õpitulemused. Õpilane:

- tunneb esitluse koostamise põhialused;
- on omandanud hea esitluse soovituslikud reeglid;
- esinemisoskuse arenemine;
- riistvara, tarkvara teema kordamine;
- õpimapp: esitlus, pilt esinemisest klassile.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon, elukestev õpe ja karjääri planeerimine.
Lõiming:
Keeled
Kunst
Inimeseõpetus
Üldpädevused: kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, enesemääratluspädevus, õpipädevus, suhtluspädevus, digipädevus.

10. Töö andmetega
Õppesisu. Andmetabeli koostamine.
Teoreetiline ja praktiline tegevus tunnis: Õpetaja selgitab tabelarvutusprogrammi toimimispõhimõtteid ja selle erinevust tekstitöötlusprogrammist. Arutelu: kuidas saab andmeid kuvada (tabel, diagramm, erinevat liiki diagrammide kasutusala). Diagrammi koostamine „lemmikute" juurde, erinevat liiki diagrammide katsetamine.
Ankeedi täitmine kooli, huvide teemal (10 küsimust, valikvastused, anonüümne).
Kasutatav lisamaterjal veebis: tabelarvutus.
Õpitulemused. Õpilane:

- oskab tabelarvutusprogrammi algtasemel kasutada;
- mõistab diagrammide otstarvet;
- õpimapp: sagedustabel ja diagramm.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon, elukestev õpe ja karjääri planeerimine.
Lõiming:
Keeled
Kunst
Matemaatika
Inimeseõpetus
Üldpädevused: kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, enesemääratluspädevus, õpipädevus, suhtluspädevus, digipädevus.

10. Töö andmetega
Õppesisu. Andmetabeli koostamine.
Teoreetiline ja praktiline tegevus tunnis: Õpetaja selgitab tabelarvutusprogrammi toimimispõhimõtteid ja selle erinevust tekstitöötlusprogrammist. Arutelu: kuidas saab andmeid kuvada (tabel, diagramm, erinevat liiki diagrammide kasutusala). Diagrammi

EDUVALEM ERAKOOL

koostamine „lemmikute“ juurde, erinevat liiki diagrammide katsetamine.
Ankeedi täitmine kooli, huvide teemal (10 küsimust, valikvastused, anonüümne).
Kasutatav lisamaterjal veebis: tabelarvutus.
Õpitulemused. Õpilane:

- oskab tabelarvutusprogrammi algtasemel kasutada;
- mõistab diagrammide otstarvet;
- õpimapp: sagedustabel ja diagramm.

Läbivad teemad: keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon, elukestev õpe ja karjääri planeerimine.
Lõiming:
Keeled
Kunst
Matemaatika
Inimeseõpetus
Üldpädevused: kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, enesemääratluspädevus, õpipädevus, suhtluspädevus, digipädevus.

EDU VALEM ERAKOOL